

GETROUW TOT DE DOOD

EERSTE BUNDEL

VIJFTIEN PREKEN

Over

VRIJE STOFFEN

Door

**Dr. H. F. Kohlbrugge
1803-1875**

**Predikant te
Elberfeld, Duitsland**

**STICHTING DE GIHONBRON
Voltaweg 18
MIDDELBURG
2010**

INHOUD

1. GOD EREN

Die Mij eren, zal Ik eren. 1 Samuël 2 : 30b

2. JABEZ

Jabez nu was heerlijker dan zijn broeders; en zijn moeder noemde hem Jabez, want zij sprak: Ik heb hem met kommer gebaard. En Jabez riep de God Israëls aan, enz.

1 Kronieken 4: 9, 10.

3. MANASSE

En toen hij in de angst was, smeekte hij voor den Heere, zijn God, en hij verootmoedigde zich zeer voor den God zijner vaderen. Enz. 2 Kronieken 33:12, 13

4. CHRISTUS'BRUID

Mijn zuster, lieve bruid, gij zijt een besloten hof, een besloten wel, een verzegelde fontein. Enz. Hooglied 4:12-16.

5. VERNIEUWDE BEKERING

HEERE, bekeer ons tot U, zo zullen wij bekeerd zijn. Klaagliederen van Jeremia 5: 21a.

6. DE GOUDEN KANDELAAR

En de Engel, Die met mij sprak, kwam weder; en Hij wekte mij op, gelijk een man, die van zijn slaap opgewekt wordt. En Hij zeide tot mij: wat ziet gij? En ik zeide: ik zie en ziet, een geheel gouden kandelaar en een oliekruikje boven deszelfs hoofd en zijn zeven lampen daarop; enz. Zacharia 4

7. JEZUS EN DE ZONDARES

En één der Farizeeën nodigde Hem bij zich ten eten. En Hij ging het huis van de Farizeeër binnen en zette Zich aan tafel. Lucas 7 : 36

8. GENEZING VAN EEN SAMARITAAN

En het geschiedde, toen Hij reisde naar Jeruzalem, dat Hij midden door Samaria en Galiléa trok. Lucas 17 : 11

9. ENKELE AANTEKENINGEN VOOR HET VERSTAAN VAN HET EVANGELIE VAN JOHANNES, HOOFDSTUK 1, VERS 1-18

"In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God, en God was het Woord. Dit was in den beginne bij God. Enz.

10. DE HEERE, FILIPPUS EN NATHANAËL

Des anderen daags wilde Jezus heengaan naar Galiléa en vond Filippus, en zeide tot hem: Volg Mij. Joannes 1:43

11. HET GESPREK VAN JEZUS MET DE SAMARITAANSE VROUW

Toen nu de Heere gewaar werd, dat het de Farizeeën ter ore gekomen was, dat Jezus méér discipelen maakte en doopte dan Johannes (hoewel Jezus Zelf niet

doopte, maar Zijn discipelen), verliet Hij het land Judea en trok weer naar Galiléa. En Hij moest door Samaria reizen. Enz. Johannes 4: 1-6

12. JEZUS DE RECHTER

En Hij heeft ons geboden het volk te prediken en te getuigen, dat Hij door God is aangesteld tot een Rechter van levenden en doden. Aangaande deze (Jezus) leggen alle profeten getuigenis af, dat door Zijn Naam allen die in Hem geloven, vergeving van zonden zullen ontvangen. Handelingen 10: 42 en 43.

13. BEKERING TOT GOD

... en betuigd heb, beiden de Joden en Grieken, de boete (beking) tot God en het geloof in onzen Heere Jezus Christus. Handelingen 20: 21

14. GODS EED

Daarom heb Ik een afkeer gekregen van dit geslacht en Ik heb gezegd: Altijd dwalen zij met hun hart, en zij hebben Mijn wegen niet gekend, zodat Ik gezworen heb in Mijn toorn: Nooit zullen zij tot Mijn rust ingaan. Hebreëen 3: 10-11

15. DE VERHOUDING VAN MAN EN VROUW IN HET HUWELIJK

Desgelijks behoren de vrouwen haar mannen onderdanig te zijn, opdat ook diegenen, die aan het Woord geen geloof hechten, door de wandel der vrouwen zonder woord gewonnen worden, wanneer zij haar kuise wandel in de vrees aanschouwen. (...) Desgelijks gij mannen, woont bij haar met verstand, en geeft aan het vrouwelijke vat als het zwakste, zijn eer, als aan mede-erfgenamen van de genade des levens, opdat uw gebed niet verhinderd worde. I Petrus 3: 1-7

De teksten zijn volgens de Lutherbijbel

VOORWOORD

Wij lezen in de Hebreëën 12 vers 22 en vervolg: *Gij zijt gekomen tot den berg Sion en de stad des levenden Gods, tot het hemelse Jeruzalem en de vele duizenden der engelen; tot de algemene vergadering en de gemeente der eerstgeborenen, die in de hemelen opgeschreven zijn en tot God, de Rechter over allen en tot de geesten der volmaakte rechtvaardigen.* Is dat geen groot wonder? Mensen die tevoren bevend en sidderende stonden onder de vloekspraken van de heilige wet, op de berg Sinai gegeven, staan nu op de berg Sion omringd met miljoenen engelen en met de zielen van al de gestorven heiligen. Zij hebben op de aarde hun geloofsgetuigenis nagelaten. Sommigen spreken nog nadat zij gestorven zijn. Deze zijn voornamelijk de predikanten of voorgangers die spreken door middel van hun nagelaten geschriften. De apostel vervolgt in Hebreëën 13 vers 7: *Gedenkt uw voorgangers, die u het woord Gods gesproken hebben; en volgt hun geloof na, aanschouwende de uitkomst van hun wandel.*

Onder hen die nu op de hemelse berg Sion juichen voor Gods troon neemt ook Herman Frederik Kohlbrugge een grote plaats in. In zijn leven werd Kohlbrugge door velen vergruisd, maar werd geliefd van zijn God. Ondanks de verachting die hem ten deel viel, vonden zijn geschriften voornamelijk in een gedeelte van de Nederlands Hervormde kerk grote aftrek. In de Afgescheiden kerken was veel minder belangstelling naar zijn publicaties. Dat werd mede veroorzaakt door de onredelijke veroordeling van enkele leerstellingen die Kohlbrugge verdedigde met de Schrift. Sommige voormannen van de Gereformeerde Kerken en Gemeenten vonden zijn preken 'een gevaar voor Gods volk'. Zo ver kan vooroordeel en jaloezie gaan onder broeders van de enige Koning van Zijn Kerk. Gelukkig kwam daarin na de Tweede Wereldoorlog langzaam verandering.

Het is mij een grote blijdschap al de losse preken van Kohlbrugge te kunnen verzamelen en deze in bundels van 15-tal leerredenen te publiceren. 'De woorden der wijzen zijn als prikkelen en nagelen die gegeven werden van de enige Herder en Opziener der schapen.' Deze moeten wij waarderen in een tijd van geestelijke hongersnood.

De auteur ligt nu in het graf in de stad Wuppertal, verwachtende de zalige opstanding der Rechtvaardigen. Dan zal de vrucht gezien worden die de Heere door zijn dienst heeft willen uitwerken.

Als de Heere de auteur heeft gebruikt tot zaligheid van onze ziel zullen wij elkaar hierna ook kennen. Dan zal Kohlbrugge mogen zeggen: *mijn geliefde en zeer gewenste broeders, mijn blijdschap en kroon in de Heere.* Filippenzen 4:1. Wij geloven toch immers *in de gemeenschap der heiligen?* Er is niet de minste twijfel aan dat de kinderen van God elkaar zullen kennen in de hemelse heerlijkheid. Ook degenen die zij op aarde nooit hebben ontmoet. Het is nog niet geopenbaard welke heerlijke, lieflijke en aller-aangenaamste omgang wij dan met elkaar zullen hebben. Want die liefde vloeit voort uit het gezegende Hoofd Jezus Christus. Wij beseffen niet welke uitstraling van Goddelijke liefde er eeuwig vloeien zal uit het Hoofd in de leden. *Opdat de liefde waarmee Gij, Vader, Mij liefgehad heeft in hen zij én Ik in hen,* sprak de Heere Jezus tot Zijn Vader. Deze inwoning van God de Heilige Geest zal die liefde van de Vader en van Christus tot ieder gelovige persoonlijk, maar ook tot allen én tot elkaar, zózeer doen ontvlammen, dat het eeuwige vuur van liefde tot in het oneindige gloeien zal. Van die vurige liefde tussen de hemelingen onderling kan in dit leven geen voorbeeld worden gegeven. Dit kan ook nooit gaan vervelen, want de liefde vloeit voort uit het eeuwige Bestaan Gods, Die Liefde is.

Het begin van deze liefdeband wordt op aarde gelegd maar is hier zeer gebrekkig. De liefde van Gods volk tot de verlore Kerk in de hemel is van onze kant wel onvolmaakt maar van hun kant volmaakt. In hoeverre er kennis bij de hemelingen is van Gods kerk op aarde, wordt ons in de meeste opzichten niet geopenbaard. Goddelijke liefde tot elkaar kan niet sterven. Dus die liefdeband wordt bij de dood zeker niet verbroken. Van onze kant niet, hoeveel te meer dan van hun kant niet. Ze is nu juist van hun kant eeuwig volmaakt. Vandaar dat er een wederzijds verlangen blijft naar elkaar. En dat geldt niet alleen hen met wie wij samen hebben geleefd, maar ook hen die wij op aarde niet gekend hebben, maar die voor onze ziel, door de Geest van God werden gebruikt tot geestelijk nut. Wij wachten op elkaar; en dat geldt vooral voor hen die wij op aarde gekend hebben maar die nu bij de Heere zijn. Deze gemeenschap overstijgt de dood en het graf.

Wie van Gods kinderen heeft geen liefdeband aan de oude Bijbelheiligen, aan de discipelen, aan de vrouwen en de dienaren van Christus, van alle tijden? Wie is niet ziels- verenigd met de martelaren en alle anderen die hun getuigenis hebben nagelaten op de aarde? Deze band is het begin van de zalige eenheid in het Hoofd. Ze begint op aarde en krijgt zijn volle ontplooiing in de eeuwige heerlijkheid. Kohlbrugge weet nu goed Wie hij gediend heeft en kent ook een aantal van hen die de Heere heeft gezegend door zijn ambtelijke bediening.

En als de Heere hem voor onze ziel heeft gebruikt tot meerdere kennis van Christus en Zijn Vader, dan zullen wij in de zalige eeuwigheid elkaar kennen en weten wat wij voor elkaar betekend hebben. Maar dan zullen wij niet in elkaar opgaan maar beide zullen opgaan in de God en Vader van onzen Heere en Zaligmaker Jezus Christus, Die ons gekocht heeft met de prijs van Zijn dierbaar bloed. Dan mogen we eeuwig uitroepen: *Uit Hem, door Hem en tot Hem zijn alle dingen; Hem zij de eer, de heerlijkheid en de glorie tot in alle eeuwigheid. Amen.*

IK maak alle dingen nieuw!

Middelburg, 1 januari 2012

Willem Westerbeke

BEWIJS VAN ACHTING EN LIEFDE

Bij gelegenheid van het 25 jarig bestaan van de Gemeente te Elberfeld en het ambtsjubileum van Dr. Kohlbrugge vierden zij deze blijde gebeurtenissen op 7 juni 1871. De Nederlandse vrienden van Kohlbrugge boden hem een album aan. Hierin staan de namen van een groot aantal Nederlandse vrienden als 'bewijs van achting en liefde'. Zij schreven in een ten geleide:

Weleerwaarde zeergeleerde heer!

Hartelijk geliefde broeder in onze Heere Jezus Christus! Het is ons een verheuging, op deze gedenkwaardige dag van de trouw onzes Gods te mogen getuigen, nu u weleerw. zeergel. heer het voorrecht geniet, uw vijftienvintig jarige Evangeliebediening bij de Nederlands Geref. Gemeente te Elberfeld te herdenken.

Als Nederlanders, als broeders van hetzelfde huis, vereend met deze gemeente, delen wij in de vreugde van deze dag, want ook wij kunnen betuigen: 'De Heere heeft grote dingen bij ons gedaan, dies zijn wij verblijd'. Want ofschoon verstrooid als schapen, die geen herder hebben, heeft onze Enige Herder en Leidsman onzer zielen toch gezorgd dat wij het woord, gesproken door Zijn knecht, ter lezing kregen en ook mochten horen, om niet alleen ons, maar duizenden in ons dierbaar vaderland met dat woord te verkwikken, te vertroosten en te vermanen. God vergeet Zijn volk in Holland niet, hoe diep gezonken en van Hem afgeweken, zond Hij nog gedurig Zijn woord en deed het toeroepen: Volk van Nederland! bekeer u tot den Heere en keer tot de Gereformeerde leer, dat is Gods Woord, terug!

Van deze trouw en genadige ontferming onzes Gods brengen wij u, geliefde leraar en broeder, een bewijs, als wij al uw werken die in Holland uitgekomen zijn, in een dubbel exemplaar voor uw beide kinderen aanbieden. Ontvang dit van ons en laat de gedachte u goed doen: 'dit vereerden mij mijn broeders en zusters in den Heere uit Holland als bewijs van liefde en hoogachting, die hun gebeden opzenden tot de Heere hun God, opdat in mijn arm diepgezonken vaderland het woord zijn loop zou hebben'. De Heere geve u nog vele jaren Zijn woord te verkondigen, niet slechts voor deze gemeente, maar ook voor Nederland, ten blijvende zegen, opdat alleen Zijn Naam worde grootgemaakt en Hem de eer, de lof en de aanbedding van allen voor alles worde toegebracht! Amen.

*De HEER' is recht in al Zijn weg en werk;
Zijn goedheid kent in 't gans heelal geen perk.
Hij is nabij de ziel, die tot Hem zucht;
Hij troost het hart, dat schreiend tot Hem vlucht;
Dat ongeveinsd, in 't midden der ellenden,
Zich naar Gods troon met zijn gebeên blijft wenden;
Hij geeft den wens van allen, die Hem vrezen;
Hun bede heeft Hij nimmer afgewezen.*

(Rijmpsalm 145 vers 6)

1. GOD EREN

Gepreekt 11 Januari 1852 te Elberfeld.

Gezongen: Psalm 84 : 4, 5 en 6

Psalm 101 : 3 en 4

Psalm 13 : 5.

Wij lezen eerst de geschiedenis: 1 Samuël 2 vers 12-17 en dan vers 22-30.

Tekst: "*Die Mij eren, zal Ik eren*". 1 Samuël 2 : 30b

Eli kende de stem van de Heere. God spreekt binnen in het hart van Zijn kind door Zijn Heilige Geest vanuit dit Bijbelblad en nochtans zo luid en duidelijk, dat Gods kind het heel goed kan weten: Dat is de stem van de Heere God, dat is de stem van mijn Vader. Dat doet de Heere één-, twee-, drie-, viermaal, al naar de omstandigheden. Zo sprak God tot Abraham, tot Izak en Jakob door Zijn Heilige Geest; een ander kan daar misschien naast staan en verneemt niets. En nadat God zo met Zijn kind gesproken heeft, vaart Hij weer op en zegt: "Nu, mijn jongen, kunt ge weer alleen lopen".

Samuël, ofschoon hij de Heere toegeheiligd was, kende toch de stem des Heeren nog niet, zoals wij in hoofdstuk 3 zien.

Eli had zijn zonen wel met woorden bestraft maar hij had hen van hun ambt moeten afzetten.

Stellen wij nu de volgende vragen:

1. **Wat is het: *God te eren*?**
2. ***Wanneer eert men Hem*?**
3. ***Hoe eert God degenen, die Hem eren*?**

1. **Wat is het: *God te eren*?**

Dus: Wat is het: *God te eren*? Dat zal ons duidelijk worden, als wij ons een weegschaal voorstellen. In de ene schaal ligt iets dat in onze ogen schoon, begeerlijk, noodzakelijk is; in de andere slechts een stuk papier. De laatste schaal gaat omhoog. Wanneer nu echter op het blad papier een ernstige waarschuwing geschreven staat dan is naar het zichtbare het eerste wel zwaarder; maar er komt een dag waarop al het zichtbare iemand in de steek laat, en men met schrik inziet, dat men de getrouwe waarschuwing in de wind geslagen heeft. Dan zal deze veel zwaarder wegen.

"Eer" betekent eigenlijk: zwaarte, gewicht. "Eren" wil dus zeggen: waarde aan iemand hechten. Wat vindt een mens nu zwaarder, gewichtiger: God en Zijn Woord, óf hetgeen dat gezien wordt? "Eren" betekent dus: iemand voor volwichtig houden (iemand naar waarde schatten). Wat vindt de mens nu zwaarder, gewichtiger, belangrijker: God en Zijn Woord, of hetgeen gezien wordt? God wordt niet gehoord of gezien, de hemel ziet men niet, en dat er een hel is gelooft men ook niet. Men wil zijn begeerte bevredigen, men jaagt naar vermaak en genot. En dan, ja dan zal men wel zien of het Woord waar is of niet. Houdt het zinnebeeld van de weegschaal goed in gedachte. In de ene weegschaal ligt Gods Woord, Gods gebod en belofte. In de andere: rijkdom, eer, huiselijke vrede, vrouw, kind, genot, vermaak. Wat kiest u nu? Wie oprecht is voor God, voor God niet liegt, zichzelf ook niets wijsmaakt, die zal het

bij zichzelf wel gewaar worden en belijden hoe het er bij hem uitziet; terwijl hij voor al het zichtbare staat, hoe bang het hem wordt als hij in aanvechting komt. Ook daar heeft hij toch de Heere en Zijn Woord voor zich, - en nu zou hij toch graag willen verkiezen, wat naar het zichtbare zo gewichtig en belangrijk is.

Iedereen is echter niet zo eerlijk om dit van zichzelf te bekennen. Men wil vroom zijn, meent God te eren, en men doet toch tegelijkertijd allerlei dingen, die erger zijn dan hetgeen de zonen van Eli deden. Dat is echter God eren, wanneer men God en Zijn Woord voor gewichtiger en belangrijker houdt dan al hetgeen gezien wordt en waarop een mens zo graag met zijn hart vertrouwt. Wat wij hier van Eli lezen, dat hij de nek brak en dat zijn zonen op het slagveld vielen, dat zijn niet zo maar oude geschiedenissen, maar zij behelzen eeuwige waarheden; de waarheid, dat wanneer men God en Zijn Woord voor zichzelf niet als het gewichtigste verkiest, men in Gods oordeel gestraft wordt.

Wie door Gods Wet gearresteerd is en in de afgrond der hel ligt, die zal God eren, wanneer hij God rechtvaardigt, wanneer hij zichzelf aanklaagt en verdoemt en op alle vloeken der Wet 'Amen' schrijft. Klaag uzelf bij God aan, dat gij Hem niet geëerd hebt. Iedereen moge het ter harte nemen en niet zo licht denken, dat hij God eert. In de gehele handel en wandel van de mens komt het aan het licht waarop hij in de grond der zaak uit is.

2. Wanneer eert men Hem?

Een tweede weg om God te eren is, dat men met zijn hart de weg der zaligheid gaat, die God Zelf gelegd heeft; dat men geen andere weg der zaligheid wil, dan deze Ene, dat men met zijn zonden de toevlucht neemt tot de genade, om uit genade gered te worden; dat men God niets anders brengt dan het losgeld, dat alleen voor Hem geldt; dat men zijn zonden legt op het Lam en met dit Lam tot God kome. God eren is: dat men in de heiligmaking afgezien hebbe van alle *eigen* heiligheid en zelfreiniging, van alle werken om daardoor gerechtvaardigd te worden; dat men afstand gedaan hebbe van zulk een roem, als zou men gelovig, vroom, bekeerd zijn; dat men voor God als een arm zondaar staat zonder meer, niet zoals men vóór de bekering voor God stond, maar duizendmaal meer als een arm zondaar, en dat men in zulk een machteloosheid gelooft in de volkomen gerechtigheid en heiligheid in het bloed van Jezus Christus.

Daarmee wordt God geëerd, dat zulk een waarheid in een mens waarheden des levens zijn, zodat ze de dagelijkse spijs en drank van de ziel worden. Daarmee, dat men verkiest, wat Ruth zich verkozen heeft.

Verder daarmee, dat men Gods bevel, wet en gebod voor gewichtiger, waarachtiger en duurzamer aanziet dan alle lokstemmen en bedreigingen der mensen, zodat men liever in de gloeiende oven gaat, dan dat men het beeld van Nebukadnézar aanbidt. Dat is God eren, dat men onder alle kruis, nood en ellende zich buigt onder de krachtige hand van God; dat men tot zichzelf inkeert en als God met de roede komt, erkent dat men de straf verdiend heeft, dus eronder buigt, opdat God en Zijn Woord geprezen worde, al zou ook het hart daaronder breken.

God eren is dus: dat men gelooft dat God is, dat Zijn Woord waar is; en dat men zelf niets is, bekeerd of onbekeerd; en dat ook de eigen gerechtigheid niets is; dat men belijdt: "Ik heb niets, ik weet niets, ik deug niet, ik ben, aan mijzelf overgelaten, verloren en vaar regelrecht ter hel; maar ik houd mij aan het Woord, dat zal mij niet beschamen. Over korter of langer tijd ben ik uit deze wereld weg; en of ik hier beneden nu ook geleden heb en versmaad en vervolgd ben geworden en het met mij door nacht en duisternis gegaan is, dan zie ik mijn God in de eeuwige zaligheid.

3. *Hoe eert God degenen, die Hem eren?*

Van degene, die God nu zó eert, zegt God: "die zal Ik ook eren." Hoe eert God nu zulk een mens?

Ten eerste voor Zijn Rechterstoel. Wie zichzelf aanklaagt en God recht toeschrijft, die wordt door God aangenomen.

Ten tweede: degene, die gelooft dat God is en een Beloner is dergenen die Hem zoeken, die ondervindt het hoe God belonen kan. Wie in de weg van rechtvaardigmaking en heiligmaking zichzelf ten diepste vernedert en God op het hoogst verhoogt, die zal ervaren, dat God met hem doet naar zijn geloof. Wie het belijdt, dat hij zijn weg verdorven heeft, wie erkent dat het waar is, wat de Heere zegt, dat uit zijn hart voorkomen: "kwade gedachten, overspelen, hoerereien, doodslagen, dieverijen, gierigheden, boosheden, bedrog, ontuchtigheid, een boos oog, lastering, hovaardij, onverstand", (Markus 7 : 21 en 22) bedekt zijn aangezicht en valt voor God in het stof, evenals Jesaja toen hij uitriep: „Wee mij, want ik verga, dewijl ik een man van onreine lippen ben", — die zal de heerlijkheid van de Heere Jezus zien.

God zal hem eren, terwijl Hij hem opricht uit het slijk, want voor God geldt alleen het bloed, dat op Golgotha vergoten is. God eert aldus, dat Hij Zijn almachtige Geest, Die Zijn Zoon verworven heeft, laat neerstromen op al het dorre, dat hij aan de verloren zondaar Zijn liefde en barmhartigheid in Christus Jezus openbaart. God eert ook zo, dat Hij de zijnen doorhelpt in dit leven, een ieder naar zijn stand. Het is toch onmogelijk, dat men zich vasthoudt aan het onzichtbare en gelooft dat Hij is, en dan toch moet omkomen. Men mag Hem zijn lichaam, zijn buik, toevertrouwen, - God helpt de ellendigen heerlijk. Hij laat Zijn kind niet varen, maar verhoort zijn gebed. Amen.

Nazang: Psalm 13 : 5.

*Heer' U vertrouw', U hang ik aan,
Daar Uw ontferming redden kan
Dikwijls juicht' ik in mijn smarten
Vanwege Uw heil en zing van harte;
Heer', Gij hebt mij steeds welgedaan.*

(Naar de Duitse berijming van Matthias Jorissen).

2. JABEZ

GEHOUDEN OP 14 APRIL 1861¹

Gezongen: Psalm 105: 2, 3

*Looft, looft verheugd de HEER'der heren!
Aanbidt Zijn Naam en wilt Hem eren;
Doet Zijne glorierijke daân:
Alom de volkeren verstaan,
En spreekt, met aandacht en ontzag,
Van Zijne wond'ren dag aan dag.*

*Juicht, elk om strijd met blijde galmen;
zingt, zingt den Hoogsten vreugdepsalmen.
Beroemt u in Zijn heil'ge Naam;
Dat wie Hem zoeken, nu te zaâm
Hun hart verenen tot Zijn eer
En zich verblijden in den HEER.*

*Vraagt naar de HEER en Zijne sterkte,
Naar Hem, Die al uw heil bewerkte.
Zoekt dagelijks Zijn aangezicht;
Gedenkt aan 't geen Hij heeft verricht,
Aan Zijn doorluchte wonderdaân,
En wilt Zijn straffen gadeslaan.*

De heilige algemene christelijke kerk bestaat uit zo en zoveel gezinnen, die door God de Heere zijn gesticht, en waarin Zijn Woord heerst. De hoofden van zulke gezinnen zijn allemaal gesteld op de zinspreuk: "Per aspera ad astra", dat is: 'Langs het ruwe en smalle pad naar de sterren', of: 'Door het lijden tot de genieting.' Zij kennen die en zijn erop gesteld, voor zichzelf en voor die bij hen horen. Zij kennen die en zijn erop gesteld, omdat de ervaring van allen die op God vertrouwen de waarheid van deze zinspreuk bevestigt - of hun geschiedenis nu beschreven is in het Boek der boeken of dat zij helemaal niet beschreven is. Zo dient deze spreuk hun, terwijl zij moeten lijden en strijden, tot een verheven troost en een krachtige bemoediging.

Door het lijden tot de genieting: dat staat vast als de ordening van hemel en aarde. Uiteindelijk overwint de goede zaak, en heel het volk dat op zijn God vertrouwt, spreekt het met Hábakuk niet tevergeefs uit: "Alhoewel de vijgenboom niet bloeien zal en geen vrucht aan de wijnstok zijn zal, dat het werk des olijfbooms liegen zal en de velden geen spijze voortbrengen; dat men de kudde uit de kooi afscheuren zal, en dat er geen rund in de stallingen wezen zal, zo zal ik nochtans in de HEERE van vreugde opspringen, ik zal mij verheugen in de God mijns heils." Hoe kan dat? Omdat door de HEERE de vijgenboom toch weer zal bloeien, en er weer runderen in de stal zullen komen.

¹ Komt ook voor in "Mijn gebed is tot U" 10 preken, uitgave De Groot Goudriaan. Nog te koop; een aanrader!

De HEERE wendde de gevangenis van Job. Toen heeft hij voor zijn vrienden gebeden, en de HEERE gaf Job tweemaal zoveel als hij had gehad, Job 42:10. Ook kwamen tot hem al zijn broeders en zusters, en allen die hem tevoren gekend hadden en aten met hem in zijn huis, en wendden zich tot hem en troostten hem over al het kwaad dat de HEERE over hem had doen komen. En ieder gaf hem een mooi geldstuk en een gouden voorhoofdsband.

Op deze voorhoofdsband schrijven wij *Psalm 1*, die zo prachtig volgt op het boek Job - ook als de laatste uitkomst van alle Psalmen. Het is een Psalm waarvan we uiteindelijk, hoe we er ook over worden aangevochten, beseffen dat die rondom wáár is, als we Psalm 37 en 73 en meer van dergelijke psalmen hebben doorleefd.

Als wij God de Almachtige hebben aangeroepen en bij Hem zijn gebleven, dan gaat het aan Zijn hand van het lijden tot de genieting. Hij verhoort het gebed - en dan komt er wel een gouden voorhoofdsband in de plaats van een doornenkroon.

Deze waarheid wil ik u voorhouden tot roem van God, en ook om u te bemoedigen, te vermanen, te onderrichten en te troosten, naar aanleiding van een familiegeschiedenis die we vinden in 1 Kronieken 4: 9, 10.

Jabez nu was heerlijker dan zijn broeders; en zijn moeder noemde hem Jabez, want zij sprak: Ik heb hem met kommer gebaard. En Jabez riep de God Israëls aan, en sprak: Indien Gij mij zegenen zult, en mijn grens vermeederen, en indien Uw hand met mij zal zijn, en met het kwade zult doen dat het mij niet bekommerd! En God liet komen wat hij vroeg.²

Tussenzang: Psalm 146: 3, 4

*Zalig hij, die in dit leven
Jakobs God ter hulpe heeft!
Hij, die door de nood gedreven,
Zich tot Hem om troost begeeft;
Die zijn hoop in 't hach'lijkst lot
Vestigt op de HEER zijn God.*

*'t Is de HEER, Wiens alvermogen
't groot heelal heeft voortgebracht;
Die genadig uit den hogen
Ziet, wie op Zijn bijstand wacht,
En aan elk die Hem verbeidt,
Trouwe houdt in eeuwigheid.*

Door het lijden tot de genieting; dat heeft Jabez ondervonden. Dat heeft hij evenwel ondervonden op een bijzondere manier. *Zijn moeder* heeft geleden; *hij* heeft er de genieting van gehad. Zo gaat het gewoonlijk toe in het Koninkrijk Gods. Christus heeft voor ons geleden, Hij, onze Koning. Wij hebben de genieting ervan. Onder Hem hebben veel Godzalige legeraanvoerders en stichters van gezinnen, die tot de uitbreiding van Gods Koninkrijk verkoren waren, geleden - en de volkeren of de kinderen hebben de genieting ervan gehad, als ze in de wegen en de voetsporen van het geloof van hun legeraanvoerders of voorvaderen zijn gegaan, en door hen onderwezen, bij de God van alle genade hun heil hebben gezocht. Dan hoeven we niet lang

² Kohlbrugge volgt meestal de Bijbelvertaling van Luther

te zoeken naar het antwoord op de vraag: *Hoe kwam Jabez tot dit gebed?*

Zijn moeder noemde hem Jabez, want zij sprak: ***Ik heb hem met kommer gebaard.*** Het was met de moeder van Jabez dus niet alleen zo gegaan als met Rachel, dat zij het zwaar had bij de geboorte, maar het schijnt dat zij ook tijdens de zwangerschap veel angst, nood en aanvechtingen heeft doorgemaakt. In de naam die zij haar zoon gaf, ligt een woordenspel. De naam betekent niet alleen: "Hij heeft mij kommer bereid", maar ook: "Hij heeft mij beschaamd", of: "te schande gemaakt." Dit heeft zij niet zozeer op haar kind betrokken, als wel op God. Dat blijkt daaruit, dat zij tijdens haar zwangerschap veel met God heeft geworsteld, zowel om de vermindering van haar angst, als om de verzachting van de smarten, van de straf van haar geslacht, zoals er staat: *Met smart zult gij kinderen baren.*

Zij schijnt goede hoop te hebben gehad dat God haar gebed zou verhoren. Maar toen is het anders gegaan dan zij van God had verwacht. Daarin en daardoor is zij zeker een bekommerde vrouw geworden en gebleven, die geprobeerd heeft er achter te komen waarom God haar gebed niet verhoorde. Zij heeft haar kind Jabez genoemd, in dezelfde zin als Naomi zei: *Noemt mij niet Naomi, maar Mara; want de Almachtige heeft mij grote bitterheid aangedaan.* Daarin is zij ook zeker een bekommerde vrouw gebleven, totdat zij het einde van de wegen Gods met haar en haar kind heeft gezien. Toen zal ze gezegd hebben, wat alle aangevochtenen uiteindelijk zeggen: *Hij heeft alles wel gemaakt.*

De bekommerden des Heeren echter, en vooral de bekommerde moeders, zijn doorgaans de beste leraressen. Terwijl ze vragen: 'Waarom heeft God mijn gebed niet verhoord?' Maakt de Geest des Heeren hen tot levende getuigen voor de verhoring van het gebed. Want het is de Geest des Heeren, Die hen tot getuigen maakt van de almacht en de trouw van God, zodat ze bij al hun vragen en zoeken naar het *waarom*, anderen, vooral die bij hen horen, vermanen en aansporen hun toevlucht tot God te nemen en van harte bij Hem aan te houden. Zij worden gedragen door de Geest om dit te doen, totdat ze door de Heere worden verrast met Zijn *daarom* op hun vragen *waarom?*

Dan kunnen we uit de ervaring, die gelijkgezinden opdoen, wel aannemen dat zij haar bekommernis voor haar kind niet verborgen heeft gehouden, maar dat zij haar zoon er des te meer toe heeft genoopt, hem er ook toe heeft opgewekt om het bij GóD te zoeken en alles van God te verwachten. En zo is het met hem gegaan als met Ruth, die na de klachten van haar schoonmoeder des meer gesterkt werd in haar keus: *Uw volk is mijn volk, en uw God is mijn God.*

Het schijnt echter dat de nood van zijn moeder bij hem een afkeer van nood, smart en kommer heeft gewekt. En zo kunnen we uit de afloop van de geschiedenis als zeker aannemen dat hij op God is gaan vertrouwen: God zou hem op zijn smeken zónder de nood en kommer zoals zijn moeder die had gehad, door alles heen helpen. Zo is Jabez gekomen tot dit gebed en deze gelofte, die we hier voor ons hebben. Zijn moeder heeft tot haar rijke troost in het heil van haar kind gezien dat God schijnbaar haar gebed niet heeft verhoord, om haar daarna een des te heerlijker verhoring te doen beleven. Zo kwam de moeder van het lijden tot de genieting. De genieting had zij in het door de God van Israël gegeven heil van haar kind - wat voor een liefhebbende en godvrezende moeder méér is dan wanneer zij het zelf geniet.

Letten wij nu eens op het gebed en de gelofte van Jabez.

Het gebed heeft betrekking op vier dingen; de gelofte is met het hart uitgesproken,

maar niet met de lippen. Hij heeft het van de vrije genade verwacht, hoe hij nadien tegenover God zou staan. Het gebed luidt: *Indien Gij mij zegenen zult, en mijn grens zult vermeederen, en indien Uw hand met mij zal zijn, en met het kwade zult doen dat het mij niet bekommerd* - dan zou hij nu misschien dat kunnen laten volgen wat hem echter waarschijnlijk niet over de lippen komt, maar wat wél het voornemen van zijn hart is: *dan zult Gij mijn God zijn, dat is: dan zal ik U mijn leven lang als mijn ware God kennen en belijden.*

Zo vaak hij zich door zijn moeder zo bij zijn naam hoorde noemen, klonk hem de betekenis van de naam in de oren: Hij geeft smart, Hij veroorzaakt kommer, Hij beschaamt, misleidt, houdt geen woord. Dan dreef de liefde tot zijn moeder en tot de eer van God hem ertoe om van God te smeken dat zijn naam het omgekeerde zou zijn van wat die betekende; om het tot troost van zijn moeder en ook voor zijn eigen hart en gevoel uit te spreken dat zijn naam de betekenis zou krijgen: 'Hij geeft vreugde, Hij weert alle kommer, Hij beschaamt niet en laat niet te schande worden. Hij houdt woord en trouw!'

Het schijnt bovendien zo te zijn dat zijn broers - wat we in ruimere zin moeten opvatten als: naaste en verre verwanten - zijn moeder en hem hebben miskend en bestreden vanwege de waarheid en de genade Gods, die in hem en zijn moeder was. Dit alles moet er bij hem toe hebben bijgedragen God des te inniger te zoeken en alles van Hem te verwachten, zoals immers hun die God liefhebben alle dingen ten goede moeten medewerken. Nu was het veel, ja, het zou bijna teveel zijn, wat hij van God begeerde, als het geloof teveel van God kon verwachten. Maar het zal er wel bij blijven dat, als God Zijn eigen Zoon niet gespaard heeft, Hij ons met Hem ook alle dingen wil schenken, als Hij het nu eenmaal door de nood tot de glorie wil laten gaan.

- (1) Het eerste wat hij van God heeft verlangd, was *Zijn zegen*. Aan Gods zegen is alles gelegen. Daar heeft Jabez gedacht aan de zegen die God aan Abraham gaf: *Waarlijk, zegenende zal Ik u zegenen*. Als Gij mij "zegenende zult zegenen", dat is: zeker, blijvend en rijkelijk zult zegenen, dan was dat het begin van Jabez'bede. Dan heeft hij niet de uitwendige zegen alleén bedoeld, maar ook de zegen tegen de vloek, die de door ons geschonden wet over ons uitspreekt. O, wie mag dan niet, als hij beseft een vloekwaardige te zijn, om de zegen, dat is: om genade vragen, om zekere, blijvende genade? En wie genade in de ogen Gods, wie vergeving van zonden heeft gevonden, die ziet al her uitwendige ook als een weldaad van genade aan. Hij dankt God ervoor en vraagt om Zijn zegen. Jabez jaagde dus de Godzaligheid na, die de belofte heeft van het tegenwoordige en het toekomstige leven. Jabez heeft begrepen dat, als God predikt, Hij ook naar het uitwendige koninklijk door alles heen helpt en er vreugde aan beleeft om de zegen en het leven te gebieden.
- (2) En dus was zijn tweede vraag: *Zo Gij mijn grens zult vermeederen*, dat wil zeggen: mijn landpalen verwijden zult. Daar heeft hij God gevraagd om met hem te doen zoals Hij met Zijn knecht Job had gedaan, zoals we lezen in Job 42:12: *En de HEERE zegende Job meer dan eerst*. En zoals God had gedaan met Naomi en Ruth. Deze vraag was gegrond op een algemene belofte, die God aan Abraham en Israël had gegeven. Ook staat er in Spreuken 15:25: "De HEERE zal het huis der hovaardigen verbreken en de grenzen der weduwen zal Hij vastzetten." Niet uit een verlangen naar een groot bezit, wat wij gierigheid of hebzucht noemen, doet Jabez dit verzoek, maar tot troost van zijn moeder en tot eer van God, Wie het een vreugde is dat het de Zijnen ook naar het uitwendige wél zal gaan voor Zijn aangezicht.

- (3) De derde vraag van Jabez was: *En Uw hand met mij zal zijn*. We hebben hier met uitingen van het hart te maken, zoals die verder nergens in de Schrift voorkomen. Onder *Gods hand* verstaat hij de almachtige en aanwezige kracht Gods, die niet alleen alles voor de Zijnen werkt, maar ook met de almacht van Gods genade en goedheid in alles ingrijpt, zodat zij al het kwade afwendt en alles ten goede keert voor lichaam en ziel, voor huis en hof, voor vrouw en kind. Als hij vraagt *dat de hand Gods met hem moge zijn*, dan vraagt hij hetzelfde voor zich als wat de apostel Paulus met deze woorden uitspreekt: *Zo God voor ons is, wie zal tegen ons zijn?* En wat Ezra en Nehemia betuigen: *De goede hand Gods was over ons*.
- (4) De vierde vraag was: *En met het kwade zo zult doen dat het mij niet bekomrere*, dat is: dat het mij geen pijn zal doen. Daarmee betuigt hij dat het kwade voor alle mensen onafwendbaar is. Maar hij vraagt of God alles wil verzachten, opdat hij de pijn ervan niet zal gevoelen, en daarbij niet in een zielennoed zal komen zoals zijn moeder daarin door pijn neergebogen werd. Hij heeft dus om de genade gevraagd om goedsmoeds te blijven en om zijn God steeds te mogen loven, ook als het kwade hem zou overvallen, zoals de apostel heeft geschreven: *Wij hebben altijd goede moed*.

Laten we nu eens vragen *of Jabez er grond voor heeft gehad om dat alles van God af te smeken, of sterker nog: te eisen*.

Dan moeten we die vraag met *ja* beantwoorden. Want aan de ene kant gaat door het gehele woord van de Heilige Schrift deze waarheid: *dat wij door veel verdrukkingen in het Koninkrijk Gods moeten ingaan* - en dan gaat aan de andere kant door het gehele woord van de Heilige Schrift deze oproep: *Predik van de rechtvaardigen dat zij het goed hebben*. Als het er de schijn van heeft dat Jabez God alleen maar om vergankelijke dingen heeft gevraagd, dan heeft hij toch net zo gedaan als Jakob, de aartsvader, die in Bethel een gelofte deed en sprak: *Wanneer God met mij zal zijn en mij zal behoeden op de weg die ik reis, en brood zal geven om te eten en klederen om aan te trekken; en mij met vrede weer thuis, bij mijn vader, zal brengen, zo zal de HEERE mijn God zijn*, Gen. 28: 10. God de Heere geeft de Zijnen ook voor het zichtbare beloften, die Hij naar Zijn wijsheid bij een ieder naar zijn stand, rang, behoeften en omstandigheden heel trouw vervult. Zulke beloften vinden we in Deuteronomium 22, Jesaja 65:18-24, Jeremia 31, 32, Jeremia 33:11, Psalm 1, Psalm 127, Psalm 128. Aan zulke beloften hield Jabez vast, en daarom smeekte hij om de vervulling ervan, voor zichzelf en zeker ook voor zijn moeder, opdat beiden tot Gods eer mochten zeggen: niet Jabez, maar 'Nikbad', dat is: *geëerd voor velen*; niet Mara, maar Naomi. *De Heere heeft alles wel gemaakt*.

Uit alles blijkt dat het Jabez om Gods waarheid en eer ging. Hij zocht het zichtbare niet omwille van het zichtbare; want dan kan ook het bezit van een halve wereld de mens niet tevredenstellen. Het ging hij hem om het zichtbare, om daaraan de waarheid van de beloften, die er immers ook voor dit leven zijn, te zien, en om God te danken, te loven en te prijzen. Hij begreep dus wat onze Heere zegt: *Zoekt eerst het Koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid*.

Dat hem barmhartigheid is geschied, dat hij in het beloofde Zaad, Christus, heeft geloofd en in dit Zaad vergeving der zonden heeft gevonden, is uitgesproken in de Naam waarmee hij God aanriep: *Hij riep de God Israëls aan*. Dat is: hij riep de God aan, met Wie de aartsvader Jakob worstelde en tot Wie Jakob sprak: *Ik laat U niet gaan, tenzij dat Gij mij zegent!* - Die hem toen ook de nieuwe naam Israël gaf, zoals we dat lezen in Hoséa 12:4 en 5: Hij heeft uit alle macht met God gestreden. Hij streed met de Engel en overwon. De God van Israël is dus de sterke God, Die het goed vindt

dat arme mensen met Hem strijden, en Die Zich door hen laat overwinnen, als de God van volkomen zaligheid, de genadige God van het verbond, Die Zich bij de Zijnen wil verheerlijken als de Algenoegzame, als de Volheid van alle heil, als een God, Die woord en trouw houdt, zoals de apostel Paulus betuigt in Hebrëen 6:17 en 18. En om te bewijzen welke betekenis deze Naam "God Israëls" heeft, geeft het aan heilzoekenden ware troost om de Schriftplaatsen na te gaan waarin deze Naam voorkomt, onder andere in Exodus 5:1: Zo zegt de HEERE, de God Israëls: *Laat Mijn volk trekken*. Ruth 2:12: "Uw loon moet volkomen zijn bij de HEERE, de God Israëls, tot Wien gij gekomen zijt, opdat gij onder de schaduw Zijner vleugelen vertrouwen zoudt." Jozua 14:14: "Daarom wordt Hebron Kalebs erfdeel, daarom dat hij de HEERE, de God Israëls, trouw gevolgd is." 1 Kronieken 16:34 en 36: "Dankt de HEERE, want Hij is goed, en Zijn goedertierenheid duurt eeuwig. Geloofd zij de HEERE, de God Israëls, van eeuwigheid tot eeuwigheid; en al het volk zegge: Amen, en love de HEERE." De Naam komt in het Nieuwe Testament voor in Mattheüs 15:31 en Lukas 1:68.

Dezelfde betekenis heeft die andere Naam, *de God Jakobs*. Psalm 84:9: "HEERE, God Zebaoth, hoor mijn gebed, neem het ter ore, God van Jakob!" Psalm 146:5: "Welgelukzalig is hij wiens Hulp de God Jakobs is." En Handelingen 7:46: "Die vond genade bij God en vroeg of hij een tabernakel mocht vinden voor de God van Jakob." De heilige apostelen noemen deze God meestal "de God van onze Heere Jezus Christus", of: "de God en Vader van onze Heere Jezus Christus"; en met deze Naam komen we tot *de toepassing*.

Of is het alleen omwille van Jabez geschreven: *God liet komen wat hij vroeg?* Is het niet ook om onzentwil geschreven, om ons aan te zetten tot het gebed, om het ons te leren en ons ermee te troosten dat God het gebed verhoort? *Wat tevoren geschreven is, staat er bij de apostel Paulus, dat is ons tot lering geschreven, opdat wij door geduld en troost de hoop van de Schrift zullen hebben* (Rom. 15:4).

Op de vraag of je om uitwendige dingen mag vragen, antwoord ik: Geef uw God de eer, uw hand en uw hart. Zoek Zijn aangezicht, opdat u Hem zult vinden als uw door Jezus Christus genadige en verzoende God en Vader, zoals de Heere Jezus zegt: *Zoekt eerst het Koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid* - en vraag dan wat u wilt, in de Naam van de Heere Jezus, en God zal laten komen wat u vraagt, voor zover het verbonden is met de eer van Zijn Naam, met Zijn waarheid en met Zijn beloften; vooral daar waar u lijdt omwille van het getuigenis van Jezus Christus. Duurt het u te lang? Izak bad twintig jaar om een kind, en hij kreeg het. Abraham hoopte op hoop tegen hoop en hield aan in het gebed. Verhoort Hij u schijnbaar niet, dan doet Hij het steeds nog beter komen dan u hebt gedacht. En vergaat het u als de moeder van Jabez, kijk dan met haar naar de verhooring van uw gebed in uw kinderen. We moeten niets vergeestelijken. De Psalmen 1 en 128 zullen wel letterlijk naar ieders rang, stand en behoefte wáár worden, als we maar letten op het eerste vers: *Wel hem, die de HEERE vreest, die in Zijn wegen gaat*.

Het Koninkrijk Gods is zeker niet eten en drinken, niet het aantrekken van kleren, niet de pracht van huis en hof, maar gerechtigheid en vrede en vreugde in de Heilige Geest. *Wie daarin Christus dient, die is Gode welgevallig en den mensen aangenaam* (Rom. 14:18). Wie dat niet doet, moet zich tot de Heere, zijn God, bekeren, want bij Hem is veel vergeving.

Bent u evenwel in dit Koninkrijk, kom dan maar met het artikel van het algemene christelijke geloof: *Ik geloof in God, de Vader, de almachtige Schepper des hemels en*

der aarde! Kom dan maar met de waarheid: 'God is onze Vader geworden door Jezus Christus, en Hij wil ons veel minder iets ontzeggen waarom wij Hem in het geloof vragen, dan onze vaders ons aardse dingen weigeren. Wij mogen van Zijn almacht alle nooddrift van lichaam en ziel verwachten. En kom maar met nog méér getuigenissen van de Schrift: "De HEERE geeft genade en ere, Hij zal het de vromen aan geen goed doen ontbreken", Psalm 84. "De rechtvaardige moet veel lijden, maar de HEERE helpt hem uit dat alles", Psalm 34. "Zie, het oog des HEEREN ziet op hen die Hem vrezen, die op Zijn goedheid hopen, opdat Hij de ziel zal redden van de dood, en hen in dure tijden zal onderhouden."

En dit zijn uitspraken van onze Heere: Hij zal u dat alles (en Hij bedoelt uitwendige en lichamelijke dingen) toewerpen. Zo spreekt Hij nog eens: *Ik ben gekomen opdat Mijn schapen het leven en overvloed hebben.* Ook leert Hij ons te bidden: *Onze Vader, Die in de hemelen zijt; geef ons heden ons dagelijks brood.* Als we bij Zijn Naam, Zijn Evangelie en getuigenis blijven, en dan in het nauw komen, zodat we zelfs ons erfgoed en wat niet al daarbij verliezen, dan zal Hij, Die in de hemel trouw blijft aan Zijn waarheid, Zijn belofte wel waar maken, en laten komen wat wij vragen. Ja, Hij zal boven bidden en denken laten komen wat Hij heeft gezegd: *Er is niemand* - laten we op dat *niemand* letten - er is niemand *die huis of broeders of zusters of vader of moeder of vrouw of kinderen of akkers om Mijnen wil en omwille van het Evangelie verlaat, die het niet honderdvoudig zal ontvangen nu in deze tijd,* Markus 10: 29.

Onze tekstwoorden vormen dus een ware troost voor alle noodlijdenden, die vasthouden aan Gods waarheid en beloften; een ware troost voor Godvruchtige huisvaders en gezinshoofden; een ware troost voor jonggehuwden; een verheven troost voor een jong bruidspaar, dat de Heere vreest en in Zijn wegen gaat. Het ervaart dat onze Heere Jezus Christus nog altijd de echtelijke staat eert met Zijn aanwezigheid, geschenk en wondertekenen. Het komt telkens en telkens weer, en betuigt: *Ik riep de God Israëls aan - en God liet komen waarom ik vroeg.*

*Want goedertieren is de HEER;
Zijn goedheid eindigt nimmermeer.
Zijn trouw en waarheid houdt haar kracht
Tot in het laatste nageslacht.
Amen.*

Psalm 147: 7

*Hij wil in gunst uw heil bewerken,
De grendels uwer poorten sterken,
En zegent in uw land uw kind'ren.
Hij doet geen krijg uw wasdom hind'ren;
Hij deelt de liefelijke vrede
Zelfs aan uw verste grenzen mede.
Met vette tarw'wil Hij u spijzen
En kronen met Zijn gunstbewijzen.*

Na de preek vond een huwelijksbevestiging plaats.

Gezongen: Psalm 136: 16

*Geeft de God des hemels eer;
Lof zij aller scheps'len Heer.
Want Zijn gunst, alom verspreid,
Zal bestaan in eeuwigheid.*

3. MANASSE³

Geliefden in de Heere Jezus Christus!

Het zijn hoogst belangrijke woorden, die de apostel Paulus aan de Romeinen schrijft in het zesde hoofdstuk van deze brief, vers 23: "Want de bezoldiging der zonde is de dood, maar de gave Gods is het eeuwige leven in Christus Jezus, onzen Heere." De zonde is de afval van God. Alles, wat de mens overlegt, denkt en doet, heel zijn bestaan, heel zijn wandel zonder God, - dat is alles zonde; evenzo alles, wat niet voortkomt uit het geloof. Deze zonde wordt in het zesde hoofdstuk van de brief aan de Romeinen voorgesteld onder het beeld van een koningin, en ik zou wel kunnen zeggen: *onder het beeld van een schone koningin*. De man van deze koningin is de duivel. Deze houdt zich echter in zijn paleis verborgen en laat deze schone koningin schijnbaar alleen haar spel spelen om de mensen te bekoren. Deze koningin beschikt over zó grote bekoorlijkheid, dat zij heel de wereld, jong en oud, met zich meesleept. Heel de wereld is haar onderworpen. Jong en oud dient deze koningin, de zonde. Jongelingen en jongedochters, de grijsaard en het kind dienen de zonde als haar huursoldaten en ontvangen als haar soldaten van haar hun loon. Dat is aanvankelijk ogenschijnlijk een schitterend en mooi loon, - zulk een loon, dat ieder onbekeerd en halfbekeerd mens het begeert. Het is een loon voor het lichaam, wonderzoet voor het gehemelte; voor het menselijk verstand heeft de zonde een geweldige overredingskracht, zodat niets daartegen bestand is, en voor het oog heeft zij een buitengewone bekoorlijkheid. Daarom dient alle vlees deze zonde, deze koningin gaarne, en al verwenst, ja vervloekt alle vlees zo nu en dan deze koningin, toch kan het vlees zich van deze koningin en haar regering niet losmaken, vanwege het loon, dat aan haar dienst verbonden is. Want niemand verstaat, en niemand wil het verstaan, dat dit loon de dood is, dat achter het lichamelijk genot, achter de bekoring, de prikkel van dit loon, niets anders schuilt dan jammer, ellende, verderf, eeuwige dood, geestelijke dood, lichamelijke dood.

Het is merkwaardig, dat, hoewel God de Heere dit bij Zijn volk zo dikwijls aan het licht heeft gebracht, toch niemand het wil leren en ter harte nemen. Ja, in de geschiedenis van het volk Gods ziet men het wel eens, dat een vader, een moeder God vrezende, wonderbaarlijke uitredding met hun kinderen hebben beleefd, of dat een kind ter wereld komt, een vurig gewenste zoon als een verhoring der gebeden, en dat dan juist deze zoon ondanks alle goede leer, in weerwil van de goede en Godvruchtige opvoeding door zijn ouders, toch een verkeerde weg inslaat, de God van zijn vaderen, van zijn ouders niet wil kennen; en zodra hij daartoe de gelegenheid vindt en de kracht daartoe heeft, alle banden verbreekt. Alle goede leer, alle goed onderricht wordt verworpen, - de koningin, de zonde wordt trouw gediend, en dan maakt deze koningin haar soldaten tot generaals, tot officieren, tot kapiteins enz., totdat de mens in de strik van de dood valt, in het ongeluk en verderf.

Welgelukzalig dan de mens, die God tuchtigt en onderwijst uit Zijn Wet, - de mens, die God in ketenen en banden laat binden en boeien, zodat hij de dood, ja de eeuwige dood en dus ook de geestelijke dood recht in zijn binnenste gevoelt en ervaart. Als God dan de mens terughaalt en terechtbrengt, dan is dat waarlijk wel een wonder en een gave, - ja werkelijk een gave; want een mens doet daartoe niets; - het is een gave

³ Preek 27 november 1870, morgendienst; vertaald door ds. D. van Heyst en gepubliceerd in: *Hermann Friedrich Kohlbrugge. Zijn leven, zijn prediking, zijn geschriften.*

van Gods genade; en welgelukzalig de mens, die de stem van deze genade hoort en deze niet van zich stoot, maar zich voor deze genade van harte verootmoedigt. Hij vindt dan, als hij zoekt, de Heiland zijner ziel, die uit de banden des doods verlost; en als hij Deze vindt in de waarachtige worsteling om genade, - als hij Hem vindt, zoals Hij hem wordt voorgehouden in de prediking van Gods Woord, dan vindt hij tegen zijn grote dood, tegen de nacht in zijn ziel, tegen de ellende van dit leven *het eeuwige leven*.

Mijn geliefden! Wat ik daar gezegd heb, is alles samengevat in weinige regels, die een wonderheerlijke geschiedenis bevatten, - een geschiedenis, die ieder zal beleven of beleefd heeft, die het in waarheid weet, dat de gave Gods, het eeuwige leven is in Christus Jezus. Laten wij deze geschiedenis opslaan; het is een levensgeschiedenis van o hoe velen!

Wij vinden haar in 2 Kronieken 33:12 en 13: ***"En toen hij in de angst was, smeekte hij voor den Heere, zijn God, en hij verootmoedigde zich zeer voor den God zijner vaderen. En hij bad en smeekte tot Hem. Toen verhoorde Hij zijn smeken, en bracht hem weder naar Jeruzalem in zijn koninkrijk. Toen erkende Manasse, dat de Heere God is."***

Velen, die de Bijbel lezen of horen lezen, hebben gehoord en horen, wat hier geschreven staat; maar zij slaan het Boek weer dicht, en het blijft erbij. De meeste kerkgangers horen de preek, horen haar graag, maar zij maken de toepassing van de preek niet op zichzelf, en zo gaan zij dan weer naar huis, eten en drinken en dienen opnieuw de koningin, de zonde. Al kan nu ook niet ieder zo'n krachtdadige bekering aanwijzen als die van Manasse was, toch zullen wij datgene nagaan, wat wij zo even hebben gehoord en wat wij voor onszelf daarvan kennen.

Om het kort te zeggen: de geschiedenis is eenvoudig deze: Manasse bevindt zich, dus een mens bevindt zich in angst. In deze angst smeekte hij "het aangezicht des Heeren", - zo staat er in het Hebreeuws, - *"het aangezicht des Heeren, zijns Gods."* Verder: deze mens verootmoedigt zich voor het aangezicht van den God zijner vaderen, en bad en smeekte tot Hem. En Hij, d.i. de Heere, verhoorde zijn smeken.

Dus nog eens: deze mens is in angst, hij smeekt in zijn angst voor het aangezicht des Heeren; dat is: hij buigt zich neder voor het aangezicht Gods, hij is verslagen en verbroken en roept in zijn angst luid tot God om ontferming. Hij opent zijn ganse hart en stort hetgeen het diepst daarin verborgen is, voor God uit.

Verder staat hier: *De Heere verhoorde zijn smeken*, zijn ootmoedig gebed, zijn wenen en kermen; en hoe merkwaardig! - het woord dat in het Hebreeuws voor *smeken* gebruikt wordt, betekent "genade", zodat - hoe schoon is dat toch! - als God het smeken van een mens hoort, dan hoort Hij, om zo te zeggen, minder het smeken van den mens, als wel Zijn eigen genade. Terwijl de mens weent, luidt het in het hart Gods: "Kom, Gij moet Uw genade verheerlijken, Uw barmhartigheid moet Gij aan dit arme, verloren en verdorven schepsel bewijzen!"

Verder; God de Heere verhoort het smeken van de mens zó, dat Hij hem niet alleen uit de angst uitvoert, hem niet alleen het geloof schenkt aan de vergeving zijner zonden, maar God de Heere brengt hem uit de vreselijke kerker, uit de vijandige stad Babel weer naar Jeruzalem.

Bovendien bewijst Hij hem nog een andere weldaad: Hij brengt hem niet alleen naar Jeruzalem terug, zodat hij de stad zijner vaderen mag wederzien, maar God de Heere geeft hem alles terug, wat verloren was, - Hij brengt hem weder in zijn koninkrijk.

Tweevoudig vergeldt de Heere hem dus zijn smeken om genade.

Nu komt echter nog het schoonste: toen hij nu weer als koning op de troon zat, *erkende Manasse juist aan deze dubbele weldaad, dat de Heere God is*. Dat staat er in het Hebreeuws met bijzondere nadruk. Wanneer ge dat zo leest, dan denkt u: "Nu ja, dat spreekt toch vanzelf, dat de Heere God is." Maar nee, dat verstaat, dat erkent geen mens, al heeft hij het ook nog zo dikwijls gehoord, tenzij dan, dat hij door de koningin, de zonde, in nood en ellende gekomen is, onder de tirannie van de afgoden, van wie hij heil verwacht heeft, maar die hem onder de doornen hebben gebracht. Onder de doornen, want zo lezen wij in vers 11 volgens het Hebreeuws: "Daarom", omdat Manasse en zijn volk er geen acht op sloegen, als de Heere met hen liet spreken, "liet de Heere hen overvallen door de vorsten van het leger van de koning van Assyrië; die namen Manasse gevangen onder de doornen." Dit koningskind was dus gevlucht uit het paleis van zijn vaderen en had zich onder de doornen verborgen; daar meende hij veilig te zijn, maar zij vonden hem daar en haalden hem te voorschijn en bonden hem met twee koperen ketenen. Zó doen de afgoden. Zó helpen zij.

Als hier nu staat: "Toen erkende Manasse, dat de Heere God is", dan wil dat zeggen: "Toen erkende Manasse, dat alle afgoden ijdelheid zijn, dat hij bij de afgoden niet gevonden had, wat hij bij hen had gezocht, maar dat hij het nu gevonden heeft bij den Heere God." Deze woorden luiden evenzo, als wanneer ik zou zeggen: "Toen erkende de jonge man, dat Christus alleen ons heil is, dat Christus en Zijn bloed alleen onze reiniging is, dat Christus alleen onze gerechtigheid voor God is, Christus alleen onze zaligheid, dat Christus alleen onze weg, onze waarheid, ons leven is." Dat ligt in deze woorden opgesloten.

Mijn geliefden! Wij hebben hier niet alleen met de geschiedenis van Manasse te doen. Die gaat mij eigenlijk niets aan. Maar de Apostel schrijft in Romeinen 15:4: "Wat tevoren geschreven is, dat is ons tot lering geschreven, opdat wij, door lijdzaamheid en vertroosting der Schrift, hoop hebben." Wat doe ik met alle geschiedenissen, waarvan ik niet de toepassing maak op mijn tijd, op mijn leven, op mijn eigen weg? Moet de Bijbel alleen Gods Woord zijn voor deze en voor gene? Behoort hij niet veeleer het Boek Gods te zijn, waarin ik mijn eigen geschiedenis gevonden heb en vind? De Prediker van Salomo zegt in hoofdstuk 4:17: "Bewaar uw voet, als gij ten huize Gods gaat, en kom om te horen. Dit is beter dan het offer der dwazen; want zij weten niet, wat kwaad zij doen"; daar zij het Woord horen en het niet op zichzelf toepassen, het niet ter harte nemen.

Mijn geliefden! U hebt gehoord, dat Manasse een Godvrezend vader had gehad, en deze vader zal hem wel hebben verteld: "Mijn zoon, ik was ten dode opgeschreven, en ik riep in mijn nood tot de Heere. Zijn profeet kondigde mij aan, dat God mij het leven nog wilde verlengen. Ik had geen kinderen en meende, dat het met Gods beloften gedaan was; toen heb ik door 's Heeren genade en trouw jou gekregen."

Dat heeft Manasse van zijn vader kunnen vernemen; dat heeft hij kunnen horen bij zijn ouders aan tafel, als vader en moeder daarover spraken. Zijn vader, koning Hizkia had de afgoden uitgeroeid en er alle moeite aan besteed, dat Gods Woord en Waarheid weer verkondigd zou worden. Manasse was nog jong, toen zijn vader stierf, - hij was nauwelijks twaalf jaar oud; een ramp was dat voor hem. Was de jongeling verantwoordelijk?

O geliefde ouders, vaders in de Gemeente, die zonen hebt, bedenkt het toch! Ik zeg: een knaap van twaalf jaar is verantwoordelijk voor God, al is hij het niet voor de

rechter. Daarom bid ik u: richt toch al uw ijver daarop en ontziet geen moeite, dat uw zonen de Catechismus leren en mij en mijn ambtsbroeder niet plagen, terwijl zij voor de school wèl alles kunnen leren, maar niets van hetgeen tot de eeuwige zaligheid dient!

En knapen en jongemensen, wilt het toch ter harte nemen! U bent verantwoordelijk, en hebt u Godvrezende ouders, of hebt u ze gehad, bedenkt wel, welk een goedheid God u daardoor bewezen heeft, en laat u door de goedheid Gods tot bekering leiden! Of wilt u de dood ingaan? Het is niet tevergeefs, geliefde ouders, als gij uw kinderen met alle ernst de Catechismus inprent. God weet, wanneer het later vrucht draagt, als de jongeling later de verkeerde weg opgaat en evenals hier Manasse in de gevangenis geworpen en in boeien en ketenen gelegd wordt. In die verschrikkelijke nood dacht Manasse aan datgene, wat hij vroeger had gehoord, n.l. dat bij God den Heere geen ding onmogelijk is en dat de Heere HEERE van de dood verlost. In zijn verschrikkelijke nood werpt hij een blik in zijn binnenste, en hij wordt tot de Heere bekeerd.

Welk een Godvrezend vader had Manasse gehad, een vader, die zo grote wonderen van Gods macht en trouw met de zijnen had beleefd! Denkt maar eens aan die geschiedenis met Sanherib, hoe God in één nacht heel het leger van den koning van Assyrië door Zijn engel heeft laten doden. Het is toch merkwaardig, dat de knaap, die dit alles had gehoord, toch niet was bekeerd geworden. Maar de genade is geen erfgoed en dood is dood. De zoon, de dochter kunnen veel en velerlei horen van Gods genade, hulp en wonderen, - zij kunnen zich ook in het dagelijks leven zeer fatsoenlijk en goed gedragen, maar van datgene, waarover vader en moeder spreken, van hetgeen vader en moeder zo gelukkig en zalig maakt, verstaat de jonge man, verstaat de dochter niets.

Zo was het ook met Manasse. Hij was dood en bleef dood. Hij heeft zeker ook wel de, laatste woorden van zijn stervenden vader, die ten hemel inging, vernomen, - hij is er ook wel door getroffen geworden, zal ook wel hebben geweend over de dood van zo'n vader, maar zijn hart was toch niet verbroken. Ja, de wereld, de lust, de zonde, de schone koningin, - schuilt in het hoofd, in het hart van die jongeman, van de jongedochter. En wat is het gevolg? Ten eerste allerlei geestelijke hoererie; vervolgens haat tegen de waarachtige waarheid, bloedvergieten en haat tegen de getrouwe prediker der waarheid, en uiteindelijk, - ja wat komt er eindelijk al niet van? Zeer weinigen van u zijn op dit ogenblik in angst. Maar als u in angst komt, waar komt deze angst dan vandaan? Bent u dan in angst, omdat gij uzelf hebt verwoest? Omdat uw schone verwachtingen verijdeld zijn?

Hier bij Manasse was nog een andere angst. Naar hetgeen voor ogen was kwam deze angst over hem door de koning van Assyrië; maar tegelijkertijd kwam deze angst heel in het bijzonder van de Heere. Wat doet de Heere in Zijn genade? Hij waarschuwt den mens. Hij overtuigt hem van zonde en schuld, - en dan voegt Hij de uitwendige nood er aan toe, opdat de mens van alle kanten als ingekerkerd is en niet los kan komen. Deze jongeling Manasse had de Wet des Heeren, de Tien Geboden wel geleerd. O, houdt toch de Tien Geboden heilig in uw harten en in uw huizen, tegenover uw kinderen en tegenover uzelf.

Als deze Geboden geleerd zijn en Gods genade daarbij komt, dan ligt men neer als overtreders. Hoe slaat dan de donder der Wet op ons in, zodat men zich niet alleen uiterlijk in de kerker bevindt, maar zodat men verzonken ligt in de afgrond, en ach -

welk een afgrond! O, mijn geliefden, springt er toch niet zo licht over heen! Matigt u toch niet zo gemakkelijk de troost van de vergeving der zonden aan! Erkent toch eerst eens grondig uw verdorvenheid, en ziet toe, wat het is, te zondigen tegen de heilige Tien Geboden! Ik zeg: u komt, als God aan uw ziel werkt, in angst. Niet zozeer voor de hel, maar in angst voor God, omdat gij tegen de heilige God gezondigd hebt en daarom in de hel moest gestoten worden; want men heeft niets, waarmee men het weer goed kan maken; het is met alle werken uit. Zoekt dan eens, uit deze ketenen, uit deze kerker vrij te komen! U kunt het niet; al uw moeite is tevergeefs. Het gaat precies zoals in deze geschiedenis.

Heeft iemand van u zulke angst gehad en kent hij dit, - ziet dan, wat in deze geschiedenis geschreven staat. Wat doet Manasse in deze angst? *Hij smeekt het aangezicht des Heeren zijns Gods.* Hoe schoon is dat toch! Ziet, dat heeft God Zelf in Zijn barmhartigheid de jongen in het hart gelegd. Het is, als zeide de Heere God: "Gij hebt Mij wel verworpen, zodat gij Mij eigenlijk niet meer tot uw God hebt, maar Ik ben de God uwer vaderen, in Wiens Verbond gij toch zijt opgenomen!" En zo verootmoedigt hij zich zeer voor de God van zijn vaderen.

Ziet, mijn geliefden, dat behoort tot een waarachtig leven: *zich voor het aangezicht Gods te verootmoedigen.* O, wees toch niet zo lichtvaardig in het u toe-eigenen van de troost van het Evangelie! Hoe menigeen tref ik onder u aan, die meent over alle bergen heen te zijn, terwijl hij toch dood is. Het gaat hier om waarachtige verootmoediging. God verootmoedigt den mens, en de mens verootmoedigt zich zeer voor God; dat is, voor het aangezicht Gods. Wie zich zo in waarheid verootmoedigt, die heeft zó met God te maken, als had hij God de Heere persoonlijk vóór zich. Zo iemand belijdt: "Waar zal ik heenvlieden voor Uw aangezicht? De duisternis van de nacht verbergt mij voor U niet. Ik ben rondom omringd en ingesloten, zodat ik niet ontkomen kan, als ik U niet vind en het licht Uws aangezichts!" Zo verootmoedigt men zich zeer voor het aangezicht Gods. En wie zich in waarheid voor het aangezicht Gods verootmoedigd heeft, die blijft verootmoedigd, die verontschuldigt zich niet met de zwakheid van zijn vlees, met zijn aangeboren zonde, met de verleiding, die van buiten komt, maar hij geeft zichzelf de schuld, veroordeelt zichzelf en rechtvaardigt God.

Maar nu komt de vraag: *Zal God verhoren?* Er staat toch geschreven, dat God de zondaren niet hoort. Zal God dus wel horen? Als gij u zeer verootmoedigt voor het aangezicht Gods, als gij Hem heel uw weg klaagt, uzelf veroordeelt en verdoemt, - zal God dan horen en verhoren? Wat zegt deze geschiedenis?

Deze geschiedenis zegt: Ja. Spreek mij niet van uw zonden! Hebt u nog méér zonden dan Manasse gehad heeft, dan bent u des te meer een mens, aan wie Zijn genade zich kan verheerlijken. Hier staat het dus, dat God hoort: "Toen verhoorde Hij zijn smeken." Hij hoorde naar zijn klagen, kermen en wenen. God liet Zich door hem verbidden. Waarom staat dat hier? Staat het om Manasse's, of staat het om uwentwil geschreven? Als gij u voor God verootmoedigt, u zeer verootmoedigt voor het aangezicht des Heeren uws Gods, - waar komt dan deze verootmoediging vandaan? Zij komt voort uit uw nood; want u hebt nog wel méér gezondigd dan Manasse, - u ziet dat echter niet zo in. Als God evenwel komt en uw zonden u ontdekt, u al uw gruwelen ontdekt, en als er dan nood is, zoals bij Manasse, dan zal God verhoren, zoals Hij het bij Manasse gedaan heeft. Als u dus dit hoort, denk dan: "O, is deze Koning zulk een genadige Koning, dan ga ik ook tot Hem! Stoot Hij mij weg, dan stoot Hij mij weg! Kom ik om, dan kom ik om, maar ik wil het toch wagen!"

Wat vindt men dan, als men zich zó opmaakt tot God? Allereerst vergeving der zonden, - en o, dan ben ik weer uit de kerker! Ach, hoe zwaar zijn de ketenen aan de handen! Maar hoe zwaar zij ook zijn, - als de zonde van het geweten af is, dan kan men juichen met de ketenen aan de handen. Wanneer de Heere zó komt met de troost van de vergeving der zonden, dan bevindt men zich in het Paradijs, al lag men ook in de diepste kerker. Dat is het eerste, wat de Heere doet.

Als gij echter waarachtig tot den Heere bekeerd wordt, laat de Heere u niet in de kerker, niet in uw nood zitten, maar zó genadig is God, dat Hij het in Zijn grote barmhartigheid goed maakt, voor ziel en lichaam, voor lichaam en ziel. Denkt u eens in: welk een wonder! De jonge koning ligt in de kerker te Babel. Tegenover Babel hebben wij Jeruzalem, de kleine stad. Hoe komt nu de koning weer uit de kerker naar Jeruzalem? Ja, dat kan de Heere bewerken. De Heere heeft hem zó verhoord, dat hij niet alleen vergeving van zonde en schuld heeft gevonden, doch dat hij ook wèl bewaard weer in zijn vaderstad komt en weer uit de gevangenis wordt verhoogd op de troon van het koninkrijk.

Zulk een God en Heere en Heiland hebt u, die deze prediking hoort, haar op uzelf toepast en zó gelooft! Zo velen zijn in deze angst geweest en hebben tot God gesmeekt, en allen hebben betuigd, dat het waarachtig is, dat God in Christus Jezus bovenmate genadig wil zijn. Dat heeft dan ook deze heerlijke vrucht, dat erkend wordt, hoe alle afgoden, de dienst van de zonde, van deze schone koningin, ijdelheid is, - dat daarentegen alles, alles, alles, wat een mensenkind maar begeren kan voor lichaam en ziel, voor alle behoeften van dit leven en voor alles, wat tot het eeuwig leven behoort, eindelijk enkel en alleen gevonden wordt in de bron van eeuwig heil, in de Heere. AMEN.

Preek, gehouden op 27 november 1870, des voormiddags, te Elberfeld.

Vertaald door Ds. D. van Heyst. De tekst van de preek en de aangehaalde teksten zijn weergegeven naar de door Dr. Kohlbrugge gebruikte vertaling van Luther.

4. CHRISTUS' BRUID⁴

"Mijn zuster, lieve bruid, gij zijt een besloten hof, een besloten wel, een verzegelde fontein. Uw gewas is als een lusthof van granaatappelen, met edele vruchten, cyprus met nardus, nardus met saffraan, kalmus en kaneel, met allerlei bomen van wierook, mirre en aloë, met alle beste specerijen. Als een bron der hoven, als een fontein van levende wateren, die van de Libanon, vloeien. Ontwaak, Noordenwind, en kom; Zuidenwind, en doorwaai mijn hof, dat zijn specerijen uitvloeien! Mijn Vriend kome in Zijn hof en ete van Zijn edele vruchten!" Hooglied 4:12-16.

Het oude paradijs is verdwenen. God had een man en een vrouw geschapen; maar toen de verleiding van de duivel en hun moedwillige ongehoorzaamheid tussenbeide kwamen, werden zij uit de hof verdreven en moesten zij zich al hun levensdagen met ezelskost voeden; het aardrijk bracht hun doornen en distelen voort. Hij echter, de God van alle barmhartigheid, weet alles wel te herstellen, wat de duivel en het vlees bedorven hebben. Hij heeft van eeuwigheid vóór Zich een andere hof, een ander paradijs, en een andere Adam, namelijk Christus, en een andere jonkvrouw, namelijk de Gemeente, die Hij Zich verkoren heeft. Voor Zichzelf en voor deze Gemeente heeft Hij een hof geplant, waarvan het begin hier ligt; maar het einde daarvan weet ik niet; want deze hof is eeuwig. Allerlei vruchten groeiden in het oude paradijs; maar in de nieuwe hof groeien allerlei nog veel betere, kostbaarder en veel zoeter geurende vruchten. En in de nieuwe hof heeft God de Heere de man en de vrouw, de nieuwe Adam en de Bruid een woonplaats gegeven.

De hemelse poëzie heeft er behagen in, een stad of een staat of een vereniging en zo ook de uitverkoren Gemeente voor te stellen onder het beeld van een jonkvrouw of bruid; en dat doet de hemelse poëzie, opdat niemand, die tot dit lichaam behoort, uitgestoten zal blijven, maar opdat een iegelijk, die gelooft, van dit lichaam kan zeggen: "Dat is mijn bruidskleed. Dat heeft de Heere Jezus voor mij gemaakt!" Want dit is het wonderlijke, dat in aanvechting, kruis en nood, als al het andere hem ontvalt, een iegelijk, die uit God geboren is, dit lied krijgt te zingen, waarbij hij niet aan anderen, maar aan zichzelf denkt bij de woorden: „Uw liefde is liefelijker dan wijn." (Hooglied 1:2 v.v.).

De tweede Adam noemt Zichzelf in de Schrift allereerst de Bruidegom; maar Hij noemt Zichzelf ook de Broeder der uitverkoren Gemeente. Zo iets kan in een aards huwelijk niet voorkomen. Een man kan tot zijn vrouw niet zeggen: "Mijn zuster". Dat zou de vrouw niet aanstaan. Doch in de hemelse echtverbintenis is de Heere Jezus de Broeder en noemt Hij de bruid Zijn zuster, omdat zij beiden van één Vader zijn. Hij als de eeuwige Zoon van de eeuwige Vader; en zij is van dezelfde Vader, omdat zij uit God geboren is en niet door de wil van één man of door de wil van het vlees. Nu heeft de Bruidegom een hof voor Zijn bruid en Hij brengt haar in deze hof. Af en toe komt Hij tot haar voor een kort bezoek en dan verdwijnt Hij weer. Hij is dan boven in de bergen op jacht, om leeuwen, beren, panters en andere gevaarlijke dieren neer te vellen.

Wonderlijk is nu wel dit: de Bruidegom ziet de hof aan, en terwijl Hij Zijn blik daarover laat gaan, ziet Hij Zijn bruid aan en spreekt tot haar: "Gij zijt zelf een hof". Dát is hemelse poëzie. Zo iets moet men verstaan! Wonderlijk - de bruid is een hof, en de bruid woont in een hof. Heeft zij de hof geplant? Heeft zij de vruchten doen

⁴ Preek komt voor in de bundel brieven van Kohlbrugge, getiteld: Door Zijn striemen is ons genezing geworden. Uitgave Groen, Leiden, 1990.

groeien? En wederom: heeft zij zichzelf zo gemaakt?

De Heere noemt haar vooreerst "een besloten hof". Dat is een hof, waarin de huichelaars niet mógen en de ganse wereld niet kán binnendringen. Dat is iets heel bijzonders! Want de uitverkoren bruid is met de Bruidegom bekend en de Bruidegom kent haar. Wat zij samen vertrouwelijk bespreken, verstaat hij; die niet uit God geboren is, niet; voor hem is het "besloten". De naamchristenen, de huichelaars, weten er niets van. Ja, ze kunnen er bij gelegenheid wel over praten; maar ze zijn er niet achter. Zijn heilgeheim laat de Bruidegom alleen aan Zijn bruid weten, zoals Psalm 25 zegt: "Het geheim des Heeren is voor degenen, die Hem vrezen", en "Zijn verbond maakt Hij hun bekend". Dat geheim wordt niet verraden, gelijk Simson deed om een hoer! Dat houdt de bruid voor zich. Hoe zij leeft, wat zij wil en wat zij van plan is, weet geen mens, dat weet zij geheel alleen. Hoe het met haar gesteld is, dat zij de ene keer zingen en dan weer wenen, wenen en dan opeens weer lachen en zingen kan, de natuurlijke mens verstaat het niet; want de natuurlijke mens begrijpt niet de dingen, die des Geestes Gods zijn; ze zijn hem dwaasheid (1 Korinthe 2:14). Nu kan men wel komen en vragen: Wie is aan de bruid des Lams gelijk? Wie is zo arm en toch zo rijk? Wie is zo lelijk en tegelijk zo schoon? Wie kan het zo goed en tevens zo slecht gaan? De Bruidegom evenwel spreekt: "Gij zijt Mij toch een lieve zuster, een dierbare bruid! Gij verklapt niets. Alles, wat Ik u zeg, houdt ge keurig voor u, zodat Ik u zie op- en neergaan en bewegen als één, die slechts de Bruidegom voor ogen heeft. Zo iets begrijpen de modedames niet. Gij zijt een besloten hof. Ik weet - wanneer Ik binnenkom, dan tref Ik daar geen vreemde aan. Dan vind Ik u alleen. Gij dient geen twee heren; maar gij eert Mij; dat weet Ik".

Nu hebben wij hier nog een ander beeld: *"Gij zijt een besloten wel, een verzegelde fontein"*.

Voor ons heeft dit iets onverklaarbaars; want wij begrijpen hier niet goed, wat een wel, wat een fontein doet. Maar in het Oosten begrijpt men dat wel.

Er waren eens twee broers. Na de dood van hun vader werd de één koopman. Hij dong naar de gunst van de mensen en werd schatrijk. Hij had er slag van te huichelen en de vrome uit te hangen; maar opeens werd de hooggeplaatste man straatarm en kwam bovendien nog in de gevangenis terecht. Zijn broer echter verkoos tot zijn erfdeel een groot landgoed, waarvan de bodem eigenlijk alleen uit zand bestond. Hij dacht daarbij evenwel aan de bron, die zich op een verborgen plaats in dit landgoed bevond. En toen hij vlijtig bomen en struiken begon te planten, bediende hij zich van deze bron, sloot haar goed toe, zodat niemand erbij kon komen, groef allerlei kleinere en grotere kanalen en maakte zo een paradijs, dat met het dubbele vermogen, dat zijn broer vroeger eens bezeten had, niet te betalen zou zijn. Dat deed de bron, de fontein! Maar deze bron was geen gemeengoed!

De bruid kan wel haar Heere prijzen; maar haar geloof aan een ander meedelen, nee, dat kan zij niet. En dat doet zij ook niet. Zij is verzegeld als een bron. De Heere Jezus zegt ergens: "Wie in Mij gelooft, stromen van levend water zullen uit zijn binnenste vloeien". Zo is dan de bruid een bron van eeuwig opwellend water, zó dat steeds gezegd wordt: "De bron Gods" - ja, dat is de bruid! - "de bron Gods is vol water".

De Heere Jezus zegt Zijn bruid daarvoor dank, dat Hij weet, dat Hij haar alléén bezit, dat Hij haar bezit met geheel haar hart, met geheel haar gemoed en met ál haar krachten. Hij zegt van haar: "Ik heb een eeuwig zegel op u gedrukt, en geen ander zal u bezitten! En al uw vrucht is uit Mij en al uw vrucht is er tot lof van Mijn Naam. Daartoe heb Ik u verzegeld!"

Van zulke verzegelingen lezen wij ook elders, bijvoorbeeld in de Openbaring van

Johannes, waar sprake is van *twaalf maal twaalfduizend, die het zegel Gods aan hun voorhoofden dragen*. Dat was ook zo'n verzegelde fontein.

Nu gaat de Bruidegom voort Zijn bruid te prijzen. Nadat Hij eerst van haar gezegd heeft, dat zij een besloten wel, een verzegelde fontein is, prijst Hij haar vervolgens daarom, dat zij zulke schone vruchten voortbrengt: "Wat zie Ik daar voor schone vruchten in uw hof" En terwijl Hij deze vruchten aanschouwt, ziet Hij Zijn bruid aan en spreekt Hij tot haar in hemelse poëzie: "Dat zijt gij! *Uw gewas is als een lusthof van granaatappelen, met edele vruchten, cyprus met nardus, nardus miet saffraan, kalmus en kaneel, met allerlei bomen van wierook, mirre en aloë, met alle beste specerijen*".

Het is niet waar dat, wanneer de arme weduwe weeklaagt, dat de schuldeiser haar kinderen wil verkopen, omdat er niets aanwezig is om de schulden te betalen - het is niet waar, dat zij arm blijft. Zij krijgt zoveel olie, dat zij de schuldeiser betalen kan. Het is niet waar, dat wanneer de meelvoorraad in het vat uitgeput is, de weduwe met haar zoon sterven moet. Waar is het, dat de vrucht uit Hem gevonden wordt. Niet minder waar en zeker is het, dat de bruid vrucht draagt. Zij prijst zichzelf niet, maar de Bruidegom prijst haar. En wanneer de Bruidegom haar prijst, moet zij dat niet voor vleierij houden, maar voor waarheid, als het haar maar daarom te doen is, dat de hof er heerlijk bij staat, dat hij vruchten voortbrengt en een lust is voor de ogen van de Bruidegom. Het zijn oosterse vruchten, die hier genoemd worden, zeer kostbare vruchten, specerijen en zalven, van groter waarde dan goud en met geld eigenlijk niet te betalen. Wij lezen hier Oosterse namen. Wij behoeven deze niet te vergeestelijken. Laat echter geen naamchristen zich met een kind van God, geen huichelaar zich met deze bruid vergelijken! Laat ieder het maar weten: de uitverkoren bruid heeft vrede met God. Zij staat in betrekking met God en heeft gemeenschap met de Almachtige. Zij wordt geoefend in geduld. Zij wordt door lijden tot volkomenheid gebracht, zodat zij volhardt, gelooft, liefheeft, hoopt, niet dubbelhartig is, niet van twee wallen eet, geen twee heren dient, het niet bij de wereld, maar bij de Heere zoekt.

Maar nog eens: zij heeft zichzelf niet gemaakt, zij heeft niet zelf de vrucht doen groeien. Wel heeft zij ze verzorgd met tranen, gebeden en verzuchtingen. Gij kent immers de vrucht? Sla eens op Galaten 5:22: "De vrucht des Geestes is liefde, vreugde, vrede, lankmoedigheid, vriendelijkheid, goedertierenheid, getrouwheid, zachtmoedigheid, kuisheid (of: matigheid!)." Sla verder op Romeinen 5:1-5: "Nu wij dan rechtvaardig zijn geworden door het geloof, hebben wij vrede met God door onze Heere Jezus Christus, door Wie wij ook de toegang hebben in het geloof tot deze genade, waarin wij staan, en wij beroemen ons vanwege de hoop der heerlijkheid, die God geven zal. En niet alleen dit, maar wij beroemen ons ook vanwege de verdrukkingen, dewijl wij weten, dat verdrukking lijdzaamheid voortbrengt, en lijdzaamheid ervaring, en ervaring hoop; en de hoop beschaamt ons niet, omdat de liefde Gods uitgestort is in onze harten door de Heilige Geest, Die ons gegeven is." En 1 Korinthe. 1:4-7: "Ik dank mijn God altijd uwentwege voor de genade Gods, die u gegeven is in Christus Jezus, dat gij in alles rijk zijt geworden door Hem, in alle leer en in alle kennis, gelijk de prediking van Christus krachtig geworden is in u, zodat gij geen gebrek hebt aan enige gave, en wacht op de openbaring van onze Heere Jezus Christus." Daar hebt ge de granaatappelen, de cyprus en nardus en saffraan, deze boompjes en struiken met hun kostbare, edele vruchten, die groeien voor de Gemeente en tegelijk in de Gemeente; en de Gemeente zelf groeit in hen.

Nog eens: *de Gemeente heeft ze niet zelf gemaakt!* De Gemeente heeft niet zelf deze

edele vruchten aan deze bomen en struiken doen groeien en nog veel minder geschapen! Dat heeft de Heere gedaan! De Heere maakt (laat ik bij de beeldspraak blijven) de bruid tot een wel, tot een fontein, zodat stromen van levend water uit deze hof te voorschijn komen en de gewassen bevochtigen. Aldus spreekt de Bruidegom tot Zijn bruid: 'Zie toch niet langer op hetgeen gij bij uw huwelijk van uw moeder hebt meegebracht, op deze oude vodden! Daar is niets aan gelegen; die zijn immers al lang van de motten doorvreten! Denk niet aan uw erfgoed van de aarde, maar zie uw Bruidegom aan en hoor, wat Hij u zegt! En zijt gij blind, bid Hem dan om ogenzalf!' Deze kostbare oosterse gewassen groeien niet zó, als bijvoorbeeld de bloemen, die wij in potten kweken; maar zij krijgen flinke insnijdingen, en dan komen uit de struiken en boompjes de zalven te voorschijn, zoals de tranen door verdriet ons uit de ogen opwellen. Een levendig verkeer met de Bruidegom is echter nodig! Wanneer gij uzelf aanklaagt en veroordeelt en zeggen moet: "Er groeit hier niets", geef dan de duivel geen gelijk, maar eer uw Bruidegom en houd u aan Hem en zie dan toe, of - terwijl u toch leeft en het leven in u zucht en schreeuwt en jammert - het nochtans niet waar is, dat Hij, Die hemel en aarde geschapen heeft, alles voor u in orde zal brengen! "Ik kan dat niet begrijpen", zal de ziel zeggen. Maar dat hoeft zij ook niet. U hoeft niet te weten, hoe rijk u bent, als u maar dit éne weet, 'dat gij met lichaam en ziel, beide in het leven en in het sterven, niet uws zelfs, maar uws getrouwen Zaligmaars Jezus Christus eigen zijt!' Als u maar dit éne weet, dat u een Bruidegom hebt! En wanneer u te traag geweest bent om uw Bruidegom, toen Hij aan de deur klopte, open te doen, ga er dan op uit om Hem te zoeken! Hij zal Zich laten vinden en u verrassen! Welaan, de Bruidegom moet het Zelf maar weten wanneer Hij de bruid prijst. Wij echter moeten Hem al ons vertrouwen schenken. En wanneer wij niets hebben, tot onze Bruidegom gaan zoals een vrouw, wanneer het geld opgebruikt is en zij niets meer heeft, tot haar geliefde man gaat en hem om geld vraagt.

Er volgt nu nog deze versregel: *"Als een bron der hoven, als een fontein van levende wateren, die van de Libanon vloeien"*.

Ik houd er anders niet van, de vertaling te veranderen. Dat is niet goed. Maar in het Hebreeuws staat hier: "O, gij bron der hoven! O, gij fontein van levende wateren, die van de Libanon vloeien!" Eerst heeft de Bruidegom tot de bruid gezegd: "Gij zijt een besloten hof, een besloten wel, een verzegelde fontein" en prijst Hij in haar al haar vruchten.

En opeens springt zij op en zegt zij tot de Bruidegom: "Wat! Ik - een besloten wel, een verzegelde fontein? Ach, Gij, mijn Bruidegom; Gij zijt de Bron der hoven! Dat ben ik niet. Gij zijt de fontein van levende wateren, die daar boven van de Libanon vloeien, van de ijskoude sneeuw van Uw lijden en sterven!"

Heeft de Bruidegom tot haar gezegd, 'dat zij een besloten hof, een besloten wel, een verzegelde fontein is', daar zegt zij nu: "Ach! Gij zijt de Hoofdbron, en wat ik voortbreng, dat komt alles van U, en wat Gij voortgebracht hebt, dat komt van Boven! en wel - ik herhaal het - uit de koude sneeuw van Uw lijden en sterven!"

De Bruidegom heeft de bruid geprezen en al dat schoons van haar getuigd. Maar nu is de Bruidegom weer weggegaan; want, zoals ik reeds zei, deze grote Koning moet op jacht. En dan jaagt Hij op leeuwen, beren, luipaarden en andere wilde dieren, die de bruid zouden kunnen schaden. De Bruidegom is dus weg. Maar Hij komt terug! En nu overlegt de bruid bij zichzelf: "Waarmee zal ik Hem, als Hij terugkomt, verblijden en verkwikken? Wel, waarmee anders, dan met de welriekende geur van de vruchten, die Hem zo aangenaam is?! Waarmee anders, dan met de sappige vruchten zelf?! Mijn

Vriend komt terug! En nu zou ik Hem zo gaarne alles zó toebereiden, dat de kostelijke welriekende geuren Hem tegemoet waaien". Daarom: "Ontwaak, Noordenwind! Geest des oordeels en der uitbranding, koude en scherpe Geest, Die wel verootmoedigt, maar ook alles vernietigt, wat de vruchten kan schaden, zodat ze hun welriekende geur niet geven! Noordenwind, slaap niet! Ontwaak en sta op! Verdrijf de kwade dampen! Want Gij maakt helder en klaar, wat donker is! Zoals van het Noorden het goud komt; zo komt het van U, dat mijn vruchten een gulden aanschijn hebben!"

Z

o bidt dus de Gemeente om de Heilige Geest en zij gaat voort te bidden: "Kom, Zuidenwind!" De Noordenwind komt met onstuimigheid. De Zuidenwind komt als een duif, die haar vleugels uitbreidt en broedt, aansuizen over de vruchten heen en brengt aan deze vruchten vochtigheid en warmte; en dan geeft Hij een zachte, milde regen, waarvan men in zijn dorst elke druppel wel zou willen oplikken.

Zo maakt de Geest des oordeels en de Geest der rust en des vredes, dat deze hof levend gemaakt wordt. De wind wekt ten leven. De wind dringt door alles heen. De wind maakt, dat alles opbloeit en te voorschijn komt. De wind brengt beweging en verdeelt wat verdeeld moet worden, en verbindt wat verbonden moet worden. Dat doet de Heilige Geest! Zo komt Hij op de bede: "Kom en doorwaai Uw hof; de hof, die ik voor mijzelf heb, de hof, die ik heb in gemeenschap met zoveel uitverkoren zielen!"

Wat zal er nu gebeuren? - "De specerijen zullen uitvloeien!" De kostbare balsem zal neerdruppelen. Zo wordt de hof toebereid.

En dan, dan: 'kom, Heere Jezus, en eet van alles, wat Gij mij geschonken hebt; want Gij hebt het huis gebouwd! Gij hebt de hof geplant!' Amen.

5. VERNIEUWDE BEKERING

GEHOUDEN OP 29 NOVEMBER 1857
in de Waalse kerk te Delft

Gelezen: Psalm 100.
Gezongen: Psalm 84 vers 2 en 3,
Psalm 106 vers 3 en 4
Psalm 81 vers 7 en 8
Psalm 85 vers 3
Psalm 68 vers 10.

EERSTE VOORZANG:
PSALM 84 vers 2, 3.

*Zelfs vindt de mus een huis, o Heer!
De zwaluw legt haar jongskens neer
in 't kunstig nest; bij uw altaren.
Bij u, mijn Koning en mijn God!
Verwacht mijn ziel een heilrijk lot,
Geduchte Heer der legerscharen!
Welzalig hij, die bij U woont,
Gestaag U prijst en eerbied toont.*

*Welzalig hij, die al zijn kracht
En hulp alleen van U verwacht,
Die kiest de welgebaande wegen:
Steekt hen de hete middagzon
In 't moerbeidal, Gij zijt hun Bron,
En stort op hen een milden regen,
Een regen die hen overdekt,
Verkwikt, en hun tot zegen strekt.*

TWEEDE VOORZANG: PSALM 106, vs. 3, 4,

*Geef dat mijn oog het goed aanschouw,
't Welk Gij, uit onbezweken trouw,
Uw uiverkoor'nen toe wilt voegen;
Opdat ik U mijn Rotssteen noem,
En, delend in Uws volks genoegten,
Mij, met Uw erfdeel, blij beroem.*

*Wij hebben God op 't hoogst misdaan.
Wij zijn van 't heilspoor afgegaan;
Ja, wij en onze vaad'ren tevens,
Verzuimende alle trouw en plicht,
Vergramden God, den God des levens,
Die zoveel wond'ren had verricht.*

Geliefden.

Hartverheffend zijn de woorden, die wij lezen in het eerste boek van Mozes, in het 48ste hoofdstuk, het 11^e vers: "En Israël zeide tot Josef: Ik had niet gemeend uw aangezicht te zien, maar zie, God heeft mij ook uw zaad doen zien." Jacob heet Israël als hij voor de diepe wateren komt, waar hij doorheen moet, als hij in den smeltkroes der ellende moet, waarin de Heere al Zijn volk keurt. Jacob heet hij als de wateren hem schijnen te verdrinken, als het vuur der beproeving hem schijnt verzengd te hebben. Maar al worstelende blijft hij boven, Eén is er met hem die zorgt dat het water niet over de lippen komt, en in de smeltkroes vervliegt het goud niet. Eén is er hij, die weet wat hitte het goud behoeft, en Hij die gezegd heeft: "Vrees niet, want Ik heb u verlost; wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn, en door de rivieren, zij zullen u niet overstromen; wanneer gij door het vuur zult gaan, zult gij niet verbranden en de vlam zal u niet aansteken." (Jes. 43: 1, 2) Hij zorgt er wel voor dat Israël toch Israël blijft, dat de gezegende Jacob gezegend blijft, en met zijn nieuwe naam als Israël uit de diepe wateren weer oprijst en uit de smeltkroes gekeurd te voorschijn komt.

Kan het anders? Kunnen wereld of hel, dood of graf een volk ten onder houden, waarmede Hij Wiens Naam is Jezus, de sterke God Jacobs, uit de doden is opgestaan? Maar Israël had dat niet gemeend, niet gedacht. Waarom niet? Had hij niet de zegen van zijn vader, met de nieuwe naam van die Engel ontvangen, met Wie hij worstelde aan het veer Jabbok? Ach, zo is de mens, ja zo is de gelovige; hij gelooft, en smeekt: "*Kom mijn ongelovigheid te hulp.*" Hij hoopt, en meent vaak dat alle hoop is afgesneden; hij heeft lief, maar denkt aan toorn vanwege al zijne zonden. Hij houdt zich aan God en aan Zijn beloftenissen, en toch is het hem vaak zó bang, zó bang.

*Nu twijfel, dan geloof,
Zo gaat het op en neer.
Waar vindt de ziel haar rust?
Rust vindt zij in den Heer'.*

Maar het is de Heere HEERE, Die woord en trouwe houdt. Hij is het Die ervoor zorgt dat het geloof bij de Zijnen niet ophoudt, Hij, Die de rokende vlaswiek niet uitblust. Het volk des Heeren op zichzelf zou zich met de wereld slechts verzekerd houden van hetgeen het met de ogen zien, wat het met de handen tasten kan, maar de Heere brengt Zijn volk daarvan af; het zichtbare gaat voor hen te gronde. De Heere leert ze Hem te vrezen, bij Zijn Wet te blijven, op Zijn genade en beproefd Woord te hopen. En Zijn genade verheerlijkt Hij, en Zijn Woord valt niet ter aarde, maar Hij laat ze komen, al Zijn goede woorden tot de laatste toe. En als Zijn Woord komt, dan komt het aan het licht hoe Zijn Woord door alle tegenstand heenbreekt, hoe de Heere sterker is dan de mensen, en hoe Hij nooit beschaamd of te schande laat worden die op Zijn ontferming hopen. "Die Mij eren, zal Ik eren", spreekt de Heere. Maar als Hij Zijn Jakobs tot eer brengt, dan zijn zij als de dromenden, en zinken zij weg voor zoveel goedertierenheid, barmhartigheid en trouw. Zij belijden hun eigen onwaardigheid en hoe weinig zij geloofd hebben, en hoe het alles onverdiende genade en vrije goedheid is.

Zo beleed Israël hoe weinig hij geloofd had van hetgeen hij toch geloof had, en hoe de Heere niet alleen gedaan had naar Zijn belofte, maar hoe Hij boven alle gedachten, hoe Hij boven bidden en denken gedaan had.

Het Israël van God kent zich, elk voor zichzelf, even zo schuldig aan twijfel en ongelooft, en breekt nog in dit leven uit in de lof des Heeren: dat Hij meer gedaan heeft dan zij ooit hadden durven hopen, ofschoon zij er op hoopten.

Ik had het niet gemeend, ik had het nooit gedacht, dat ik na lange verdrukking niet alleen zou worden geroepen, en door volle toestemming van de eerwaarde kerkenraad van deze Waalse gemeente en van haar nu elders beroepen eerwaarde voorganger, toegelaten worden om hier voor de gemeente op te treden. Maar dat ook God de Heere, Die mij in het ambt geroepen en gegrond heeft, mij nu zou geven ook de kinderen van zovelen, naar het bevel van de Heere en overeenkomstig Zijn Woord, te dopen, en dat in een kerk, voor elk Hollands hart zo heilig en eerwaardig bij de herinnering aan zoveel uit de vroegere geschiedenis, uit de geschiedenis eerst van Oranje, daarna van een Portugese koningstelg, - die hier gedoopt, naderhand afgeweken, hier openbare belijdenis deed van de gereformeerde religie, - en eindelijk uit de geschiedenis van die eerwaarde refugiés, die de weldadigheid, eens in dit land ontvangen, uit de schoot van hun gemeente ons nog tot op heden vergelden.

Gewis, het gaat al des Heeren volk altijd zó, het gaat ook velen van ons heden onder dit godgewijde dak zoals het onze vader Willem ging, die hier menigmaal tot de Heere opzuchtte en eens in een namiddaguur, toen hij hier onder het gehoor van het Woord des Heeren zat, - wie weet met welke bange overleggingen en verzuchtingen, want hij had wel voor vlo tschepen met brood en andere levensbehoeften gezorgd, maar moest wind en water van de Almachtige afsmecken - de blijde tijding ontving: 'Leiden is ontzet!'

O, wat doet God voor allen die op God hopen! Daarvan zijn heden ook getuigen die ouders die lang geleden voor hun kinderen het zegel en teken van het eeuwige genadeverbond begeerd hebben, maar in hun geweten zich gebonden gevoelden aan het uitspreken van zodanige bewoordingen welke de zuivere leer en waarachtige betekenis van de Heilige Doop kenmerken, en omdat ze die niet konden vernemen, verkozen ze miskennis te verdragen en op God te hopen.

Zij mogen zeggen: 'Ik had niet gemeend dat ik het aangezicht van de hulp van God zou gezien hebben, en God laat er ons ook onze kinderen in zien.' En daarvan bent u allen die in deze heugelijke omstandigheid deelneemt. Zo zijn er steeds bij de Heere uitkomsten uit elke nood en tegen elke dood. Hij doet grote dingen, die men niet doorzoeken kan en wonderen die men niet kan tellen. Wie kan de heerlijkheid van Zijn roem naar waarde verheffen of Zijn barmhartigheden vertellen, zoals zij barmhartigheden zijn? De Heere is God. Hij is groot van raad en machtig van daad - Zijn ontfermingen hebben geen einde, en *de genadegiften en de roeping van God zijn onberouwelijk*.

De ondervinding van de weldaden des Heeren, het beleven van Zijn wondermacht, van Zijn trouw en hulp moeten ons bemoedigen, mijn geliefden, om van de Heere nog meer te verwachten. Dit *nog meer* wordt echter gestremd als wij, bij alles wat de Heere doet, de ogen open hebben voor de oordelen die ons, een eens zo gezegend volk, hebben getroffen en nog treffen. Tot die oordelen hebben wij hoofdzakelijk te rekenen dat God ons heeft verlaten met Zijn Geest en een krachtige geest van dwaling naar Zijn rechtvaardig bestel over Nederland heeft laten uitgaan.

Wij doen dwaas zo wij hier op mensen, die door de Heere daartoe gebruikt worden, of op bijoorzaken zien: *de hoofdschuld ligt bij des Heeren volk zelf*. De schuld moet gekend en erkend worden, en bij de ondervinding van elke barmhartigheid die de Heere ons nog bewijst, moet die ondervinding ons een prikkel zijn om in ootmoedig geloof de Heere aan te lopen om de genade van de bekering door de Heere, zo ons Gods oordelen waarlijk drukken! Zo deed het oude Godsvolk en zo leerde de Heere hun te doen.

Wij vinden daarvan een bewijs in een ootmoedig smeekgebed, hetwelk ik tot tekst gekozen heb voor dit hoogst belangrijke avonduur, en hetwelk ik nader hoop te

verklaren en toe te passen, of de Heere genade geven mocht, dat het ons aller smeekgebed werd.

Zo lezen wij in de Klaagliederen van Jeremia, hoofdstuk 5 vers 21a: **HEERE, bekeer ons tot U, zo zullen wij bekeerd zijn.**

I. Beschouwen wij:

1. In welke omstandigheden Gods volk zich bevond, terwijl het dit smeekgebed uitstortte.
2. De Naam die zij aanroepen: *HEERE*.
3. Wat het van de Heere verlangde: *bekeer*.
4. Voor wie het dit verlangde: *bekeer ons*.
5. Welke bekering zij afsmeekten: *tot U*.
6. Welke nuttigheid en vrucht het volk van God daarvan verwachtte: *zo zullen wij bekeerd zijn*.

II. Houden wij in de toepassing ons de hoge noodzakelijkheid voor dat dit gebed ook het onze worde, en de genade dat dit gebed ook om onzentwil gegeven is en geschreven staat.

1. Het volk van Israël was afgefallen van zijn God. Het had zwaar gezondigd tegen de inhoud van de beide tafelen van de Wet des Heeren, welke de liefde tot God en de naaste bevelen. Het had met name gezondigd tegen het eerste gebod: *'Hoor Israël, de Heere, onze God, is een enig Heere. Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben.'* Het had het verbond van de Heere geschonden en was met zijn onbesneden hart weerspanning geweest tegen het getuigenis van de Heere, waarmee Hij bij hen vroeg op was in Zijn profeten. Het had de levende God verlaten en zichzelf met alles wat de Heere hem had gegeven aan de afgoden overgegeven. Daarom was de Heere in toorn ontstoken tegen Zijn volk en had Zijn bedreiging vervuld: "Ik zal u overvoeren op gene zijde van Babel." Hij had Zijn huis door de vijanden laten verbranden, mitsgaders de ark der verzoening en Sion was geworden tot een aanfluiting voor de vreemdelingen; daar zat nu het volk des Heeren aan de wateren van Babylon onder vreemde heerschappij, en de heerlijkheid van Israël en van het huis van David was verdwenen.

Maar de Heere, Die in het midden van de toorn aan de ontferming gedachtig is, verwekte door Zijn Geest de profeet Jeremia, tot het opstellen van enige klaagliederen om door het volk des Heeren klagelijk te worden gezongen, of het Hem mocht behagen op het vernemen van de geslaakte klachten Zijn volk tot Zich weder te brengen en Zich dus nog over hetzelfde te ontfermen.

De ellende was groot, maar de Heere gaf hun in Babel toch zoveel blijken van onverdiende goedheid dat zij daardoor aangedreven werden om het door Hem gegeven gebed en de door Hem geschonken klachten met ootmoedig geloof voor de Heere uit te storten. Het geschonken gebed gaf hun vrijmoedigheid om met een voornemen des harten te zeggen: *Ik zal mijn Rechter om genade bidden.*

2. Zij roepen Hem aan met de Naam: *HEERE*. Dit was de Naam hun geopenbaard in Egypte. Met die Naam had de Heere Zich hun daar bekendgemaakt als de getrouwe Verbondsgod, als de Drie-enige God, als Degene Die was, Die is en Die zijn zal. Die wat Hij in eeuwigheid heeft besloten ook in de tijd volbrengt en dat volbrachte handhaaft en verheerlijkt voor de eeuwigheid. Met die Naam had de Heere Zich hun verder bekendgemaakt als de Soeverein, Die alles wat Hij doet, tot roem van Zijn Naam doet, onafhankelijk van elk schepsel: *Die Zich dus ontfermt over wie Hij wil, en*

verhardt, die Hij wil. En Die alles doet om Zijns Zelfs wil. Die, zo Hij Zijn vijanden verdelgt, zulks doet tot verheerlijking van Zijn macht en rechtvaardigheid, en zo Hij Zijn gunstgenoten redt, zulks alleen doet tot verheerlijking van Zijn vrije, onverdiende genade, tot betoning van Zijn ontferming. Zij hebben met de aanroep *HEERE* vooral de tweede Persoon in het Goddelijk eeuwig Wezen, de Zoon van God voor het oog van de ziel - de Borg van het eeuwige verbond der genade, in het paradijs beloofd, aan Abraham en de aardsvaders verschenen én, geopenbaard in de beloften, in de offeranden en andere ceremonieën van de Wet hun afgeschaduwde - Wiens volkomen voldoening en aan te brengen gerechtigheid hun enige pleitgrond van aanroeping is, zoals deze dit ook is volgens de apostolische leer, naar het getuigenis: *En het zal zijn, dat een iegelijk die de Naam des Heeren zal aanroepen, zalig zal worden.*

Zulk een pleitgrond lag en ligt in die Naam *HEERE*, en daar zij zo die Naam aanriepen, erkenden zij Zijn hoogheid, bogen zij zich onder Zijn soevereiniteit, erkenden zij met diep ontzag en zielsverbrijzeling dat zij waard waren aan de rivieren van Babel om te komen, maar loofden tevens in ootmoedig geloof Zijn macht om hen te helpen, en erkenden Zijn vrije genade zo Hij ze verlostte. Daarbij hielden zij Hem al Zijn verbondsbeloften voor, die Hij in de openbaring van Zijn Naam geschonken, ja gezworen en ook vroeger getoond had.

Zo lag dan in de aanroeping van die Naam een waarachtige schuldbelijdenis en een bekendmaking van hun geloof, dat het vrije goedheid zijn zou zo Hij nog eens bij hen handelde naar Zijn verbond, hetwelk Hij niet gehouden was te volbrengen, daar zij verbondsbrekers waren. Het was dus een aanhef van het smeekgebed, waarbij zij als het ware zeiden: *Doe het om Uws groten Naams wil.*

3. Zij verlangden van de Heere bekering. Het woord *bekeren* betekent hier: daarheen terugbrengen waar men eens was. Daar de bede niet is: breng ons weder naar Jeruzalem, maar *'breng ons weder, bekeer ons tot U'*, zo zegt de bede dat men van de Heere weggeraakt, verdwaald, verwijderd of afgevallen is; en daar dus geen vleselijke wederbrenging alleen bedoeld wordt, zo geeft de bede te verstaan, dat hier een terugbrengen bedoeld is, hetwelk in het binnenste van de ziel, van het hart en het gemoed moet bewerkstelligd worden. De verwijdering is dus ontstaan door de zonden; deze bekommeren het volk van God meer dan de oordelen, en het volk belijdt dat het zichzelf niet wederbrengen, niet bekeren kan, anders bad het niet: *bekeer ons.*

De bekering is tweërlei.

Er is een ***bekering bij aanvang***, zoals van Samuël toen hij de stem van de Heere nog niet kende, of van Manasse toen hij in de gevangenis lag, of van Paulus op de weg naar Damascus, of van de moordenaar aan het kruis. Door bijkomende omstandigheden wordt het hart door genade voorbereid, bij sommigen reeds in de prille jeugd, bij anderen later; bij sommigen geschiedt zij ongemerkt, bij anderen plotseling en met hevige aandoeningen, maar de overgang van dood tot leven is als de snelheid van de bliksem; zij geschiedt bij eenieder in een punt des tijds, door Hem Die spreekt: *'Er zij licht'* en er is licht, en deze bekering heet *wedergeboorte*.

De bekering wordt in het leven ***voortgezet***; er zijn tijden van zware terugvallen, van langzaam in macht toegenomen zonden, die overstelpen en overweldigen, en waarbij de vezelen losgescheurd moeten worden waarmee de mens nog aan de oude stam van Adam hangt. De laatste bekering is hier bedoeld, in welke zin ook de Heere tot Petrus zei: *En gij, als gij eens zult bekeerd zijn, zo versterk uw broeders.*

Zowel in de *eerste* bekering als in de *voortgezette* is het de mens onmogelijk uit zichzelf tot God te komen. Als de Heere hem niet bekeert, zo wordt hij niet bekeerd;

dit belijdt deze bede duidelijk genoeg. Trouwens, de benamingen die wij ook voor bekering vinden, als daar zijn: 'schepping, wedergeboorte, levendmaking, verlossing, vrijmaking, vernieuwing, wegneming van het stenen hart uit de mens en het geven van een vleses hart', geven duidelijk te kennen dat de mens hier wel in de weg is, maar er niets toe bijdragen kan; dat het dan een bij de mensen onmogelijke zaak is, die alleen in de vrijmacht van de Heere staat. Daarom is tot de bekering, zowel bij aanvang als bij voortgang, een krachtdadige genade nodig, die het hart verandert en de mens vernieuwt, zodat hij een geheel ander mens is dan hij vroeger was. Daarom ook zei de Heere: "Niemand kan tot Mij komen, tenzij dat de Vader Die Mij gezonden heeft, hem trekke", en nogmaals: "*Niemand kan tot Mij komen, tenzij dat het hem gegeven zij van Mijn Vader.*"

In de **eerste bekering** is de mens dood in zonden en misdaden. Geen dode zal ademen, horen, zien, gaan of staan, tenzij hij eerst levend gemaakt worde; daar is dus de volslagenste onmacht. En waar God van het hart zegt: "dat zijn gedichtsel boos is van zijn jeugd aan." En dat "uit het hart des mensen voortkomen allerlei gruwelen, ja onverstand." Daar "de natuurlijke mens niet begrijpt de dingen die des Geestes Gods zijn en het bedenken des vleses", gelijk de apostel zegt, "vijandschap tegen God is." Daar kan zulk een hart en gemoed zich vanzelf niet omzetten, en zal het ook nooit; want er is enkel onwil, waarom ook de Heere eens tot de Joden zei: "*Gij wilt tot Mij niet komen.*"

Bij de **voortgezette bekering** is de volslagenste onmacht; het is voor bekeerden gemakkelijk de Heere te verloochenen, zo zij aan zichzelf overgelaten worden, maar het is onmogelijk om uit zichzelf weer tot God de Heere te gaan; wij zien dit in Petrus na de verloochening en in David na zijn begane overspel en doodslag. Genade moet zich overal als genade verheerlijken om bij de mens zijn dood en vijandschap, zijn moedeloos worden en verharding, zijn onverstand, zijn hoogmoed van het hart en zijn waan van gerechtigheid als uit werken, weg te nemen.

Zoals er voor de eerste bekering levendmakende genade, die krachtdadig het hart verandert, nodig is, zo is er ook in de voortgezette bekering nodig opwekkende, bekrachtigende, achtervolgende en bevestigende genade. De Heere is het dus Die bekeert en anders komt niemand tot Hem, ook niet in de voortgezette bekering, maar men wil al verder van Hem af.

Het eerste wat de Heere in de bekering werkt, is een verschrikkelijke leegte in het binnenste, een levendig gevoel van het gemis van Hem, Die alleen het hoogste goed en geluk van de mens is, gepaard gaande met een levendig inzicht van zonde en schuld en een diep gevoel van Gods toorn en gramschap over de zonde en van de verdiende straf. Het tweede wat de Heere geeft is het gebed om genade; ten bewijze strekke de 51^e Psalm en wat de Heere van Paulus zei: "Zie, hij bidt."

De vrucht die de Heere uit zulk een gebed laat voortkomen, is dat de mens gelovig bekommerd is om de zaligheid van zijn ziel, met een waarachtige droefheid naar God; en was er tevoren vijandschap tegen God en de naaste, nu is er opeens liefde ontstaan tot God en de naaste. Daarom lezen wij hier in het gebed: "*Bekeer ons.*"

4. Zo vernemen wij dat wie door de Heere bekeerd wordt, dadelijk aan zijn medemens en medegenoten denkt. Wanneer daarom de apostel vermeldt dat hem, als de voornaamste zondaar, barmhartigheid wedervaren is, opdat Jezus Christus in hem al Zijn lankmoedigheid zou betonen, laat hij er onmiddellijk op volgen: "tot een voorbeeld dergenen die in Hem geloven zullen ten eeuwigen leven." En als hij met verzekering des geloofs van de kroon der rechtvaardigheid spreekt, en zegt dat de

rechtvaardige Rechter hem die zal geven, laat hij erop volgen: "en niet alleen mij, maar ook allen die Zijn verschijning hebben liefgehad." Maar het is vooral in de bekering bij voortgang of bij de bekering na vernieuwde afval van de Heere dat de berouwhebbende, terwijl hem het verbond van de Heere met al Zijn uitverkoren volk opnieuw voorgehouden wordt, bij de ootmoedige smeking om wederbrenging tot de Heere, niet meer alleen aan zichzelf kan denken, maar aan al het volk des Heeren, hetwelk hij met zich in gelijke straf, onder gelijke roede, en onder hetzelfde oordeel ziet. Daarom zei ook David: "Geef mij weder de vreugde Uws heils en de vrijmoedige Geest ondersteune mij. Zo zal ik de overtreders Uw wegen leren, en de zondaars zullen zich tot U bekeren" En andermaal: "Doe wel bij Sion naar Uw welbehagen, bouw de muren van Jeruzalem op. Dan zult Gij lust hebben aan de offeranden der gerechtigheid."

Zie, zo is er dan bij de erkenning van zijn zonde en van zijn ongeluk, dat men namelijk van de Heere af- en weggeweken is, wanneer dan nu de behoefte ontstaat om tot de Heere wedergebracht te zijn, de liefde van de Geest gewekt om aan allen te denken die de Heere wel kent en heeft voorgenomen terecht te brengen, die evenwel onder Gods oordelen allen als verstrooide schapen zijn; er is liefde van de Geest gewekt om een geheel volk waaronder men geboren is, en waarbij de Heere eens Zijn genade heeft groot gemaakt, op het hart te dragen en lief te hebben als de leden van één gezin, als broeders van één huis en geslacht. En gelijk men bij een gebed om bijzondere bekering het afwenden van bijzondere oordelen beoogt, zo beoogt men bij een gebed om algemene bekering de afwending van algemene oordelen.

In die zin schreef de apostel Paulus ook nog: "Broeders, de toegenegenheid mijns harten, en het gebed dat ik tot God voor Israël doe, is tot hun zaligheid."

Bij zulk een gebed komt de bijzondere nood meer op de achtergrond en de algemene nood op de voorgrond. Bij zulk een gebed blijft men niet staan bij, of staan op de verkeerdheden van de enkelen die van de Heere verwijderd zijn als schapen die geen herder hebben, en dus elk voor zichzelf voedsel zoeken naar eigen smaak en lust, maar zoals men zichzelf onder de zonde besloten ziet, zo besluit men met de Heere alles onder de zonde, en blijft er alleen hoop over op vrije ontferming; en die hoop, waarin men voor zichzelf zaligheid smaakt, verwakkert tot liefde die allen omvat, zelfs de verst afgedwaalden, zelfs de vijandigsten onder het volk. En de hoop en liefde verwakkeren het geloof; en het geloof, dat op niets kan zien dan op de almacht van een zoenbloed dat de zonde van een volk opeens kan wegwissen, verwakkert tot het gebed voor het algemeen van het volk: *Heere, bekeer ons*.

5. Waar dit gebed gegeven wordt, daar is het evenwel geen gebed om afwending van uiterlijke oordelen, geen gebed om uiterlijke welvaart alleen. Israël bidt hier niet: 'Breng ons weder in ons land, weder naar Jeruzalem'; nee, maar daar is het voornamelijk een gebed om afwending van het innerlijke oordeel, hetwelk daarin bestaat dat de Heere Zijn volk, vanwege hun zonde van het afhoereren van Hem, heeft moeten verlaten, en aan zichzelf, aan het goeddunken van hun eigen hart overgeven, zodat allen zijn als dwalende schapen en eenieder zich keert naar zijn eigen weg. Daar gaat dan des Heeren volk heen zonder de Heere; Zijn aangezicht trekt niet mede op; de lijfrok met het licht en het recht (Urim en Thummim) is niet meer onder hen - daar is geen licht noch troost, geen blijdschap noch verzegeling van de Heilige Geest meer. Daar zijn wel profeten, maar er is geen profeet meer die bepaald kan zeggen: "Dit is de weg, wandelt in dezelve; als gij zoudt afwijken ter rechter- of ter linkerhand" Niemand die bepaald kan zeggen: Dat is des Heeren Woord en zo is Zijn gebod, wil en Wet; maar allen aarzelen, halen de schouders op en er ontstaan vele meesters

zonder bepaalde kennis van God en Zijn waarheid. Elk houdt zich voor meester in zijn beperkte kring, werpt overboord wat daarbuiten ligt; ieder is zichzelf genoeg, zonder werkelijke vrede en rust in God en blijft hangen in zijn dromen. De liefde verkoudt, de ongerechtigheid neemt de overhand en men oefent niet verder geloof dan waarbij men zonder gevaar zijn brood kan eten of zijn eer behouden, of zich goedschiks aan de vervolging omwille van de Naam des Heeren kan onttrekken of dezelve kan ontduiken. Hoogmoed en eigenliefde nemen de plaats in van de liefde tot God en de naaste, en in plaats van de aanstoot voor een ieder in zelfverloochening uit de weg te nemen, legt de een de ander telkens aanstoot in de weg. Dat zulk oordeel met zulke gevolgen van 's Heeren volk moge opgeheven worden, is hier de mening van de Geest, met het smeekgebed: "*Bekeer ons tot U.*"

6. Vragen wij nu naar de nuttigheid en vrucht van dit gebed, zo ligt het antwoord in de verklaring van 's Heeren volk: *Zo zullen wij bekeerd zijn.*

Dus geen waarachtige bekering, tenzij dat de Heere ons tot Zich bekeert. Wij hebben hier vooreerst aan te merken dat er geen groter kwaad is dan dat de Heere ons onze weg alleen laat gaan, of de bekering aan onszelf overlaat; want dan komt er niets van dan zonde op zonde, vermeerdering van 's Heeren toorn en straf op straf, oordeel op oordeel. Als de Heere ons onze weg alleen laat gaan, dan komt er een versmadende roede - en wee een volk als de Heere ervan zegt: "Waartoe zou Ik ze nog meer slaan?" en Hij Zijn uiterlijke oordelen opheft, zonder dat Hij een volk tot Zich bekeert, zonder dat het innerlijke oordeel opgeheven wordt. Wee een volk waarbij de Heere Zijn oordelen opheft zonder genade! Alleen dan als de Heere Zijn volk tot Zich bekeert, neemt Hij het innerlijke en dan ook het uiterlijke oordeel van Zijn volk weg; alleen dan doet Hij het in genade.

Maar dan is ook de vrucht van zulk een gebed: dat het oordeel geduldig gedragen wordt in hoop op God en met een ernstig aanhouden in smekingen en gebeden, totdat Hij Zijn oordeel geheel weggenomen heeft; verder: dat het volk een welgevallen krijgt aan zijn straf; ik wil zeggen: dat die oordelen als werkelijk verdiend door eenieder erkend en zo de straf aan de ziel van eenieder van des Heeren volk geheiligd wordt.

Eindelijk is dit de vrucht dat, zo de Heere dit gebed geeft, de bekering ook komt met haar onbedrieglijke kentekenen: waarachtig gezicht van eigen ongerechtigheid en zonden, verootmoediging met een gebroken hart en een waar berouw voor het aangezicht des Heeren, een uitdrijven van de afgoden uit het hart, en dus een ware reiniging van het hart met ongeveinsde betrachtting van Godzaligheid; ziedaar die kentekenen. Dat is dan de mening van de verklaring: *zo zullen wij bekeerd zijn* - zo zullen wij waarlijk bekeerd zijn.

- En geen wonder: als de Heere Zijn volk tot Zich wederbrengt, dan is het bij de Heere en dan is de Heere in het midden van Zijn volk, zodat men zeggen mag: "Zie, de tabernakel Gods is bij de mensen." Dan is de belofte vervuld: "Ik zal in hen wonen en onder hen wandelen, en Ik zal hun God zijn, en zij zullen Mij een volk zijn." Dan vernieuwt Hij met hen het verbond: "Ik zal Mijn wet in hun binnenste geven, en zal die in hun hart schrijven; en Ik zal hun tot een God zijn en zij zullen Mij tot een volk zijn. En zij zullen niet meer een iegelijk zijn naaste en een iegelijk zijn broeder leren, zeggende: Kent de HEERE; want zij zullen Mij allen kennen, van hun kleinste af tot hun grootste toe, spreekt de HEERE want Ik zal hun ongerechtigheid vergeven en hun zonde niet meer gedenken."
- Als dus de Heere Zijn volk tot Zich bekeert, dan is er waarachtige bekering, want dan komt Zijn volk van het verdoemelijke *eigen* af en van alle lust aan eigen weg

en werk. Dan geeft Hij Zijn Woord en laat hetzelfde zijn loop hebben, en opent dus voor Zijn volk een krachtige deur, hoeveel tegenstanders er ook mogen zijn. Dan komt er liefde Gods en waarachtige verbreking van het hart; dan wordt het woord vervuld: "Gij zult niet meer uw mond openen vanwege uw schande, wanneer Ik voor u verzoening doen zal over al hetgeen dat gij gedaan hebt." Dan komt er ootmoedigheid en wordt men eens voor altijd tot een zondaar, en als men dat geworden is, dan is er barmhartigheid, dan zijn er ingewanden, dan is er liefde tot de naaste. Er is een wegzinken voor de hoogheid des Heeren en geen vertrouwen meer op vlees, geen verwachting meer van de bergen en heuvelen, maar een gestadig toevlucht nemen tot de troon der genade met eigen zonden en met de gebreken van een ander. Als de Heere tot Zich bekeert, dan is er een vleseren hart; daarin is het gebod en de Wet van de Heere, om die te houden tot zijn richtsnoer en vermaking, hoogste wilsverklaring van God en enige geluk.

- Als de Heere tot Zich bekeert, dan is er een gestadig komen tot de Heere met al zijn zonden en noden, een gedurig toevlucht nemen tot de troon der genade en een ontvangen, uit de volheid van die genade, van genade voor, genade na - en waar het alles gegeven genade is - om genade tot alles te ontvangen; daar zijn Zijne geboden niet zwaar, daar wordt Zijn juk zacht en Zijn last licht; daar is een aanmerken niet van hetgeen gezien wordt, maar van het onzienlijke, blijvende, eeuwige.
- Als men door de Heere tot de Heere bekeerd is, zo is men bij de Heere, en als men bij de Heere is, leert men bidden bij het gebod, en men ontvangt van Hem hetgeen Hij gebiedt; Hijzelf zet er in, zodat men erin wandelt en er wel in wandelen moet met lust van het hart, ongedwongen; en wat hindert daar alle ellendigheid, waar de Heere met Zijn nabijheid, in welke Hij opneemt, het hart geheel inneemt met Zijn genade, liefde, troost van de Heilige Geest en gewisse, levende hoop van aanstaande volkomen verlossing!
- Dus zijn wij in waarheid bekeerd als de Heere ons tot Zich bekeert, en al wat er aan verkeerdheden in ons overig is en blijft, met Zijn genade, liefde en ontferming bedekt. Zulk een wedergebracht-zijn tot de Heere geeft een goede consciëntie en een vraag van een goede consciëntie tot Hem, Die ons in genade tot Zich trok om eeuwig bij Hem te blijven, en maakt een blijmoedige dader van het Woord, terwijl zelfbekering een vergetelijk hoorder maakt, een mens die zich veel inbeeldt, maar niet weet hoe hij er eigenlijk uitziet.

Mijn geliefden!

Dat dit gebed ook het onze worde. Mochten wij maar allereerst geopende ogen ontvangen om het eigenlijke oordeel van God te zien, waaronder wij als Nederlanders ons bevinden. Het is in twee woorden reeds gezegd: *Wij hebben God verlaten en dus heeft Hij ons verlaten*. Het gebed, op de rand van ons geld gegraveerd, "God zij met ons", wordt niet gezien, maar wel het geld, dat geld dat wij niet verdiend hebben, maar dat ons door God de Heere gegeven is geworden, nadat dit land eens zó arm was - in de tijd toen de Heere hier het licht op de kandelaar liet zetten - dat er geen 40.000 gulden waren om Haarlem te ontzetten, geen 14.000 om de belegering van Middelburg, waaraan zoveel gelegen was, te hervatten. Wat zeg ik, geen 1500 voor een ander doel, waarvoor men de klokken uit Den Haag moest verkopen (welke schuld later nog aan de Staat moest worden kwijtgescholden), ja nog meer, eens geen 1000 gulden, waarom men het Haagse bos ervoor zou geveld hebben, waren de heren dienaars van het Hof niet met deze som tussenbeide gekomen.

Wij hebben God verlaten, onze God verstoten en zijn diep van Hem afgevallen, en

staan allen schuldig aan de misdaad van Zijn gekwetste majesteit, van gruwelijke afgoderij. Als de treurige toestand van onze Hervormde Kerk niet meer aan de aandacht van de regering van ons land ontgaat, dan moesten toch al de leden van de kerk hem meer ter harte nemen. Maar wij zijn allen te gerust, want er is nog een zilveren staf van het brood. Moet die eerst gebroken worden? De Heere doe het in Zijn ontferming, als er in zulk een weg nog redding, nog bekering zou mogen komen. Nu er de zilveren staf van het brood is, blijft het bij klagen en schouderophalen; een ieder bijt op de steen die naar hem geworpen is, op de stok waarmee hij geslagen wordt. Een ieder behaagt zich in zijn weg en helpt zo mee afbreken. Men klaagt, stribbelt tegen en men doet mee.

Is het niet Gods oordeel over Zijn volk, zo er sprinkhanen over het land komen, zo er kikvorsen en allerlei akelig gedierte opkomen uit de put van de afgrond, om de zielen van de mensen te verderven? Zal men tegen dat leger van sprinkhanen en kikvorsen en allerlei plagend gedierte te velde trekken, of moet het gebed komen: *"In ons is geen kracht tegen deze grote menigte die tegen ons komt, en wij weten niet wat wij doen zullen; maar onze ogen zijn op U."*

Het is hoog tijd, mijn geliefden, en uiterst noodzakelijk, dat het gebed van oud Israël het onze worde.

Vooreerst sterven er dagelijks zielen van de mensen die onherroepelijk voor de eeuwigheid zijn verloren, zo de ware waarheid niet onder ons terugkomt; ten tweede konden ons wel opeens onverwachte uiterlijke oordelen treffen, die de buidel, waarop zich elk verlaat, geheel doorboorden.

Maar meer nog dan Gods oordeel moet ons bekommering baren onze zonde dat wij de Heere verlaten hebben. Als de zonde ons bekommering baart, dan zullen er waarachtige behoefte en verlangen ontstaan om weer bij de Heere te zijn. Nog betuigt de Heere onder ons volk, wat wij lezen in Psalm 81 vers 8-11. Nog zijn er die Hij te letten geeft op Psalm 82, en die Psalm 83 dagelijks aan de Heere voorhouden. Dat hun getal toeneme, en de smeekbede eenparig opga tot de Heere: "Bekeer ons tot U, zo zullen wij bekeerd zijn."

Wat wij voor ons onder bekering te verstaan hebben, is een oprecht wederkeren tot de kennis van God en tot Zijn geopenbaarde wil van onze volkomen zaligheid, een wederkeren tot die ware waarheid, welke volkomen genoeg is uitgesproken in onze belijdenisgeschriften. Een waarheid welke de grondlegger van onze vrijheid, Vader Willem, zó liefhad dat hij niet alleen zijn prinsdom en al zijn kostelijk huisraad ervoor overgaf, maar er ook tot tweemaal toe op eigen kosten een genoegzaam leger voor op de been bracht, om er ons mee te beschermen. Een waarheid waarvan hij zo vervuld was dat hij onder deze zelfde daken, waaronder wij ons nu bevinden, getroffen door het dodelijke schot van een gehuurde moordenaar, zieltogende op de vraag van zijn zuster of hij zijn ziel niet stelde in de handen van Jezus Christus, "Ja!" antwoordde; en hij heeft niet meer gesproken hier beneden. Een waarheid eindelijk welke in dit land voor meer dan 100.000 bloedgetuigen en voor allen die met en na hen in de Heere stierven, in de bangste uren is beproefd bevonden, en van zulk een van God geleerde inhoud is dat honderd tezamen nu met al hun roem van betere kennis niet kunnen opstellen wat toen één deed met de Heere.

Maar welke bekering des Heeren volk bovenal nodig heeft, is die welke inzonderheid als voortgezette bekering in onze Catechismus beschreven wordt, namelijk *een afsterving van de oude en een opstanding van de nieuwe mens*; dat is met andere woorden: *zij is een hartelijk leedwezen dat wij God door onze zonden vertoornd heb-*

ben, en die hoe langer hoe meer haten en vlieden, en een hartelijke vreugde in God door Christus, en lust en liefde om naar de wil van God in alle goede werken te leven."

Waar de Heere Zijn volk verlaat, is allerlei afgoderij; waar afgoderij is, daar is ongelooft; en waar ongelooft is, daar is hoogmoed, eigengerechtigheid en wereldzin. En waar de driehoofdige afgod voor het aangezicht van de Heere aangehouden wordt, daar is de toorn van God en geen genade. Daarom zal het goed zijn, zo des Heeren volk, wanneer het die afgod bij zich ziet, tot dezelve, alsook tot alle andere afgoden zegt: *Henen uit!*

Als men zich op zijn afgoden niet meer verlaat, heeft men niets meer, en als men niets meer heeft, dan wordt dit gebed een ernstig gebed: *HEERE, bekeer ons tot U, zo zullen wij bekeerd zijn.* Zal de Heere dit gebed dan verhooren en ons nog wederbrengen? Dat staat aan Zijn vrijmacht; verdiend hebben wij het niet. Maar het geloof mag dit klaagebed als ook om onzentwil geschreven aannemen - en wie weet, het mocht de Heere berouwen, zodat Hij Zich over ons ontfermde, het kwaad niet over ons liet komen dat Hij over een van God afvallig volk gesproken heeft en ons weder tot Zich bracht.

Is er grond om te pleiten?

Ik meen, die ligt in de Naam *HEERE*, in Zijn verbond, in het bloed van dat verbond en in de beloften van dat verbond. Ik meen: dat Lam, dat de zonde der wereld wegneemt, vermag grote dingen, al zijn die zonden nog zo groot. Ik meen: die Geest, - van Welke God tot onze vaders zei, dat Dezelve "met Zijn Woord niet zou wijken van hun zaad, noch van het zaad van hun zaad", - kan wel een veld vol doodsbeenderen tot een veld herscheppen, waarop het ruist als op de Libanon.

Maar zullen wij wederkeren, zullen wij ons bekeren, zal des Heeren volk het doen?

Nee, nimmermeer; het zal in de tweede oorzaken blijven hangen, op de zonden blijven zitten, op het schepsel blijven zien, op de onmogelijkheid blijven staren - en overal willen beginnen met een zuivere Kerk te zoeken - maar niet beginnen waarmee men moet beginnen: *met hoop op God en reiniging van zichzelf in die hoop.* Dus staat het alleen bij de Heere.

Dat is zeker, dat zo wij allen, man voor man, huisgezin voor huisgezin, verwaardigd worden dat de Heere ons in genade weder tot Zich brengt, dat wij dan bij de Heere en met de Heere wonderen kunnen beleven als vanouds, ja nog grotere.

Dat is ook zeker dat niet datgene wat de mens in de mens wil brengen gedijt of vrucht ten leven is, maar dat alleen gedijt en vrucht tot heiligmaking is en in het eeuwige leven overgaat, wat de Heere in de mens brengt. Zo zal er dan alleen waarachtige bekering zijn als de Heere ons tot Zich bekeert.

Het is zo zalig bij de Heere, daar is in Hem en bij Hem zulk een volheid van genade, van gerechtigheid om een goddeloze te rechtvaardigen, van vrede, van zielenrust en ware blijdschap, van heiligheid en van alle bestendig goed, dat ik het de onbekeerde toeroep of hij aan zijn eeuwig en tijdelijk geluk mocht denken: "De goddeloze verlate zijn weg, en de ongerechte man zijn gedachten en hij bekere zich tot de HEERE, want Hij vergeeft menigvuldiglijk."

Een waarachtig bekommerde, die alles gedaan heeft om zich te bekeren, maar zich telkens verkeerder ziet, wil ik doen opmerken dat alle bevelen van de Heere, ook Zijn bevel om zich te bekeren, dan alleen zullen worden uitgevoerd als men het werk uit eigen handen geeft en tot de Heere gaat met het smeekgebed: *Doe Gij het, Heere, in Uw ontferming, dan zal het gedaan zijn.*

Die menen dat zij bekeerd zijn, vraag ik eerst af: Hebt u zichzelf bekeerd of heeft de

Heere u bekeerd? Een bekering tot zichzelf of tot de mensen is geen bekering tot de Heere. Verder mogen zij letten op de gewichtige woorden: "Die onrecht doet, dat hij nog onrecht doe; en die vuil is, dat hij nog vuil worde; en die rechtvaardig is, dat hij nog gerechtvaardigd worde; en die heilig is, dat hij nog geheiligd worde."

De Heere sprak, toen een volk, door Hem groot gemaakt door Zijn Wet en rijk gemaakt aan alle tijdelijke zegen, boeleerde met de afgoden; het volk hoorde niet, of antwoordde: "Is de Heere niet in het midden van ons? Des HEEREN tempel zijn deze." En wat een mens van gelijke bewegingen als alle mensen in 's Heeren Naam gesproken had, dat kwam. En het land moest sabbat vieren, want het lag woest, het huis des Heeren werd verbrand, en het goud en zilver; het volk van wonderen en het huis van David moesten naar Babel en de vrije hals krommen onder een ijzeren juk. Onder dat juk ging het klaaggebed op tot God, en de Vader nam het wenende kind in de armen en sloot het aan Zijn hart, en bracht het ook uiterlijk weder, zodat het wedergebracht was.

De Heere sprak ook eens over dit land en het hoorde niet, maar het verwierp de ware vrijheid waarmee alleen de Zoon van God vrijmaakt; het kocht zichzelf een juk voor het goud en zilver dat het van de Heere had. Toen het juk te erg begon te knellen, werd er ook geroepen tot de Heere, en Hij gaf wondere uitkomsten, maar de weldadigheid en dankbaarheid waren als een morgenwolk.

Nog spreekt Hij door Zijn Woord, door gaarne getrouwe getuigen; gelukkig hij die opmerkt en mede instemt in Israëls smeekgebed.

Misschien dat de dag der kleine dingen nog tot een dag van zeven zonnen wordt. Of zo niet, gelukkig die zijn ziel als een buit eruit draagt: kome er dan ook een nieuw juk, het zal hem en zijn kinderen zacht zijn. Hoe het ga, en al komt de vloed nog hoger, laat ons niet op de vloed zien, maar de dijkgaten stoppen, eenieder in zijn stand, de wenende ogen opslaan naar boven, en in de Naam van de Heere Jezus Christus niet ophouden te bidden: "Heere, bekeer ons, zo zullen wij bekeerd zijn."

Er zal toch altijd een dankgebed op volgen, zoals er van de doorluchtige zoon van Vader Willem op het slagveld bij Nieuwpoort tot de Heere opging. "Heere, wie zijn wij, zondige mensen, dat Gij ons heden tot Uws Naams ere en glorie zodanig een geluk mededeelt. U zij de glorie en de dank in der eeuwigheid."

Amen.

Hieronder volgt de preek over Zacharia 4 die Kohlbrugge op 16 december 1863 in de Domkerk te Utrecht heeft gehouden. Bij deze preek was Maria de Clercq aanwezig. Ze heeft hierbij waarschijnlijk aantekeningen gemaakt die ze Kohlbrugge toestuурde. Het antwoord van Kohlbrugge lezen we in een brief van 27 december 1863.

Ontvang mijn hartelijke dank, lieve Maria! Voor het schoon afschrift van de leerrede over Zacharia 4. Om er uw aanmerkingen en herinneringen aan zoveel wat ik gezegd heb en er niet in staat, tussen te brengen, vond ik eerst geen tijd en zie ten andere het voor mij ondoenlijke zulks ten uitvoer te brengen. Gij kent mij enigszins daarin. Eer zou ik mij in staat vinden een geheel nieuwe preek te schrijven.

De allerhartelijkste groeten aan uw dierbare ouders en broeders, noem ik mij uw liefhebbende,

Dr. Kohlbrugge

Uitgegeven vanwege de "Maatschappij tot uitgave van Gereformeerde geschriften".
Bij: Scheffer en Co. Amsterdam. 1896.

6. DE GOUDEN KANDELAAR

Voorzang: Psalm 145:6

*De HEER is recht, in al Zijn weg en werk;
Zijn goedheid kent in 't gans heelal geen perk.
Hij is nabij de ziel, die tot Hem zucht;
Hij troost het hart, dat schreiend tot Hem vlucht;
Dat ongeveinsd, in 't midden der ellenden,
Zich naar Gods troon met zijn gebeden blijft wenden;
Hij geeft den wens van allen, die Hem vrezen;
Hun bede heeft Hij nimmer afgewezen.*

Sol justitae, illustra nos! *Zon der gerechtigheid; verlicht Gij ons!*

Deze bede, aandachtige toehoorders, gaven onze vrome vaders Utrechts hogeschool mee, toen zij de wereld zou intreden als een kind des lichts, om een moeder te worden van vele zonen des lichts, aan wie zij de strijd zou leren voor Kerk en Land en Vorst en voor het behoud van het broze lijf. In de mens is het licht niet, - dachten zij, - de verlichting komt alleen van Boven, maar zij komt, waar het gebed is. Die vrome vaders dachten aan de belofte van God: "Ulieden die de Naam des Heeren vreest, zal opgaan de Zon der gerechtigheid." Die belofte geloofden zij, aan de vervulling twijfelden zij niet door ongeloof; zij gaven God de eer en leerden het nageslacht God om de vervulling te bidden. Wie is die Zon der gerechtigheid, zo niet Hij, Die van Zichzelf getuigt: *Ik ben het Licht der wereld*; zo niet die Christus, Die ons van God gegeven is tot onze hoogste Profeet en enigen Leraar?

Zon der gerechtigheid, verlicht Gij ons! - Welk een bede, die als reukwerk opgaat tot God! Wat is liefelijker dan die Zon, Die ons gemaakt heeft, aan Wier goedertierenheid wij ons bestaan te danken hebben. Die al onze duisternissen doet opklaren en een einde maakt aan onze nacht van duizend zorgen, duizend noden, duizend doden?

Wie zou niet liefhebben en om Zijn licht vragen Hem, Die de Weg, de Waarheid en het Leven is en de banier draagt boven tien duizend? Alles is dwaling, tenzij die grote Christus, dat eeuwig Licht, ons verlichte; - en, Hij wil ons verlichten. Wat onze hogeschool als bede ontving, dat het onzer aller bede worde: *Zon der gerechtigheid, verlicht gij ons!* Zo die bede ons gegeven werd, kunnen wij, omdat zij op een belofte rust, van de verhoring verzekerd zijn. Waarom? Omdat des Heeren goedertierenheid tot in eeuwigheid is: omdat onze allergoedertierenste Vader in de hemel het graag ziet, dat wij van Zijn lieve Zoon, die enige Zon der gerechtigheid voor Hem, alles verwachten. De Zon der gerechtigheid is er. Zij schijnt aan de hemel van Gods genade. Zij schijnt voor u.

En ik treed voor u op, omdat ik u allen opwekke, om voor uzelf, voor Kerk en Land en Troon haar verlichting in te roepen. Ik treed voor u op, om te getuigen, dat de belofte van de *Opgang van deze Zon der gerechtigheid* u aangaat; dat die u aangaat, als het volk van de God van Nederland, omdat Zijn goedertierenheid eeuwig gebouwd wordt (Ps. 89:3). Ik treed voor u op, opdat gij, bij de belijdenis van uwe eigen blindheid, behoefte gevoelende aan de verlichting van die grote Christus, Die alleen weet, wat in God de Vader is ons ten goede, in die Christus gelooft, - gelooft voor uzelf, voor Kerk en Vaderland en Oranje.

Ik spreek, omdat ik geloof; ik spreek, als gelovende en zo als geboren Nederlander, als

een, die mede zeggen mag: 'snijdt mij het hart vrij open, gij zult er Holland vinden!' Als een, die wenst en bidt, dat hetgeen van Gods Woord bij de bijzondere personen vervuld wordt, ook geheel aan onze natie vervuld worde; als een, die vasthoudt aan het drievoudig snoer: *Kerk, Oranje en Vaderland*. Waar beloften zijn, daar heeft men van die beloften te getuigen, opdat de zucht en wens om vervulling zoveel mogelijk algemeen worde. Er waren beloften Gods voor dat drievoudig snoer, zij zijn vervuld, vervuld zoals God het verstaat Zijn beloften te vervullen. Zullen die nog verder vervuld worden? Dat hangt alleen van Gods vrije goedheid af.

Maar was het niet die vrije goedheid, die onze natie in deze dagen een feest te vieren gaf van in vijftig jaren een niet zó gekende blijdschap over de verlossing van een juk, gelijk aan dat, hetwelk eens Egypte's koningen Israël oplegden?⁵ Was het niet door vrije goedheid, dat miljoenen stemmen tot één stem werden, om te betuigen: God heeft grote dingen aan ons gedaan? Dat miljoenen harten tot één hart samen smolten, om het dankbaar te erkennen: Nederland en Oranje zijn één!? - Dat er in de gemoederen van duizenden niet zozeer gedacht werd aan de verlossing op zichzelf, als aan het bekende loflied:

*Zijn trouw en waarheid houdt haar kracht,
Tot in het laatste nageslacht!*

Maar zullen wij daarin berusten? De milde goedheid geeft, om te geven, om nog meer te geven, dan zij gaf. Maar ligt in het onlangs gegevene grond van hoop voor de toekomst? Nee, en nogmaals nee, als we op ons zelf zien; en toch, gegronde hoop, als wij op de vrije goedheid van God zien. Geen hoop, zo het van ons mensen moet komen; alle hoop, zo wij genade ontvangen, om te bidden om des Heeren Geest.

Om u tot zulk bidden, tot bidden zonder ophouden, in uw binnenkamers en in het openbaar, op te wekken, houden wij u voor, wat des Heeren Geest doet en bijgevolg nog doen kan. Wij bepalen u daartoe bij een profetisch gezicht, hetwelk Gods eeuwig blijvend Woord ons meedeelt in het vierde hoofdstuk van de profeet Zacharia. Wij geven hiervan een nadere verklaring naar de mening van de Geest met dat gezicht, en zeggen op grond van die verklaring, wat daarin tot onze lering, vermaning, troost en bemoediging dient.

Tekst: Zacharia 4

En de Engel, Die met mij sprak, kwam weder; en Hij wekte mij op, gelijk een man, die van zijn slaap opgewekt wordt. En Hij zeide tot mij: wat ziet gij? En ik zeide: ik zie en ziet, een geheel gouden kandelaar en een oliekruikje boven deszelfs hoofd en zijn zeven lampen daarop; die lampen hadden zeven en zeven pijpen, dewelke boven zijn hoofd waren; en twee olijfbomen daarnaast, een ter rechterzijde van het oliekruikje en een tot deszelfs linkerzijde. En ik antwoordde en zeide tot de Engel, Die met mij sprak, zeggende: mijn Heere, wat zijn deze dingen? Toen antwoordde de Engel, Die met mij sprak en zeide tot mij: weet gij niet wat deze dingen zijn? En ik zeide: neen, mijn Heere! Toen antwoordde Hij en sprak tot mij, zeggende: dit is het Woord des Heeren tot Zerubbabel, zeggende: niet door kracht, noch door geweld, maar door Mijn Geest zal het geschieden, zegt de Heere der heirscharen. Wie zijt gij, o grote berg? Voor het aangezicht van Zerubbabel zult gij worden tot een vlak veld; want hij zal de hoofdsteen voortbrengen, met toeroepingen: genade, genade zij dezelve!

Het Woord des Heeren geschiedde verder tot mij, zeggende: de handen van Zerubbabel hebben dit huis gegrondvest, zijn handen zullen het ook voleinden; opdat

⁵ Kohlbrugge doelt hier op het einde van de Franse overheersing in 1813.

gij weet, dat de Heere der heirscharen mij tot ulieden gezonden heeft. Want wie veracht de dag der kleine dingen? Daar zich toch die zeven verblijden zullen als zij het tinnen gewicht zullen zien in de hand van Zerubbabel; dat zijn de ogen des Heeren, die het ganse land doortrekken.

Verder antwoordde ik, en zeide tot hem: wat zijn die twee olijfbomen, ter rechterzijde van de kandelaar en aan zijn linkerzijde? En andermaal antwoordende, zo zei ik tot Hem: wat Zijn die twee takjes der olijfbomen, welke in de twee gouden kruiken zijn, die goud van zich gieten?

En Hij sprak tot mij, zeggende: weet gij niet wat deze zijn? En ik zeide: neen, mijn Heere! Toen zeide Hij: deze zijn de twee olietakken, welke voor de Heere der ganse aarde staan.

Tussenzang: Gezang 13: 1, 2, 6, 7

*God sprak (men stell' op berg en rots
Zijn Woord in eeuwige schrift;
En ieder, die dat schrift aanschouwt,
Die leze, wat Hij sprak):*

*'Eens wordt de sterkste rots vergruisd.
En 't hoogste gebergt' stort in,
Maar Mijn genaverbond met u,
Oprechten! wankelt niet.'*

*Elk leef dit als het Woord van God,
En neem' gelovig aan:
Want eeuwig en onwankelbaar
Is, wat Jehovah spreekt.*

*Ja, Zijn verbond staat eeuwig vast
Zo staat geen berg, geen rots;
En toeft Hij al, Hij kent Zijn tijd,
Hij komt, Hij komt gewis!*

In het jaar 519 vóór de geboorte van onze Heere en Zaligmaker, nadat het volk Israël uit Babels gevangenschap was teruggekeerd, leefde onder hetzelfde een Profeet, genaamd Zacharia. Deze zag in een gezicht een geheel gouden kandelaar. Deze kandelaar had de vorm van een kandelaber of armluchter. Uit zijn schacht gingen drie pijpen, rieten of armen aan de ene zijde en drie armen aan de andere zijde. Boven aan die schacht en aan de pijpen waren lampen. Hij zag dus zeven lampen aan de luchter, die zonder twijfel brandende waren. Waarschijnlijk had deze luchter alle overeenkomst met de kandelaar, die Mozes voor de tabernakel Gods maakte, zoals de Heere hem op de berg getoond had (Ex. 25).

Maar, die luchter in de tabernakel werd door een mensenhand brandende gehouden en die lampen door mensenhanden gevuld. In het gezicht daarentegen zag de Profeet geen mensenhand, die de lampen aanvulde. Boven de zeven lampen zag hij iets, dat onze vertaling een oliekruikje noemt, maar hetgeen wij ons moeten voorstellen als een ovale schaal van de gedaante van een linze. Deze langwerpige ronde schaal had zeven

openingen en uit elk der zeven lampen ging zeven pijpen of buizen⁶ in een van die openingen, zodat elke lamp voor zich door zeven buizen de nodige olie ontving uit een der openingen van de schaal. Zo vloeide de olie van boven af, onzichtbaar, uit de schaal in de lampen. Maar hoe kwam de olie in de schaal? Boven de schaal waren twee gouden kruiken, dat is, twee trechter- of hoornvormige pijpen; die goten de olie in de schaal; dat geschiedde zichtbaar, zodat het scheen, alsof zij 'goud van zich goten'. Boven die twee gouden trechtersvormige pijpen en gedeeltelijk erin, hingen twee takken vol olijven. Deze takken lieten hun olijven in de beide pijpen vallen, zodat de olijven in de pijpen door eigen persing uitgedrukt werden. De twee takken waren takken aan twee olijfbomen, van welke een ter rechterzijde van de kandelaar en een ter linkerzijde stond.

Dat was het gezicht, hetwelk de profeten zag. Het kwam niet uit zijn eigen geest, verbeelding of fantasie voort. De Profeet had een trouwe vriend, een Engel, — deze liet het hem zien, en wel die Engel, die in hoofdstuk 3:2 de Heere, in het Hebreeuws Jehovah genoemd wordt. Deze had dus dit gezicht gevormd, om er de profeet mee aan te tonen hoe de zaak van het huis Gods en van het volk bij God stond.

Naar het zichtbare stond het met die zaak niet goed. Toen Israël uit Babel teruggekeerd was, dacht elk spoedig aan zijn eigen huis en men verzuimde de bouw van het huis Gods. Toen zond God Zijn woord: *Keert weder tot Mij, spreekt de Heere der heirscharen, zo zal ik weder tot ulieden keren* (Zach. 1:3). Dat woord van de Profeet deed, waartoe het gezonden werd: vorst en volk begaven zich met ijver aan het werk, om 's Heeren tempel te bouwen. Maar, weldra werden de handen weer slap. Er deden zich mensen van vermogen en invloed op, welke deel wilden hebben aan de bouw, maar die, daar zij geen Joden waren, bijoogmerken hadden, iets anders zochten dan de eer van de Naam van Israëls God; de vorst Zerubbabel wees daarom hun medewerking van de hand. Het gevolg daarvan was, dat zij de gehele onderneming als een rebelse daad bij de machtige koning der Perzen voorstelden en er ook in slaagden die koning zulks te doen geloven. Toen hield het werk op van het huis Gods, Die te Jeruzalem woont (Ezra 4:24). Dat kon, dat moest zo niet blijven; maar vanwaar hulp? O, zij komt van Boven: zij werkt bekommring en komt op bekommring en op droefheid naar God, met het Woord. Dat Woord werkt geloof; dat geloof sterkt de moede handen, zodat men de handen aan het werk slaat; en dan komt daarbij ook wel hulp van beneden (vergelijk Ezra .5 en 6).

De Engel des Heeren had een- en andermaal met de Profeet, dat is in de Profeet, gesproken, had zijn ziel woorden laten vernemen, om ze aan vorst en volk te brengen. Doch nu, bij zoveel bekommring, waar zoveel terneer lag, nu gag ook de gave der profetie, die in de Profeet was, als onder de as: hij was als een slapende. Die gave werd weer opgewekt: hij werd gewekt, als een man die van zijn slaap opgewekt wordt; en zo toonde de Engel aan de Profeet dit gezicht.

De Profeet verstond zelf dit gezicht niet, zo weinig was het in zijn eigen geest opgekomen; daarom vraagt hij bij het gezicht van de kandelaar: *mijn Heere, wat zijn deze dingen?* En bij het gezicht van de olijfbomen: *wat zijn die twee olijfbomen? Wat zijn die twee takjes der olijfbomen?* De Engel antwoordde hem tweemaal: *weet gij niet. wat deze zijn?* Alsof de profeet het gezicht had moeten begrijpen; thans moest hij zeggen en belijden, wat hij zag en vragen, en uitsluitel ontvangen.

De kandelaar dan betekende datgene, wat van Godswege tot Zerubbabel moest gezegd

⁶ Vers 2: zeven en zeven pijpen.

worden. De verdere opbouw van des Heeren huis zou *niet door kracht, noch door geweld maar door des Heeren Geest geschieden*; dat zei de Heere, Die over alles gebiedt. Alles wat zich daartegen verhief, zou voor Zerubbabel vlak gemaakt worden, want zijn handen zouden het werk voleindigen, gelijk zij het begonnen hadden. Hij had de hoeksteen, dat is de eerste steen, gelegd; hij zou ook de hoofdsteen, dat is de sluitsteen, voortbrengen en dit zou geschieden met luide en uitbundige toewensingen, dat Gods genade en zegen op deze steen mochten rusten en van dezelve tot het volk afdalen. De Engel geeft nadere verzekering, dat, gelijk Zerubbabel het huis Gods gegrondvest had, hij het ook zou voleindigen en dat men daaraan zou erkennen, dat het des Heeren woord was.

Tot moedgeving wijst de Heere op de aanvang van het werk; dit behoorde men niet gering te achten, immers zouden zich die zeven, "dat zijn de zeven ogen des Heeren, die over de gehele aarde voor alles waakten en in alles voorzagen," zich verblijden, als zij het paslood zagen in de hand van Zerubbabel, als zij dus zagen, dat hij het werk weer opnam. Door die twee takken en bomen geeft de Heere te verstaan, dat Hij de middelen in Zijn hand had om het werk niet alleen gaande, maar ook in stand te houden en dus te voleindigen.

Doch, hoe lag nu dit alles in dat gezicht? Had dan Zerubbabel kracht of geweld? Al was hij ook voor God de grootste der aardse vorsten, toch was hij tegenover de machtige koning der Perzen; ach zo klein, zo machteloos! De tegenstand tegen de verdere opbouw van de tempel was als een grote berg tegenover een nederige heuvel. Ook meende elkeen in zijn ongeloof te zien, dat er bij zulke geringe beginselen onoverkomenlijke zwaarigheden in de weg waren, zodat het niet wel mogelijk was, evenwel het werk voort te zetten. En van waar zouden bij een ongelovig en uitgeput volk de krachten en de middelen komen, om zonder stoornis zulk een werk voort te zetten en te voleindigen? Op al die bedenkingen en zwaarigheden geeft het gezicht van de kandelaar antwoord.

In den beginne schiep God de hemel en de aarde, - en duisternis was op de afgrond; en de Geest Gods zweefde op de wateren. En God zeide: daar zij licht! en daar werd licht. Hier voor de ogen van Zacharia was op eens het licht, dat God in Zijn tempel wilde hebben. Er brandden zeven lampen, zeven naar het heilig getal van Gods Genadeverbond, (vergelijk Gen. 21:28-32; hoofdstuk 15:9-18), van de onveranderlijkheid van Zijn raad, waarbij Hij met een eed beloofd heeft Zijn volk te zullen zegenen. Die lampen rustten op de zeven pijpen of armen; zij rustten op des Heeren Gemeenten, wier aanwezig en getal Hij volgens Zijn verbond bepaald heeft. Zo zijn des Heeren gemeenten begaafd met des Heeren Geest en gaan op vanuit het voetstuk van de kandelaar, dat is uit het Woord van de Messias, ja uit de Messias Zelf, gelijk de ranken uit de wijnstok, gelijk de takken uit de boom, zoals van onze Heere geschreven staat: Hij draagt alle dingen door het Woord Zijner kracht; en gelijk Hij Zelf zegt: *Ik ben de Wijnstok, gij zijt de ranken.*

Dat die zeven lampen de zeven Geesten Gods, dat is, de Heilige Geest in Zijn zevenvoudige of volle werking, betekenen, zegt ons onze tekst: *door Mijn Geest zal het geschieden*; dat zegt ons verder Johannes in zijn boek van de Openbaring van Jezus Christus, hoofdstuk 4:5: en zeven vurige lampen waren brandende voor de troon, *welke zijn de zeven Geesten Gods.*⁷

Zo kon de profeet, toen hij de kandelaar zag na de nadere verklaring, die de Engel er

⁷ Vergelijk Openb. 1:4 en de zonder grond bestreden opnoeming van die zeven Geesten, Jesaja 11:2.

van gaf, de Geest Gods rustende zien op de Gemeente en werkzaam in de Gemeente, verdrijvende de duisternis en het licht verspreidende naar alle kanten; verspreidende dus de kennis Gods en de daarmee verbonden heiligmaking van het volk en blijdschap zaaïende voor alle oprechten van hart.

Maar er was nog meer. Van waar nam de Geest die olie? Van waar die gaven, waarmee Hij de Gemeente in haar bestemming, om overeenkomstig het Verbond der genade te zijn, bestraalde en versierde? Hij nam ze zevenmaal, zevenvoudig, dus in alle volheid, uit die ovale schaal, die boven de lampen zweefde.

Zien wij wel, zo betekende die schaal de heerlijkheid van Vorst Messias en betekenden die zeven openingen, in elk waarvan zeven pijpen lagen, om elke lamp te vullen, Zijn zevenvoudige verwonding en al de heilverdiensten, die na Zijn verheerlijking uit Hem voortkomen, gelijk de Heere Zelf zegt van de Geest: *Hij zal het uit het Mijne nemen en het U verkondigen*; en gelijk wij in het Evangelie lezen: *uit Zijn volheid hebben wij allen ontvangen, ook genade voor genade*.

In die ovale schaal zag dus de profeet de verheerlijking van de aan de vaderen beloofde Messias na Zijn lijden en dood; also werd hij versterkt, om later het volk te prediken wat wij in hoofdstuk 6:12, 13 lezen: *Ziet, een Man, wiens naam is Spruite, Die zal uit Zijn plaats spruiten en Hij zal des Heeren tempel bouwen, en. Hij zal het sieraad dragen en Hij zal zitten en heersen op Zijn troon; en Hij zal Priester zijn op Zijn troon en de raad des vredes zal tussen die beide wezen*. Een nieuw onderpand dus voor de voleinding van het huis Gods was hem het gezicht van die ovale schaal boven de lampen.

Maar zou dit gezicht een gezicht van blijvende werking wezen? Zou die ovale schaal van de volheid der heerlijkheid van de Messias niet ophouden te vloeien? Zou Gods toorn vanwege de zonden van het volk die volheid niet inhouden? - O, het gezicht toont de profeet dat die schaal voortdurend met olie gevuld zal blijven. Tot onderpand daarvan worden hem twee olijfbomen getoond, vol van olijven, een ter rechterhand en een ter linkerhand van de kandelaar. Deze olijfbomen laten elk een tak, vol met vruchten, afhangen boven en in een trechtervormige buis. Die twee buizen aan weerszijden van de schaal vangen de olijven op en de ene olijf verdringt en perst de andere in de buizen; zo vloeit de olie gedurig door, alsof het goud was, dat er vloeide. Wat zijn, wat betekenen die twee olijfbomen en die twee takken?

Sommige uitleggers hebben daaronder de vorst Zerubbabel en de hogepriester Jozua verstaan, anderen de Profeten Zacharia en Haggai. Het is zo, dat God doorgaans twee gelijkgezinde mannen in Zijn Kerk verwekt heeft, die voor anderen als olijfbomen waren, zoals eens voor Israël Mozes en Aäron, Elia en Elisa en gelijk ook later in de tijden van de gezegende Reformatie steeds twee getuigen bij uitnemendheid te samen waren: zo zien wij in Zwitserland Zwingli en Oecolampadius, in Duitsland Luther en Melancton, in Frankrijk Calvijn en Farel, - bij het opstellen van de Heidelbergse Catechismus Ursinus en Olevianus. Evenwel waren deze alle niet van die volmaaktheid of duur, om de volheid van Christus in eeuwige vloeiing te houden. En waar wij in Openbaring 11 van twee getuigen lezen en van hen horen zeggen: *Deze zijn de twee olijfbomen, die voor de God der aarde staan; daar zijn die getuigen niet mensen, maar zinnebeelden; zinnebeelden van een tweevoudig getuigenis*.

Aldus denken wij, Openbaring 11 van twee getuigen lezende, aan het getuigenis van de wet van Mozes, zoals dezelve de mens tot zondaar en met zijn roem te niet maakt, en ons dat enige Lam voorhoudt, dat de zonden der wereld draagt: ons dus Christus voorhoudt als onze enige Hogepriester. Tevens denken wij aan het andere getuigenis, dat ons Christus voorhoudt als onze eeuwige Koning, als de Heere, Die God is, Die

ons regeert, ons heiligt en ons bij de verworven zaligheid tegen alle vijanden beschut en behoudt. Onze Profeet spreekt hoofdstuk 6:13 nader van de Messias als Hogepriester en als Heerser of Koning. Gelijk wij dan in de voet van de kandelaar het Woord van Christus,⁸ en dus Zijn profetische ambt zagen, zo zien wij in die twee bomen Zijn Hogepriesterlijk en Zijn Koninklijk ambt. De daadzaak dat Christus de Vervuiler van de Wet en Zijns volks Hogepriester is in eeuwigheid en de daadzaak, dat Hij onze eeuwige Koning is, Wie alle macht gegeven is in de hemel en op aarde, — die beide daadzaken zijn gelijk *twee olijfbomen*. Zij dragen alle voorraad van olie, dat is, de eeuwige Geest, aan zich en in zich. Aan de beide takken wordt het gezien, hoe de Heere als Priester en Koning de Geest heeft zonder mate. Zo zijn dan die beide takken of oliekinderen (de tak is een kind van de boom) het dubbele getuigenis van het evangelie, zoals het ons verkondigt onze rechtvaardigmaking door die eeuwige Hogepriester en onze heiligmaking door die eeuwige Koning, — met andere woorden, zoals het ons openbaart, hoe wij in de Heere Heere deze twee weldaden hebben: *volkomen gerechtigheid en sterkte*. De twee persbuisen zijn de middelen en wegen, van welke Zich de Geest bediend opdat Christus in de gemeente verheerlijkt blijve. En dat wij alles van goud zien, dat predikt ons Christus als de overste Leidsman en Voleinder van het geloof en dus het Wezen van God in Zijn goedertierenheid en trouw, in Zijn genade en waarheid.

Zo had de profeet in het gezicht van de twee Olijfbomen een onderpand, dat het van blijvende werking zou zijn, wat de Heere voorgenomen had te doen door Zijn Geest. Niet dat de Geest zich daarbij niet van middelen bedienen zou; maar Hij bedient Zich niet van die middelen, welke de mens, aan zichzelf overgelaten, ter hand neemt, waarbij hij dan moedeloos wordt, als die hem niet gelukken. De aarde kwam het volk wel te hulp, nadat zij, gelovende, de handen weer aan het werk hadden geslagen.

Het gezicht moest de Profeet dáárom troosten en opbeuren, omdat hij daarin alles voortgebracht zag zonder mensenhanden. Of, van waar kwam die kandelaar? Van waar die brandende lampen? Van waar die ovale schaal, die buizen, die bomen en vruchtdragende takken? Was het niet alles van hoger Hand? Stond die kandelaar niet met zoveel eeuwige lampen voor de troon van God; en zoals hij daar stond voor de ogen van de Profeet, was dat niet een stem tot Zacharia: ‘Deze kandelaar zet Ik in het midden van Mijn volk, zet Ik op de aarde; Ik ben de Heere der gehele aarde en voor Mij, als voor de Heere der ganse aarde, blijven die olijfbomen staan, Mij ter eer, opdat Ik Mijn genade verheerlijke en Mijn macht bekendmake?’ Zo min een mens die kandelaar daar gezet had, zo min kon menselijke macht die kandelaar of brandende houden of uitblussen of wegnemen. Zo de Hoeksteen er lag (Zach. 3:9), dat is Christus, dan moest Christus ook als de Sluitsteen openbaar worden; en daar de kandelaar aanwezig was, zo moest ook het gehele heiligdom tot stand komen, want daarin alleen moest de kandelaar zijn plaats hebben.

Maken wij nu de toepassing van dit alles op ons.

Oud-Nederlands volk heeft in zo menig opzicht gelijkheid met het aloude volk Gods. Israëls geschiedenis en Nederlands geschiedenis, zij smelten inéén. Dáár hemelergende zonden en zware straffen, - geloof en bekering, en wonderen op wonderen van onmiddellijke uitkomst. Hier hetzelfde: ook Nederland mag op zijn Zerubbabel bogen, die grondlegger van des Heeren huis in ons midden. Was het

⁸ Vergelijk Bähr, Symbolik I, 445.

wonder, dat oud-Nederland in de boeken der koningin en profeten zijn geschiedenis las, en dat alle oprechten in den lande er nog hun geschiedenis in vinden? Dat alles, wat de profetische kandelaar eens aan de Profeet en zodoende aan Israël voorhield, dat staat alsnog vast voor de Genadetroon des Heeren. Daarvoor is ons het eeuwig Woord, daarvoor het gehele Evangelie borg.

Nóg is Christus voor de troon als Profeet en Leraar; nóg rusten op Hem de uitverkoren Gemeenten, over ons land verspreid. Nóg zijn de zeven Geesten God als vurige lampen voor de Troon en verlichten de uitverkorenen in het land, versieren ze met kennis Gods en daaruit voortvloeiende heiligheid van leven en wandel. Nóg deelt die Geest aan een iegelijk, die gelooft, zoveel mee, dat niemand tekort komt; die olie zal niet stilstaan, zolang er ledige vaten zijn. Uit de volheid van Christus neemt de Geest ook thans nog alles, om alle armen van geest te vervullen. Christus heeft een onvergankelijk priesterschap en Hij moet tevens als Koning heersen, totdat al Zijn vijanden tot een voetbank van Zijn voeten gezet zullen zijn.

En wat is ons nu nodig, zo niet een beven voor Gods heilig Woord? Zo niet een waarachtige vrees voor Hem, Die niet ongestraft laat wie Zijn Naam ijdelijk gebruikt en Wiens onkrenkbare Wet ons om elke overtreding met de vloek slaat? Wat is ons nodig, zo niet geloof en bekering? — Laat ons geloven aan die grote Christus, Die voor ons een vloek werd, opdat wij, gelovende, de gezegende des Vaders worden zouden in Hem; Die voor ons tot zonde gemaakt werd, opdat wij, gelovende, in Hem rechtvaardigheid Gods zouden worden.

Wat is ons nodig, zo niet bekommering, een iegelijk over zijn zonde, over zijn eigen voor God gemaakte schuld? Is er bekommering, dan is er gebed, dan is er een toevlucht nemen tot God. Zo wij de toevlucht nemen tot God, om God, als ons hoogste Goed, zo wij de toevlucht nemen tot die enige Naam, die ons gegeven is, opdat wij daardoor zouden zalig worden, zo is er ongeveinsd geloof, een oprechte, gestadige bekering, een heiligmaking zonder huichelachtig vertoon. Wat ons nodig is en wat wij ontvangen, het komt alles van 's Heeren Geest: onze Zaligmaker zegt, dat de Vader Die geven wil aan een iegelijk, die er om bidt.

O, als die Geest ons vertroost met de kandelaar, met de zeven lampen, met Christus als de onuitputtelijke fontein des heils voor Huis en Kerk, voor Land en Vorst, --- waartoe dan kracht en geweld van menselijke wijsheid, van een zichtbare arm? Dan mogen wij zeggen en zingen:

*Dat Bazans hemelhoge berg
Met al zijn heuv'len Zion terg'!*

Dan mogen wij verzekerd zijn, dat de Heere niet zal laten varen de werken van Zijn handen. Dan zijn wij dankbaar voor de dag der kleine dingen, voor de geringste aanvang van het werk Gods, omdat de Geest Zich erover verheugt. Zo maar het tinnen gewicht, het paslood, waaronder elke steen recht komt te liggen, zo maar de Wet des Heeren in het land als enige richtsnoer voor handel en wandel gezien wordt, zo blijven Kerk en Land en Troon wel boven door die Hand, die van een iegelijk, die tot Hem met waar berouw komt, die van een geheel land, dat zich tot Hem wendt, om Zijns lieven Zoons wil, op grond van Zijn trouwverbond, de schuld wegneemt op één dag. *Sol justitiae, illustra nos! Zon der gerechtigheid, verlicht Gij ons!* Zo wandelen wij in Uw licht. Amen.

Nazang: Psalm 89:7

*Hoe zalig is het volk, dat naar Uw klanken hoort!
Zij wand'len, HEER', in 't licht van 't Godd'lijk Aanschijn voort;
Zij zullen in Uw Naam zich al den dag verblijden;
Uw goedheid straalt hun toe; Uw macht schraagt hen in 't lijden,
Uw onbezweken trouw zal nooit hun val gedogen,
Maar Uw gerechtigheid hen naar Uw woord verhogen.*

7. Jezus en de vrouw die een zondares was⁹

En één der Farizeeën nodigde Hem bij zich ten eten. En Hij ging het huis van de Farizeeër binnen en zette Zich aan tafel. Lucas 7 : 36

"Wie Mij eert, die zal Ik ook eren", is het woord van de grote Ontfermer, en hoe Hij dit woord waar maakt, dat bewijst de geschiedenis die vóór ons ligt. Laten wij deze geschiedenis ter harte nemen door haar op onszelf toe te passen, hetzij tot onze verootmoediging, hetzij tot onze bemoediging! Het ligt immers voor de hand, dat wij niet graag aan deze Simon gelijk zouden willen zijn, maar evenmin aan de grote zondares van wie hier gesproken wordt, tenzij dan op dit éne punt, dat ook wij het woord vol van gunst en genade zouden willen horen: "U zijn uw zonden vergeven." Voor God echter, die met honderd ogen ziet, zijn wij het één of het ander. Zijn wij een Simon en verootmoedigen wij ons hierover, dan kunnen wij geholpen worden. Zijn wij de zondares en doen wij zoals zij, dan is de troost van dit evangelie ook de troost van ons hart. Zijn wij in onze eigenwaan geen van beiden, dan gaat dit evangelie aan onze oren voorbij en blijft ons hart een moordenaarskuil.

Wij bevinden ons in de stad Naïn, althans in één der kleinere steden van Galilea, en niet in Bethanië, waar ook een Simon was en een vrouw die Jezus zalfde. (De rooms-katholieke traditie, volgens welke deze zondares dezelfde zou zijn als Maria Magdalena, en deze weer niemand anders dan de zuster van Lazarus, - berust eenvoudig op de verwisseling van gelijksoortige voorvallen en eensluitende namen. Slechts door middel van een harmonisch breekijzer heeft men, ook de laatste tijd, de Simon uit Lucas 7 weten te maken tot Simon de melaatse (zie Matth. 26: 1vv.; Joh. 12: 1vv.) en de zondares tot de zuster van Lazarus. De zondares hier is onbemiddeld, wat haar fles met zalfolie bewijst; Maria's kruik vol kostbare nardus was van grote waarde. De berisping van de discipelen zou hier niet mogen ontbreken. En eindelijk: in Lucas 8 : 2 wordt Maria Magdalena duidelijk als een nieuwe persoon genoemd.)

Deze laatste geschiedenis dient echter wèl onderscheiden te worden van die, welke wij heden behandelen. In deze stad Naïn waren grote dingen door de Heere Jezus geschied. Een weduwe kreeg haar enige zoon, die gestorven was, levend van Hem terug; bovendien genas Hij aldaar velen van hun ziekten en kwalen en van de boze geesten, en tal van blinden schonk Hij het gezicht. Vooral in Naïn ging dan ook het grote profetische woord in heel zijn omvang in vervulling: "De blinden worden ziende, de lammen wandelen, de melaatsen worden rein, de doven horen, de doden staan op", - en: "Zegt tot de versaagden van hart: Houdt moed, vreest niet! Ziet, hier is uw God!" (Matth. 11 : 5; Jes. 35 : 4; 40 : 9).

In deze stad nu nodigde één der Farizeeën Hem bij zich ten eten. Met welke bedoeling? Hij had toch ook de bestraffing van de Heere Jezus gehoord, dat de Farizeeën en Schriftgeleerden de raad Gods, die hen betrof, verachtten, en dat nóch een profeet nóch Hij, de Heere Jezus Zelf, het hun naar de zin kon maken (vs. 30- 35).

⁹ Deze preek verscheen oorspronkelijk in "Der Evangelische Sonntagsbote" van 2, 16, 23 en 30 juni 1867. De vertaling van Ds. van Heyst is te vinden in "Kerkblaadje", jaargang 70 (1979) in de nummers 14 t/m 20. De preek kwam tot stand onder auspiciën van de **Vereniging tot Uitgave van Gereformeerde Geschriften**. Deze vereniging heeft in haar fonds nog verscheidene geschriften van Kohlbrugge ter beschikking. De catalogus kan aangevraagd worden bij Echo, Johan van Oldenbarneveltlaan 19, 3818 HA Amersfoort, tel. 033 - 61 19 49.

Welnu, onze Farizeeër zal gedacht hebben: dat is van velen waar, maar niet van mij; ik behoor daar niet bij! Zó is immers de mens: zolang hij nier verootmoedigd is voor God, meent hij dat hij beter is dan de anderen; dat de bestraffing hem niet geldt; dat hij de Heere Jezus eert. Zó heeft deze Farizeeër Hem dan ook willen eren. Wanneer intussen de vijandschap tegen de eeuwige gerechtigheid in het hart woont, dan moet men al gauw tegenover de waarheid het masker afwerpen, of men wil of niet.

De Heere Jezus ging het huis van de Farizeeër binnen en zette, dat is: legde Zich aan tafel. Maar waarom ging Hij in het huis van de Farizeeër? Wist Hij dan niet dat deze Zijn vijand was? En waarom legde Hij Zich aan tafel zonder Zich de eer te laten bewijzen die iedere gast naar oosters gebruik toekwam? Ik bedoel de eer, dat de gastheer zijn gast een kus gaf en een dienaar beval hem de voeten te wassen en hem het hoofd met olie te zalven. Wat het laatste betreft - de Heere Jezus zocht niet Zijn eigen eer en liet Zich slecht behandelen, opdat de ongerechtigheid van hen die in eigen oog rechtvaardig waren, aan het licht zou komen. Wat het eerste betreft - Hij zocht de eer van Zijn Vader. Geen enkele gelegenheid liet Hij voorbijgaan om de mensen Gods gerechtigheid voor te houden. Om hun vijandschap bekommerde Hij Zich niet. Hij had immers medelijden met allen. Zijn liefde was bereid om ook de Farizeeër van zijn huichelarij en geveinsde vroomheid te verlossen.

Een ernstige les voor ons, hoe verkeerd wij handelen, als wij alleen maar bevriend willen zijn met mensen die met ons overeenstemmen! Wie door de Geest Gods gedreven wordt, beweegt zich vrij in de wereld naar alle richtingen heen. Maar juist in deze vrijheid zoekt hij niet meer zichzelf en zijn eigen eer, en wordt hij daarom nóch een dienaar van zijn eigen lusten, nóch een dienstknecht van de mensen in het algemeen. Zo iemand vermag niets tégen de waarheid, maar alles vóór de waarheid. Zodra hij dus iets ziet of hoort waardoor een mens zichzelf in het verderf stort, dringt de liefde hem om onmiddellijk tussenbeide te komen.

Genoeg! De liefde Gods tot de mensen, die de persoon niet aanziet, bracht de Heere Jezus bij de Farizeeër aan tafel, en niet de spijs. De liefde Gods, de liefde om te doen de wil van Degene, die Hem gezonden had om het verlorene te zoeken en zalig te maken, omstraalde in al haar heerlijkheid deze tafel.

En zie, in de stad was een vrouw, die een zondares was. Toen deze vernam, dat Hij aan tafel zat in het huis van de Farizeeër, bracht zij een fles met zalfolie en ging achter Hem staan aan Zijn voeten en weende en begon Zijn voeten nat te maken met haar tranen en ze te drogen met de haren van haar hoofd, en kuste Zijn voeten en zalfde ze met zalfolie. Lucas 7 : 37 en 38.

Wat gebeurde er? "En zie", schrijft de evangelist, opdat wij er terdege aandacht aan zouden schenken, "in de stad was een vrouw, die een zondares was." Was deze vrouw de enige zondares in de stad? Gij zult mij antwoorden: Nee, alle vrouwen in die stad waren zondaressen, maar zij hadden het niet zo erg gemaakt als deze vrouw. Deze stond in heel de stad niet anders bekend dan als een vrouw die in wellusten leefde, alle schaamte had afgelegd en zich aan publieke zonde had overgegeven. Zulke zondaressen waren de andere vrouwen niet!

Is dit evangelie dan alleen dergelijke beruchte vrouwen tot troost? Laten wij de hand op de mond leggen! Er staat geschreven: "Welzalig hij, wiens zonden bedekt zijn." Als enerzijds God de Heere, die ons beter kent dan wij onszelf kennen, tot ons allen zegt: "Gij zult niet echtbreken", als anderzijds de letterlijke betekenis van dit gebod ons bekend is; als wij weten hoe strafbaar wij zijn voor God om de geringste lust, dan

zullen wij ons voor God diep verootmoedigen en geen steen op deze vrouw willen werpen, maar veeleer oplettend toezien, waar deze vrouw heengaat. Waar gaat zij dan heen? Toen zij vernam, dat Hij aan tafel zat in het huis van de Farizeeër, bracht zij een fles met zalfolie. Dat was me een heldin, deze zondares! Dat was me een gelovige, dat was me een heilige vrouw, deze zondares!

Wat lezen wij? Toen zij vernam, waar Hij aan tafel lag? Nee, toen zij vernam, dat Hij in het huis van de Farizeeër aan tafel was, bracht zij een fles met zalfolie. Had zij Jezus reeds horen prediken? Ik weet het niet. Was zij reeds van een vreselijke kwaal, die zij zich door haar hartstocht op de hals gehaald had, genezen? Ik weet het niet. Het komt mij ook niet waarschijnlijk voor. De daden en woorden van de Heere Jezus hebben een macht in zich, die door alles heen dringt. Waar Hij komt, waar Zijn Woord komt, behoeft men Hem niet eens met eigen ogen te zien, Zijn Woord niet eens met eigen oren te horen. Is dat Woord er, dan wordt het zonder dat iemand er een vermoeden van heeft, door de Geest ergens een huis, een hart binnengedragen.

Ieder mens heeft Gods Wet boven zich, het werk van deze Wet is in zijn hart geschreven. Zó was het ook met deze zondares. Zij wist wel degelijk aan welke zonden zij zich overgaf, en dat zij in deze toestand verloren was en God tegen zich had. Nu was de Heere Jezus in haar stad. Kon dat voor haar verborgen blijven, waar aller mond vol van was? Hoe nu, als de Geest haar gezegd heeft: Door het geloof in Hem is er vergeving van zonden? Hij is het, die uw zonden en schuld draagt (zie Joh. 1: 29)! Was, nadat deze of gene vrouw haar had meegedeeld wat Hij predikte, de Heilige Geest toen niet bij machte om in haar binnenste het geloof in Jezus te doen ontbranden en de liefde tot Hem, de Heiland der wereld, in haar hart uit te storten? En nu verneemt zij, dat Hij in het huis van de Farizeeër aan tafel ligt! Zal ik u eens zeggen, wat ik vermoed, dat zij toen gedacht heeft? Zij zal de Farizeeër gekend hebben. "Dáár zal men Hem bespotten en belasteren", zal zij gedacht hebben, maar ook: "En toch moet Hij geëerd worden, al is het ook alleen door mij, zondares; Hij is het waard!" En zó grijpt zij, gedreven door de Geest Gods, een fles met kostbare zalfolie en gaat naar het huis van de Farizeeër. Dat stond open voor iedereen, op soortgelijke wijze als tegenwoordig het huis van iedere vrome, als daar een geacht en geliefd prediker zijn intrek genomen heeft.

En wat zij vermoed had, dat zagen haar ogen: de Heere Jezus lag op de ligbank uitgestrekt; Zijn voeten waren zelfs nog, evenals tevoren, met stof bedekt; niemand had Hem de eer bewezen die Hem toekwam.

Nu werd over de zondares de Geest vaardig die ook in David was, toen hij hoorde en zag hoe Goliath, de Filistijn, de levende God hoonde. Hij had toen rust noch duur, voordat hij deze Goliath had neergesmaakt. Dit deed hij echter niet met wapens, maar met een gladde steen uit de beek. Wat moest zij, zondares, nu beginnen? In het huis van een ander bevelen geven, dat kon zij niet; de Farizeeër een berisping toe te dienen, dat kwam haar evenmin toe. Zij ging achter Hem staan aan Zijn voeten en weende, en begon Zijn voeten nat te maken met haar tranen en ze te drogen met de haren van haar hoofd, en kuste Zijn voeten en zalfde ze met zalfolie.

Waarom weende deze vrouw? Allereerst daarvoor, omdat niemand Jezus de eer gaf die Hem toekwam. Hoe kwam het, dat haar tranen zich zó vermeerderden, dat zij daarmee Zijn voeten nat maakte? O, dat was liefde, trouw, geloof, dankbaarheid, diepe verbrijzeling vanwege haar zonden! Haar tranen kwamen voort uit een verbrijzeld hart en een verbroken geest. Maar geloofde zij dan reeds dat haar zonden haar vergeven waren? Wat doet het ertoe, of zij het geloofd heeft of niet! Dit geloofde

zij: "Hij is het!", en toen vroeg zij weinig naar zichzelf. Maar hoe heeft zij dat voor de ogen van de Farizeeër durven wagen? Ach, wat vraagt men nog naar mensen, als men liefheeft en verloren is? Maar hoe heeft zij, zó'n zondares, het durven wagen de voeten van de Heere Jezus aan te raken en die met haar onheilige tranen te ontwijden? Ach, het waren geen onheilige, het waren heilige tranen; het was water uit de rots die door de Heilige Geest werd bewerkt. En wagen? Ja, er is een nood, waarbij men niets wil wagen, om zichzelf niet te verliezen. Maar er is ook een nood waarbij men zich zó verloren gevoelt, dat het iemand alleen om de eer van de Heere Jezus te doen is, en waarbij men onverwijld, door de Geest gedragen, men weet zelf niet hoe, op de grond komt te staan die men als betrouwbaar kent. De eer van de Heere Jezus heeft de zondares in het huis van de Farizeeër gebracht, en als zij daar nu vol eerbied aan Zijn voeten ligt, breekt zij in tranen uit en maakt zich gereed om Hem aanbeddend te dienen, uit geloof, van diepe droefheid vervuld, uit liefde. Als de zonde iemand ontdekt wordt door de Heilige Geest, maakt zij bedroefd, diep bedroefd, het diepst bedroefd juist in de nabijheid van de Heere Jezus. Om onze zonden zijn Zijne voeten met stof bedekt, om onze zonden wordt Hij hier zozeer miskend, om onze zonden moet Hij hier allerlei hoort en smaad verdragen. En wie is waardig, Hem de eer te geven, of wie vermag het?

Deze zondares weende niet als een, die van troost verstoken is, niet als een, die aan de wanhoop prijsgegeven is, of als een, die weent omdat zij graag haar verloren eer terug zou hebben, maar niet weet hoe zij die terug moet krijgen. Zij weende als een gelovige vrouw, zij nam Hem het stof en slijk met haar losgemaakte haren van de voeten. Als een gelovige vrouw? Wat geloofde zij dan? Hij is het waard, dat Hem de voeten gewassen worden! En zij weende omdat niemand Hem de eer gaf, en met wenen kon zij niet ophouden, omdat zij ten diepste gevoelde, dat zij vanwege haar zonden niet in staat was om Hem naar waarde te eren.

En vervolgens: *zij kuste Zijn voeten*. Waarom? Hoe liefelijk zijn de voeten van die boden, die de vrede verkondigen, die het goede prediken en heil verkondigen! En wat deze vrouw er verder van geweten of vermoed zal hebben, dat deze voeten voor háár doorboord zouden worden aan het kruis, kan ik niet zeggen. Genoeg! Zodra deze voeten in de poorten van haar stad stonden, hadden zij het Woord van genade voor recht, van vergeving en redding van zonden ook tot háár gedragen. Daarom juist kuste zij deze voeten en zalfde ze met zalfolie. Zó wilde zij Zijn voeten versterken en verkwikken, die geen vermoeidheid en verwonding ontweken om het verlorene te zoeken en zalig te maken. Waren de voeten gezalfd, dan was heel het lichaam gezalfd. Zijn hoofd kon zij niet zalven, omdat zij aan Zijn voeten neergezonken lag. Zoals deze zondares het deed, zó kunnen wij niet aan Zijn voeten wenen, zó Zijn voeten niet nat maken met onze tranen, zó ze niet drogen met de haren van ons hoofd, zó ze niet zalven. Maar wat zij hier tegelijkertijd met haar hart deed, laten wij dat ook en vooral doen: Hem voor heel de wereld de eer geven, met een verbrijzeld hart voor Zijn troon blijven liggen, met waar berouw, dat wij onszelf onbekwaam hebben gemaakt om Hem de eer te geven zoals wij behoorden te doen, ja dat wij Hem arbeid hebben gemaakt met onze zonden en moeite met onze overtredingen!

Toen nu de Farizeeër, die Hem genodigd had, dat zag, sprak hij bij zichzelf en zeide: "Indien deze een profeet was, zou Hij wel weten, wie en wat voor een vrouw dat is, die Hem aanraakt; want zij is een zondares." Lucas 7 : 39

Maar hoe heeft de Heere Jezus het kunnen toelaten, dat zó'n zondares Zijn voeten

aanraakte? Hoe komt het, dat Hij Zich voor haar niet geschaamd heeft tegenover zulke eerbare gasten, die zich met Hem aan die tafel bevonden? Ja, zo vraagt het vlees omdat het niet wil weten dat het vlees is; en dat het als zodanig heel zijn weg, zijn bestaan, totaal bedorven heeft. De Farizeeër vroeg ook zo, en dacht diep in zijn hart wat alle vlees denkt: 'Wie te zondig is, moet, al komt hij ook tot de Heere Jezus, door Hem uitgeworpen worden.' In de grond van zijn hart gelooft niemand uit en van zichzelf de vergeving der zonden, gelooft niemand, dat Jezus Christus in de wereld gekomen is om zondaren zalig te maken. Dit geloof werkt en onderhoudt alleen de Heilige Geest.

Daarom lezen wij onmiddellijk daarop: "Toen nu de Farizeeër, die Hem genodigd had, dat zag, sprak hij bij zichzelf: 'Indien deze een profeet was, zou Hij wel weten, wie en wat voor een vrouw dat is, die Hem aanraakt; want zij is een zondares.'" Hier hebben wij ons beeld, als wij onder de wet zijn. De Farizeeër had Jezus genodigd, en meende dus van zichzelf dat hij niet was als de andere Farizeeërs, die de Heere Jezus bestraft had, maar dat hij Hem wilde eren. Maar nauwelijks gebeurt hier iets dat hij met zijn begrippen van profetische heiligheid niet kan rijmen, of aan hem wordt vervuld, wat van allen geschreven staat die de gerechtigheid, die voor God geldt, niet kennen en hun eigen gerechtigheid trachten te handhaven: "Hun mond is gladder dan boter, en zij hebben tóch krijg in de zin" (Ps. 55 : 22).

Aanstands rijzen boze gedachten over de Heere Jezus en gedachten waarmee hij zijn naaste verwerpt, in zijn hart op. Tot op dat ogenblik had hij nog wel willen geloven, dat de Heere Jezus een profeet was. Maar nu hij zag wat Hij de zondares toestond te doen, nu is de Heere Jezus opeens geen profeet meer! Volgens zijn theologie weet een profeet immers alles en stoot een profeet zondaren als deze van zich weg. Voor zichzelf had hij natuurlijk zulke vorderingen in de heiliging gemaakt, dat een profeet het zich slechts als een eer mocht aanrekenen om bij hem aan tafel te liggen. Arme man! Hij veroordeelt de vrouw, en hij begaat allerlei zonden tegelijkertijd. Hij nodigt de Heere Jezus als een profeet - en ontvangt Hem in zijn huis en aan zijn tafel alsof Hij een ketter of een hond uit de heidenen is! Hij nodigt Hem als een profeet - om Hem weldra alle eer die een profeet toekomt, te ontzeggen, en lastert in zijn hart Hem die hij niet kent. Hij veroordeelt de vrouw en schenkt geen aandacht aan haar tranen, geen aandacht aan haar liefde. Zó gaat het immers als men zichzelf niet kent, als men zichzelf de zonden vergeven heeft, als men de zonden niet in waarheid bij zichzelf ziet en zichzelf niet vanwege zijn zonden veroordeeld heeft.

Simon zelf was echter zeer zeker geen profeet; anders zou hij immers in verlegenheid geweest zijn over zijn eigen onwetendheid in tal van opzichten, en zou hij zeer zeker gelet hebben op Gods Woord, dat ons leert dat de profeten heel wat niet geweten hebben; ja, dat zij mensen waren als alle anderen en hetgeen zij wisten alleen wisten door openbaring van de Heilige Geest. Hij had bovendien stellig nooit in Gods Woord gelezen hoe de profeten steeds zichzelf hebben gekend als de voornaamste der zondaren, en als zodanig naar de barmhartigheid die hun bewezen was, juist de voornaamste der zondaren en zondaresen, mensen die zich geheel en al verloren gevoelden, de genade hebben voorgehouden. Ja, hij had blijkbaar niets gelezen over die Profeet, van Wie alle profeten hebben geprofeteerd, namelijk, dat Deze een bron zou zijn, die geopend is tegen de zonde en onreinheid!

Zullen wij uit hetgeen wij gehoord hebben, niet met het oog op onszelf een lering trekken? Wij zijn maar al te vaak met onze boze gedachten over de Heere Jezus aan deze Farizeeër gelijk, en wij gelijken in dit opzicht volkomen op hem, dat ook wij onze naaste verwerpen en oordelen. Laten wij dit in alle ootmoed voor de Heere Jezus

belijden! Wie de moed heeft zijn naaste te veroordelen, zie toe, dat hij niet het oordeel Gods over zichzelf brengt (Rom. 2 : 1). Wij zien hier het geduld en de lankmoedigheid van de Heere Jezus. Wie zich echter niet bekeert van zijn aanmatiging en inbeelding alsof hij voor God minder zondig is dan deze en gene, die behoort te weten dat hij tot nu toe zichzelf niet gekend heeft, en dat hij voor Gods Wet en haar heiligheid nog niet neergevallen en tenietgegaan is. Daarentegen, wie zichzelf zó zondig kent en gevoelt als deze vrouw zichzelf kende en gevoelde, die zal ook in deze geschiedenis de waarheid opmerken: "Wie tot Mij komt, die zal Ik niet uitwerpen."

Jezus antwoordde en zeide tot hem: "Simon, Ik heb u iets te zeggen." En hij zeide: "Meester, zeg het!" - "Een schuldeiser had twee schuldenaars. De één was hem vijfhonderd schellingen schuldig, de ander vijftig. Maar omdat zij niets bezaten om te betalen, schonk hij het hun beiden. Zeg, wie van dezen zal hem het meest liefhebben?" Simon antwoordde en zeide: "Ik neem aan, diegene wie hij het meest geschonken heeft." En Hij zeide tot hem: "Gij hebt juist geoordeeld." Lucas 7 : 40-43

Wij zien hier een onkuise, die in heel de stad als zodanig bekend staat, een onkuise, wier eer voor God en de mensen weg is, aan Jezus' voeten wenen. Nu vraag ik: mag ik haar daarom net als Simon de Farizeeër veroordelen, of mag ik van de Heere Jezus denken dat Hij geen profeet meer is, omdat Hij dit toelaat? Maar ik sla verder een blik in de geschiedenis van de Christelijke gemeente, en zie hier dat allen die schulden hebben en bedroefd van hart zijn, zich bij deze onze David in de spelonk van Adullam aansluiten en dat Hij hun aanvoerder wordt. Nu vraag ik: mag ik deze mensen veroordelen, omdat zij zich tot onze David begeven, en mag ik soms dáárom Zijn eer verkleinen omdat Hij hun aanvoerder wordt? –

Ik ga op de zaak nog wat dieper in. Ik vraag u en mijzelf: Hebben wij voor God, voor Christus en Zijn heilige engelen geen zonden tegen het gebod dat hier in het geding is, namelijk het zevende gebod? Wanneer u nu overtuigd protestants bent, dan antwoordt u hierop bevestigend en geeft toe, dat genade alleen ons zalig maakt en dat wij uit vrije ontferming rechtvaardig verklaard zijn.

"Maar de werken, de werken! Een mens mag toch geen zondaar blijven, de liefde moet er toch zijn!", zo zegt u verder.

Welnu, u wilt dat de werken het éérst moeten uitwijzen of een mens ook wel waardig is om zich aan deze heilige voeten neer te werpen. U ziet echter geen werken bij zo iemand als deze zondares is. Nu trekt u het Woord van genade in twijfel, omdat het van de mens geen werken eist maar zich genadig toont jegens hem die zich aan genade overgeeft.

Maar deze Profeet weet wel degelijk, wat er in het menselijk hart schuilt Hij kent ons mensen tot in het diepst van ons bestaan. Hoor, die u nog voortdurend in werken verdiept en niet de genade-alleen, het geloof-alleen wilt hebben of prediken; hoor wat deze Profeet in Zijn liefde tot ons mensen en in Zijn lankmoedigheid zegt en hoe Hij, oordeelt.

Hij vraagt verlof om te spreken; vriendelijk zegt Hij: "Simon, Ik heb u iets te zeggen." Nu zult gij dit keer voor Mijn weerwoord op de gedachten van uw hart uw oren toch wel niet toestoppen, gij zult toch in elk geval net als Simon nog wel zó beleefd zijn om Mij te antwoorden: "Meester, zeg het!" –

"Iemand, - die geld op rente geeft, hore het! - had twee schuldenaars. De één was hem iets méér dan zestig daalders schuldig, de ander iets méér dan zes daalders. Maar omdat zij beiden niets bezaten om te betalen, schonk hij het hun beiden. Wie van

beiden zal hem het meest liefhebben?" Zeer zeker antwoordt u net als Simon: "Ik neem aan, diegene wie hij het meeste geschonken heeft." En u hebt het antwoord van de Heere Jezus: "Gij hebt juist geoordeeld."

Wat is de bedoeling van deze gelijkenis?

U wilt werken zien, u vraagt naar werken bij uzelf en bij anderen; u kunt het met betrekking tot uzelf en ook anderen niet begrijpen, dat de genade-alleen alles doet en dat een mens uit de volheid van deze genade genáde op genade ontvangt, als hij enkel en alleen gelooft? Nu willen wij dan toch eens zien, aan welke kant de echte werken worden gevonden, en dan hef ik mèt de Heere Jezus als het veldteken waaromheen alle goede werken zich hebben te bewegen, de liefde omhoog, en verhef ik met Paulus mijn stem en betuig: "Indien ik de liefde niet had, dan ware ik niets" (1 Cor. 13).

Ik stel hier de volgende waarheden voorop.

- Ten eerste: Elk goed werk voorzover het uit onszelf voortkomt, is van dien aard, óf dat God er niets van wil weten, óf dat ook wij het terstond loslaten zodra wij weten dat wij met God van doen hebben. Want dan dringt het opeens tot ons door dat het een overbodig werk is, dat wil zeggen: zulk een werk, dat God niet groot maakt en Hem niet verheerlijkt.
- Ten tweede: Wat de mens als goed werk uit zichzelf doet, dat doet hij niet voor God, maar voor zichzelf. Hij wil nooit zó als God wil.
- Ten derde: Wat God tot Zijn eer gedaan wil hebben, dat brengt Hij bij de Zijnen door de genade van Zijn Heilige Geest tevoorschijn. Van het hoe, wat en waartoe kan de mens daarbij zichzelf niet eens zo nauwkeurig rekenschap geven, en al evenmin kan hij waarde aan dit werk hechten, want hij doet het zonder dat hij het zelf weet.
- Ten vierde: Wie altijd maar onder de wet (Rom. 6 : 14) is, die is een Farizeeër, die is vol werken, hem kunnen weinig zonden vergeven worden, want hij heeft niet veel zonden; daarom heeft hij ook weinig liefde, al meent hij veel lief te hebben.
- Ten vijfde: Wie daarentegen onder de heerschappij van de genade (Rom. 6 : 14) is opgenomen, die heeft veel zonden, hem wordt dan ook veel vergeven, daarom heeft hij ook veel lief. Zo staat het met hem naar menselijk oordeel. Voor de rechterstoel van zijn eigen geweten heeft hij daarentegen niets dan zonden, hier is alles zonde, hem wordt dan ook alles vergeven, en nu heeft hij enkel en alleen Hem lief, die hem vergeven heeft, en in deze liefde heeft hij alle goede werken, en hij doet ze zonder dat hijzelf ervan afweet; God alleen weet ervan af.

En Hij wendde Zich naar de vrouw en zeide tot Simon: "Ziet gij deze vrouw? Ik ben in uw huis gekomen; gij hebt Mij geen water gegeven voor Mijn voeten, maar deze heeft Mijn voeten met tranen nat gemaakt en ze met de haren van haar hoofd afgedroogd. Gij hebt Mij geen kus gegeven, maar deze heeft nadat zij hier binnengekomen is, niet opgehouden Mijn voeten te kussen. Gij hebt Mijn hoofd niet met olie gezalfd, maar zij heeft Mijn voeten met zalfolie gezalfd. Daarom zeg Ik u: Haar zijn vele zonden vergeven, want zij heeft veel liefgehad." Lucas 7 : 44-47a

U vraagt nu naar bewijzen? Zij liggen in de toepassing die de Heere Jezus van de aangehaalde gelijkenis geeft.

Nu dan, het gaat om de werken. Allereerst ontmoeten wij hier iemand die onder de wet is, een Farizeeër. Zijn eerste en voornaamste goede werk bestaat hierin, dat hij een

Farizeeër is. Hij kan in de tempel staan en bij zichzelf aldus bidden: "Ik dank U, God, dat ik niet zó ben, als andere mensen, geen rover, onrechtvaardige of tollenaar, en ook niet als die zondares. Ik vast tweemaal per week en geef tienden van al wat ik bezit." Hoe veel goede werken tegelijk! Hij heeft nog méér werken: met zijn verstand overdenkt hij Gods Wet dag en nacht, en met zijn hart tracht hij aan deze Wet gelijkvormig te worden.

"Welnu, Simon, waartoe heb je je lippen?" - "Om God te loven en de broeders een drievoudige broederkus te geven."

"En waartoe heb je dat water en die fijne doeken?" - "Om de voeten der heiligen te wassen en af te drogen."

"En waartoe die olie?" - "Om de broeders daarmee te zalven en te verkwikken."

"En voor wie laat je die tafel aanrichten en die ligbanken neerzetten?" - "Ik krijg gasten, onder anderen Jezus van Nazareth."

"Ben je dan zó verdraagzaam, Simon?" - "Jazeker! Hij is immers een leraar, van God gekomen; ik ben het helemaal met Hem eens."

"Waarlijk, je bent niet ver van het Koninkrijk der hemelen!"

"Maar hoe zit dat eigenlijk. Simon? Nu is Jezus in je huis gekomen en je beledigt Hem in tegenwoordigheid van alle gasten door Hem te ontvangen alsof Hij een zondaar uit de heidenen, een ketter is! Je geeft Hem geen kus, je geeft Hem geen water voor Zijn voeten, je zalft Hem niet met olie! Maar als onopvallend een zondares binnenkomt, die op heel eerbiedige wijze datgene doet, wat jij volgens algemeen gebruik zelf had behoren te doen, dan voel je je bestraft en schuif je de schuld nog van je af ook. Is de rechtvaardige Heiland naar je oordeel dan een valse profeet en is een door God begenadigde vrouw in jouw ogen dan, een zondares? Simon, man, zie jezelf in de spiegel: voor jezelf doe je al die goede werken! En daarom ontvang je, om de kroon op je goede werk te zetten, uiteindelijk ook Christus nog met wat Hij je te zeggen heeft. Maar de prediking van Christus versta je niet en je bezoedelt die met je gedachten. Zijn doen verwerp je alsof Hij een valse profeet is. En wie waarlijk begenadigd is, zou je willen verstoten, als je dat zou kunnen!"

Zou God wel weten hebben van dat soort goede werken waardoor een mens zich zó heilig maakt, dat die mens zelf geen oog meer heeft voor de Heilige Geest en Diens heilige werk, en dat werk zelfs als onheilig verdacht maakt?

Anderzijds ontmoeten wij hier de zondares.

Misschien is één van haar bloedverwanten wel een Farizeeër. Maar in elk geval wordt zij door iedereen veroordeeld: voor háár is er geen zaligheid meer! Ze heeft zich al vaak willen bekeren, maar is telkens dieper gezonken, Zó diep, dat ze aan alles wanhoopt. Dan hoort ze: Jezus komt in de stad! Het hart klopt haar in de keel.

"O, als Hij mij ziet, zal Hij de laatste steen nog op mij werpen en mij met één blik doorboren, en dan ben ik verloren voor eeuwig! Zeg me, beste buurvrouw, wat predikt deze Jezus? Heb je soms een woord van Hem vernomen, dat iemand zoals ik nog gered zou kunnen worden?"-

"O ja, Hij zei onder meer tot de Farizeeën: 'De tollenaars en de hoeren gaan u voor in het Koninkrijk der hemelen' (Matth. 21 : 31." - "Tollenaars en hoeren ... in het Koninkrijk der hemelen?"

Ze heeft genoeg gehoord, deze verlorene, om zó bezoedeld als ze is, zich op haar bezoedeld bed neer te werpen. "Tollenaars en hoeren in het Koninkrijk der hemelen?" Het is teveel voor haar; ze zinkt in de afgrond van haar verlorenheid. Maar ... ze wordt opgericht, de hemel staat voor haar open. De Geest werkt teer, overstelpt haar met vrede en maakt Zich met kracht van haar meester: "Gij hoer, hoor des Heren woord,

gij hebt genade gevonden bij God, deze Jezus heeft ook u zalig gemaakt van uw zonden!"

Wilt u, lezers, nu haar werken zien? Zie de vlam van een andere liefde dan van die liefde die haar ongelukkig maakte!

"Waar is Hij? Ik wil aan Zijn voeten aanbidden en tranen schreien, omdat Hij mij zalig heeft gemaakt! Wat heb ik in mijn huis, ik arm zondig schepsel? Wacht, deze goede zalfolie moet over Hem worden uitgegoten! Waar is Hij? In het huis van de Farizeeër! Ach, dáár zal men een Profeet zoals Hij is geen eer aandoen! Ik moet erheen om Hem in aller tegenwoordigheid de eer te geven die Hem toekomt! De Farizeeën zeggen immers *dat Hij een vraatzuchtig mens en een wijndrinker is, een vriend van de tollenaars en de hoeren*. Hoe kunnen die Hem goedgezind zijn?" Zó zal zij hebben gedacht.

Zij gaat naar het huis van de Farizeeër - om wat te doen? Zal het de Heere Jezus heerlijker maken, als zij Hem zalft en Hem de voeten wast? Hij heeft Zich immers bij een andere gelegenheid geheel uit eigen beweging ongewassen bij een Farizeeër aan tafel gelegd. Aan haar goede werk heeft de Heere Jezus niet veel; zij doet iets dat eigenlijk totaal overbodig is.

Maar u vraagt naar werken; u vraagt, waar die vandaan moeten komen, als een mens zich alleen aan de genade houdt. Zie ze dan hier; zie hoe ze aanwezig zijn door de werking van de Heilige Geest! Hier is de liefde werkzaam op de volmaaktste wijze. Hier is een zondares die de volmaakte wet der vrijheid ten volle verstaat; hier is een daderes van het woord: "Gelijk gij uw leden gesteld hebt ten dienste van de onreinheid en van de ene ongerechtigheid tot de andere, zó hebt nu ook uw leden gesteld ten dienste van de gerechtigheid, opdat zij geheiligd mogen zijn" (Rom. 6 : 19). Waartoe immers gebruikt een vrouw die zich aan onkuisheid heeft overgegeven, haar voeten, haar handen, haar hoofdhaar, haar lippen, haar zalfolie? Behoef ik het u nog wel te zeggen? Is het niet om zich van de ene onreinheid naar de andere te spoeden en zichzelf en anderen naar lichaam en ziel te verwoesten? Maar ziet hier, hoe de leden van deze zondares opeens worden gesteld ten dienste van de gerechtigheid, en geheiligd worden door de Heere Jezus aan te raken. Zie, hoe ze alle herschappen zijn tot een onvergankelijke liefde: om de Heere Jezus te eren en Hem voor Zijn verlossing te danken.

Nu vraag ik u: Heeft de zondares dit uit zichzelf gedaan, of heeft de genade van de Heilige Geest dit in haar gedaan, toen Deze haar naar het huis van de Farizeeër dreef?

U zult tegenwerpen: "Zij heeft veel liefgehad en toen zijn haar zo veel zonden vergeven!"

"Maar, beste vriend, wáár staat dat geschreven? Heeft de Heere Jezus dàt dan gezegd? Bedoelt ge soms in de woorden: "Vergeven zijn haar de zonden, die vele waren, want zij heeft veel liefgehad?"

"Ja juist", antwoordt u, "dáár staat het immers. Deze heeft dus de Heere Jezus veel liefgehad, zij heeft Hem haar grote liefde bewezen en daarom zijn haar de vele zonden, die de Farizeeër haar in zijn gedachten voor de voeten wierp en die ze ook werkelijk had gedaan, alle vergeven. O, als ik deze liefde maar had, dan zou ik het weten: Dit staat ook voor mij geschreven!"

Nu goed, wij willen aan uw tegenwerping aandacht schenken en dat moeilijke 47e vers ietwat nauwkeuriger bezien.

Slechts zóveel houden wij voor déze keer in gedachten: Wie onder de wet is, zoals de Farizeeër, mist alle goede werken als de Heere God bij hem in huis komt. Ja, veeleer verandert, omdat de Heere God geen van zijn werken in aanmerking neemt, zijn beetje

liefde in vreselijke haat. Hij koestert moordlustige plannen jegens zijn God en Heiland en sluit de hemel toe voor hen, die begeren in te gaan. Want hij is te zelfzuchtig om acht te geven op wat er in de harten van arme zondaars omgegaan is en omgaat. Hem ontbreekt immers alle medegevoel met hen.

Maar wie door de genade gegrepen wordt, wordt zó gegrepen, dat alle goede werken met deze genade hem volgen en hem voorgaan. En toch is er bij hem niets dan weemoed, omdat hij niet eens bij machte is de Heere Jezus de schoenriemen te ontbinden.

Zondaars en zondaressen, die het Woord van genade gehoord hebt, weet u niet hoe ge de Heere Jezus voor de gehele wereld kunt eren? Vraagt noch naar liefde noch naar andere werken! Doet slechts dit éne: laat u nóch door duivelen noch door een farizeese wereld weerhouden om voor deze waarheid uit te komen: "Ik ben een zondaar, ik een zondares; maar Hij is mijn Vriend, Hij mijn Gerechtigheid, Hij mijn Heiland!" Brengt Hem de zalfolie; Hij zal u niet beschaamd maken, maar uw zaak verdedigen en van u getuigen, dat u Hem hebt liefgehad.

"Daarom zeg Ik u: Haar zijn vele zonden vergeven, want zij heeft veel liefgehad."
Lucas 7 : 47a)

Een ieder die de Heere Jezus belijdt voor de mensen, Hem belijdt als zijn getrouwe Verlosser; een ieder die zich er niet voor schaamt voor God en de mensen te belijden: "Ik ben een zondaar, maar Hem alleen komt de eer toe voor de mij geschonken verlossing", die ondervindt, hoe de Heere Jezus hem ook rechtvaardigt voor de mensen, hoe Hij hem vertroost, hoe Hij hem bevestigt. Dit zagen wij ook hier in het huis van de Farizeeër. Met de gelijkenis van de twee schuldenaars had de Heere Jezus tegenover de Farizeeër erkend, dat deze vrouw een grote zondares was. Maar Hij had ook de gerechtigheid van deze vrouw des te scherper doen uitkomen. Hij had de oorzaak waardoor zij zich zó had gedragen en de oorzaak waardoor Hij Zich door haar had laten aanraken aan de dag gelegd door in de gelijkenis te zeggen: Hij, wie vijfhonderd schellingen geschonken worden, heeft méér lief dan hij, wie er vijftig worden geschonken. Ja, om de gerechtigheid van de zondares duidelijk te doen uitkomen, maakt Hij in de toepassing van de gelijkenis de Farizeeër erop opmerkzaam, hoe deze totaal niets gedaan heeft om Hem als zijn gast te eren, en hoe daartegenover de zondares in zichzelf de middelen gevonden heeft om Hem de eer te geven, die Hem als gast door de Farizeeër was onthouden.

En daarbij grijpt de Heere Jezus de liefde van de zondares als middel aan om tegelijkertijd Zijn heerlijkheid en eer als Middelaar te openbaren door deze gevolgtrekking te maken: "Daarom zeg Ik u: Vergeven zijn haar zonden, die vele waren, want zij heeft veel liefgehad."

Met deze woorden rechtvaardigt de Heere Jezus de zondares voor de mensen en openbaart Hij, wat Hij doen kan uit eigen machtsvolkomenheid, waarvan de Farizeeër echter niets had willen zien.

Wat ik hier opmerk, is niet iedereen terstond duidelijk, namelijk, dat de Heere Jezus hier de zondares rechtvaardigt uit haar werken, en dat Hij op zulk een wijze Zijn eigen machtsvolkomenheid en heerlijkheid openbaart, dat, terwijl Hij de zondares rechtvaardigt uit haar werken, Hij haar de vergeving der zonden, dat is de gerechtigheid voor God zonder werken, schenkt. De Rooms- Katholieke Kerk beweert, dat er éerst werken moeten zijn, voordat een mens wordt gerechtvaardigd voor God. Zij wil dat de liefde voorafgaat en dat het geloof daarop volgt, met andere woorden: dat van de kant van de mens aan God iets moet worden gebracht, voordat

God genade schenkt. Om dit te verdedigen, bedient zij zich onder andere uitspraken ook van de uitspraak die hier in het geding is. Zij maakt dus deze gevolgtrekking: De Heere Jezus heeft gezegd: "Haar zijn de zonden vergeven, die vele waren, want zij heeft veel liefgehad"; derhalve moet er eerst de liefde zijn, en dan volgt de vergeving van zonden.

Alle protestantse uitleggers hebben het woordje "want" verklaard alsof er "daarom" stond: "Haar zijn de zonden vergeven, daarom heeft zij veel liefgehad." Zij legden deze woorden zo uit in overeenstemming met het verband waarin ze voorkomen, en om met de Roomse Kerk in zulke strijdvrage korte metten te maken. Wij behoeven echter de Roomse Kerk niets toe te geven, maar zullen het woordje "want" zó uitleggen als de grondtekst het vereist. Wij willen hierbij de machtige troost doen uitkomen, die gelegen is in de woorden: "Vergeven zijn haar zonden, omdat zij veel liefgehad heeft."

De Farizeeër had dus de Heere Jezus in Zijn heerlijkheid als Middelaar tekort gedaan, terwijl hij dacht: 'Indien deze een profeet was, zou Hij wel weten van wat voor soort deze vrouw is.' Hij hield Hem dus niet eens voor een profeet, laat staan voor de Zoon van God en de Verzoener van onze schuld, en miskende dus volkomen de oorzaak waardoor en het doel waartoe de Vader de Zoon had gezonden. Hij minachtte de Heere Jezus, omdat Deze Zich door een zondares had laten aanraken, en loochende dus Diens zending, dat Hij namelijk gekomen was om het verlorene te zoeken en zalig te maken. Desondanks hield hij zichzelf voor vroom en heilig. Op deze wijze wierp hij de Heere Jezus heel Zijn weldaad als het ware in het aangezicht.

De zondares daarentegen erkende de Heere Jezus niet alleen als een Profeet, maar ook als haar Verlosser, Die haar genade had geschonken. Zij vertwijfelde niet aan Zijn genade en ontferming. Zij begaf zich tot Hem en bewees Hem haar dankbaarheid voor de haar geschonken verlossing op zulk een wijze als zij het in de gegeven omstandigheden niet beter kon doen. Dit deed zij - de duivel, haar eigen vreesachtig hart en al wat voor ogen was ten spijt. Zij verheerlijkte de Heere Jezus als Degene, die Hij werkelijk was.

En nu kon en wilde de Heere Jezus van Zijn kant een aangevochtene niet in de steek laten, die de wil van Zijn Vader deed door tot Hem te komen als tot haar Heiland. Tegenover de Farizeeër, tegenover de gasten en de mensen die Hem omringden, ja ook naar het hart en de zin van Zijn hemelse Vader, kon en wilde de Heere Jezus de eer van Zijn ambt slechts zó verheerlijken en de zondares slechts zó eren, als zij Hem eerde, door namelijk te zeggen: "Omdat zij veel liefgehad heeft, zijn haar zonden, die vele waren, vergeven."

Tegenover de Heere Jezus bezat de zondares daarom nog geen gerechtigheid, maar tegenover de mensen die totaal niets van gerechtigheid afwisten, rekende de Heere Jezus haar hare liefde als gerechtigheid toe, of eigenlijk: zij zou van de Heere Jezus alles ontvangen, het hoogste, wat Hij haar geven kon, omdat zij Hem als haar Verlosser had geëerd. Waarlijk, het losmaken van de haren van haar hoofd doet het niet, de tranen doen het niet, het kussen of zalven van de voeten evenmin. Maar tegenover de duivel en tegenover een schijnvrome wereld, die er niets van verstaat dat de vergeving van zonden enkel een daad van genade is, en meent dat de vergeving van zonden slechts dán kan plaatsvinden als een mens zich eerst vroom gemaakt of vroom gedragen heeft, moet het blijven staan: "Waarom scheldt u, Farizeeër, deze vrouw uit voor een zondares? Waarom stoot u haar weg en eist u, dat ook Ik haar zal wegstoten? Zij is rechtvaardiger, zij is vromer dan u! U erkent Mij immers niet als Degene die macht heeft op aarde zonden te vergeven. Zij heeft Mij als zodanig erkend; dat heeft zij metterdaad bewezen, zij heeft geloofd. Ik neem haar daarom aan ondanks haar vele

zonden. Zij is immers tot Mij gekomen, zij heeft Mij aangeraakt, zij heeft bewezen hoe hoog zij Mij acht; daarom zeg Ik u: *Vergeven zijn haar zonden, die vele waren!* Omdat zij Mij als haar Verlosser heeft erkend, moet zij ook de verzekering hebben van hetgeen zij in het geloof van Mij heeft verwacht: de verzekering dat haar zonden, hoe vele die ook mogen zijn, vergeven zijn. Op grond van Mijn volmacht, die gij, Simon, niet erkent, zeg Ik dat zij van de vele zonden die zij had, er geen meer heeft; zij is geen zondares meer, Ik vergeef haar hare zonden."

Het behaagt dus de Heere Jezus, die het wassen, het kussen en het zalven van Zijn voeten niet nodig heeft, een mens tegenover de duivel en de wereld voor een dronk water, voor het wassen van Zijn voeten, het Koninkrijk der hemelen, de zaligheid, vergeving der zonden en eeuwig leven toe te kennen.

Het blijft dan ook beide waar en het is één en dezelfde waarheid, als enerzijds Paulus zegt: "Zo houden wij het nu er voor, dat de mens gerechtvaardigd wordt zonder werken der wet, alleen door het geloof" (Rom. 3 : 28), en als anderzijds Jakobus zich laat horen: "Zo ziet gij nu, dat de mens door de werken gerechtvaardigd wordt, niet door het geloof alleen" (Jak. 2 : 24).

Al wat in het Koninkrijk der genade tot aanzijn geroepen wordt, komt te staan onder deze paradox: "Abraham geloofde God, en dit rekende Hij hem tot gerechtigheid" (Gen. 15 : 6; Rom. 4 : 3), en: "Is Abraham, onze vader, niet door de werken gerechtvaardigd, toen hij zijn zoon Izak op het altaar offerde?" (Jak. 2 : 21). De Heere vergeeft om niet, en tot onze vertroosting wordt gezegd: "Koopt zonder geld en zonder prijs." Aan de andere kant is het Zijn lust, dit "om-niet" te verbergen. "Raak Mij aan", zegt de Heere Jezus, "en geef Mij uw zonden!" En heeft een mens dit gedaan, dan zegt Hij: "Hiervoor zult gij nu van Mijn kant een eeuwige beloning hebben. Ik geef u in ruil voor uw zonden, die gij Mij gegeven hebt, het eeuwige leven."

"Volg Mij", zegt de Heere Jezus, en Hij trekt intussen de aldus aangesprokene met macht achter Zich aan, en daarom loopt deze Hem achterna. En is hij nu Hem gevolgd, dan zegt Hij: "Omdat gij dit gedaan hebt, zult gij met Mij zitten op Mijn troon." Hij vindt in de Zijnen altijd een werk. Hijzelf heeft het immers in hen gewrocht. Maar tegenover duivel en wereld, ja ook tegenover hun eigen vreesachtige geweten, heet het: *"Omdat gij dit gedaan hebt, zult gij alles beërven en wil Ik uw God zijn."*

Willen wij echter verbrijzeling bij onszelf zoeken, willen wij ons met allerlei kunsten tranen afpersen en op deze wijze ons de vergeving van zonden verdienen, laten wij dan weten: Vergeving van zonden is niet te verdienen; want wat vergeven wordt, wordt vergeven om niet!

Daarom zeg Ik u: "Haar zijn vele zonden vergeven, want zij heeft veel liefgehad; wie echter weinig vergeven wordt, die heeft weinig lief". En Hij zeide tot haar: "U zijn uw zonden vergeven." Lucas 7 : 47 en 48

Vergeving van zonden is niet te verdienen; want wat vergeven wordt, wordt vergeven om niet! Dit weten al diegenen heel goed, die de vergeving der zonden geloven. Zij hechten nóch aan hun tranen noch aan hun verbrijzeling ook maar enige waarde. Bij hen geldt alleen het bloed, gelden alleen de tranen van de Heere Jezus. Zou iemand op hun verbrijzeling, op hun bekering of gebedsworsteling, op hun tranen de nadruk leggen, zèlf zouden zij dit verre van zich werpen. En toch zijn zij waarlijk verbrijzeld: zij schreien tranen, terwijl zij hun diepe verdorvenheid gevoelen, maar ook tranen van dankbaarheid; zij raken de Heere Jezus aan en houden Hem voor de Man Die hun de

zonden kan en wil vergeven. Daarom spreekt nu de Heere Jezus tegenover duivel en wereld, die zeggen: "Deze hier is een zondaar, die een zondares": "Laat dezen gaan, hij is geen zondaar, zij geen zondares; integendeel, Mijn heiligen zijn zij; hij, zij, hebben Mij aangeraakt, aan Mijn voeten hebben zij gelegen. En omdat zij Mij zo voor hun Heiland hebben gehouden, vergeef Ik hun al hun zonden, en als Ik vergeven heb, dan moet gij met uw aanklacht ook verre blijven."

Laat dit dan ook onze troost zijn op grond van hetgeen wij hebben gehoord, dat, al zeggen duivel en wereld: "Gij moogt Hem niet aanraken, want u bent een zondaar, een zondares", de Heere Jezus ook nog dit tegen uw vijanden zal zeggen: "Deze hier is geen zondaar, die is geen zondares; integendeel, zowel hij als zij heeft heel veel goede werken; daarom zeg Ik u: vergeven zijn hem en zijn haar de zonden, die vele waren!" Zó scheept de Heere Jezus duivel en wereld af, als zij de Zijnen willen aanklagen, dat zij zondaars zijn en geen werken hebben. En zó handhaaft Hij de eer van Zijn ambt, dat hierin bestaat, dat Hij de zonden uitdelgt, verzoent, kwijtscheldt, vergeeft - om Zijns Naams wil, uit vrije goedheid.

Van deze vrije goedheid wil echter de wereld, die 's Heeren zondaars, die echter niettemin Zijn heiligen zijn, versmaadt en ook Zijn Middelaars- en hogepriesterlijk ambt geringschat, niets weten. Daarom keert de Heere Jezus nu terstond dit woord om en snijdt met de andere snede. Hij laat hierop volgen - niet: "wie weinig liefheeft, die wordt weinig vergeven", maar: "wie echter weinig vergeven wordt, die heeft weinig lief".

Uj gevoelt toch wel, dat de Heere Jezus zo spreekt naar het inzicht van die mens die Hij juist vóór Zich heeft. Deze mens hield het ervoor, dat hem de zonden vergeven waren. Het ging hem echter zoals het tal van christenen gaat hij had weinig zonden, daarentegen veel deugden, en zo was de gezindheid van zijn eigengerechtigte hart deze: "Ik ben eerlijk, kuis, vlijtig geweest en heb dit en dat nagelaten; zo heel slecht ben ik dus niet; integendeel, niemand kan ook maar iets ten nadele van mij zeggen. Zonder zonde ben ik weliswaar niet, maar dat is geen enkel mens." Voor zó'n mens zal God toch wel om zijn deugden de hemel ontsluiten, hij heeft de vergeving der zonden niet nodig; hij, die zoveel deugden daartegenover in de weegschaal kan leggen. Hem is eigenlijk niets vergeven, daarom heeft hij in de grond van de zaak ook niets anders lief dan zichzelf. Wie oren heeft om te horen, die hore! Intussen staat voor zulken het Schriftwoord geschreven: "Vervloekt is een ieder, die niet blijft in al wat geschreven staat in de Wet om het te doen." En nog eens: "Indien iemand de Heere Jezus Christus niet liefheeft, die zij vervloekt. Onze Heere Jezus komt."

De Farizeeër moest dus uit hetgeen Jezus hem hier voorhield leren, waarom hij de Heere Jezus zo weinig, ja in het geheel niet als Middelaar, als Verzoener van de schuld, als Zoon van God had geëerd.

Denkt nu iemand die dit Evangelie leest: "O mocht ik ook de Heere Jezus zó liefhebben als die zondares Hem liefgehad heeft!" - Laat uw liefde dan hierin bestaan, dat u doet als de zondares! In dit opzicht kunt u weliswaar niet hetzelfde doen als zij, dat u met uw tranen de voeten van de Heere Jezus wast, maar wèl in dit opzicht - en dat wil de Heilige Geest met dit Evangelie -, **dat gij in weerwil van duivel, wereld en uw aanklagend geweten Hem voor de wereld erkent als Degene, waartoe Hij door de Vader gegeven is, als Degene die uw zonden vergeeft.** Dan zult gij het ook spoedig van Hem horen, en wel uit Zijn woord: "Vergeven zijn uw zonden."

Zo vertroostte de Heere Jezus tenslotte ook de zondares. De Heere Jezus zegt in vers 48 niet tot haar: "Omdat gij hebt liefgehad, zijn u de zonden vergeven", nee, Hij zegt zonder meer: "Vergeven zijn uw zonden." Ach, als de Heere Jezus haar om haar

liefde, ach, als Hij haar om één enkel werk de zonden vergeven had, hoe zou deze vrouw dan al heel gauw de aanvechting ten prooi gevallen zijn, nadat zij de Heere Jezus niet meer met eigen ogen zag! Welke weg had zij nog af te leggen, welke ervaringen van haar diepe verdorvenheid nog op te doen! Hoe legt de genade een mens, juist als zij hem tuchtigt, al meer zijn eigen ellende bloot! Hoe nauw begint een mens het met de Wet te nemen, als hij onder de tucht van de Heilige Geest gekomen is! Hoe wordt de zonde juist dáár weer levend, waar een mens al dieper de betekenis leert verstaan van de woorden: "Gij zult niet begeren!"

De zondares zou later aan alles hebben moeten vertwijfelen, als de Heere Jezus ook tot haar gezegd had: "Uw vele zware zonden zijn u vergeven, omdat gij veel liefgehad hebt." Zodra oude zonden zich verheven hadden, hoe vaak zou zij dan hebben moeten klagen: "Ach, had ik nog de eerste liefde!" Hoe vaak zou de duivel haar voorgehouden hebben: "Gij hebt met uw tranen de Heere Jezus wat wijsgemaakt, gij hadt in het geheel geen liefde, daarom is het met de vergeving van uw zonden niets gedaan!" Ja, welk een schrik zal haar reeds overvallen hebben, toen zij uit de mond van de Heere Jezus hoorde hoe men haar hare zonden verweet en haar van de Heere Jezus verre had willen houden! Maar dit woord: "Vergeven zijn uw zonden", dat de Heere Jezus tot haar zei, moest haar opbeuren en met het oog op de eeuwigheid vertroosten. En als de Heere Jezus dit zegt, dan zit het diep binnenin het hart, en geen duivel haalt het er weer uit. Grijp dit woord aan, gij troosteloze, door de vrome wereld neergebogen, aangevochten ziel, het is voor u!

Wat betekent immers het woordje "vergeven"? Sla de Heidelbergse Catechismus op bij vraag 56: "Wat gelooft gij van de vergeving der zonden?" En het antwoord luidt: "Dat God om het genoegdoen van Christus al mijn zonden, ook mijn zondige aard, waarmee ik mijn leven lang te strijden heb, nimmer wil gedenken, maar mij de gerechtigheid van Christus uit genade schenkt, opdat ik nimmer in het gericht van God kome." Zó ontving de zondares levenstroost tegenover duivel en wereld, en voor later ook stervenstroost.

Zie hier nu eens goed, mijn ziel, welke macht de Christus heeft, die de wereld niet wil erkennen, en welke genade Hij in Zich heeft en schenkt! De duivel tracht de begunadigde zondaar, de begunadigde zondares, de oude zonden, de oude hoerereien en onreinheden voor te houden om beiden op deze wijze van Christus af te trekken. Houd gij u echter aan het woord. "Vergeven zijn uw zonden!"

Maakt u op met de zondares; waagt met haar de sprong in de diepte der genade - zonder Hem gezien te hebben. Spreekt het uit met het hart, als u gehoord hebt, welke genade er voor u is: "Hij is het, Hij is mijn Verlosser!" Uw zonden, de duivel, de schijnvrome wereld, uw aanklagend geweten, uw eigen schande - dit alles zal u hierbij als leeuwen in de weg staan. Maar slechts moedig door deze leeuwen heen, naar de Heere Jezus toe! Zij liggen aan de ketting.

Als wij voor de Heere Jezus belijden dat wij zondaars zijn; als wij tegenover duivel en wereld de Heere Jezus als onze Heiland belijden op grond van Zijn Woord, dan zal dát het werk, dan zal dát de liefde zijn, waarop Hij wijzen zal tegenover allen die met de Wet komen. En Hij zal ons heenzenden met de heerlijke woorden: "Vergeven zijn uw zonden."

8. GENEZING VAN EEN SAMARITAAN¹⁰

En het geschiedde, toen Hij reisde naar Jeruzalem, dat Hij midden door Samaria en Galiléa trok. (Lucas 17 : 11¹¹)

Wanneer wij deze geschiedenis met aandacht en eerbied lezen, vinden wij hierin een uitbeelding van onze zonde, van onze verlossing en van de waarachtige dankbaarheid. In de ware kennis van deze drie stukken bestaat het leven van de christen.

- "En het geschiedde" - zoals er in de wereld dag aan dag zoveel dingen geschieden, zonder dat men er aandacht aan schenkt of er iets bijzonders in ziet! En toch is Gods hand erin en zijn het vaak louter wonderen van Zijn genade, goedertierenheid en trouw.
- Het geschiedde eens, dat broeders toornig waren op hun broeder en uit haat hem verkochten naar Egypte. Het gevolg hiervan was, dat hij vader en broeders van de hongerdood redde en hun een heerlijk land toewees.
- Het geschiedde eens, dat Mozes uitging om zijn broeders te bezoeken. Wat volgde hierop? Hij moest vluchten, de woestijn in.
- Het geschiedde, dat hij de schapen verder de woestijn in dreef, en de Heere verscheen hem en zond hem om het volk van Israël te bevrijden.
- Het geschiedde, dat de ootmoedige, gehoorzame Ruth aren oplas op het veld van Boaz, en zij vond haar goël (losser) en werd de stammoeder van David en van Christus naar het vlees.
- Het geschiedde, dat een Joods meisje koning Ahasveros welgevallig was, en zij werd het middel dat het gehele volk Gods gered werd.
- Het geschiedde ook eens, dat de Romeinse keizer geld moest hebben en daarom in al de door hem onderworpen landen een schatting liet uitschrijven. Dit werd de oorzaak, dat in Bethlehem de Heerser geboren werd, Wiens uitgangen zijn van den beginne, ja van eeuwigheid.
- Ja, ik houd het ervoor: de gehele geschiedenis van het Koninkrijk Gods verloopt steeds in enkel zulke "het geschiedde's", waar niemand acht op geeft en waar toch te allen tijde God de Heere in is en waardoor Hij Zijn raad en genadige wil tot heil van Zijn uitverkorenen ten uitvoer brengt.

"Toen Hij reisde." - Wie? De Heere Jezus Christus, de eeuwige Zoon van God, Die hemel en aarde gemaakt heeft, maar Wie hemel en aarde niet omvatten - Die reisde en trok langs de stoffige weg voort. Zijn eeuwige liefde had Hem vanuit de heerlijkheid, waarin Hij bij de Vader was, naar onze arme aarde gedreven, in ons vlees en bloed, om verloren schapen te zoeken en verloren kinderen tot hun Vader terug te brengen.

"Naar Jeruzalem" reisde Hij ter gelegenheid van het Paasfeest, en Hij wist wat Hem daar te wachten stond. Hij had het Zijn discipelen herhaalde malen reeds voorzeggd (vgl. Lukas 9 : 22, 44v.), maar zij verstonden Hem niet. Zij konden niet begrijpen dat de voornaamsten en aanzienlijksten van hun volk Hem zouden verwerpen. Hij echter wist, welke dag en wat voor stad Hij tegemoet ging, een stad, die wèl vol was van

¹⁰ Deze preek verscheen oorspronkelijk als "Betrachtung über Ev. Lüca 17, 11-19" in "Der Evangelische Sonntagsbote" van 13 en 20 januari 1867. De vertaling van Ds. van Heyst staat in "Kerkblaadje", jaargang 69 (1978) van 16 en 30 juni, 14 en 28 juli en 11 augustus.

¹¹ vertaling van Luther

offers, godsdienstige plechtigheden en lofzangen, waaruit zoveel gebeden om de komst van de Messias tot God opklommen, en die nu toch de Heere Jezus, Die gekomen was om Zijn gevangen volk te bezoeken, zou kruisigen. Maar niets verhindert Hem de wil van Zijn Vader te doen. Niets weerhoudt Hem in Zijn liefde allen te verlossen die de Vader Hem gegeven heeft. Hij wordt niet moede, ook al wordt Hij moede. Zijn knieën wankelen niet, ook al wankelen zij. En Hij laat Zich niet ophouden, Hij laat Zich nooit in Zijn loop stuiten. De Geest des Heren, Die op Hem is, houdt Hem staande en dringt Hem *om de armen het Evangelie te verkondigen, om de gebroken harten te helen, om de gevangenen verlossing, de blinden opening der ogen te brengen, om te prediken het aangename jaar des Heeren* (Lukas 4 : 18v., vgl. Jes. 61 : 1v.). Nog éénmaal moeten zij het horen, nog éénmaal moeten zij Hem in hun midden hebben, de mensen van Samaria en Galilea. Wat Hij in Jeruzalem, dat van allerlei uitwendige godsdienst overliep, niet vond, had Hij hier gevonden: een gering en overgelaten volk, dat op de Naam des HEREN hoopte (Zef. 3 : 12). Daarom heeft de Heere Jezus Zich ook dáár voornamelijk opgehouden, opdat het woord vervuld zou worden: "Het land Zebulon en het land Naftali, aan de weg der zee, aan gene zijde van de Jordaan, en het heidense Galiléa; - het volk dat in duisternis gezeten was, heeft een groot licht gezien, en hun, die gezeten waren in het land en de schaduw des doods, is een licht opgegaan" (Matth. 4 : 15v., vgl. Jes. 8 : 23; 9 : 1). Ook in Samaria is Hij geweest, en na dat gesprek met de Samaritaanse vrouw bij de Jakobsbron geloofden velen in Hem (Joh. 4 : 39, 41). Zeker, een andere keer wilden zij Hem niet ontvangen, zodat de discipelen in toorn ontbrandden en vuur van de hemel op deze stad wilden doen neerdalen (Lukas 9 : 53vv.). En ook over Kapernaüm en Chorazin had de Heere Jezus het "Wee u" uitgeroepen (Matth. 11 : 20vv.).

Nu echter, nu Hij opbreekt om naar Jeruzalem te reizen, nu Hij dus Zijn laatste tocht aanvaardt, trekt Hij nog éénmaal in een grote boog het gehele land door en maakt een aanzienlijke omweg, want vanuit Samaria leidt de naaste weg naar Jeruzalem rechtstreeks door het Joodse land. Maar Hij gaat vooraf dwars door Samaria en Galiléa, om nog éénmaal de stem van de hen te laten horen, die haar kuikens onder haar vleugels wil vergaderen, en hun nog éénmaal toe te roepen: *Nu is het de welaangename tijd, nu is het de dag des heils!*

En toen Hij in een marktplaats kwam, ontmoetten Hem tien melaatse mannen; die stonden van verre. Lucas 17 : 12

"En toen Hij in een marktplaats kwam", dat is in een dorp of een vlek waar markt gehouden werd, "ontmoetten Hem tien melaatse mannen." Onze Heere Jezus Christus ging het in de grond van de zaak om de zielen der mensen; het was Hem erom te doen dat deze niet ten verderve zouden gaan, en hiertoe is Hij uit de hemel gekomen. Maar - het is wonderlijk -: als wij de evangeliën doorlezen, vinden wij maar hoogst zelden dat iemand uit zondennood tot Jezus kwam, Hem zijn ellende klaagde en verlossing begeerde. Wel echter vinden wij haast overal, dat de mensen tot Hem kwamen uit lichamelijke nood, wegens ziekte, ellende en lijden van fysieke aard, en uitredding begeerden; of dat zij tot Hem kwamen omdat zij van het brood gegeten hadden en verzadigd waren. Maar naar een eeuwige vertroosting, naar een woord van eeuwig leven vond de Heere Jezus slechts zelden honger en dorst. Intussen liet Hij Zich hierdoor niet weerhouden goed te doen en de barmhartigheid van Zijn Vader te verheerlijken, hetzij tot een getuigenis tegen hen, dat het Koninkrijk Gods hun nabij geweest was, hetzij dat op deze wijze een hart verbrijzeld zou worden vanwege de grote weldaad Gods, zijn zonde en schuld zou belijden en vrede zoeken en vergeving van zonden door het geloof in de Zoon van God. Hetzelfde gebeurde hier.

Terwijl Hij dus een marktplaats wil binnengaan, ontmoeten Hem tien melaatse mannen. De Vader leidt Jezus naar deze marktplaats heen, daar Hij de ellende van deze ongelukkigen allang gezien, hun luide roepen en zuchten om gezondheid en genezing, om verlossing van hun vreselijk lijden allang gehoord heeft. Hoe lang zullen zij al wel gebeden hebben? Eén of twee dagen slechts? Eén of twee of vele jaren? Lange tijd zal het wel geweest zijn, dat zij zich daarbuiten vóór de poort ophielden, zoals die vier melaatsen voor de poorten van Samaria (2 Kon. 7). Lange tijd zal het geweest zijn, dat zij hadden gesmeekt, gezocht, geweend. De Heere had niet gehoord. Hij scheen doof te zijn. Maar eindelijk, eindelijk komt de hulp. Het gebed tot de Heere was toch niet vergeefs geweest. Op zekere dag begeven zij zich op weg, deze tien, die door de nood bijeengebracht waren, terwijl zij elkaar anders totaal vreemd gebleven zouden zijn. Zij begeven zich op weg, lusteloos, moedeloos. Zij gaan wegen die zij al zo vaak waren gegaan. Maar nu heeft het uur der verlossing voor hen geslagen.

Een verschrikkelijke ziekte was het, waardoor deze tien mannen waren aangetast. De melaatsheid kwam in het Oosten veel voor, en in Israël, onder het volk Gods, vinden wij van haar het allermeest melding gemaakt, al kwam zij in andere landen ook voor, zoals wij uit de geschiedenis van Naäman, de Syriër, weten (2 Kon. 5). Wie door deze ziekte is aangetast, gaat, als hij niet wordt genezen, bij zijn leven als het ware tot ontbinding over en wandelt als een levend lijk rond. Onopvallend is het begin. Kleine witte vlekken vertonen zich, die daarna over heel de huid van de mens al verder om zich heen grijpen. De uiterste ledematen, vingers en tenen, rotten weg en vallen af. Alle lichaamssappen zijn bedorven, en de gehele mens gaat weldra tot zo'n toestand over, dat het voor anderen haast niet meer mogelijk is het bij hem uit te houden.

Wanneer nu de melaatsheid bij een mens uitgebroken was, moest hij zich aan de priesters tonen en werd door hen onderzocht. En als het werkelijk melaatsheid was, moesten zijn klederen gescheurd, zijn hoofd ontbloot en zijn lippen bedekt zijn, en hij moest ieder die hem tegemoet kwam, reeds vanuit de verte toeroepen: "Onrein! Onrein!" Zolang het merkteken van de melaatsheid aan hem was, gold hij voor onrein, moest alléén wonen en zijn verblijf buiten de legerplaats of de stad hebben.

Deze ziekte was een beeld van de zonde, vooral van de zonde als verzet tegen God, tegen Zijn genade, tegen Zijn Christus, en God beschikte deze plaag over Zijn volk om het zó te laten zien, in welk een schande en smaad het zich stortte als het Gods Woord verachtte en verliet. Wij zien daarom in de Schrift meermalen deze ziekte als straf opgelegd voor het verzet tegen Gods genadeorde, zoals bij Mirjam (Num. 12) en bij Uzzia (2 Kron. 26). Want als de mens afvalt van het Woord des Heeren, dat levend maakt en in het leven houdt, van Zijn genade, van Zijn Christus, is hij spoedig als een bloem, een roos, die gij afgeplukt en weggenomen hebt van de stam of tak waaruit het levenssap in haar overvloedige. Weldra zal zij verwelken en verdorren; de bladeren verschrompelen, en zo liefelijk als zij eerst is geweest, zo lelijk is zij nu.

"Ik ben de wijnstok", roept Jezus ons toe, "gij zijt de ranken. Wie in Mij blijft en Ik in hem, die draagt veel vrucht. Wie niet in Mij blijft, die wordt afgehouden en in het vuur geworpen." Als nu de mens niet ingeplant is in Jezus Christus, dan heeft hij geen leven in zichzelf; dan is hij voor God, ofschoon hij uiterlijk leeft, toch een lijk. Al zijn werken, ook de schijnbaar allerbeste en vroomste het is alles voor God lijklicht of bedorven lucht, de stank en het uiterlijk van een melaatse. En het wordt ook wel openbaar en komt aan het licht, als men de genade misschien nog wel op de lippen neemt, maar niet in waarheid in en uit de genade leeft, dat de mens melaats is, dat zijn werken niet in God gedaan zijn; integendeel, dat hij overgegeven wordt in de lusten van zijn hart, zoals wij hierover lezen in Rom. 1 : 24vv.

Dit oordeel van God droegen dus deze tien mannen in hun lichaam om. Uitgesloten waren zij van de gemeente der levenden, van de gemeente Gods, als de onreinen afgezonderd van de reinen. Zij hadden geen deel meer aan de tempel, de offers, en al de schone godsdienstige plechtigheden des Heeren. God had hen op zichtbare wijze gebrandmerkt. Dit merkteken hield hun voortdurend voor, wat en hoe zij in de grond van de zaak waren voor God: dood, een stank, een gruwel.

O, als een mens voor God komt te staan, dan blijkt alles melaatsheid te zijn wat aan hem is, en dan geldt van hem het woord van de profeet Jesaja (1 : 6): "Het gehele hoofd is ziek, het gehele hart is mat; van de voetzool af tot de schedel toe is er niets gezonds aan hem." En de klacht rijst op als in de Psalmen, bijvoorbeeld Ps. 38 : 2vv.: "Heere, straf mij niet in Uw toorn en kastijd mij niet in Uw grimmigheid. Want Uw pijlen steken in mij en Uw hand drukt mij. Er is niets gezonds aan mijn lichaam vanwege Uw gramschap, en er is geen vrede in mijn gebeente vanwege mijn zonde. Want mijn zonden gaan over mijn hoofd; als een zware last zijn zij mij te zwaar geworden", enzovoort. Vergelijk Ps. 102 : 4-6. Dan ziet en voelt de mens zich van zijn God gescheiden: *ik - vlees! heet het dan; Hij - Geest!, ik onrein en geheel verdorven, Hij de allerhoogste heiligheid!* En de mens blijft staan als door de bliksem getroffen, al heeft slechts één straal van de heerlijkheid Gods hem geraakt:

Zo staan dan ook deze mannen van verre. **"Onrein, onrein!"**, moeten zij roepen, en "onrein, onrein" dreunt het hun tegen, nu zij de Heilige zien. Zij wagen het niet tot Hem te naderen en in Zijn nabijheid te komen, en wel vanwege hun ziekte en zonde. Maar zij verheffen hun stem. Want als de nood groot wordt, als de ellende toeneemt, perst zij wel een angstkreet uit en geeft de smart zich lucht. En als daarna een schijnsel van uitredding en verlossing, een schijnsel van licht deze nacht binnenkomt, wordt het roepen en schreeuwen om hulp eerst waarlijk gewekt. De melaatsheid maakt eigenlijk hees, zodat zo'n ongelukkige niet met luider stem roepen kan. Nu echter breekt de nood door en overwint alle hindernissen.

Zolang de mens alleen maar zijn zonde, zijn melaatsheid ziet en voelt, gaat hij zwijgend en stom zijn weg. Er ligt een berg op hem. Denkt hij echter aan God, ziet hij Christus aan, dan worden weliswaar eerst de nood en ellende groot, maar het besef komt op dat men niet melaats zou mogen zijn, dat men van zonde verlost zou moeten zijn, dat men zó niet kan blijven als men is, en dan verheft men zijn stem vanuit de kuil waarin men ligt, vanuit de modder waarin men verzonken is, vanuit de diepte van zijn verlorenheid, opdat zij mag reiken aan een medelijdend en ontfermend hart en komen in een oor, dat hoort, verhoort en helpt.

En zij verhieven hun stem en zeiden: "Jezus, Meester, ontferm U over ons!" En toen Hij hen zag, zeide Hij tot hen: "Gaat heen en toont u aan de priesters." En het geschiedde, terwijl zij heengingen, dat zij rein werden. (Lucas 17 : 13 en 14)

Zij verhieven hun stem en zeiden: "Jezus!" Hoe hebben zij - de tien melaatsen - Hem toch onmiddellijk bij Zijn Naam aangegrepen en Hem zó als het ware aan zich gebonden! Want als een ziek kind roept: "Moeder, moedert", hoe zou de moeder dan zo hardvochtig zijn en talmen om naar het kind te gaan en het te kalmeren? En hoe zou iemand in zijn nood en aanvechting de Naam Jezus aanroepen zonder dat Jezus bewees Jezus te zijn en toesnelde met Zijn hulp? Op Gods uitdrukkelijk bevel is aan Zijn Zoon deze Naam "Jezus" gegeven. Zó werd immers door de engel tot Jozef gezegd: "Gij zult Zijn Naam Jezus noemen; want Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden" (Matth. 1 : 21). En nu wil God de Vader ook hebben dat Hij bij deze Naam, dit Hijzelf Hem gegeven heeft, aangeroepen en hiermee geëerd wordt. Want

zoals de Zoon dáárin de Vader verheerlijkt heeft, dat Hij Hem als Vader openbaarde, zo verheerlijkt de Vader dáárin de Zoon, dat Hij Hem openbaart als de Jezus, de enige Heiland, Zaligmaker en Verlosser, zoals ook de apostel Petrus getuigt in Handelingen 4 : 12.

Deze Naam nu is een macht in de hemel: de Vader verhoort terwille van deze Naam het gebed, en Hij kan niet toelaten dat iemand tevergeefs op deze Naam zou hebben gehoopt. Deze Naam is een macht op de aarde en in de hel: als iemand om hulp en verlossing roept, valt hem terwille van deze Naam hulp en verlossing ten deel.

Zij - de melaatsen - voegen eraan toe: "Meester!", dat is iemand die macht heeft te leren en wiens woord van kracht is. En inderdaad heeft Zijn leer en Zijn woord zulk een macht, dat zij geen holle klanken zijn, maar dat hierin waarlijk heil en redding gevonden worden.

En wat roepen zij? "Ontferm U over ons!" Hier is van enige verdienste en van enig recht geen sprake. Hier is alléén sprake van louter ontferming. Zij kunnen nergens op wijzen, waarom de Heere Jezus hen zou moeten helpen of waarop zij bij hun bidden en smeken zouden hebben kunnen steunen. Er is niets voorhanden dan hun grote ellende, hun afschuwelijke ziekte, die toch eigenlijk iedere helper verre van hen moest houden. Maar juist omdat alles verloren, alles bedorven is, doen zij een beroep op Jezus' ontferming.

Zo doet het ware geloof altijd. Hier is geen enkele grond waarop wij kunnen steunen. Hier kunnen wij niet meer zeggen: ik ben verder goed, of: mijn hart, mijn wil is overigens goed, ik heb slechts deze of die tekortkoming, ik ben op dit of dat punt gestruikeld! Nee, hier kunnen wij alleen maar zeggen: ik ben geheel en al melaats, ik ben door en door zondig, zodat ik geen recht of aanspraak meer kan doen gelden op enige hulp; er is niets gezonds aan mij. Hier blijft niets over dan ontferming, onverdiende ontferming. Op de ontferming van de Heere Jezus, op Zijn genade beroept zich het geloof dat in de nood der verlorenheid geboren wordt, al bezit het hiervoor geen enkele waarborg. Maar: bij mij is nood, Hij is een Helper in nood; en daarom roepen wij in weerwil van alles wat de wereld, de duivel en het aanklagende geweten ertegen inbrengen. En zulk een gebed: "Ontferm U en wees genadig!", dat wordt verhoord!

En toen Hij hen zag... - eerst zag Hij hen dus niet aan. Maar zij schreeuwden erop los, en door hun schreeuwen trokken zij Zijn blik tot zich. Wat doet Hij, als Hij hen ziet? Beveelt Hij Zijn discipelen hen van de markt weg te drijven, opdat zij door deze melaatse mannen niet zèlf besmet zullen worden? Volstrekt niet! De Ontfermer kán Zijn ontferming niet bedwingen, de Verhoorder van het gebed kán hen niet onverhoord laten.

Daarom wendt Hij Zich tot hen en zegt: "*Gaat heen en toont u aan de priesters.*"

Wat moesten de priesters dan doen? Zij moesten de melaatsen in ogeschouw nemen en beoordelen of zij al dan niet genezen waren. Maar waarom staat de Heere Jezus er zo op dat zij tot de priesters moeten gaan? Wel, Hij eerbiedigt de voorschriften van God in het volk Israël; Hij zet Zich hier niet overheen en stoot ze niet omver. Maar nog iets anders heeft Hij op het oog. Als zij nu tot de priesters gingen en de priesters hen onderzochten en rein verklaarden, dan moest immers de vraag rijzen: "Hoe zijt gij gezond geworden?" En dan moesten zij vertellen, dat en hoe Jezus hen gezond gemaakt had, en de priesters moesten horen, dat Hij verschenen was, op Wie zij wachtten en van Wie zij lazen in Mozes en de Profeten. Dit geschiedde dus, hun tot een getuigenis, zoals de Heere Jezus bij een andere gelegenheid uitdrukkelijk gezegd had (Matth. 8 : 4).

Maar waren deze tien mannen dan al rein, toen de Heere Jezus tot hen zei: "Gaat heen en toont u aan de priesters"? Was toen de melaatsheid reeds van hen geweken? Naar het zichtbare volstrekt niet! De melaatsheid stond in al haar afzichtelijkheid nog levensgroot vóór hen. De Heere Jezus echter wil de gehoorzaamheid van het geloof, de gehoorzaamheid aan Zijn woord. "Zalig zijn zij, die niet zien en toch geloven."

Toen de Heere Jezus tot hen zei: "Gaat heen en toont u aan de priesters", betekende dat immers juist zoveel als: "Gij zijt gezond, gij zijt rein, gaat dáárom heen!" En toch zagen zij hiervan nog in het geheel niets vóór zich. Maar zij gehoorzaamden het woord van de Heere Jezus.

"En het geschiedde, terwijl zij heengingen, dat zij rein werden." Terwijl zij alle "jamaar- 's", alle weifelen en twifelen aan het woord van de Heere Jezus lieten varen, bewees dit woord zijn macht en heerlijkheid.

Eerst is het geloof er, vervolgens de kennis uit de ervaring. Nu zegt de Heere Jezus ook tot ons, als wij in angst en zonde-nood, in waarachtige droefheid naar God tot Hem roepen: "*Heere Jezus, ontferm U over mij!*" "Wie gelooft in Hem, die de goddelozen rechtvaardig spreekt, dien wordt zijn geloof gerekend tot gerechtigheid" (Rom. 4 :5). Nu zegt Hij ook tot Ons: "Ga heen en toon u aan de priester! U bent van alle zonde rein gewassen in Mijn bloed, u bent rechtvaardig, heilig, aangenaam voor God door Mijn verdienste, door Mijn gerechtigheid!"

Dit hebben wij op grond van Zijn Woord te geloven, hoewel wij met onze ogen de waarheid hiervan niet zien, ja veeleer het tegendeel waarnemen. Want wij zien aan onszelf de melaatsheid van de zonde; wij zien slechts onze verdorvenheid en onze afval van God, onze overtreding van al Gods geboden, ons geneigd zijn tot alle kwaad; wij zien niets aan ons, dat bij begenadigden en verlost behoort, dat bij een kind van God past. Als echter het geloof aan het woord van de Heere Jezus en aan Zijn genadige belofte bij ons gevonden wordt, dan zullen wij dezelfde ervaring opdoen als die tien melaatsen en de vrucht van het geloof wegdragen. Als wij geheel en al afzien van onszelf, van onze melaatsheid, van onze ongerechtigheid en van onze dood, van onze liefdeloosheid en ondankbaarheid, als wij van dit alles afzien en alleen zien op Christus' gerechtigheid en Zijn kostbare verdienste, dan moet en zal het waar blijven: "In de Heere hebben wij gerechtigheid en sterkte." Want al onze zonde heeft Hij op Zich genomen, en al Zijn gerechtigheid schenkt Hij ons in Zijn woord, en het geloof aan Zijn woord wordt nooit beschaamd.

En toen één van hen zag, dat hij gezond geworden was, keerde hij terug en prees God met luider stem. Lucas 17 : 15

"Eén", staat er, dus de negen anderen niet. Waar zijn zij gebleven? Zij waren overeenkomstig het bevel van de Heere Jezus naar de priesters gegaan, waren door hen rein verklaard, hadden de offers gebracht naar de wet van Mozes en waren toen weggegaan, een ieder naar de zijnen, verblijd dat zij van hun kwaal verlost en gezond geworden waren, en nu dachten zij niet meer aan Hem die hen had gezond gemaakt. Misschien ook hadden juist de priesters hen voor de Heere Jezus gewaarschuwd en tot hen gezegd: "Ja, gij zijt nu wel geholpen door deze Jezus, die toch eigenlijk een ketter en dwaalleraar is. Die moet u nu wel een goed woord hebben meegedeeld. Maar in elk geval is het goed dat gij tot ons gekomen zijt en het offer gebracht hebt. Dat is dan toch eigenlijk de hoofdzaak. Neemt u echter voor die Jezus wat in acht!"

Maar één van hen had de nood in herinnering gehouden, de verschrikkelijke nood, én Hem die hem hieruit verlost had. Hij wist, dat hij verstoten was geweest uit de gemeenschap der levenden en geen deel had gehad aan de tempel. Hij wist dat hij een monster was geweest voor God en de mensen. Hij wist ook nog heel goed wat de

melaatsheid betekende, en hoe zij een voortdurend getuigenis was geweest tegen hem. Misschien dacht hij ook wel aan zijn lijden gedurende al die tijd van zijn leven, aan zijn smeken, dat zo lang schijnbaar vergeefs was geweest, aan zijn moedeloosheid: hoe hij alle hoop op uitredding reeds had opgegeven, hoe hij enkel boze gedachten in zijn hart tegen God had gekoesterd, dikwijls misschien God Zijn woord en beloften voor de voeten had geworpen en zich in louter ontevredenheid, gemor, ja wanhoop uit de voeten had gemaakt, bij God vandaan. Nu ziet hij opeens dat hij gezond, dat hij rein is, bevrijd van zijn besmettelijke ziekte, en hij denkt aan Hem die hem gezond heeft gemaakt; hij denkt aan Hem die tot hem heeft gezegd: "Ga heen en toon u aan de priester", - en tot Hem die hem heeft geholpen, keert hij terug.

Wie eenmaal, nadat hij vanwege zijn zonden in eigen oog geheel en al melaats is geworden en het vonnis der verdoemenis, dat hij uitgeworpen moest worden in het eeuwige vuur, over zich hoorde uitspreken, en hij heeft daarna het Lam te zien gekregen, dat de zonden der wereld draagt; hij heeft eenmaal gezien de lichtstraal van boven, die uitgaat van de troon der genade; hij heeft eenmaal geproefd van het hemelse manna en gedronken uit de fontein van het water des levens - die kan niet meer dáárheen terugkeren vanwaar hij is uitgegaan; niet meer terugkeren naar Egypte, het diensthuis; niet meer terugkeren naar de werken van eigen gerechtigheid. Nee, het staat bij hem vast: *lof moet gebracht worden en prijs en dank aan het Lam, dat geslacht is!* Hij keert terug naar die Jezus, die eens gezegd heeft: "Heb goede moed, mijn zoon, uw zonde is u vergeven!" "Ik heb uw zonde van u weggenomen en u feestklederen aangetrokken!" (Zach. 3). Zijn ogen zijn nu alléén onze zon, en in Zijn schoot liggen wij alléén veilig.

Zo keerde hij dus terug naar Jezus en prees God met luider stem. Er staat niet: hij prees Jezus, maar: *hij prees God*. Hij prees Hem, die Zijn Zoon heeft gezonden om dit grote heil teweeg te brengen. Alles wat de Heere Jezus gedaan heeft, dat heeft Hij immers gedaan niet om Zichzelf, maar Zijn Vader te verheerlijken. Wie nu de woorden hoorde, die Jezus sprak, en de daden en werken van Zijn handen zag, die zag Hem die Hem heeft gezonden; die sloeg een blik in het hart van de Vader, waaruit deze volheid van genade, barmhartigheid, liefde, goedertierenheid, vriendelijkheid en trouw tevoorschijn kwam. Waar geprezen worden de grote daden van onze Heere Jezus Christus, hoe Hij onze zonde op Zich heeft genomen en hiervoor heeft betaald en voldaan; hoe Hij een eeuwige gerechtigheid heeft verworven en ons deze heeft toegeëigend uit louter genade; hoe Hij ons achterna is gegaan totdat Hij ons teruggehaald en van het verderf gereinigd heeft, en hoe Hij ons heeft bewaard tot op deze dag, - wordt hiermee God niet geprezen, die een verloren, in zonden dode wereld zó heeft liefgehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon overgaf, opdat allen die in Hem geloven, niet verloren gaan, maar eeuwig leven hebben, en dat Hij ons met Hem alle dingen zal schenken? Hiermee wordt geprezen Zijn eeuwige vrederaad, waarnaar Hij alle zichtbare en onzichtbare dingen, leven, gezondheid, eer, alle lichamelijke behoeften, méér nog: vergeving van zonden, wedergeboorte, heel de weg der zaligheid, eeuwig leven, een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, in de hand van de Heere Jezus gelegd heeft om ze ten uitvoer en tot stand te brengen naar het eeuwig voornemen van Zijn genade. En terwijl God zó geprezen wordt, belijden wij aangaande onszelf: bij mij is niets dan zonde, ondergang, verderf; niets dan verzet tegen de Heere en Zijn heil. Maar van U, o God, komt alles; Gij zijt het alléén, en uit Uw volheid heb ik genomen en neem ik genade voor genade (Joh. 1 : 16). Waar God zó geprezen en op het hoogst verhoogd wordt voor de ontvangen weldaad en de ondervonden uitredding, daar klimt het in ons hart omhoog, zoals het in de Psalmen te

lezen staat: "Ik wil Uw Naam aan mijn broeders prediken, ik wil U in de gemeente prijzen. Prijst de Heere, gij die Hem vreest; laat heel het nageslacht van Jakob Hem eren. Want Hij heeft niet veracht noch versmaad de ellende van de arme en Zijn aangezicht voor hem niet verborgen, en toen hij tot Hem riep, hoorde Hij het" ... en zo voort (Ps. 22 : 23vv.); 10 : 14).

En hij viel op zijn aangezicht voor Zijn voeten neer en dankte Hem. En dit was een Samaritaan. En Jezus antwoordde en zeide: "Zijn er niet tien rein geworden? Waar zijn dan de negen? Is er verder niemand gevonden, die terugkeerde om Gode de eer te geven, dan alleen deze vreemdeling?" En Hij zeide tot hem: "Sta op, ga heen; uw geloof heeft u geholpen!" Lucas 17 : 16-19

Maar juist terwijl wij zó God prijzen (vs. 16) en de Heere gaarne alles willen brengen en geven wat wij hebben, worden wijzelf op het diepst verootmoedigd, en wij vallen op ons aangezicht voor Jezus' voeten neer. En dit is de dank die wij Hem brengen, en die Hem welgevallig is. Hij heeft geen behagen in het offer, anders zouden wij het Hem wel geven; en brandoffers behagen Hem niet. De offers die Gode behagen, zijn een verbroken geest; een verbroken en verbrijzeld hart zult Gij, o God, niet verachten (Ps. 51 : 18 en 19).

Hij dankte Hem. In het Grieks betekent hetzelfde woord dat "genade" betekent, ook "dank." Dank is werkelijk dáár, waar genade verheerlijkt is; en waar beleden wordt: "Mij is ontferming wedervaren, ontferming, die ik niet verdien." En in onze taal is het woord "danken" verwant met: denken, gedenken, in gedachtenis houden de weldaden van anderen; en daarom staat er geschreven: "Houd Jezus Christus in gedachtenis, die opgestaan is uit de doden, uit het geslacht van David" (2 Tim. 2 : 8). Als wij de arts die ons ééns geholpen heeft, in gedachtenis houden en ons voortaan niet tot andere artsen wenden, maar naar hem teruggaan, dan zijn wij dankbaar. Dat deed deze éne. Voor Jezus' voeten wierp hij zich neer: 'Aan U heb ik alles te danken! Gij zijt mijn Heer, ik ben Uw knecht. U behoort ik toe met lichaam en ziel.'

En van deze éne die teruggekeerd was, wordt gezegd: "En dit was een Samaritaan." De anderen waren allen Israëlieten en nakomelingen van Abraham naar het vlees. Zij dachten dat Jezus hen had moeten helpen, omdat Hij hiertoe gezonden was. Hij had immers zoveel anderen geholpen en gezond gemaakt, waarom zou Hij het hen dan ook niet doen? Zij waren toch volstrekt niet slechter dan die anderen? Bij deze Samaritaan kon echter geen denken zijn aan moeten en verplicht zijn met betrekking tot de Heere Jezus en geen denken aan voorrecht of aanspraak met betrekking tot zichzelf. In zijn hart lag het dus zó en niet anders: het is louter goedheid en genade. Tot hem die toch: niet-Zijn-volk, Lo-Ammi, was, had de Heere gezegd: "Mijn volk!" (Hos. 1 : 9; 2 : 1). Tot hem die weggegooid lag in zijn bloed, had de Heere gesproken: "Gij zult leven!" (Ez. 16 : 6).

Zolang er nog voorrechten en aanspraken zijn, zolang er bij de mens nog een eigen willen en kunnen aanwezig is, een waan van vrije wil en eigen zelfbeschikking met betrekking tot het heil en de zaligheid van zijn ziel, wordt er ook bij alle spreken over genade, over de Heere Jezus, over Zijn bloed en wonden, over Zijn verlossing, toch geen waarachtige dankbaarheid gevonden. Men keert niet tot de Heere Jezus terug. Jezus is niet het één en het al, maar Jezus is de éne en de mens de andere, of juist: de mens de eerste en Jezus pas de tweede. En zé heeft men Hem dan wèl gehuldigd als Profeet en Hogepriester, maar dat Hij nu ook als Koning over ons heerst, dat wil men niet.

Jezus wil echter niet slechts deze éne, Hij wil alle tien hebben. Daarom zegt Hij: "Zijn er niet tien rein geworden? Waar zijn dan de negen? Is er verder niemand gevonden,

die terugkeerde om Gode de eer te geven, dan alleen deze vreemdeling?" De Heere Jezus bewijst weliswaar Zijn weldaden zonder naar dank te vragen. Hij doet Zijn zon opgaan over bozen en goeden, en Hij doet het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen. Hij is om onze dank niet verlegen. Onze dank heeft Hem niet bewogen om hemel en aarde te scheppen. Naar onze dank heeft Hij niet gevraagd, toen Hij Zich aan het kruis liet slaan. Als Hij Zijn zegeningen uitstrooit, vraagt Hij niet eerst: zal Mij hiervoor ook dank gebracht worden? Hij ondervindt ondank en vervolgt in liefde Zijn weg. Maar toch verwondert Hij Zich over de ondank die Hem tegemoet komt, en het is ontroerend uit de mond van Hem, die toch anders wel weet wat in de mens is, de vraag te horen. "Waar zijn dan de negen?" Ja, waar zijn de negentig, de negenhonderd, de negenduizend, die dagelijks Zijn weldaden en zegeningen genieten, en toch niet komen om Hem te danken en Gode de eer te geven?

En nu wendt de Heere Jezus Zich tot deze vreemdeling en zegt tot hem: "Sta op, ga heen; uw geloof heeft u geholpen!"

Waarom zei Hij niet tot hem: Ik heb u geholpen, maar: uw geloof heeft u geholpen? Ongetwijfeld is het de Heere Jezus alléén, die helpt; met ons geloof verdienen wij niets. Maar Hij verbindt alles aan het geloof, en wil daarom met deze woorden tot de Samaritaan zeggen: *Blijf bij dit geloof!* De anderen hadden ook wel geloof gehad. Maar dat was door de voortwoekerende hoogmoed verstikt en door de verzoeking van duivel en wereld vertrap. Geloof is echter niet slechts bij aanvang, maar ook verder nodig, want het gaat in de strijd; en Paulus zegt: "Gelijk gij nu de Heere Jezus Christus hebt aangenomen, wandelt also in Hem, en zijt geworteld en opgebouwd in Hem, en wees standvastig in het geloof, zoals u geleerd is, en wees daarin overvloedig met dankzegging" (Col. 2: 6 en 7). De Heere Jezus Christus echter hebben wij aangenomen als onze volkomen Zaligmaker, terwijl wij onszelf leerden kennen als arme verloren zondaren, als verworpen Samaritanen. En nu is het Zijn wil dat wij juist zó in Hem verder zullen wandelen. Ik niets, Hij alles voor mij, uit louter genade! O, dat wij boven deze kennis niet uitgroeien, maar voor zover wij dan toenemen, dat wij steeds meer in deze kennis ingroeien en bij dit geloof blijven dat ons ééns geholpen heeft en telkens en telkens weer helpen zal. Want in dit geloof worden wij bewaard tot de zaligheid en wel in de kracht Gods!

9. ENKELE AANTEKENINGEN VOOR HET VERSTAAN VAN HET EVANGELIE VAN JOHANNES, HOOFDSTUK 1, VERS 1-18

"In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God, en God was het Woord. Dit was in den beginne bij God. Alle dingen zijn door Hetzelve gemaakt, en zonder Hetzelve is niets gemaakt, dat gemaakt is. In Hetzelve was het leven, en het leven was het licht der mensen; en het licht schijnt in de duisternis, maar de duisternis heeft het niet begrepen." Vers 1-5.

I.

Het begin van het Evangelie van Johannes is een gedeelte van de Heilige Schrift, waarin bij voorkeur steeds de diepzinnigste geesten zich onderzoekend hebben verdiept en waarvan zij de diepte toch niet uitgeput hebben. Het gaat echter ook met deze plaats als met het gehele Woord Gods, waarvan een kerkvader heeft gezegd: het is een stroom, waarin een olifant geen bodem vindt en waardoor een lam waadt. Op dit gebied is immers al onze kennis onvolkomen en ons spreken over zo hoge dingen enkel een stamelen. Terwijl wij ons nu gereedmaken, enkele opmerkingen bij deze eerste verzen neer te schrijven, matigen wij ons niet aan, de lezer te willen binnenleiden in alle diepten daarvan, doch onze bedoeling is slechts, met hem een korte wandeling te maken door deze hof van God, om - naar de liefelijke uitdrukking van Maarten Luther - hier en daar aan de takken der bomen en struiken te schudden en te zien, wat voor vruchten daarvan afvallen en ons in de schoot vallen.

De Heere heeft Zijn profeten en apostelen niet uitgezonden om door diepzinnige bespiegelingen de wereld verbaasd te doen staan, doch om de Gemeenten in het Woord der waarheid op te bouwen, te funderen, te bevestigen, en zo is het onze mening, dat Johannes ook in deze eerste verzen van zijn Evangelie zich niet alleen maar theoretisch uitlaat over de pre-existente (het vóórbestaan) van Christus - die onweersprekelijk vaststaat -, doch dat hij ook hier reeds een onmiddellijk praktisch doel in het oog heeft en dáárom zijn woorden juist op zodanige wijze inkleedt, teneinde daarmee de gelovige in zijn aanvechtingen, in de moeiten van zijn pelgrimschap een stevige reisstaf in de hand te hebben gegeven. Wat de Apostel aan het slot van het Evangelie als doel van zijn schrijven aangeeft: "Maar deze te kenen zijn geschreven, opdat gij gelooft, dat Jezus is de Christus, de Zoon Gods, en opdat gij door het geloof het leven hebt in Zijn Naam" - dat reeds bij de eerste woorden het doel, dat hij voor ogen heeft.

Door het Woord, het Evangelie van Jezus Christus, waren geestelijk doden tot het leven gewekt, en uit Joden en Heidenen de Heere een Gemeente verzameld. Maar dit was ternauwernood geschied, of van alle kanten verhieven zich de vijanden om het werk des Heeren te verwoesten. Door de Heidenen werden de belijders van de alleenzaligmakende Naam van Jezus wreed vervolgd, en nog veel verbitterder door de Joden. De gelovigen moesten smaad, hoon, haat, vervolging en het verlies van het aardse verdragen; maar nog gevaarlijker vijanden doken binnen de Gemeente op; allerlei dwaalleraars, die onder de schijn van valse geestelijkheid hen van de gezonde leer des heils afkerig zochten te maken en in de harten van zo velen een gevaarlijke bondgenoot vonden, de vleselijke gezindheid namelijk, die een vijandschap tegen God is, doordat zij zich aan de Wet Gods niet onderwerpt en van Zijn vrije genade niets wil weten.

Om nu de wankelende, de zwakke harten, vast te maken in het Woord der waarheid, heft de Apostel aldus aan: "In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God,

en God was het Woord" (vers 1).

Dat de apostel Johannes onder het "Woord", waarvan hij spreekt, Christus, de Zoon Gods, verstaat, blijkt duidelijk uit het 14e vers, waar hij van dit Woord zegt: "Het Woord werd vlees en woonde onder ons, en wij zagen Zijn heerlijkheid, een heerlijkheid als van de eniggeboren Zoon des Vaders vol Van genade en waarheid"; hetzelfde volgt, als wij het derde vers vergelijken met Col. 1 : 16, waar Paulus zegt: "Door Hem, de Zoon Gods, is alles geschapen, wat in de hemel en op de aarde is, enz."

Maar waarom noemt de Apostel Christus het *Woord Gods*?

Nu, de gedachten, die een mens vervullen, zijn gevoelens, de gezindheid, die hij jegens mij of anderen in het hart koestert, zijn mij verborgen, die ken ik niet, tot hij ze mij openbaart en mededeelt door zijn woord, doordat hij spreekt. Het woord openbaart en brengt aan 't licht, wat tevoren in het hart verborgen was. Wat weet nu de mens, wat weet de zondaar ervan, van welke aard Gods gedachten over hem zijn, wat weet hij van datgene, wat in Gods hart over hem besloten is, als God niet Zelf Zijn hart voor hem openlegt, als God niet Zijn gedachten door het Woord uitspreekt, en zo hetgeen bij Hem verborgen is openbaart? Het hart Gods evenwel is Zijn Zoon. De Zoon Gods heeft het in de eeuwige vrede raad op Zich genomen, een zondige verloren mensheid in gerechtigheid te herstellen en zalig te maken. In deze Zoon heeft God uitgesproken, bekendgemaakt hetgeen er leeft in het diepst van Zijn hart, en zo noemt Johannes de Zoon: *het Woord Gods*.

Dit Woord nu hadden sommigen in hun verlorenheid, in de grote nood van hun ziel met blijdschap in het geloof aangenomen en hadden de vrede Gods gesmaakt. Daar kwamen nu echter de tegenstanders en hielden hun voor: 'u hebt een nieuwe leer, een nieuw geloof aangenomen en bent van het oude geloof afgefallen, terwijl wij vasthouden aan de Wet, aan Mozes, met wie God gesproken heeft. U hebt de overoude, heilige Kerk verlaten; die Kerk zijn wij!' Vele bevreesde harten werden verschrikt. Daar zegt nu de Apostel tot hen: Ouder dan Mozes en alle leraars uit de mensen is het Woord. Het Woord, dat tot u gekomen is - het Woord, dat u aangenomen hebt, dat was in den beginne. Toen nog niets geschapen was, toen hemel en aarde nog niet waren, toen was het Woord. Wilt gij het oude, het alleroudste hebben, blijft dan juist bij dit Woord, vóór hetwelk niets is geweest; ouder en eerwaardiger dan dat Woord kan niets zijn!

De tegenstanders zeiden ook: 'Omdat u de oude Kerk verlaten hebt, daarom hebt u ook geen gemeenschap meer met God! Geen vereniging en verbinding met God is voor u meer mogelijk; want buiten onze Kerk is geen heil! Ja, u hebt God Zelf prijsgegeven!' Daarom gaat Johannes voort: "En het Woord was bij God". Houdt vast aan dit Woord, dat de oudste leer is, dat in den beginne, vóór alle schepselen was, en u bent juist in en met dit Woord bij God, u staat in Zijn gemeenschap, in de innigste vereniging met Hem. Ja, nog meer: wanneer u het Woord hebt, dan hebt u juist daarin God Zelf; want God was het Woord.

Welk een troost en houvast voor de gelovigen, dat het Woord, dat Christus waarachtig eeuwig God is, van hetzelfde wezen met de Vader! Dat heeft hen staande gehouden, zodat zij de grote strijd van lijden hebben verdragen, door versmaadheid en verdrukking een schouwspel voor de wereld werden en de roof hunner goederen met blijdschap verdroegen (Hebr. 10 :32-34). Dat heeft de gelovigen vóór driehonderd jaar ten tijde der Hervorming staande gehouden, toen hun ook voor de voeten gegooid werd: 'u hebt de oude Kerk, het oude geloof verworpen, hebt daarmee de gemeenschap met God verlaten, hebt God Zelf prijsgegeven - zodat zij wisten: juist

wij, die het Woord, Christus, hebben, hebben de oudste grond des heils, zijn met dit Woord bij God, in gemeenschap met God, en wie zal ons scheiden van de liefde Gods, die daar is in Christus Jezus, onze Heere, die daar is in het Woord? Juist wij, die het. Woord hebben, wij hebben God niet prijsgegeven, wij hebben God Zelf met het Woord verkregen, en nu: "wanneer ik slechts U heb, zo vraag ik niets naar hemel en aarde! Al ware het ook dat mij lijf en ziel versmachtte, zo zijt Gij toch, o God, altijd de troost mijns harten en mijn Deel!" Psalm 73.

Wanneer nu heden ten dage God in de rijkdom van Zijn barmhartigheid hier en daar het zuivere Evangelie Zijns Zoons, de prediking van Zijn vrije genade laat verkondigen, en er anderzijds velen zijn, die dat een ongehoorde, een nieuwe leer noemen, laat ons dan daaraan vasthouden, dat het niet een nieuwe leer, maar integendeel het oude, eeuwige Woord is, dat in den beginne was, dat bij God was, en dat God was; - waarvan de Apostel het nog eens heel opzettelijk ter bekrachtiging herhaalt: "Dit was in den beginne bij God", opdat wij het immers voor zeker en waarachtig houden: de oudste grond en fundament van ons heil is Christus, is het Woord; met Hem zijn wij bij God; want het Woord was bij God van eeuwigheid af.

Maar dat gaat niet zo eenvoudig en gemakkelijk toe, vast te houden aan het Woord, aan Christus. Het gaat daarbij onder het kruis, het gaat de smeltkroes der aanvechting en ellende in. Wie niet met de wereld meedoet, doch het woord des Heeren vasthoudt: "wie Mijn discipel wil zijn, verloochene zichzelf, neme zijn kruis dagelijks op zich en volge Mij na", die moet velerlei spot en hoon, velerlei vijandelijke bejegeningen verduren. Wij hebben reeds gewezen op de bloedige vervolgingen, waaraan de eerste Christenen waren blootgesteld, die daarna in de tijd van de Hervorming over de gelovigen kwamen, en waarin, in meerdere of mindere mate, allen delen, die aan het Woord vasthouden. Gaat het er dan niet dikwijls om prijs te geven vader, moeder, broeders, zusters, erfenissen, doorkomen door deze wereld, uitzicht op eer en aanzien? Maar dan hebben wij juist in datzelfde Woord weer onze troost en ons houvast: "Alle dingen zijn door Hetzelve gemaakt, en zonder Hetzelve is niets gemaakt, dat gemaakt is" (vers 3). Alles, alles, wat in de hemel en op de aarde is, al het zichtbare en onzichtbare is geschapen door dit Woord, om der wille waarvan gij benadeeld, gesmaad en vervolgd wordt, en is dus alles geheel en al van dit Woord afhankelijk. Al uw vijanden, de Heere heeft hen geschapen, heeft hen in Zijn hand; zij kunnen niet verder gaan, dan Hij het hun toelaat. En moet u ook om des Woords wil veel missen, veel prijsgeven, ja wordt u alles ontnomen: juist in dit Woord is alles geschapen; en zo kan juist dit Woord u ook alles teruggeven, ja overvloediger teruggeven en u met al het nodige verzorgen.

Dat heeft de Heere, dat heeft het eeuwige Woord, dat in den beginne was, dat bij God was, dat God was, gezegd: "Voorwaar, Ik zeg u: er is niemand, indien hij verlaat huis of broeders of zusters of vader of moeder of vrouw of kinderen of akkers om Mijnentwil en om des Evangelies wil, die niet honderdvoudig ontvangt nu in deze tijd huizen en broeders en zusters en moeders en kinderen en akkers, onder vervolgingen, en in de toekomstige wereld het eeuwige leven". Markus 10. Zulks vermog het Woord; want in Hetzelve is alles geschapen. En zo brengt het voortdurend teweeg, dat alle schepselen de Zijnen ten dienste staan, dat de raven Elia brood moeten brengen, dat de olie in de kruik en het meel in de kast niet ophoudt, dat de gelovigen toch alles toekomt, wat zij nodig hebben, al weten zij zelf niet waarvandaan; - ja, dat alles, alles hun, die God liefhebben, die naar het voornemen geroepen zijn, ten beste dienen moet. Zulke troost hebben diegenen, die om des Woords wil het zichtbare prijsgeven, uit deze waarheid, dat juist in dit Woord alles geschapen is, en zonder Hetzelve niets

gemaakt is, dat gemaakt is.

In dit Woord hebben wij echter verder nog *het onderpand en de zekerheid*, dat wij het leven, het eeuwig leven deelachtig zijn. Daarom schrijft Johannes: "In Hetzelve was het leven" (nauwkeuriger: in Hetzelve was leven) - eeuwig leven, en daardoor redding, verlossing uit elke nood, uit elke dood. Dat bewijst immers de Bijbelse geschiedenis op iedere bladzijde. Dat Adam niet in het Woord bleef, dat was zijn dood, naar de uitspraak Gods: "Ten dage als gij daarvan eet, zult gij de dood sterven". Was hij in het Woord gebleven, het zou zijn leven zijn geweest. En toen nu de mens zo in de dood gevangen lag, kwam God weer tot hem met het Woord, het Woord des levens: "Het Zaad der vrouw zal de slang de kop vertreden", en wie zich slechts aan dit Woord heeft gehouden, dat de Zoon der maagd, Hij alleen, des duivels list teniet doet, die heeft in dit Woord leven en heil gevonden. Dit Woord hield Noach staande in de zondvloed, dit Woord gaf aan Abraham een zoon, toen zijn lichaam al verstorven was; dit Woord bracht Jozef uit de gevangenis op de troon. Het Woord redde het volk Israël uit de Rode Zee, gaf hun water uit de steenrots en brood uit de hemel; dit Woord bracht hen uit de verschrikkelijke woestijn in het beloofde land, dat van melk en honing vloeide, en deelde hun dit toe. Dit Woord schonk hun geluk, heil, zegen, verlossing van alle vijanden; terwijl zij het verderf, de ondergang ten prooi vielen, zo dikwijls als zij het Woord prijsgaven. Waar is er één, ook maar één enkele, die verloren zou zijn gegaan met dit Woord, die niet in Hetzelve leven zou hebben gevonden? Laten wij daarom vasthouden aan dit Woord in al onze zwakheid, onze nood en onze dood, al zijn wijzelf ook nog zo machteloos: in dit Woord is leven en overwinning ons verzekerd.

Als wij dan nu zien, hoe in het Woord leven, en buiten het Woord dood is, dan kunnen wij niet meer in het onzekere zijn, welke weg wij hebben in te slaan, wat waarheid is of leugen, doch in dit leven hebben wij *het licht*. Daarom lezen wij verder: "En het leven was het licht der mensen". Op het lidwoord vóór leven moet de nadruk worden gelegd: het leven, namelijk dat leven, dat in het Woord was. God geeft ons de waarheid niet in een bloot leersysteem, doch zet haar zó vóór ons neer, dat wij haar met ogen zien, met handen tasten kunnen, zodat niemand kan zeggen: het is mij te hoog, ik versta het niet! Het leven, dat in het Woord, in Christus is, dat is het Licht. Daarom zegt de Heere: *Laat uw licht schijnen voor de mensen, opdat zij uw goede werken zien en uw Vader, die in de hemelen is, prijzen*. En zo is dan het leven in het Woord ten allen tijde het licht geweest, waarin de wereld de waarheid Gods kon leren kennen, waarin wij tot op de huidige dag de rechte weg, de ware wijsheid zien en vinden, zo wij maar willen. Zo moest Abimelech van Abraham getuigen: *God is met u in alles, wat gij doet* (Gen. 21 : 22); en de Hethieten: *Gij zijt een vorst Gods onder ons* (Gen. 23 : 6); en Abimelech van Izak: *Wij zien met ziende ogen, dat de Heere met u is* (Gen. 26 : 28). En ook voor de gelovigen, die zo velerlei aanvechting moeten doorstaan, door veel duisternis moeten heengaan, is juist het leven der heiligen Gods te allen tijde, zoals zij het in het Woord vonden, het Licht geweest, zodat zij niet besluiteloos behoefden te zijn om de weg des Heeren in te slaan en daarin te volharden.

Dit Licht, dat Christus is, dat uit het leven van allen, die in Christus zijn, te voorschijn straalt, schijnt en heeft te allen tijde geschinen in de duisternis, in de wereld, onder de mensen, die, van God afgefallen, ook van Christus in waarheid niets willen weten, ook al spreken zij van Hem. Maar ook al zien zij dit licht, toch komen zij niet tot dit licht Ook al schijnt het licht in de duisternis, toch heeft de duisternis het niet begrepen

(vers 5). Vgl. Joh. 3 : 19-21. God heeft waarlijk het Zijne gedaan. Hij heeft te allen tijde het licht laten schijnen; wanneer echter de mens voor dit licht de ogen sluit, wie draagt dan de schuld? Wij hebben hierboven reeds gezien, hoe de Hethieten, hoe Abimelech het licht, dat in het leven der aartsvaders was, hebben gezien - zij zijn evenwel zelf niet tot dit licht gekomen. Dit getuigenis gaat door heel de Schrift heen, dat het licht scheen in de duisternis, en dat de duisternis het niet heeft aangenomen. De gehele wereld- en kerkgeschiedenis, de geschiedenis van ieder afzonderlijk mens betuigt het, dat God Zijn licht gegeven heeft; *maar de mensen hadden de duisternis méér lief dan het licht*. - Waarom? *Want hun werken waren boos*. Dit licht echter ontdekt de mens: al uw doen is zonde, is verkeerdheid, is een gruwel voor God, hoe vroom en heilig het ook in uw ogen is: alle heil ligt buiten u, ligt alleen in Christus, in het Woord, en is u uit de hand genomen, en als u in Christus, in het Woord leeft, dan zal u alles, alles toevallen, wat u nodig hebt voor lichaam en ziel, voor tijd en eeuwigheid. Maar de duisternis, hoezeer zij ook dit licht ziet en erkennen moet, wil toch liever haar begeerte hebben en in de zonde blijven, haar eigen zin en wil doorzetten, wendt zich daarom van het licht, dat zij erkend heeft, af en bewijst zich juist daarmee als duisternis.

Daarom - en dat is de bedoeling van de Apostel met deze woorden en zijn vermaning - daarom plaatst u niet aan de kant van de duisternis, hebt niets met de duisternis gemeen; want aldaar is het licht niet, zij heeft het niet begrepen, ook al schijnt het in de duisternis. Komt liever tot het Licht, dat zo helder schijnt, en u zult daar het leven hebben.

II.

"Er was een mens van God gezonden, genaamd Johannes. Deze kwam tot een getuigenis om van het Licht te getuigen, opdat zij allen door hem geloven zouden. Hij was het Licht niet, maar opdat hij van het Licht getuigen zou. Dit was het waarachtige Licht, dat, in de wereld komende, alle mensen verlicht. Hij was in de wereld en de wereld is door Hem geworden, en de wereld kende Hem niet. Hij kwam tot Zijn eigendom, en de Zijnen namen Hem niet aan. Maar zovelen Hem aannamen, hun gaf Hij macht, kinderen Gods te worden, hun, die in Zijn Naam geloven; die niet uit het bloed, noch uit de wil des vleses, noch uit de wil eens mans, maar uit God geboren zijn. En het Woord werd vlees en woonde onder ons (en wij zagen Zijn heerlijkheid, een heerlijkheid als van de eniggeboren Zoon des Vaders) vol van genade en waarheid". Johannes 1: 6-14

Het ligt evenwel in onze natuur, dat wij ons gaarne houden aan menselijke autoriteiten. De eerste Christenen, aan wie Johannes zijn Evangelie schreef, waren niet anders. Kan ik het dan zo geloven en aannemen, dat datgene, wat in het Woord staat, voor mij is? Wie kan mij zeggen, dat ik op deze grond van het Woord mij verlaten, dat ik geloven kan, dat ik een kind van God ben? Zulke gedachten vervulden hun harten. Zij werden daarover aangevochten en verloren de vastheid, die in het Woord is. Welnu, zulk een mens, op wiens woord gij u in dit opzicht verlaten kunt, heeft God u gegeven. Dat is de bedoeling van de Apostel in het 6e vers: "Er was een mens" - want God bedient Zich van zwakke, zondige mensen, opdat zij uit eigen ervaring tot zwakke, zondige mensen zouden spreken. Maar als "van God gezonden" trad hij op en verdient daarom alle geloof. Zijn naam is: Johannes, dat is, *God is genadig*.

Er was toentertijd geen naam, die in zo groot en algemeen aanzien stond, als die van Johannes de Doper. Het volk hield het er algemeen voor, dat Johannes waarlijk een profeet was (Markus 11 : 32). Hij was immers degene, die door God Zelf als voorloper was aangeduid door Jesaja, de eerste der profeten: "Zie de stem van een

roepende in de woestijn" enz. (Jes. 40) en door de laatsten profeet Maleáchi "Zie Ik wil zenden de profeet Elia" (Hfdst. 4).

De betekenis van het 6e vers is de volgende: Als u dan deze heilige man zo hoog taxeert, die in een kleed van kemelshaar, met de ledere gordel om zijn lenden, als een echte heilige zich ophield in de woestijn, neemt dan toch zijn woord ter harte! Heeft hij dan op zichzelf gewezen? Heeft hij gezegd, dat men zich aan hem houden, in hem geloven moet? Nee, getuigd heeft hij van het licht, alle ingebeelde gerechtigheid der mensen heeft hij neergeworpen (Luk. 3) en gewezen op het Lam Gods, dat de zonde der wereld draagt (Joh. 1 : 29). Dat deed hij, opdat zij allen door hem zouden geloven, niet in hem (den Doper), doch integendeel in dit Lam, maar door hem, door zijn prediking. Hij was het licht niet, - dat zei hij immers zelf: "Ik doop met water, maar er komt Eén na mij, wiens schoenriemen ik niet waardig ben te ontbinden. Die is sterker dan ik. Hij zal met Heiligen Geest en vuur dopen." Zo getuigde hij van het Licht.

Zo heeft God Zelf u een mens gegeven, als u dan een mens wilt wagen, aan een mens u wilt houden. Houd u dan aan dezen. Hij was van God gezonden en heeft van het Licht getuigd. Het Licht, waarvan hij getuigt, is het waarachtige Licht. Een ander is er niet. Dat alleen verlicht alle mensen, die over 't algemeen verlicht worden. Het verlicht echter in waarheid, zodat wij in dat Licht onze volkomen zaligheid zien.

Dit waarachtige Licht, dat alle mensen verlicht, kwam in de wereld, volgens het Grieks: *het was het waarachtige Licht, dat ieder mens verlicht, in de wereld komende*. Hij was in de wereld en de wereld is door Hem geworden, en de wereld kende Hem niet. Tot Zijn eigendom kwam Hij, en de Zijnen hebben Hem niet aangenomen (vs. 9-11). Zo ging het van oudsher en zo gaat het tot op de huidige dag; want Hij is de Joden een ergernis en de Grieken een dwaasheid. Tot de Heidenen is Hij gekomen. "In alle landen is hun stem uitgegaan en hun woorden in de gehele wereld" (Rom. 10 : 18). In alle werken der schepping hadden zij Hem kunnen zien; want door Hem zijn zij geworden en naar Hem wijzen zij heen. Maar de wereld kende Hem niet. Tot Zijn eigendom is Hij gekomen, tot de Joden, Zijn eigen volk, dat Hij Zich uit alle volkeren had uitverkoren. Maar ofschoon zij de Zijnen waren, hebben zij Hem toch niet aangenomen. En Hij komt nog tot de Zijnen, tot hen, die zich naar Zijn Naam, die zich Christenen noemen, - en wordt niet aangenomen. Overal worden de luiken gesloten voor de heldere glans der zon, die aan de hemel straalt, opdat men zich kan verheugen in het nachtlichtje van eigen wijsheid en dit bewonderen; want ofschoon het een hemelse glans is, toch moet het het allereenvoudigste heten, een bloed- en wondentheologie, goed genoeg desnoods voor de goe-gemeente.

Zalig echter, wie in waarheid tot deze "goe-gemeente" behoort, wien dit Licht genoeg is, zodat hij dit Licht, het Woord, Christus, aanneemt! Want "zovelen Hem aannamen, hun gaf Hij macht, kinderen Gods te worden, hun, die in Zijn Naam geloven" (vs. 12). Hun alleen! In alle eigen wijsheid en gerechtigheid, in alle eigen licht vinden wij de macht om een kind van God te worden, niet, hoezeer wij er ook steeds op uit zijn, deze in onszelf te vinden. Ons geweten zegt het ons wel, dat, hoezeer wij het ons ook inbeelden, wij toch geen kinderen Gods zijn en geen recht hebben, deze naam te dragen, wanneer wij ons niet aan dit Woord onderwerpen. Hier in dit Woord alleen geeft God u de macht, de volmacht het te geloven en vast te houden, dat u een kind van God zijt geworden, en evenzo, ondanks al uw zonde, waarmee u voortdurend te strijden hebt, in kinderlijk vertrouwen tot de hoge God in de hemel te zeggen: *Abba, lieve Vader!*

Dit, alles geeft Hij, als u uzelf en uw eigen naam verwerpt, maar gelooft in de éne Naam, die Gode welbehagelijk is, en waarin alleen ons heil en onze Zaligheid ligt. Als

het er echter om gaat zo alleen de naam van Jezus te eren, dan is het zeer zeker met de roem en de macht van de mens gedaan, dat brengt niemand uit zichzelf tot stand. Niet het bloed, noch de wil des vlees, noch de wil eens mans brengt dat tot stand. Ook al is iemand naar de bloede een kind van Abraham, ook al meent iemand het met alle eigen, dat is, vleselijke heiligmaking te verkrijgen, het met zijn eigen zogenaamde "vrije wil" te kunnen vasthouden, - het ligt waarlijk niet aan iemands willen of lopen, doch alleen aan Gods ontferming (Rom. 9: 16). Wie uit God geboren is, die wordt door de Vader tot de Zoon getrokken, en wie tot de Zoon komt, wordt door Hem niet uitgeworpen, doch verkrijgt de macht, een kind van God te worden, Hem, die in de hemel woont, zijn Vader te noemen en aan Zijn hart neer te zinken, juist terwijl hij aan zichzelf wanhoopt, maar daarbij vertrouwt op die Naam alleen, die boven alle namen is.

En welk een troost vloeit er voor allen, die in Zijn Naam geloven, die aan het Woord vasthouden, uit het volgende, het 14de vers: "En het Woord werd vlees en woonde onder ons!" Ook al is u de ganse hemel opengegaan, toen u voor de eerste maal aan het hart van de Vader neerzank, toen u Jeruzalem van verre aanschouwde; door hoe menige aanvechting gaat het op de weg naar het doel toch nog heen! Ach, dag aan dag hebben wij met onze zonde te strijden, dag aan dag moeten wij het opnieuw ervaren, hoe wij zo geheel en al vlees zijn, in onszelf tot het goede onbekwaam en geneigd tot alle kwaad! Welk een heirleger van verzoeken loert van binnen en buiten om de ziel te verderven! Word dan niet moedeloos! In precies hetzelfde vlees, waarin u zijt, kwam het Woord. In dezelfde natuur, waarin wij geheel en al onder de zonde verkocht zijn, waarin wij niet anders kunnen dan zondigen, die daarom voor God een gruwel en door Hem verbannen is, en om wier wil het u bang te moede is, of u zult volharden in het geloof en zalig worden, - in dezelfde natuur is het Woord gekomen.

Het Woord werd vlees. Ons van God gescheiden en zó vervloekte vlees heeft het Woord aangenomen. ***Niet alsof het daarin veranderd zou zijn geworden, - het werd vlees, bleef echter zelf het Woord, en juist daarom heilig en rein.*** Dewijl nu de kinderen vlees en bloed hebben, zo is Hij dat gelijkewijze deelachtig geworden, opdat Hij door de dood, - dat is, door Zijn dood, de macht zou ontnemen aan dengene, die het geweld des doods had, d.i. de duivel, - en verlossen zou degenen, die door vrees des doods gedurende hun gehele leven der dienstbaarheid onderworpen waren (Hebr. 2). En daarom moest Hij in alle dingen Zijn broederen gelijk worden, opdat Hij barmhartig zou worden en een getrouw Hogepriester voor God om de zonde des volks te verzoenen (Hebr. 2: 17). Want wij hebben geen Hogepriester, die niet zou kunnen medelijden hebben met onze zwakheid, doch die in alle dingen verzocht is gelijk wij, zonder zonde (Hebr. 4: 15). Aan dit Woord hebben wij ons te houden, dat in onze zwakheid, in onze machteloosheid gekomen is, en daarin alles volbracht heeft; dan zullen ook wij, ofschoon wij in onszelf niets vermogen en duizendmaal verloren zouden gaan, toch bestaan met dit Woord, dat vlees en daarmee onze Broeder is geworden. Hij is met ons. Wij zijn niet alleen, ook al voelen wij ons vaak alleen, eenzaam en verlaten. Hij is, doordat Hij in het vlees kwam, dezelfde weg der geringheid, der zwakheid in Zichzelf, des geloofs gegaan, heeft het niet versmaad hierbeneden te wonen, onder ons Zijn tent op te slaan. Hij woonde, - eigenlijk volgens het Grieks: Hij had Zijn tent onder ons, hoewel wij een zondige menigte zijn, gelijk de Heere het ook niet versmaad heeft in de tabernakel te wonen bij Zijn zondig volk Israël, en met dit volk door de grote woestijn te trekken tot in het beloofde land.

Door de gelovigen, juist door de oprechten wordt zo dikwijls geklaagd: "Ik zie niets! Al deze dingen zijn tegen mij! Ik zie geen gerechtigheid en geen kracht, geen hulp en

geen verlossing". Zo wordt gesproken door mensen, die enerzijds aan het Woord vasthouden, anderzijds echter toch weer het Woord uit het oog verliezen en zien op hetgeen voor ogen is. O, verlies het Woord niet uit het oog! Zie op dit Woord, dat vlees geworden is, dat onder ons woning heeft gemaakt, - en u zult uit de duisternis om u heen het helder morgenrood zien lichten van een dag van zeven zonnen. U zult de Koning zien in Zijn schoonheid, - dat betuigt de evangelist Johannes: Wij hebben gezien - met onze ogen - de heerlijkheid van dit verachte Woord, dat in het vlees was! Wij hebben gezien de almacht van dit zo machteloos schijnend Woord. Heel het Evangelie van Johannes is een doorlopend getuigenis van deze heerlijkheid, die Johannes in het Woord, in Christus, gezien heeft, en die uit dit Woord te voorschijn straalde.

Dit was niet een heerlijkheid als op Sinaï, toen heel het volk sidderde voor de bliksem en donder en voor de machtige stem, die door de harten ging: "Gij zult" - en: "Gij zult niet!" Het was integendeel de heerlijkheid als van een Eniggeborene van de Vader. Daar was het alles genade, daar was het louter barmhartigheid en eeuwige liefde. In al Zijn woorden, in al Zijn werken, verheerlijkte Hij de Naam des Vaders, in al Zijn doen had Hij slechts de wil en de eer des Vaders in het oog, en zo werd Hij gehoorzaam tot de dood, ja, tot de dood aan het kruis, om vele kinderen tot de heerlijkheid te leiden, de Vader vele kinderen toe te brengen. Toen heeft Hij niet naar zonde gevraagd, Hij kwam niet om rechtvaardigen te roepen, doch zondaars tot bekering. De eigengerechtigte Farizeeën verdoemde Hij, maar de tollenaars en hoeren, die tot Hem kwamen, sprak Hij rechtvaardig en maakte Hij zalig. En wat Hij zó in genade sprak, was niet een holle klank, was niet bedrog en inbeelding, - het was waarheid. Het kwam, wat Zijn woord zeide, en wie zich Hem toevertrouwden, die heeft Hij, de trouwe Herder, tot het einde toe bewaard.

Zo was Hij vol van genade en waarheid.

III

"Johannes getuigde van Hem en heeft geroepen, zeggende: Deze was het, van Wien ik gezegd heb: Na mij zal komen, Die vóór mij geweest is, want Hij was eer dan ik. En uit Zijn volheid hebben wij allen genomen genade voor genade; want de Wet is door Mozes gegeven, de genade en waarheid is door Jezus Christus geworden. Niemand heeft ooit God gezien: de eniggeboren Zoon, die in de schoot des Vaders is, die heeft Hem ons verkondigd!" Vers 15-18

Nadat de Evangelist ons zo de heerlijkheid van het Woord heeft voor ogen gehouden, komt hij weer terug op de Doper, zoals reeds in vers 6. Hij komt onze zwakheid tegemoet, doordat wij ons, gelijk reeds gezegd, zo graag voor menselijke autoriteiten buigen. Welnu, wanneer u dan Johannes de Doper zo hoogacht, zo vereert, zo veel om zijn woorden geeft, bewijst het dan daarin, dat u ter harte neemt, wat hij uitsprekt in de woorden: Deze was het - Deze, die onder u gekomen is, - Deze was het, van Wien ik gezegd heb: *Na mij zal komen, Die vóór mij geweest is, want Hij was eer dan ik* (vs. 15).

Daar heeft hij immers niet van zichzelf getuigd, de mensen niet aan zijn eigen persoon gebonden, doch gewezen op Hem, die na hem kwam, juist op het Woord, dat vlees werd, op Hem, die toch vóór hem geweest is, want het Woord was in den beginne, bij God. En dit Woord was de Leermeester niet alleen van Johannes de Doper, doch van alle profeten, die er ooit tevoren waren. Zo hebben wij ons dus bij geen enkelen leraar aan te sluiten, die, hoe hoog geestelijk schijnbaar ook, met zijn leer ons toch van Christus zou afleiden, daar hij, de grootste van alle profeten, zelf op Christus gewezen heeft als op Dengene, tegenover Wien hij zelf maar een klein kind was, en minder dan

dat.

Het ging toentertijd met Johannes de Doper en zijn vereerders precies zoals heden ten dage met de Hervormers. Wie verheft niet een Calvijn, een Luther als mannen Gods, als lichtende sterren aan de hemel der Kerk? Nu dan, als u deze mannen zo hoog taxeert en voor hen grootse monumenten opricht, eert dan hun nagedachtenis toch daarin, dat u ook heden nog niet slechts hun namen huldigt, doch hun leer vasthoudt. Wanneer nu God ook in onze tijd mannen verwekt, die deze goede leer der Hervormers weer rein en zuiver verkondigen, sluit u dan bij hen aan en ziet hen niet daarvoor aan, als brachten zij iets nieuws en vreemds! Precies zo zegt de Evangelist: 'Wilt u dan Johannes de Doper eren, die toch niet zijn eigen eer heeft gezocht, eert hem dan daardoor, dat u u houdt aan Hem, van Wien hijzelf getuigt, dat Hij vóór hem geweest is. Heeft Johannes de Doper niets uit zichzelf geweten, doch alles van de Heere gehad, die vóór hem geweest is, dan zijn ook wij - en daarmee bedoelt de Evangelist zichzelf en al zijn medeapostelen, ja, alle belijders des Heeren, - niets en weten niets uit onszelf, doch hebben het alles geput uit precies dezelfde bron: uit Zijn volheid hebben wij allen genomen genade voor genade.'

Nee, bij de mens, bij het vlees is het niet te zoeken, maar in het Woord, in Christus, is een onuitputtelijke bron, een overvloedige volheid. Hoe zondig u ook in uzelf bent, hoe met schuld beladen u ook bent: tot deze volheid mag u toch komen; want wat uit haar te voorschijn vloeit, is louter genade, genade, die niet ophoudt. Dus tot Hem, tot Hemzelf heen! Wat wilt u het bij de mensen zoeken, al was het de allerheiligste, al was het de grootste profeet, een Johannes de Doper, een Mozes! Dat waren immers, hoewel misverstaan, de hoogste autoriteiten voor de Joods gezinden in de toenmalige Gemeente; dat zien wij immers uit de Handelingen der Apostelen, Hoofdstuk 15. Niet alsof Mozes een ander Woord Gods gebracht zou hebben, een leer die met Christus in tegenspraak zou zijn. De gehele openbaring, die God door Mozes aan Zijn volk gegeven heeft, is louter Evangelie, louter verkondiging van Christus; maar de natuurlijke mens, die vlees is, verdraait alles, wat God zegt, en maakt daaruit een wet, die hij zelf uit eigen wil en uit eigen kracht moet houden, terwijl toch God het Zelf in ons werken wil door Zijn Geest. Maar dat is ons allen zo eigen te denken of te zeggen: ja zeker, alleen Christus, alleen de genade, alleen het geloof; maar nu moet ik toch dit doen en dat doen, zo of zo geworden zijn, voordat ik mij in deze genade verblijden, voordat ik uit het geloof leven kan! Zo beriepen zij zich ook in die tijd weer op Mozes, zoals zij hem verstonden en uitlegden.

Daarom zegt dan Johannes verder, op hun opvatting ingaande: Nu, wat vindt u dan bij Mozes, dat u het bij hem wilt zoeken? Niets anders dan de Wet - *de Wet is door Mozes gegeven*, en door de Wet komt geen heiligheid, geen gerechtigheid, die vóór God geldt, geen waarlijk goede werken, - nee, door de Wet komt kennis der zonde en daarmee het vonnis, dat verdoemenis luidt; want zó zegt de Wet: "De mens, die deze woorden doet, zal daardoor leven," en: "Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der Wet," - niet: dat hij zich voorneme het te doen, - niet: dat hij de goede wil daartoe hebbe, ja, een aanloop daartoe neme, doch: "dat hij het gedaan hebbe." Dat vindt ge, als u het bij uzelf, als u het bij uw Mozes zoekt, - derhalve geen werkelijke gerechtigheid, die vrede brengt, doch de Wet, die u verdoemt. Neen\, werkelijke gerechtigheid, werkelijke heiliging vindt u alleen, als u put uit de volheid van Christus genade voor genade, als u blijft bij het Woord. "*De genade en waarheid is door Jezus Christus geworden*," - geworden, niet slechts voor ogen gesteld; want de genade heerst door gerechtigheid ten eeuwigen leven (Rom. 5 : 21). Zij vervult met vruchten der gerechtigheid, die door Jezus Christus gedaan zijn.

De Wet - zoals wij die gewoonlijk opvatten - staat als een houten wegwijzer aan de

weg, die zijn arm uitstrekt en mij daarmee zegt: 'Wilt u daar en daarheen komen, dan moet u deze weg inslaan.' Zo staat de Wet daar aan de weg des levens en zegt: 'Wilt u in het leven ingaan, houd dan de geboden!' Maar daar ligt de arme mens aan de voet van deze wegwijzer en kan niet voorwaarts. Ja, waren wij nog, gelijk God ons geschapen heeft, in Zijn beeld, zoals Adam daar stond vóór de val, dan zouden gezonde ledematen voorhanden zijn om deze weg in te slaan en het doel daarmee te bereiken; maar sedert Adams val zijn wij door en door verdorven, zijn wij geheel lam geworden, zodat wij ook niet één stap op de weg van Gods geboden kunnen doen. Tevergeefs geeft de mens zich veel moeite om zich op te richten; telkens en telkens weer stort hij neer, telkens weer valt hij terug in het slijk; al zijn moeite, deze weg in waarheid in te slaan, moet slechts daartoe dienen, hem steeds meer van zijn onmacht te overtuigen, hem steeds meer te laten zien, dat hij geen lid roeren noch bewegen kan; en wanhopig blijft hij liggen.

Daar nadert Iemand tot hem, eeuwige liefde straalt uit Zijn oog, en Hij buigt Zich neer tot hem, die daar in zijn bloed ligt. "Wat scheelt u?", zo zegt Hij tot hem.

"Ach, ik moet deze weg gaan, die de wegwijzer mij hier wijst, en ik kan het niet; ik ben lam en kan niet gaan, en toch leidt deze weg alleen tot het doel!"

"Wees getroost, Mijn zoon," zo neemt Gene weer het woord, "ook al kunt u het niet, Ik hef u op, draag u in Mijn armen en breng u tot het doel!" En Hij, Jezus is Zijn Naam, neemt de ellendigen mens op, hoezeer hij zich ook verzet, legt hem aan Zijn hart en draagt hem precies langs dezelfde weg die de wegwijzer, die de Wet geweest heeft, heen tot aan de poorten van de gouden stad. Ik leg er de nadruk op: langs dezelfde weg, die deze wegwijzer u wijst. Dan kunt u weliswaar geen stap doen; want u bent geheel en al lam, - en nochtans gaat u langs dezelfde weg de heerlijkheid in, wandelt in de wegen van Gods geboden. Nog eens: zonder ook maar één stap zelf te kunnen doen; maar u ligt aan Jezus' hart, u bevindt u op Zijn arm, u wordt door Hem gedragen, - ja, in Jezus Christus is genade en waarheid geworden.

Zie, in dit beeld hebt u enerzijds uw Mozes en anderzijds Christus; de Wet en het Evangelie.

Maar waarvandaan is Hij dan gekomen, die Man met het oog vol eeuwige liefde, op Wiens lippen genade ligt? Uit de schoot des Vaders is Hij gekomen als de eniggeboren Zoon (vs. 18). Aan het hart des Vaders ligt Hij en zo komt Hij om ons te verkondigen, wat voor gedachten, wat voor een gezindheid over ons arme zondaars in dit hart verborgen ligt, om ons de raad en wil Gods met betrekking tot onze zaligheid te verkondigen.

Wie nu onder alle vlees, wie onder alle mensen kan ons deze boodschap brengen? Ons zekerheid daarover geven, hoe wij er voorstaan met God? Niemand heeft ooit God gezien, ook de allerheiligste niet; want Hij woont in een Licht, waartoe niemand kan komen. Niemand is in de hemel opgeklommen, die het ons zou kunnen zeggen, wat wij van God te verwachten hebben; maar van de hemel, van het hart Gods kwam Hij. In Hem zien wij de Vader, in Hem genade, en eeuwige verlossing voor de verlorene. Wat Hij verkondigt, zijn woorden van eeuwig leven. Daar hebben wij dan geloofd, dat Hij is de Christus, de Zoon van de levende God.

Uit: "Der Evangelische Sonntagsbote" onder redactie van Prof. Dr. Ed. Böhl, van 15 en 22 april 1866, vertaald door Ds. D. van Heyst. Geciteerd werd naar de door Dr. Kohlbrugge gebruikte vertaling van Luther.

10. DE HEER, FILIPPUS EN NATHANAËL

GEHOUDEN 2 MAART 1862 IN DE ST. THEODOORSKERK TE BAZEL¹²

Mijn beminden!

God is liefde. Zo spreekt de Evangelist Johannes in zijn eerste brief, hoofdstuk 4 :8. Hij is het die Adam opzoekt, als deze voor Hem wegvlucht. Hij wil onze dood niet, dat zweert Hij zelfs bij Zijn eigen bestaan, als Hij zegt: *Zo waarlijk als Ik leve, Ik heb geen lust in den dood des zondaars.* Al is het ons dan ook, als moest Hij ons in Zijn rechtvaardige toorn met de eeuwige dood straffen, toch wil Zijn hart het tegenovergestelde. In dat hart leven eeuwige gedachten des vredes. Hij heeft het leven en de onverderfelijkheid naar Zijn eeuwige barmhartigheid voor ons aangebracht en geopenbaard, voor ons - voor ons verlorenen, voor ons, die naar God niet vraagden, Hem niet zochten. God is liefde, niet eerst dan, als wij ons tot Hem hebben bekeerd; niet eerst dan, als wij het tegen de zonde gaan opnemen; maar eer wij het daglicht aanschouwden, eer wij waren geboren, eer wij goed of kwaad konden denken, overleggen en doen, eer Adams zonde ons werd toegerekend, en wij als kinderen van Adam, als in hem gevallen en ganselijk verdorven openbaar werden. Zijn liefde gaat aan onze afval van Hem, onze verdorven aard, zij gaat aan onze zonde, misdaad en ongerechtigheid vooraf. Zodat het niet is: eerst zonde, dan bekering en daarna de liefde van God; maar eerst de liefde van God, dan onze zonde en misdaad, onze haat en onze vijandschap. En die liefde Gods, welke er was eer dan wij, eer dan mijn zonde, treedt ons in het leven tegemoet om zonde en misdaad weg te nemen, ook haat en vijandschap, om dat alles te bedekken en te zeggen: *Ik heb u lief gehad met een eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken.*

Daarin is Zijn liefde, dat Hij zich met ons en ons met Zich verzoend heeft, en nu op grond van deze verzoening en krachtens dezelve tot ons allen komt, zeggende tot ons, die daar vertreden liggen in ons bloed: *Leeft* (Ezech. 16 :6).

Zo vrage dan de heilbegerige: *Is God ook voor mij liefde?* Maar hij vrage dit aan God, en vinde het antwoord in Gods Woord, vinde het in hetgeen God gedaan heeft. In Gods Woord, in Gods werk vinde hij het bewijs voor de liefde Gods tot hem, gelijk deze niet is verborgen gebleven in de hemel, maar duidelijk geopenbaard is, als de zon aan het uitpansel. In hetgeen God gedaan heeft vinde hij het onderpand, dat hij niet sterven maar leven zal. Daar zoeke hij dan het leven, het eeuwige leven, niet in zijn dood, maar buiten zich, opdat hij het leven vinde daar waar God het heeft geopenbaard, namelijk in Zijn Zoon Jezus CHRISTUS, gelijk Johannes zegt: *Hierin is de liefde Gods tegen ons geopenbaard, dat God Zijn eniggeboren Zoon gezonden heeft in de wereld, opdat wij zouden leven door Hem.* (1 Joh. 4:9).

God, voor Wie gij om uws doods wil siddert, heeft Zijn eniggeboren Zoon gegeven, - kon hij een beter Getuige en Bemiddelaar van zijn liefde zenden? Het beste heeft Hij niet gespaard. Hij heeft Zijn Zoon gezonden. Waarlijk, Hij kon niemand zenden die Hem nader is, aan wie het beter kon vertrouwd worden, om het ons te zeggen, dat God onze dood niet wil, maar ons leven. God heeft die Zoon in de wereld gezonden, in de verloren wereld. Zo komt dan die Zoon tot mij, tot u, tot ons die van deze verloren

¹² Vertaald door J. G. Verhoeff en verschenen bij Kemink te Utrecht, 1862

wereld een deel zijn. Die Zoon komt met Zijn genade, met Zijn bloed; Hij komt als de Beloofde, een Profeet, een Priester, een Koning; komt niet uit Zichzelf; Hij komt naar het bevel des Vaders, als Een door God gezondene; door Hem zullen wij stervende het leven hebben. Daarom mogen wij ons aan die Zoon, aan het Woord, dat Hij tot ons spreekt in de Naam des Vaders, vasthouden. Deze Zoon is door God gezonden; zo dan, juist daarin is het geopenbaard dat God de liefde is. Daar Hij zijn Zoon in de wereld, alzo onder ons gezonden heeft, is geopenbaard de liefde Gods jegens ons.

Daar God de liefde is, zendt Hij Zijn Zoon in de wereld om te zoeken en zalig te maken, al wat verloren is. En nu heeft die Zoon een hart om te zoeken totdat Hij vindt, en ogen als vuurvlammen om te vinden. En als Hij gevonden heeft, dan is Hij zo genadig het gevondene voor eeuwig aan Zich te verbinden, zodat het bij Hem mag blijven. Dat heeft Hij betuigd in dat koninklijk woord: *Volg mij na!* Al wie Hem navolgen mag, vindt steeds meer waarover hij zich mag verblijden; vindt ook degenen, die Hij tot de Heere brengt, en dan verblijden twee of meer zich over de kennis die Jezus van de staat der zielen bezit, en ook over de liefde van God, welke zij tegenover hun verloren toestand tot hun heil en hun troost steeds meer in Hem ontdekken en ondervinden.

Dit alles wensen wij nader te ontwikkelen naar aanleiding van het volgend Evangelisch bericht over twee zielen, die van de liefde Gods jegens hen en van het leven tegenover hun verderf verzekerd werden, daar God Zijn Zoon ook tot hen zond, naar de raad van Zijn wil, opdat zij door Hem zouden leven.

Johannes, de Evangelist, schrijft in het eerste hoofdstuk van zijn Evangelie vers 43:

Des anderen daags wilde Jezus heengaan naar Galiléa en vond Filippus, en zeide tot hem: Volg Mij.

De eerste Adam was in het paradijs, zijn heerlijkheid strekte zich tot al het zichtbare uit; de andere Adam de Heere uit de hemel, was onder de wilde dieren in de woestijn, vastte veertig dagen en nachten lang en werd ten laatste door honger gekweld. De eerste Adam werd verzocht, gaf er Gods woord en gebod aan, om de kennis van goed en kwaad te verkrijgen en verloor alles. De andere Adam werd verzocht, als Gods Zoon eigenmachtig te handelen, het woord der gehoorzaamheid en des lijdens er aan te geven. Maar Hij overwon de verleider door zijn driemaal herhaald: *daar staat geschreven* en bracht alzo ons alles weder.

Nadat onze Heere in de woestijn door zijn vasthouden aan het geschreven woord de duivel had overwonnen, en de Engelen Hem hadden gediend, keerde Hij tot Johannes terug, door wie Hij was gedoopt geworden. Toen Johannes Hem zag komen, getuigde hij van de liefde Gods jegens ons, terwijl hij met de hand naar Jezus heenwijzende, sprak: *Zie het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt*. Deze getuigenis over de liefde Gods bevestigde Johannes, toen hij zei: "Deze is Gods Zoon," en hij herhaalde dit de volgende dag, toen hij Jezus wandelen zag en zei: *Zie het Lam Gods*. Van deze getuigenis was het gevolg het komen van twee zijner discipelen om te zien waar Jezus woonde, het blijven bij Hem die gehele dag, het vinden van de CHRISTUS, die zij zolang hadden gezocht, in Hem.

Een van deze discipelen van Johannes deelde dit aan zijn broeder Simon mee, zodat ook deze tot Jezus kwam, en door dezen met een nieuwe naam begenadigd werd. Deze nieuwe naam gaf aan de apostel de betekenis van een onwankelbare rots: een eigenschap die met zijn natuurlijke geaardheid in lijnrechte strijd was (zie Matth. 16: 23; Markus 14:68- 72; Gal. 2 :11-14).

Des anderen daags wilde Jezus heengaan naar Galiléa. Des anderen daags, is hier de

dag vóór des Heeren aankomst in Galiléa. De daaraan voorafgaande dag moest voor Johannes, die zonder zijn naam te noemen, volgens vs. 40 met Andréas de Heere nagevolgd, en des avonds bij Hem gebleven was, onvergetelijk zijn. Een liefde, gelijk die van Johannes, geeft zeer nauwkeurig acht op des Heeren gangen, Zijn tijd en Zijn ure. Het willen van Jezus openbaart ons Zijn volkomen mensheid; 't was echter geen onbestemd willen, maar een willen van de eeuwige wijsheid, een willen van de Heilige Geest, die op Hem was. Jezus wilde naar Galiléa gaan. De menselijke beweeggrond was, omdat het Zijn vaderland was; de geestelijke: tot rechtvaardiging en verheerlijking van God, opdat vervuld zou worden wat daar gesproken - is door de profeet JESAJA - *het Galiléa der Heidenen, het volk dat in de duisternis zat, heeft een groot licht gezien* (Jesaja 9 en Matth. 4:14--16). Vooraf wilde de Heere daar prediken, wat Hij ook naar Gods wil gedaan heeft: *de tijd is vervuld, en het koninkrijk Gods nabij gekomen. Bekeert u, en geloof het Evangelie* (Mark. 1 :15). Niet naar Jeruzalem wilde Hij heengaan.

Zo ligt zijn weg altijd anders dan vlees zich dit voorstelt. Jezus wil zich niet laten vinden bij de grote menigte der wijzen, der machtigen en heiligen, die aan hun wijsheid, macht en heiligheid genoeg hebben. Als het tijd is, zal Hij ook tot hen komen, om hun dwaasheid, en hun zonden aan het licht te brengen. Maar Zijn genaderegering begint Hij zó onbeduidend en gering, dat zij voor de hoogmoedige, sterke en schrandere mensen verborgen blijft (Matth. 11 : 25; 1 Cor. 1 : 26-29). Verre zij het van Hem om iemand te verstoten, maar Hij kan de eigenwaan niet verdragen. Hij kan het niet verdragen dat men anderen verstoot, ofschoon men zelf toch verwerpelij is voor Hem. God neemt het geringe, het verstotene, het verlatene juist het eerst aan, en wil slechts genade en barmhartigheid verheerlijken. Op die grond rust het hemelrijk; het is niet op mensenwaan van macht, wijsheid en heiligheid gebouwd. Zo wil de Heere Jezus dan oplezen wat de 'heilige wereld' verwerpt en liggen laat; aldus is Gods raad. Daarom trekt Jezus door de stedekens en vlekken van Galiléa en vergadert de armsten en ellendigsten, die zo gaarne van hun zondejuk bevrijd zouden zijn, maar die niet weten waar raad en troost te vinden en om hun zonden in Jeruzalem niet durven komen. Tot deze wil de Heere Jezus zich begeven, en Hij doet dit ook, opdat de liefde Gods tot hen zich aan hen openbare en zij door Jezus mogen leven.

Op de weg in Galiléa treft de Heere Filippus aan; zonder dat gezegd wordt of dit in een huis dan op een pad in het veld was. Wel zegt ons de Evangelist, van waar Filippus was: Filippus was van Bethsaïda, uit de stad van Andréas en Petrus. Daarmee wordt het Bethsaïda bedoeld, dat aan de westkust van Gennezareth's meer was gelegen. Wij vermoeden dat de Evangelist de naam der stad vermeldt, uit eenvoud des harten, en tot bevestiging der historische waarheid. Van zulke schijnbaar geringe bewijzen voor de historische waarheid biedt de Heilige Schrift ons een menigte aan. In deze opmerking ligt voor ons een wenk, dat Gods bijzondere voorzienigheid zich over steden en landstreken uitstrekt. Over dit Bethsaïda lezen wij nog dat de Heere een blinde uit die stad genezen heeft (Mark. 8: 22-25), om welke genezing zij waarschijnlijk met hun ongeloof de Heere zooveel moeite gemaakt hebben. Zo zag Bethsaïda drie glansrijke sterren aan het uitspansel van de genadehemel uit zich voortkomen. Nochtans heeft zij de aardse dingen boven de hemelse verkozen, waarom de Heere eindelijk het wee over haar uitspreekt, gelijk wij lezen (Matth. 11:20, 21): *wee u, Chorazin! wee u, Bethsaïda, want zoo in Tyrus en Sidon de krachten geschied waren, die in u geschied zijn, zij zouden eertijds in zak en as neerzittende, zich bekeerd hebben*. Wel hem, die zich zelf leert kennen en de wenken, die hierin liggen opgesloten, op zichzelf toepast.

Wat u aangaat, mijn geliefden, God geve u steeds in gedachtenis te houden Zijn grote daden en Zijn genade, en de herinnering daaraan op uw kinderen over te brengen, hoe de Heere des hemels en der aarde de stad Bazel van de vroegste eeuwen af verkoren heeft tot bakermat van de heilswaarheid, van gemoedelijke Godsvrucht en de daaruit geboren vrijheid en bloei van het gemeentelieven. Maar vooral was het ten tijde der Hervorming zichtbaar, hoe God, de Heere in de hemel, deze stad verkoren heeft tot toevluchtsoord en rustplaats van bijna alle beroemde Hervormers en getrouwe Godsmannen. O, dat zulke voorrechten u doen sidderen van heilige schaamte!

Jezus vond Filippus, lezen wij, en niet: Filippus vond JEZUS. Dat was niet toevallig; Filippus heeft het spoedig erkend, welk een Goddelijke liefde tot hem in dit gevonden zijn openbaar werd.

Hoe gelukkig, hoe onuitsprekelijk gelukkig is de mens, die eenzaam, als een verlorene en verlatene, zijn weggaat, die nergens rust, nergens een wijkplaats voor zijn onbevaakte ziel vindt, maar nu door Jezus gevonden wordt. Welk een verrassende genade te kunnen zeggen: "heb ik ook hier gezien naar dien, die mij aanziet." (Gen. 16:13). Jezus vindt wel al wat de Vader Hem gegeven heeft; Hij zoekt het zolang tot dat Hij het vindt. Alzo zoekt Hij! Dat heeft Hij - tot troost voor allen die verloren zijn, dat zij door Hem zullen gevonden worden - zelf ons gezegd in de gelijkenis van het verloren schaap en de verloren penning (Lukas 15:3-10).

Bent u verloren en gaat u eenzaam uw weg? Volg het blatend schaap na en roep: *zoek mij, zoek mij, ik ben als een verdwaald en verloren schaap* (Ps. 119: 176); of vraag als een verdwaalde en als een die verloren gaat: 'wie zal mij zoeken, wie zal mij vinden? Ik ben zo ellendig. Ach, voor mij geen raad, geen weg, geen uitzicht!'

God is liefde; Hij zendt Zijn Zoon in de wereld, in velden en bossen, in woestenijen, in holle wegen, in de dichtste struiken, in bergkloven. Het verlorene, het verdwaalde zal niet omkomen, het zal niet sterven, het zal niet door wolf of leeuw verscheurd worden; Jezus gaat het verlorene na, zoekt het wel op; spoort degene wel op, die Hem zo graag zou willen vinden, maar niet weet waar Hem te zoeken, die zoo graag door Hem wil gevonden worden, maar Hem niet kent; die meent dat Hij zeer ver is, en bijna vertwijfeld en hopeloos zijn weg voortzet, menende: aan mij, een zo ver afgedwaalde, zo diep weggezonzene kan Hij niet denken. Hoe, zou het denkbaar zijn, dat Hij mij in zulk een toestand zoeken en vinden zal! En toch, Jezus vond Filippus; zo zal Hij u ook vinden! O, dat onze harten daarop zien wat Hij zoekt, wat Hij vindt! Hij zoekt het verlorene, Hij vindt het ook.

Over Filippus lezen wij verder niets meer dan dat hij een der uitverkoren discipelen was. Slechts Johannes 6:5 lezen wij dat Jezus tot hem sprak, om hem te beproeven: *van waar zullen wij broden kopen, opdat dezen eten mogen?* En dat hij antwoordde: *voor twee honderd penningen brood is dezen niet genoeg, opdat een iegelijk van hen een weinig neme.* En Johannes 12 vinden wij dat hij zekere Grieken wilde helpen om Jezus te zien, maar de moed niet had om dit alleen aan Jezus te vragen. Eindelijk Johannes 14, dat hij tot Jezus gezegd heeft: *Heere, toon ons de Vader en het is ons genoeg;* en dat Jezus daarop geantwoord heeft: *Zo lange tijd ben Ik bij u, en hebt gij Mij niet gekend, Filippus! Die Mij gezien heeft, die heeft de Vader gezien.* Uit deze plaatsen bemerken wij dat wij ons Filippus niet anders kunnen voorstellen dan behorende tot de 'slechten', wie de eeuwige Wijsheid toeroept: *wie is slecht? Hij kere zich herwaarts!* Zodat het ook aan Filippus is bevestigd

Neemt Gij het Uwe weg, o Heer!

Dan blijft mij zonde en dood, niets meer!

En nu voor de zodanige is CHRISTUS de Wijsheid van God. En daar zij zo hulpeloos en verlegen zijn en uit zichzelf nimmer het ware kunnen vinden, zodat zij in bestendig gevaar zijn van om te komen, spreekt Jezus tot hen wat Hij zei tot Filippus: *volg Mij*.

Hier moeten wij vragen: waarin bestond die navolging en bestaat zij nog? Dat wij naar een juist antwoord op die vraag zoeken. Filippus was van "Bethsaida" dat is, vissershuis. Dat hij nu een visser of een vissersknecht geweest is, kan niet bepaald worden. Genoeg, de Heere beval hem zijn handwerk er aan te geven, gelijk ook de andere jongeren, gelijk Andréas en Petrus hun schepen en netten op des Heeren bevel verlieten. Maar deze navolging geschiedde niet op kloosterachtige wijs; daarbij werden geen tere banden onbarmhartig verbroken; zij bracht aan huisgenoten en betrekkingen geen schade aan. Ook vinden wij de apostelen, nadat zij Jezus waren gevolgd, nu en dan in hun handwerk bezig; en voor de jongeren zelf was zij zelfs niet in het minst schadelijk. Maar men kan niet op twee wegen wandelen; zij konden niet tegelijk hun handwerk als vissers uitoefenen en dag en nacht bij Jezus zich ophouden. Nu had de Heere hen uitverkoren om steeds bij Hem te zijn, om hen tot getuigen te maken en tot deelgenoten van al wat Hij deed en leerde, opdat zij zó voor het apostolisch ambt zouden worden voorbereid. Dat de Apostelen al hun heil en geluk bij de Heere hebben gezocht, is ons tot vertroosting. Tot een dergelijke navolging roept de Heere nog de vredeboden, die Hij zendt. Hij is hun Deel, en nu moeten anderen voor hun tijdelijke welvaart waken en zorgen; gelijk de Apostel zegt Gal. 6:6: *Die onderwezen wordt in het woord, dele mede van alle goederen dien, die hem onderwijst*. En wederom: *Alzo heeft de Heere bevolen, dat die het Evangelie verkondigen, ook van het Evangelie zullen leven*. Maar deze en anderen zijn dan ook geroepen om het uitwendige op te offeren, wanneer de ongerechtigheid daarin is, die ons wil verhinderen in de navolging van CHRISTUS.

Het geluk en verborgen heilgoed van de navolging des Heeren bestond voor Filippus daarin dat hij van nu aan steeds bij Jezus mocht zijn. Zie, daarin bestaat het nog. Want ofschoon CHRISTUS naar Zijn mensheid niet meer op aarde is, zo wijkt Hij toch met Zijn Godheid, Zijn Geest, Zijn genade en middelaarheerlijkheid nimmer van ons, maar wordt nog door middel van de prediking van zijn gezanten door God, de Vader, alzo in de wereld gezonden dat Hij nog altijd zoekt, - Hij, de Heere Jezus CHRISTUS Zelf - en ook vindt, nu dezen, dan genen. En dan is het: *volg Mij!*

Voorwaar, een groot voorrecht! Mensen zijn elkaar op de duur hinderlijk. Maar een treurige, die wacht op de vertroosting Israëls; maar een slechte, een ongeleerde, die daar bidt: *Heere, leid mij in Uw waarheid en leer mij* (Ps. 25:4, 5); maar een dode, die daar schreeuwt: *laat mijn ziel leven en zij zal U loven* (Ps. 119:175), is de Heere Jezus nimmer hinderlijk. Integendeel, Hij wil de zodanige graag leren, daarom wil Hij hem dag en nacht bij Zich houden, opdat hij door Jezus leven moge. Wij mogen wel aannemen dat Filippus, toen de Heere hem vond, Hem allerlei vragen van vertwijfeling en al zijn ellenden, zijn volkomen verderf zal hebben voorgehouden, en daarmee Hem overladen zal hebben. En als nu Jezus Filippus gevonden had, om hem de liefde Gods te doen zien, dat hij door Jezus zou leven, heeft Jezus tot Filippus gezegd: *volg Mij!* Om daarmee tot hem te zeggen: 'blijf van dezen ogenblik af altijd bij Mij; Ik wil u leren en gij zult alles in Mij vinden, waarom het u te doen is, opdat gij rust vindt voor uw ziel.'

Daarin bestaat nog, wat de hoofdzaak aangaat, de navolging van CHRISTUS. Zo kwam steeds en komt nog tot ons het genadig bevel des Heeren: *volg Mij!* Op dit

woord mogen wij al onze wanhopige vragen, onze gehele dodigheid, al onze ellenden voor zijn voeten neerwerpen, het aan Hem klagen en belijden waarmede en hoezeer zonde, duivel en nood ons kwellen, en hoe wij daaronder gebogen liggen en niet weten dit over een te brengen met het woord der belofte, namelijk dat wij niet zullen sterven; - ook dán is Hij daar, heeft ons gevonden, vindt ons en zegt: *volg Mij*. Zo wil Hij ons dan bij Zich hebben en houden met al onze lasten, verkeerdheden en ongerechtigheden. Terwijl zijn *volg Mij* het ons zegt: "Ik wil u leren, werp al uw lasten op Mij, daar is reeds in alles voor u voorzien, en komt alles goed uit. Mijn Vader heeft u lief, zo zult u Mij niet tot last zijn; blijf bij Mij, Ik blijf bij u. Ik wil u dragen, Ik wil u bij toeneming het licht in uw duisternis doen opgaan, zodat u Mij zult loven en zeggen: Alles hebt Gij welgemaakt." God is liefde!

Zo is dan dat: "volg Mij" een Koninklijke vergunning. Ik heb u geroepen bij uw naam, opdat u Mijn wil doet en geleid wordt niet naar uwe dwaze mening, maar naar Mijn alleen behoudende en zaligmakende raad. Verlaat u daarop; waar Ik blijf, daar blijft ook gij van dit ogenblik af.

Welk een voorrecht dit is, door God zó innig bemind te zijn, kan slechts hij aan anderen meedelen, en hij zal dit ook doen, die zichzelf heeft gekend en kent in zijn dood en zijn rampzaligheid en door de Heere is begenadigd om bij Hem te blijven, en wiens ziel van de Heere voortdurend antwoord ontvangt met woord en daad, antwoorden des levens, waarbij het door dood en leven gaat.

Zulke vragen zoals die in het hart van Filippus zijn opgekomen; zulke antwoorden moet hij hebben ontvangen. Want daar is maar één weg des levens, en deze wordt door alle begenadigden maar gevonden in één Jezus. Welk een schat draagt dan zulk een hart met zich om, welk een levende schat! Die schat kan men niet voor zichzelf behouden. Gelijk men zelf gevonden is en gevonden heeft, zoekt men ook totdat men iemand vindt, die naar troost begerig is, wie men het gevondene kan meedelen. Hoort slechts en verblijdt u, gij die door de Heere begenadigd zijt. De Heere maakt u niet alleen gelukkig, maar heeft u ook uitverkoren om anderen gelukkig te maken. De zodanige gaat gij spoedig zoeken en u vindt ze ook, als Gods tijd, als Gods uur gekomen is.

Filippus vond Nathanaël en zeide tot hem: wij hebben Hem gevonden, van wien Mozes in de wet geschreven heeft, en de Profeten, namelijk Jezus de Zoon Jozefs, van Nazareth.

Merkt op het woord wij - "wij hebben gevonden." Hij zegt niet: „Ik heb gevonden." Hoe liefelijk is toch de gemeenschap der heiligen! Wanneer daar één lijdt, lijden allen; wanneer één zoekt, zoeken allen; wanneer één zich verblijdt, verblijden zich allen. Merkt het ook op dat hij niet over dat heil spreekt op zichzelf, maar over Hem, in Wie hij dat heil heeft gevonden. Eindelijk dat zijn geloof geworsteld heeft over hetgeen in de boeken van Mozes en de Profeten gelezen wordt. De gemeente vindt in het geschreven Woord de Persoon des Heeren, in omtrekken, beelden, beloften. Dat maakt haar verlegen, dat doet haar naar troost begerig zijn, dat wekt al haar verlangen op, dat laat haar vrede noch rust, totdat zij de Beloofde gevonden heeft; óf lichamenlijk gelijk toen ter tijd, óf, - gelijk ook toen - geestelijk, dat is door de Heilige Geest. Wij zien dat die Beloofde haar persoonlijk bekend, persoonlijk door haar gevonden wordt en deze is juist Dezelfde, en geen ander, als Hij, van wie Mozes en de Profeten hebben geschreven. Waar dit het geval niet is, mag de gemeente rechtzinnig zijn; zij heeft slechts een geschiedkundig geloof en blijft dood. Zoekt derhalve bij het lezen van Wet en Profeten niet voorspelling en vervulling op zichzelf. *De kennis maakt opgeblazen,*

maar de liefde sticht. Die God liefheeft, is van Hem gekend. Zoekt als arme zondaren, als vloek- en doemwaardigen de Heere, en bij Hem vrede voor uw ziel. Dan zult u volkomen verstaan wat de Profeet zegt: "Waarlijk! Hij heeft onze krankheden op Zich genomen en onze smarten heeft hij gedragen. Hij is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld. De straf, die ons de vrede aanbrengt, was op Hem, en door zijn striemen is ons genezing geworden" (Jes. 53 :4 en 5). O, dan zult gij vermoeide en belaste, leren u te verblijden over de wet van onze God, die wij vinden in Leviticus 1. De Heere onze God zelf geeft ons die wet, opdat wanneer wij tot Hem willen naderen, wij tot Hem niet behoeven te naderen met iets van het onze. Een rund of lam is het; slechts dit mogen en zullen wij de Heere brengen; slechts daarop ons laten neerzinken in onze verlorenheid. Op zulk een rund of lam mogen en zullen wij onze zonde leggen, om het daarna te doden. Rund of schaap sterft in de plaats van de zondaar, het gaat op de altaar in de vlammen op - en des zondaars zonden zijn verbrand. Hij gaat in het geloof naar huis, gerechtvaardigd door het bloed, door de dood van het onschuldig gedode rund of lam. Was dat niet een prediking van CHRISTUS? Gelijk ook Johannes zegt: "Zie het Lam Gods!" Slechts door Jezus leven wij; zó wil het God.

Wij vinden Hem, wanneer wij om troost bekommerd zijn, een ieder voor zichzelf en een ieder voor de velen, dat ook zij Hem hebben gevonden, en algemeen wordt dan het vreugdegejuich: Gods Woord is waar. Wat Hij belooft, vervult Hij, juist dan, als wij het zoeken willen opgeven, - daar wij zolang zochten en niets vonden dan het tegendeel.

Wilt u Jezus vinden? Volg Zijn voetstappen, zoek Hem in het geschreven Woord, namelijk in de vijf boeken van Mozes en de Profeten. Zo is de leiding van de Heilige Geest. U zult Hem persoonlijk vinden, gelijk Petrus de Apostel, betuigt: *Wij hebben het profetische woord, dat zeer vast is, en gij doet wel dat gij daarop acht geeft, als op een licht schijnende in een duistere plaats; totdat de dag aanlichte en de Morgenster opga in uw harten* (2 Pet. 1:19).

Maar waaraan heeft dan Filippus Jezus herkend als de beloofde Messias, daar hij Hem toch noemt de *Zoon van Jozef van Nazareth*? Hoe heeft Hij zich zulke gedachten over Jezus kunnen vormen, daar er toch geen uitwendig teken was?

Flippus heeft geen aardse koning gezocht, gelijk de zichzelf genoegzame Joden, hij heeft de Heiland der wereld, de Heiland van zijn eigen ziel gezocht, en dezen heeft hij in Jezus gevonden.

Zo vindt nog ieder verlorene dezelfde Jezus, van wie Mozes geschreven heeft en de Profeten dat naar het uitwendige niets aan Hem te zien is, - maar de heilbegerige kent Jezus aan Zijn trouw, aan de genade welke is uitgestort op Zijn lippen (Ps.45 : 3). Deze genade stroomt het hart binnen, het beladen en verslagen hart, zij sleept in haar vaart zonde en dood mee, en laat een vrede, een troost achter, waarvan de ziel in het bijzonder voor zichzelf deze zekerheid ontvangt, dat zij zeggen kan: "Gij hebt mijn ziel liefelijk omhelsd, dat zij in de groeve der vertering niet kwame, want Gij hebt al mijn zonden achter Uw rug geworpen" (Jes. 38:17). Daar staat van de Heere geschreven: Ik heb de vermoeide ziel dronken gemaakt, (verzadigd) en Ik heb alle treurige zielen vervuld (Jer. 31:25); Hij zal het gekrookte riet niet verbreken, en de rokende vlaswiek zal Hij niet uitblussen (Jes. 42 :3, 45:24). Daaraan herkent men Hem bij bevinding, dat juist Hij het is, van Wie Mozes geschreven heeft en de Profeten. Zo erkende Filippus JEZUS, en hield dit niet alleen voor zichzelf. Maar vond Nathanaël en deelde het aan hem mee; ergerde zich niet aan het uitwendige, maar zei: Jezus is de Zoon van Jozef van Nazareth. Hij spreekt iets uit dat ons verwonderen kan. Maar de

Zoon van Jozef van Nazareth heeft voor Filippus niets ongerijmds, niets dat ergert; hij had Jezus gevonden en bij Hem de rust van zijn hart. Het schijnt dat dit "van Nazareth" het geloof van Filippus nog versterkt heeft. Des hemels troost behoeft geen uiterlijke glans, wil noch verzilverd, noch verguld zijn; komt in onze armoede armelijk en verachtelijk tot ons, opdat wij zoo hoogheid en macht des te heerlijker ondervinden.

Dit "van Nazareth" kon Nathanaël niet duidelijk worden. Hij antwoordde: kan uit Nazareth iets goeds komen? (zie 1 Kon. 14:13)! Het schijnt dat hij heeft willen zeggen: Is het mogelijk, mijn lieve Filippus? Hoe kan uit deze poel van goddeloosheid ons heil komen? Dat zou toch een ongehoorde zaak zijn! Zo heeft dan Nathanaël zijn ganse leeftijd niets van Jezus' verblijf in Nazareth, waar Hij toch dertig jaren had doorgebracht, vernomen, niets daarvan geweten! Hierin wordt de liefde Gods openbaar. Zij verschijnt waar, zoals én aan wie zij wil. God houdt zijn grootste en beste schat voor de wereld verborgen; ja menigmaal ook voor de Zijnen, zodat zij zich diep moeten schamen dat zij die gezocht hebben, waar hij niet was, en gezegd dat Hij daar niet kon zijn, waar Hij werkelijk was.

Het komt mij voor, dat de vraag van Nathanaël nog in aller hart leeft. Die schat moet ergens verborgen zijn, uit een plaats komen, slechts niet daar, slechts niet van daar, waar God hem weggelegd heeft, dat is, waar naar onze berekening niets goeds wassen en bloeien kan. Zulke geringe gedachten hebben wij van Gods almacht, liefde en genade. O, word een Nazaréner! Dan ondervindt u dat toch uit Nazareth iets goeds komt. Daar is geen plaats te goddeloos dan dat God zich daar zou ophouden; hetzij om de zijnen te redden, hetzij om de zondaars te overtuigen, opdat zij geen verontschuldiging hebben in de dag des gericht. En zo schittert juist in een Nazareth, Galiléa der heidenen (Jes. 8 : 23; 9:1), Zijn lankmoedigheid, Zijn geduld het heerlijkst. En zoals het vroeger geweest is, is het nog.

Filippus antwoordde naar Gods wijsheid, toen hij zei: *kom en zie!* Kom tot Hem, zoek Zijn aangezicht in uwe radeloosheid, dan zult u ondervinden wie Hij is, en dat Hij het is. Zo kwam dan Nathanaël om te zien. Jezus zag Nathanaël tot Hem komen en zei van hem: *Zie een waar Israëliet; of: zie waarlijk een Israëliet, in wie geen bedrog is.* Zo kende dan Jezus hem door en door tot in het diepst zijner ziel, tot in het diepste van zijn hart; Hij kende zijn zin en zijn mening. En zo kent Jezus de ware Israëlieten gisteren en heden. Zie, spreekt de Heere, als ware hier iets zeldzaams te zien, waarlijk, zegt de Heere; en Zijn waarlijk verheft Zijn getuigenis boven allen twijfel en alle verdenking, ook wanneer een waar Israëliet zichzelf verdoemt als een, die niets bezit dat recht is. Of wat, - is ons hart niet arglistig? Is het niet nu laatlund, dan moedeloos? Komt niet uit het menselijk hart dwaasheid voort mitsgaders alle zonden? Hoe kan het dan zonder valsheid zijn! Ja, toch zonder valsheid - door de genade. Dit is de begeerte der oprechten, zonder valsheid te wezen. Toon de geneesheer uw wonden, deel Hem uw ziekte mee, ook de oorzaak van uw wonden, de krankheid, zo u die kent; verberg voor hem niets! Bedek uzelf niet, leg hem uw wonden bloot, opdat hij u geneze, al moet hij diep insnijden. Wacht niet tot morgen, tot overmorgen.

Ga tot uw zielsarts, ga tot Hem met uw pas bedreven zonde, dan bent u zonder valsheid. Dan bent u een waar Israëliet, een waar Christen. Een Israëliet is hij, wie het gelijk Jakob aan de beek Jabbok (Genesis 32 : 26; vergelijk Hoséa 12:4, 5) om de Heere en Zijn waarheid, trouw en genade te doen is. In hem is geen valsheid, want hij heeft geen nevenbedoelingen, kent ook geen bedenkingen; hij geeft zich aan de Heere over, legt zich voor Hem bloot, gelijk hij is.

Zij zijn niet allen Israël, die uit Israël zijn, zegt de Apostel, Rom. 9, en wederom in het 2^e hoofdstuk: *die is niet een Jood, die het in 't openbaar is, - maar die is een Jood,*

die het in 't verborgen is, wiens lof niet is uit de mensen, maar uit God. Een waar Israëliet staat tegenover God zó, dat hij hem voor God houdt en zich nooit van zijn naam bedient, dan waartoe die naam geopenbaard is. Hij zal niet zoeken om God te bedriegen onder schijn van vroomheid, ook niet om de naaste te benadelen onder schijn van Godsvrucht. Hij gebruikt Gods Naam niet voor eigen bedoelingen, niet de naam van zijn naaste uit zelfzucht. God en Zijn Woord wordt door hem heilig gehouden. Hij is wat hij is, en geeft zich gelijk hij is. Hij verlaat zich niet op zijn verstand, de rede kan hem niet helpen. God moet hem helpen, God moet hij eren; God moet hem kennen, of mensen al wat van hem weten, het gaat hem niet aan. God moet zich zijner hebben ontfermd, moet zijn God wezen. En wat God gezegd en beloofd heeft, 't moet aan hem worden vervuld. Het moet bij hem overeenkomen met Gods Woord, eerder heeft hij geen rust. Dan kan men menigmaal met God richten, bedenkingen bij Hem inbrengen, gelijk Jozua 7: 7; ja, in het gebed tegen Hem toornen. En dit geschiedt niet, zonder dat men zich later des te dieper verootmoedigt, en in ootmoed Gods heil aanschouwt. Daarbij blijven God en de mens vrienden, gelijk de zoon, terwijl hij geslagen wordt, met zijn gewezen sterker is dan de vader, die hem tuchtigt.

Zo ligt alles eenvoudig en niet dubbelhartig in het gemoed van hem, in wie geen bedrog is. Deze eenvoudigheid: het staat dáár geschreven, dát is waarheid, zó moet het geschieden, ik kan naar het andere niet vragen - is het kenteken van des Heeren schapen. Zoals geschreven is Zefanja 3:13: *De overgeblevenen van Israël zullen geen onrecht doen, en geen leugen spreken, en in hun mond zal geen, bedrieglijke tong gevonden worden, maar zij zullen weiden en nederliggen, en niemand zal hen verschrikken.* Zo ook Openb. 14:5; Ps. 24 : 4 en Ps. 32:1.

Er staat van de Heere Jezus geschreven: *Zijn rieken zal zijn in de vreze des Heeren* (Jes. 11:3). Zo rook Hij de eenvoudigheid des harten en de waarheid van Nathanaël, daarin had Hij een welgevallen, Hij bemoedigde hem, door hem te zeggen wat daar bij hem op de bodem van zijn hart lag. Daarover moest Nathanaël zich verwonderen, dat hij iemand ontmoette, die hem zei, hoe het in waarheid bij hem gesteld was. Vandaar de vraag: *van waar kent Gij mij?* Dat kunnen - dit is de bedoeling - anderen U toch niet van mij hebben gezegd; want zij kennen mij niet. Of zij miskennen mij en verstaan niet wat ik spreek uit mijn hart, welk een strijd, welke bedenkingen ik heb, en hoe in mijn hart alles verward is, omdat ik tot dusver niet zien of geloven kan dat God mij verlost heeft en bij mij is, en er van Zijn beloften nog iets zou kunnen komen.

En welk oprechte heeft Psalm 139 zó in zijn geheugen, dat hij daaruit sluitredenen vormt. Als een kind wil hij zien, tasten, voelen, ondervinden. Ja, hij wil geloven; maar dan moet God ook aan hem Zijn woord en Zijn beloften waar maken; anders meent hij dat God niet weet wat er ligt op de bodem van zijn hart en kent hem niet. Hij gaat zonder God daarheen, God zal hem wel hebben vergeten; want hij heeft nog niet, gelijk hij meent, de verzegeling van de waarheid Gods.

Wij bemerken dat Nathanaël niet ontkent, dat hij een Israëliet is zonder bedrog. Maar hoe kon hij zich zo iets laten zeggen. Wist hij dan zo zeker, dat in hem geen bedrog was? Ik voor mij meen, dat hij zich niet in bespiegelingen verdiepte, niet veel daarover gedacht heeft, naar geen uitwegen zocht om uit liefde van de zonde aan de genade te ontsnaken; dat hij veel zal hebben gebeden om een hart vast in Gods wegen; ook wel aan eigen oprechtheid zal vertwijfeld hebben, - maar daarentegen niet vertwijfeld aan de oprechtheid als vrucht van de Heilige Geest in hem. En met David heeft gebeden: *doorzoek mij, of Gij een schadelijken weg bij mij vindt* (Ps. 139). Hij heeft daarbij gedacht, dat God het veel beter wist, dat het hem om dit éne waarlijk te

doen was, om de ere Gods, om Zijn waarheid, vreze en getrouwheid; om de waarheid der Goddelijke belofte, van genade en eer voor dit en het volgende leven, voor zichzelf en het Israëls Gods. Ook wanneer hij door het tegendeel werd neergedrukt. Ik meen dat een ieder die eenvoudig en oprecht is, wel in zijn eigen gemoed kan verzekerd zijn, dat hij geen lust heeft in de wereld, geen lust om God en mensen wat wijs te maken. Wat uit de waarheid geboren is, heeft geen behagen in de leugen, zijn werk moet in ieder opzicht in waarheid zijn en God geeft dit. Maar de wezenlijke huichelaars weten nergens van dan van overpleisteren, en maken wel dat zij weg komen, als de ogen des Heeren lichten als vuurvlammen.

Hoe heerlijk werd Nathanaël verrast en vertroost door des Heeren antwoord: *Eer u Filippus riep, toen gij onder de vijgenboom waart, zag Ik u.* De Oosterlingen hadden gewoonlijk wijngaarden om het huis heen, en vijgenbomen naast of voor hun woning. Deze vijgenbomen bieden door hun grote en neerhangende bladeren niet alleen schaduw, maar zijn ook als een kamer, waar men zich verborgen kan houden, zodat men door de voorbijgangers niet kan worden opgemerkt. En werkelijk zat Nathanaël onder zulk een boom, eer Filippus hem riep - niemand had hem kunnen zien. Wat heeft hij onder die boom gedaan? Bitter geweend over zijn dood, over die van Israël? Over zijn ellenden? Wat heeft hij gedaan? - Het hart voor de Heere uitgeweend, gejammerd, met onuitsprekelijke zuchtingen gebeden; met een ach, God, en ach, hoe lang noch? Wat heeft hij onder de boom gedaan? Gods Woord geopend: ik zal zien wat de Heere tot Zijn volk spreekt; zekerlijk zal Hij tot Zijn gunstgenoten van vrede spreken?

Zo was hij met de Heere, de Onzichtbare alleen geweest, zonder menselijke getuigen - daar was Filippus tot hem gekomen en had hem tot Jezus gebracht. En Jezus had hem gezien! O, nog meer! Hij had gezien wat hem op het hart lag - en zei Jezus dat zijn weg en werk recht was. Daar vielen Nathanaël de schillen van de ogen. Nathanaël antwoordde en sprak: *Rabbi, Gij zijt Gods Zoon, Gij zijt de koning van Israël.*

Wèl de man, wèl de jongeling, wèl de jonge maagd, die voor het eigen hart uit des Heeren woord: *toen gij onder de vijgenboom waart, zag Ik u*, het gevolg heeft getrokken of nog trekt: *'Jezus zag mij, Jezus ziet mij!* Hij kent mij waar ik alleen lag of lig, stortende mijn hart voor de Heere uit. Waar ik Hem mijn nood klaag, mijn ellenden, Hem toon mijn wonden en builen, waar ik jammer en in 't verborgen schreeuw tot God, de God mijns levens, en de Schrift opsla, of ik een woord des levens, der vertroosting van mijn God vernemen mag, dat ik toch niet sterve, maar in dit leven Zijn heil zien moge, de bevestiging en vervulling van Zijn beloften voor ziel en lichaam.'

O zeker, Jezus ziet ons onder onze vijgenboom, in onze kamer, in onze hut. Daarom, rechte paden met onze voeten bewandeld, niet vastgehouden aan twee wegen, tot de Heere gevluht met goed en kwaad, slechtheid en rechtheid, zuiver en zonder bijbedoelingen. Is het dan om God, om Zijn wil, om Zijn weg en waarheid, om genade en verlossing, om Zijn leiding en heilleer, om Zijn eer en heerschappij ons te doen? Dan zal de getuigenis des Heeren niet ontbreken, waarbij Hij ons, onze weg en ons werk *goed* noemt, en dan zullen wij met Nathanaël vrolijk uitroepen: *Rabbi! Gij zijt Gods Zoon, Gij zijt Israëls koning.*

Wij hebben niet lang nodig te onderzoeken wat Nathanaël met deze belijdenis zal gemeend hebben, hoe zijn hart zal zijn geslingerd geworden, wat hij als de grond van zijn heil en zijn rust zal gezocht hebben. 'Rabbi, zei hij - dat is: mijn leraar - ja, nu heb ik U gevonden, Gij weet alles, Gij alleen zijt van nu aan mijn Profeet, de Profeet ons

door Mozes geweest (Exod. 18: 15). Gij hebt voor mij alle raadsels van mijn hart, mijn weg en Gods raad met mij en met al Uw volk opgelost. Gij hebt mijn nood gekend, de diepte daarvan gepeild, toen ik daar lag onder de vijgenboom. Gij hebt mijn weg en werk als in de Heere geschied bevestigd, en mij uit de diepte verlost.'

Dat meent hij met het woord Rabbi, en dat verstaat ook de gemeente daaronder, wanneer zij belijdt: CHRISTUS is ons door de Vader verordineerd en met de Heilige Geest gezalfd tot onze hoogste Profeet en Leraar, Die ons de verborgen raad en wil Gods van onze verlossing volkomen heeft geopenbaard. Verder mogen wij, vooronderstellende dat Nathanaël onder de vijgenboom Gods belofte van zijn Gezalfde (2 Sam. 7 : 12, 13; Ps. 89 : 3-5) in zijn hart overdacht heeft, raden wat hij zal hebben gelezen of de Heere zal hebben voorgehouden (Hand. 4 :14-26). Een psalm zeker, welke ook de Apostelen des Heeren later de Heere in weerwil van het tegendeel als het nochtans des geloofs hebben voorgehouden - de tweede Psalm: "Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik u gegeneerd." En: "Maar Ik heb Mijn Koning gezalfd over Sion, de berg Mijner heiligheid."

Welnu, kind van God, word bij toeneming ellendig dat u jammert: *ik ben niet waardig Uw zoon genaamd te worden!* Daar hebt ge de tweede Psalm. Welnu, gij vrijgemaakte door deze Koning van Israël, wees zo diep in uw nood weggezonden, dat u klaagt: *andere heren behalve Gij hebben over ons geheerst* (Jes. 26 :13), - als u ondervonden hebt dat gij uzelf van die banden niet verlossen kunt! Ook dan troost u de tweede Psalm. En wanneer nu bij dit alles de ijver voor des Heeren huis u verteert, omdat daarin zijn binnengedrongen, die zeggen dat zij kinderen Gods zijn, maar zijn toch schandvlekken, en laten de duivel koning zijn, terwijl zij roemen in de Gezalfde. Dan zal u insgelijks de tweede Psalm als een vademecum (handboek) welkom zijn. Vrolijk zult gij met Nathanaël uitroepen, waar gij ondervindt dat de Heere u toch kent: "Gij zijt Gods Zoon, wij kinderen door genade. Gij zijt Israëls koning," om ons te verlossen uit al onze nood.

Toen Nathanaël deze belijdenis had afgelegd, beloofde de Heere hem *grotere dingen*. En waarlijk! het pad des rechtvaardigen gaat voort van licht tot licht, van genade tot genade. JEZUS antwoordde en zeide tot hem: gij gelooft, dat is: gij gelooft, dat Ik die ben, en dat God toch woord en trouw houdt, en Zijn woord aan u heeft bevestigd; dat gelooft gij, omdat Ik u gezegd heb: Ik zag u onder de vijgenboom. Alzo weerspreekt gij niet, als had Ik u niet kunnen zien. Gij hebt in uw hart de getuigenis gevoeld en gehad, dat Ik alles van u geweten heb, alles van u weet, - *gij zult grotere dingen zien dan deze*.

Nathanaël had iets groots gezien en ondervonden. Met betrekking tot JEZUS, van Wie hij toch niets anders zag, dan dat Hij aan een ander mens gelijk en in gedaante als een mens geworden was, had hij ondervonden dat Die hem gezien had, waar niemand anders hem zien kon. Hij geloofde dat deze Jezus, Gods Zoon, Israëls koning was. Hij die dit van de mens CHRISTUS Jezus gelooft, heeft iets groots gezien. Zijn geloof zal een Koninklijke beloning wegdragen. En het grotere, dat Jezus belooft, belooft Hij niet aan Nathanaël alleen, maar aan allen, die alzo gezind zijn. Zij allen zullen in hun nood en verlatenheid hetzelfde zien en ondervinden, wat de aartsvader Jakob in een droom gezien en ondervonden heeft.

Zo spreekt de Heere: "*Voorwaar, voorwaar! Ik zeg u, van nu aan zult gij de hemel zien geopend en de engelen Gods opklimmende en nederdalende op de Zoon des mensen.*"

Deze verheven woorden worden zeer verschillend uitgelegd, welke uitleggingen alle daarin overeenkomen, dat de Heere dit van Zichzelf gezegd heeft, dat de engelen Hem zullen dienen, of dat Hij daardoor Zijn verbinding met de hemel tot Zijns Vaders bijstand heeft willen aanduiden, en dat zijn jongeren van nu aan getuigen daarvan zouden zijn. Ja, sommigen menen zelfs, dat men de woorden "opklimmen en nederdalen" zo moet lezen, als ging het nederdalen aan het opklimmen vooraf. Waar vervalt men niet toe, wanneer men meent dat de uitlegging der Heilige Schrift is als een zeker handwerk! Aanvechting leert op het Woord acht geven. Geef mij een Woord van mijn God in mijn zielsnood, dat ik weet hoe Hij over mij denkt; zeg mij hoe ik het te weten kom, dat God met mij is, dat ik in dit aardse leven Zijn blijvende hulp mag verwachten. Wijs mij, arme zondaar, de weg naar Boven, geef mij het vertrouwen, dat al mijn zorgen en noden gedragen worden door mijn God, en dat daarentegen uit de hoge hemel in iedere nood hulp, moed en troost op mij nederdalen. Geef mij een koord in de hand, dat daar Boven is vastgemaakt, en waaraan ik mij kan vastklemmen; geef mij een ladder, naar boven, die mij brengt tot in Gods Vaderschoot. Toon mij een vrije geopende toegang tot Zijn Vaderhart: dan heb ik rust, dan heb ik vrede!

O gelovigen, die tot God schreit: *Kom mijn ongelovigheid te hulp!* De hemelen, die geopend werden, toen onze Heere Zich liet dopen, zijn sedert geopend gebleven - de hemelse poorten van paarlen staan voor ons open dag en nacht. De Engelen, die de Heere dienden in de woestijn, hebben deze aarde, welke toch des Heeren is, niet verlaten. De Zoon des Mensen, gelijk de Heere zich hier noemt in Zijn sterke liefde, is onze Ladder. De Zoon des Mensen, die ADAMS schuld, zonde en straf op zich wilde nemen, als zijn erfenis, om ons daarentegen tot erfgenamen Gods en Zijn mede-erfgenamen te maken, is onze ladder, die hemel en aarde verbindt. Hij, *IMMANUEL, God met ons.* Zijn niet de Engelen gediensdige geesten, uitgezonden tot dienst dergenen, die de zaligheid zullen beërven? (Hebr. 1:14). Hoe menigmaal liggen de Jakobs des Heeren neer in de bange nacht op de harde steen van zielsnood en uitwendige zorgen! Maar zijn wij dan geheel verlaten? O zeker niet! *Deze ellendige riep, en de Heere hoorde, en Hij redde hem uit al zijn benauwdheden. De Engel des Heeren legert zich rondom hen, die Hem vrezen en redt hen uit* (Ps. 34:8, 9). *Hij zal Zijn Engelen van u bevelen, dat zij u bewaren op al uw wegen* (Ps. 91 :11).

Hoe is het mogelijk? Kan God, de rechtvaardige en heilige God, die mij boze mens straffen en verwerpen moest, zich zo aan mij openbaren? Kan Hij nog over mijn nood, naar lichaam en ziel, voor huis en hof, voor vrouw en kind zich ontfermen? O, dat kan Hij, dat wil Hij! Jezus onze Heere, Die al onze zonden gedragen heeft, - Die in alles verzocht wilde worden, gelijk wij, - houdt ons de hemel open, houdt voor ons geopend het door Hem voor eeuwig ontsloten Vaderhart. Tot Jezus'Persoon, tot Zijn verdiensten, tot Zijn heerlijkheid Die de Middelaar is tussen God en mensen, is de voortdurende Engelenvlucht, ons ten zegen. Van de aarde, waarop wij neerliggen, klimmen zij op ten hemel, voorbij de Middelaar heen en zo tot God. En langs deze weg stijgt uw kommer, stijgen uw zorgen, angsten en plagen naar Boven. En aan 't bovineinde van de ladder staat de Heere, Die woord en trouw houdt; daar staat de troon der genade. En van deze troon wenden de Engelen zich tot de Middelaar en onze Voorspreker en dalen van deze Middelaar weer op ons neer. En zo ondervinden wij het: *Hij helpt Zijn ellendigen heerlijk.* En ondervinden het eindelijk ook dat de Engelen ons, wanneer wij in de Heere zijn ontslapen, daar heendragen; waar de kroon ons wacht, de kroon der rechtvaardigheid. Zeggen wij het nog eenmaal: Nathanaël zou het die niet alleen voor zichzelf zien, zien met geestelijke ogen; niet voor zichzelf

alleen zou hij ondervinden, *maar gijlieden zult zien*, spreekt de Heere. Al Zijn jongeren zouden het zien. Getreden dan in de kruisschool van de Heere Jezus, *met verloochening van onszelf*; en luisteren naar de stem, de stem van de Goede Herder. Welk een heerlijkheid, welke zaligheden, welke uitreddingen, wondervolle uitkomsten zien, ondervinden, beleven wij, Hem navolgende, van het ogenblik af dat wij geloven dat Hij is! Al was dit geloof slechts als een mosterdzaad. Wat Hij belooft, vervult Hij ook van nu aan, vanaf het 'heden'onzes geloofs. *Voorwaar! voorwaar!*, is Zijn eed voor de erfgenamen der zaligheid.

Dat, Zijn "voorwaar! voorwaar!" bestaat, ook als de zee woedt en bruist. Steunen wij dan in onze nacht en donkerheid op Zijn genade en waarheid; ook al kunnen wij van treurigheid ons aan niets meer vasthouden. Hij blijft getrouw. Het is de weldaad van Zijn eigen mensheid, welke Hij voor ons mensen aannam; dat zij ons is als een ladder; langs deze zijn mensheid heen zal Hij door Zijn Engelen tot Hem en van ons af- en weg doen dragen al het onze. En door diezelfde Engelen van de troon der genade uit Hem tot ons en over ons laten brengen al het Zijne. God sluit nimmer voor de ellendigen Zijn Vaderhart. Jezus, de Ladder des hemels houdt de hemel geopend.

Wèl onzer, wij die de Heere standvastig liefhebben, wij die in eenvoudigheid in Hem geloven en ons vasthouden aan de belofte van zaligheid! Wèl onzer, onder de vijgenboom, waar ons geloof worstelt! Hij, die ons ziet, brengt ons wel te voorschijn en zo zullen wij bij toeneming zien dat ons hart zich zal verwonderen. Amen.

11. HET GESPREK VAN JEZUS MET DE SAMARITAANSE VROUW¹³

Toen nu de Heere gewaar werd, dat hiet de Farizeeën ter ore gekomen was, dat Jezus méér discipelen maakte en doopte dan Johannes (hoewel Jezus Zelf niet doopte, maar Zijn discipelen), verliet Hij het land Judea en trok weer naar Galiléa. En Hij moest door Samaria reizen. Hij kwam dan in een stad van Samaria, genaamd Sichar, nabij het veld, dat Jakob zijn zoon Jozef gaf. En aldaar was de bron van Jakob. Jezus nu was vermoeid van de reis en zette Zich zó neer bij de bron; en het was omstreeks het zesde uur.

(Johannes 4: 1-6, Bijbelvertaling van Luther)

Onze Heere Jezus Christus heeft Zich niet lang in Jeruzalem en het land Judea kunnen ophouden. Door de afgunst en de vijandschap van de Farizeeën werd Hij daaruit verdreven. Hadden zij, bestraft door de prediking van Johannes de Doper, het slechts met bitterheid aangezien in hoe groten getale het volk naar deze toeliep, hoe velen zich bij hem aansloten en zich van hen afkeerden, - de vijandschap moest nog toenemen, de afgunst nog groter worden, toen zij hoorden dat Jezus nog méér discipelen maakte dan Johannes. Deze vijandigheid ontweek Jezus. Zijn ure was nog niet gekomen. Daarom ging Hij naar Galiléa terug. De naaste weg voerde Hem door Samaria. Anders maakten de Joden gewoonlijk de grote omweg door Perea, aan de overzijde van de Jordaan, als zij van Jeruzalem naar Galiléa en in omgekeerde richting wilden reizen, alleen maar om niet door het als onrein verafschuwde Samaria te moeten trekken. Ook de Heere Jezus is meermalen die weg gegaan. Maar Hij trok steeds zoals de Vader Hem leidde, zoals de Geest Hem dreef. Thans zouden de Samaritanen het getuigenis verkrijgen, dat de Heere Zijn volk in genade had bezocht. Zo kwam Hij dan op Zijn reis in Sichar, dat is Sichem, bij een veld dat Jakob de Amoriteten ontnomen en zijn zoon Jozef geschonken had. Daar was een bron, die nu nog te zien is, en die Jakob zelf gegraven of in elk geval benut moet hebben, en daarom de bron van Jakob heette. Het was het zesde uur, dat is volgens de wijze waarop wij de dag indelen 's middags twaalf uur, omdat men bij de Joden om zes uur 's morgens de uren begon te tellen. Het was dus het heetste uur van de dag En de Heere Jezus was vermoeid en dorstig en zette Zich neer bij de bron.

Laten wij hier toch een ogenblik stilstaan en erover nadenken, wie het is, die wij zó zien gaan, en die zó uitgeput hier op de rand van de bron zit. De Heere Jezus is het, de eeuwige Zoon van God, door Wie hemel en aarde zijn geschapen, Die elke morgen de zon laat opgaan en des nachts de sterren te voorschijn roept en haar allen haar banen aanwijst. Die de wateren aan de hemel draagt en ze uitgiet op Zijn tijd en uur. -Die reisde, Die trok daar langs de stoffige weg voort. De Heere Jezus kon geen gebruik maken van trein en postkoets; die waren er niet. Moeizaam legde Hij Zijn weg door het land, van de ene stad naar de andere en van het ene dorp naar het andere, te voet af, en werd daarbij moe en mat. Hij werd door dorst gekweld en had alle mogelijke zwakheid te dragen en te gevoelen. - Hij, die toch de Heere uit de hemel is.

Wat heeft Hem dan naar deze aarde, wat heeft Hem in deze zwakheid gedreven? De liefde heeft Hem gedreven, de eeuwige ontferming over de verlorenen! Wij kenden onze God niet meer; Die wilde Hij ons openbaren. Wij hielden de weg van het verderf

¹³ Deze preek verscheen oorspronkelijk onder de titel: "Das Gespräch Jesu mit der Samaritanerin" in "Der Evangelische Sonntagsbote" onder redactie van Prof. Dr. Ed. Böhl in 1866 op 16 en 23 september. Ds. van Heyst plaatste zijn vertaling in "Kerkblaadje", jaargang 69 (1978) in de nummers 20 t/m 25.

voor de weg van het heil, en de weg van het heil verafschuwden wij. Zó doet een ieder die niet in waarheid tot de Heere bekeerd is. De wereld, de zonde houdt hem gevangen en omstrikt, en denkt hij aan God, dan ziet hij in Hem een boosaardig, een hardvochtig man, die maait waar hij niet heeft gezaaid, die inzamelt waar hij niet heeft uitgestrooid. Maar de Heere Jezus is gekomen en heeft rondgetrokken één jaar, twee jaren, drie jaren, - Hij bracht zegen, Hij bracht vrede; het geknakte riet verbrak Hij niet, maar richtte het op; de walmende vlaspit doofde Hij niet uit, maar blies haar aan. Hun die vanwege hun zonden zichzelf veroordeelden, ontsloot Hij de hemel; wie tot Hem riepen in de nood van hun ziel, wees Hij niet af. Hij ontfermde Zich waar ellende was, maakte zieken gezond, gaf blinden het gezicht terug; dreef duivelen uit, nam zonde weg; en heel het volk moest belijden: *Hij heeft alles wèl gemaakt!* Hij trok rond om Zijn Vader te verheerlijken en Diens Naam te openbaren onder een geslacht dat geheel en al van God vervreemd was en van het licht dat Hij bracht, niets zag. Maar Hij droeg daarbij onze zonde, ons ongeloof, onze verkeerdheid en de hardheid van ons hart; als een zware last lagen zij op Zijn rug, en zó reisde Hij. De snerpemde koude bij nacht en de stekende zon overdag was het nog niet eens zozeer, wat Hem kwelde en drukte! Onze ellende, onze vloek, onze verdoemenis lag op Hem, en dit droeg Hij met Zich om. Aan dit alles hebben wij te denken, als wij denken aan Zijn rondtrekken en reizen - aan een menigte van zuchten, aan zo vele tranen, aan zo vele klachten, die Hij in Zijn hart verborg en alle voor Zijn Vader bracht, wanneer Hij haast overal gesloten deuren en gesloten harten vond.

Toen kwam er een vrouw uit Samaria om water te drinken. Jezus zeide tot haar: "Geef Mij te drinken!" Want Zijn discipelen waren naar de stad gegaan om spijs te kopen. De Samaritaanse vrouw zeide nu tot Hem: "Hoe begeert Gij van mij te drinken, daar Gij immers een Jood zijt en ik een Samaritaanse vrouw ben?" (Want de Joden hebben geen gemeenschap met de Samaritanen.) Johannes 4 : 7-9

Terwijl Jezus nu zó neerzit bij de bron, alleen - want Zijn discipelen waren naar de stad gegaan om spijs te kopen -, komt er een vrouw naar buiten om water te putten. Hoe vaak was die vrouw deze weg reeds gegaan en hierheen gekomen! Ook nú heeft zij zich op weg begeven zonder verder aan iets te denken. Zij ziet die man daar zitten en kijkt hem wellicht nieuwsgierig aan, maar heeft geen vermoeden van het heil, dat voor haar in Hem gereed ligt.

Maar al ziet deze vrouw in Jezus niets, toch ziet Hij in haar iets, namelijk een arme ziel, weggezonden in het slijk van de zonde, verstrikt in de banden van de duivel, en in Zijn hart zijn gedachten van vrede om haar te verlossen. Hij knoopt een gesprek met haar aan, zoals de omstandigheden het meebrengen, en zegt: "Geef Mij te drinken!"

Welk een nederbuigende goedheid van de Heere Jezus! Maar dat is zó Zijn manier van doen. Als Hij komt om te zegenen, als Hij de schatten van de hemel met Zich meebrengt, als Hij met volle handen komt om gelukkig te maken en zegen te schenken, tijdelijke en eeuwige zegen, dan treedt Hij binnen als een bedelaar, als één die de hulp van de mens inroept, alleen om de toegang tot de harten te openen en ze ontvankelijker te maken. Als de Heere die weduwe te Zarfath wil onderhouden in de grote hongersnood en tegelijk wil bewaren bij het geloof in de levende God, en haar wil overladen met Zijn overvloed, komt de profeet Elia bij haar met een dringend verzoek en zegt tot haar, die de laatste bete wil voorbereiden en dan ook wil sterven met haar kind: "Ik verzoek u, breng voor mij ook een bete broods mee!" (1 Koningen 17). En als de Heere komt om Abraham aan te kondigen: "Over een jaar zult gij de zoon

hebben, de beloofde, reeds lang verwachte zoon, en in hem Christus", treedt Hij toe als een vermoede vreemdeling met Zijn begeleiders en laat Zich door Abraham verkwikken (Genesis 18).

Onze wegen zijn in 's Heeren hand, onze schreden en treden worden door Hem geleid; niet alleen onze levensweg over het geheel, neen, ook in het kleinste en geringste. Geen schrede is er, of Hij slaat er acht op; geen uit- en ingaan, of Hij houdt er Zijn oog op gericht. En waar Hij Zijn genade wil openbaren, waar Hij een ziel wil verlossen en tot Zich trekken - hoe groot en gewichtig wordt daar naderhand wat tevoren klein en gering was! Jozef wist het niet, toen hij in opdracht van zijn vader uitging om zijn broeders te bezoeken, dat hij de weg insloeg om zich naast de troon van de koning neer te zetten en de verlosser te worden van een machtig volk en van zijn vader en broeders. Mozes wist het evenmin, toen hij zijn schapen dieper de woestijn in dreef, dat de Heere hem zou verschijnen in de brandende braamstruik, die toch niet verteerd werd. Ook David dacht nergens aan, toen hij zijn broeders bezocht, en had er geen vermoeden van dat de Heere voornemens was hem te verheffen. Waaraan zullen die vissers gedacht hebben, die in hun scheepjes waren gestapt om de netten te verstellen, eer de roepstem tot hen kwam: "Ik zal u tot vissers van mensen maken."? En waaraan die tollenaar Levi, later Matthéüs genoemd, toen hij zich op die dag op de tolbank neerzette en zijn geweten hem geen rust liet, eer in zijn door de zonde gekwelde hart het woord van de Heere Jezus viel, een woord van genade en macht: "Sta op en volg Mij!"?

Op hoe vele plaatsen en op hoe velerlei wijze treedt de Heere Jezus een mens tegemoet zonder dat deze er erg in heeft! In het dagelijks werk, in het doen en laten van de mens om de aardse dorst te lessen en het aardse gewin na te jagen, bij de gewoonste verrichtingen, ja ook op de wegen van de zonde, in de roes van het genot, daar zit de Heere Jezus langs de weg, daar treedt Hij de mens tegemoet.

Die vrouw heeft er aanvankelijk geen vermoeden van wat de Heere Jezus eigenlijk wil. Zij blijft bij het uiterlijke staan en verwondert zich erover dat deze man, die zij aan zijn spraak, misschien ook aan zijn kleding als een Jood herkent, van haar te drinken verlangt. De Joden hielden namelijk de Samaritanen, die hun tempel en eredienst hadden nagemaakt, voor erger dan de heidenen en hadden geen omgang met hen. Evenmin de Samaritanen met de Joden. Vandaar die bittere vraag van deze vrouw, alsof zij wilde zeggen: "Verlaagt Gij, Jood, U tot een verzoek bij een Samaritaanse, omdat Gij nu door dorst gekweld wordt?"

Hier zien wij, welk een hoogmoed, welk een verblinding en onbarmhartigheid bij die mens opkomt, die niet naar de Heere vraagt en tóch op zijn manier vroom wil zijn; die niet 's Heeren wegen verkiest, maar aan eigen godsdienst vasthoudt. En dat moet dan nog ijver voor God en godsdienst heten, dat moet dan nog een teken van echte godsdienstigheid zijn, wat toch in de grond van de zaak niets anders is dan haat tegen God en de naaste! Vandaar dat haten en veroordelen van de waarachtig-gelovigen door de wereld, zowel door de goddeloze wereld als door die wereld, die een schijn van vroomheid heeft.

Hoe geheel anders de Heere Jezus! Niet alsof Hij onverschillig zou zijn tegenover datgene wat een mens gelooft, en de wijze waarop hij leeft. Integendeel, hoe nadrukkelijk getuigt Hij en laat Hij getuigen: "Wie in de Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven; wie echter de Zoon niet gelooft, die zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blijft op hem" (Joh. 3 : 36)! En op een andere plaats: "En gij, Kapernaüm, dat tot de hemel toe verheven zijt, gij zult tot in de hel nedergeworpen worden" (Matth. 11 : 23), - omdat deze stad Hem in haar midden gehad en zich toch niet tot

Hem bekeerd heeft. En weer op een andere plaats: "Indien uw rechteroog u ergert, ruk het uit en werp het van u; want het is u beter, dat gij met één oog het Koninkrijk Gods binnengaat, dan dat gij twee ogen hebt en in het helse vuur geworpen wordt, waar hun worm niet sterft en hun vuur niet uitdooft" (Matth. 5 : 29; 18 : 9; Markus 9 : 47v.). Maar juist omdat Hij de afgrond ziet, over welks rand wij, die van nature blind zijn, heentuinmelen; omdat Hij weet, dat diegene verloren is, die niet in waarachtige bekeering zich tot Hem gewend heeft en bij Hem blijft; omdat Hij weet dat het niet onverschillig is wat een mens gelooft en hoe een mens leeft, maar dat eeuwige verdoemenis of eeuwige zaligheid daarvan afhangt, - dáárom juist buigt Hij Zich tot ons neer in deze zondige wereld; dáárom gaat Hij u achterna op uw dwaalwegen; dáárom zet Hij Zich dáár neer, waar gij heen moet komen, en dringt Hij bij u aan, al wijst gij Hem ook af; daarom roept Hij u, staat Hij voor de deur en klopt aan; want Hij heeft geen behagen in de dood van de zondaar, maar daarin dat hij zich bekeert en leeft.

Jezus antwoordde en zeide tot haar: "Indien gij de gave Gods kendet, en wie het is die tot u zegt: Geef Mij te drinken!, dan zoudt gij het Hem gevraagd hebben en Hij zou u levend water hebben gegeven." De vrouw zeide tot Hem: "Heere, Gij hebt immers niets om mee te putten, en de bron is diep; vanwaar hebt Gij dan levend water? Zijt Gij groter dan onze vader Jakob, die ons deze bron gegeven heeft, en hij heeft eruit gedronken en zijn kinderen en zijn vee?" Jezus antwoordde en zeide tot haar: "Ieder, die van dit water drinkt, zal wederom dorsten. Wie echter van het water drinkt, dat Ik hem zal geven, die zal in eeuwigheid niet dorsten; maar het water, dat Ik hem zal geven, zal in hem tot een bron van water worden, dat opwelt tot in het eeuwige leven." Johannes 4 : 10-14

Maar al slaat de mens ook geen acht op de stem van de Heere Jezus, al laat hij Hem ook buiten staan en aankloppen zonder open te doen; al verstaat hij ook Zijn woorden niet, omdat hij ze niet wil verstaan, althans niet zó wil verstaan als Hij ze geeft. Hij houdt niet op, Zich in liefde en genade steeds meer te openbaren en steeds meer en dringender de behoefte van de ziel te wekken.

Zo heeft Hij het tegenover deze vrouw óók gedaan. Daarom zegt Hij tot haar: "Indien gij de gave Gods kendet", - tot nu toe begeert en wenst gij immers alleen maar de zichtbare dingen, alleen maar de gaven van de wereld en de duivel! - "en wie het is, die tot u zegt: Geef Mij te drinken!, dan zoudt gij het Hém gevraagd hebben en Hij zou u levend water hebben gegeven." En omdat de vrouw nog niets wil merken, maar in haar blindheid het waarachtige heil, de heilige en heilbrengende waarheid spottend verwerpt, door te zeggen: "Zijt Gij groter dan onze vader Jakob, die ons deze bron gegeven heeft, en hij heeft eruit gedronken en zijn kinderen en zijn vee?", - in deze woorden laat zij toch tegelijk blijken dat zij heel goed gevoeld heeft dat de Heere Jezus over grote en gewichtige dingen spreekt! - gaat de Heere Jezus voort Zich geheel en volkomen te openbaren: "Ieder, die van dit water drinkt, zal wederom dorsten. Wie echter van het water drinkt, dat Ik hem zal geven, die zal in eeuwigheid niet dorsten; maar het water, dat Ik hem zal geven, zal in hem tot een bron van water worden, dat opwelt tot in het eeuwige leven."

Die vrouw verachtte met haar woorden Christus en dreef de spot met Hem, alsof Hij méér beloofde dan Hij zou kunnen volbrengen. Zij, betichtte Hem van aanmatiging, dat Hij méér wilde zijn dan de aartsvader Jakob, die zich toch ook met deze bron tevreden gesteld had. Zij beroemde zich op haar afstamming van Jakob - naar het vlees stamde zij ook werkelijk van hem af -, al wandelde zij toch niet in de

voetstappen van zijn geloof. Neen, zij deed op haar manier als de Farizeeën, die zich op Abraham en Mozes beroemden. Het is trouwens over het algemeen het vlees eigen, zich op verkeerde wijze op het licht van mensen te beroemen, alleen om de glans van de waarheid Gods te ontwijken (vgl. Joh. 8 : 39; Lukas 3 : 8; Rom. 9 : 6vv.).

Als echter de mens de Heere Jezus en Zijn getuigenis met bittere woorden tegemoet treedt, wordt de Heere Jezus niet ongeduldig, maar lokt Hij de mens met de liefelijkheid van Zijn kostbaar Evangelie. Al uw zoeken en pogen - dat is Zijn bedoeling -, al uw denken en streven om in de aardse dingen te vinden, wat uw hart rust en uw ziel vrede geeft; al uw jagen en jachten naar de ijdele en vergankelijke dingen, naar de wereld en haar begeren, laat u ledig en geeft is geen bevrediging. Gij moet telkens weer wat nieuws hebben. De begeerte der ogen, de begeerte des vleses en een hovaardig leven zeggen nooit: het is genoeg! Ja, al zoekt de mens het ook in kunst en wetenschap, al zoekt hij het in het hoogste en edelste, wat uit hem, de natuurlijke mens, kan voortkomen,- er blijft altijd een leegte in zijn hart achter, die niet aangevuld wordt en er toch naar verlangt te worden aangevuld. De verhouding tot God, daar mankeert het aan! Er is toch in waarheid geen vrede, want de gerechtigheid die ook voor God geldt, ontbreekt. En wat een mens nu ook hier in het werk stelt door eigen werken, eigen vroomheid, eigen godsdienst, ook al zou hij het op deze wijze tot nog zo'n grote geestelijke hoogte brengen, het heet altijd, als hij hiermee voor Gods aangezicht komt: het is niet genoeg! "Ieder, die van dit water drinkt, zal wederom dorsten."

Eén is er, die de dorst van de dorstigen weet te lessen. Niet Mozes en niet Jakob, maar Christus, van Wie zij hebben getuigd! Hij, Die in de woestijn Zijn volk Israël water uit de rots liet drinken, doordat bronnen ontsprongen in het dorre zand, - de rots echter die met hen meeinging, was Christus, zegt de apostel Paulus (1 Cor. 10 : 4). Hij, Die eens gesproken heeft: "Wie dorst heeft, die kome tot Mij en drinke! Wie in Mij gelooft, uit diens binnenste zullen stromen van levend watervloeien" (Joh. 7 : 37, 38); en nog eens: "O, gij allen, die dorstig zijt, komt tot het water! en wie wil, die neme het water des levens om niet!" (Jes. 55 1; Openb. 22 : 17). Ja, Hij heeft een bron des levens: wie hiervan geproefd en hieruit gedronken heeft, die bezit wat hij voor tijd en eeuwigheid nodig heeft. Het gaat hem als die koopman, die parelen zocht, maar toen hij één kostbare parel vond, alles verkocht wat hij had, om slechts deze ene parel te bezitten (Matth. 13 : 45, 46).

Dat is de zekerheid van de vergeving der zonden, de zekerheid van een volkomen, eeuwige verzoening en verlossing, de zalige zekerheid: Hij daar boven in de hemel, voor Wie ik tot nu toe gebeefd en gesidderd heb, en voor Wie ik gevluht ben, is mijn Vader en ik ben Zijn kind! "En is God nu vóór ons, wie kan tégen ons zijn? Die ook Zijn eigen Zoon niet heeft gespaard, maar Hem voor ons allen heeft overgegeven, hoe zou Hij ons mét Hem niet álle dingen schenken? Wie zal de uitverkorenen Gods beschuldigen? God is hier, Die rechtvaardig verklaart! Wie zal verdoemen? Christus is hier, Die gestorven is, ja veel meer, Die ook opgewekt is, Die ter rechterhand Gods is en voor ons bidt! Wie zal ons scheiden van de liefde Gods? Verdrukking of benauwdheid of vervolging of honger of naaktheid of gevaar of zwaard? Maar in dit alles zijn wij méér dan overwinnaars om der wille van Hem, Die ons heeft liefgehad. Want ik ben verzekerd, dat noch dood noch leven, noch engelen noch overheden noch machten, noch tegenwoordige noch toekomstige dingen, noch hoogte noch diepte noch enig ander schepsel ons kan scheiden van de liefde Gods, welke in Christus Jezus is, onze Heere" (Rom. 8 : 31-35, 37, 38).

Als het levende water: dat God Zijn eniggeboren Zoon niet gespaard heeft, onze ziel is binnengedrongen, welt het zó in onze ziel op tot in het eeuwige leven. Als de liefde

Gods in onze harten is uitgestort, zoals de apostel Paulus in Romeinen 5 zegt, roemen wij in de hoop op de toekomstige heerlijkheid, die God geven zal. En niet alleen hierin, maar wij roemen ook in de verdrukkingen, omdat wij weten, dat verdrukking geduld voortbrengt, en geduld ervaring, en ervaring hoop; en de hoop laat ons niet te schande worden. Daar welt het op, om het met de woorden van Asaf te zeggen: "Als ik U maar heb, dan vraag ik niet naar hemel en aarde. Al versmachten mijn lichaam en ziel, toch zijt Gij, o God, altijd mijns harten troost en mijn deel!" (Ps. 73 : 25, 26). Daar belijdt de gelovige het: "Hoe kostbaar is Uw goedertierenheid, o God, dat mensenkinderen onder de schaduw van Uw vleugelen toevlucht mogen nemen! Zij worden dronken van de overvloedige goederen van Uw huis, en Gij drenkt hen met wellust als met een stroom. Want bij U is de bron des levens, en in Uw licht zien wij het licht" (Ps. 36 : 8-10).

De vrouw zeide tot Hem: "Here, geef mij dat water, opdat ik geen dorst heb en niet hierheen behoef te komen om te putten!" Jezus zeide tot haar: "Ga heen, roep uw man en kom hier!" De vrouw antwoordde en zeide tot Hem: "Ik heb geen man." Jezus zeide tot haar: "Gij hebt terecht gezegd: Ik heb geen man. Vijf mannen hebt gij gehad, en die gij nu hebt, die is uw man niet. Hierin hebt gij naar waarheid gesproken." Johannes 4 : 15-18

In antwoord op deze woorden van de Heere Jezus over het levende weer, zegt de vrouw: "Heer, geef mij dat water, opdat ik geen dorst heb en niet hierheen behoef te komen om te putten!" Hoe spoedig is toch de mens gereed, en hoe handig, om het heil midden in zijn zonden naar zich toe te trekken! Ja, dat is het, wat de mens graag zou willen hebben: hier in deze wereld volop genieten, aan de zonde blijven hangen, en later toch zalig worden en in de hemel komen. De goederen en gaven des Heeren, ja, die wil men wel hebben, maar de Heere Zelf niet, en op Zijn woord: "Mijn zoon, geef Mij uw hart!" wordt geen acht geslagen. Men wil zich voor een tijd in het licht verheugen en daarna er toch meedoen wat men zelf wil. Midden in zijn ongerechtigheid zich met geweld van de hemel meester maken, dat is het wat de mens don. O, er is niet zo heel veel voor nodig om in zijn hart een weinig getroffen te worden en iets te voelen van de heerlijkheid dieet de woorden van Christus ligt opgesloten. De prediking van de vergeving der zonden, van de vrije genade Gods, van Zijn almachtige liefde, die Hem bewoog om Zijn eniggeboren Zoon voor zondaren over te geven, - die staat menigeen wel aan; hij voelt er een kracht, een verborgen heerlijkheid in - zoals deze vrouw in de woorden van de Heere Jezus, - een wijsheid, waartegen alle wijsheid van de wereld niets is. Dat grijpt hem aan, en hij grijpt die prediking op zijn beurt aan, kan haar ook anderen voorhouden en opdringen, en toch wordt daarbij van de zonde in het verborgene geen afstand gedaan, maar men zegt daarmee alleen maar zichzelf en zijn verkeerde wegen.

Maar de Heere Jezus, de alwetende Kenner der harten, laat de mens geen rust. Hij legt hem zijn zonde bloot, juist die zonde waarvan de mens niets wil weten, dáárom namelijk niets wil weten, opdat hij aan zijn zonde kan blijven vastzitten en zonde op zonde kan stapelen. De mens wil wel een zondaar heten, zeker, een arme zondaar, ja een zondaar boven anderen uit. De mens wordt er wel toe gebracht dat hij belijdt door en door zondig te zijn; maar juist die zonde die zijn voornaamste zonde is en hem met lichaam en ziel geketend houdt, die wil hij niet toegeven, die wil hij verborgen houden. Dat doet hij, al gaat het ook nog zo grof toe. Daar heeft iemand wel eens te diep in het glaasje gekeken, zodat het hem teveel werd, maar al gebeurt dit ook meermalen: een dronkaard wil hij toch niet zijn. Zo nu en dan ook is iemand wel eens

niet zo helemaal eerlijk geweest en heeft genomen, wat God niet hem, maar de naaste gegeven had; maar een dief wil hij daarom toch niet heten, onder geen voorwaarde!

Er is ook wel eens op de een of andere wijze tegen het zevende gebod gezondigd, en het is ook aan het licht gekomen, de mensen weten ervan; maar een hoereerder of echtbreker - neen, dat wil iemand daarom toch nog niet zijn! Intussen weet de Heere Jezus er wel achter te komen en de mens zijn verborgen zonde zó bloot te leggen, dat hij ze moet belijden, opdat hij mag komen tot kennis en belijdenis van zijn zonde, tot besef van zijn verlorenheid, en juist dan ook tot ware behoefte aan en verlangen naar vergeving en verlossing.

Daarom zegt de Heere Jezus tot die vrouw, terwijl Hij plotseling bij wijze van spreken tot iets heel gewoons overgaat: "Ga heen, roep uw man en kom hier!" De vrouw antwoordt en zegt tot Hem: "Ik heb geen man." Nog houdt zij vol en belijdt haar zonde niet, evenmin als Adam, toen de Heere hem riep: *Waar zijt gij?*, en hij antwoordde: "Ik ben naakt, daarom verborg ik mij." Alles, alles stellen wij in het werk om niet de weg van het heil te moeten inslaan; want dan worden wij met al onze roem te schande. Maar zoals de Heere Zelf het Adam blootlegde, toen Hij tot hem zei: "Wie heeft u gezegd, dat gij naakt zijt? Hebt gij niet gegeten van die boom, waarvan Ik u gebod, dat gij daarvan niet zoudt eten?", zó legt Hij ook deze vrouw haar zonde bloot, zodat zij niet meer kan uitwijken, door te zeggen: "Gij hebt terecht gezegd: Ik heb geen man. Vijf mannen hebt gij gehad, en die gij nu hebt, is uw man niet. Hierin hebt gij naar waarheid gesproken."

Zij had zich namelijk van die mannen telkens weer laten scheiden of het met haar zondige leven steeds zó ver gebracht, dat dezen haar telkens weer wegzonden. Nu echter leefde zij samen met een man met wie zij niet eens getrouwd was. Aan het zondigen kwam geen einde.

De vrouw zeide tot Hem: "Heere, ik zie dat Gij een profeet zijt. Onze vaders hebben op deze berg aanbeden, en gijlieden zegt: Te Jeruzalem is de plaats waar men moet aanbidden." Jezus zeide tot haar: "Vrouw, geloof Mij, de tijd komt, dat gijlieden noch op deze berg noch te Jeruzalem de Vader zult aanbidden. Gijlieden weet niet, wat gij aanbidt. Wij weten echter, wat wij aanbidden. Maar de tijd komt en is nu reeds, dat de waarachtige aanbidders de Vader zullen aanbidden in geest en in waarheid; want de Vader zoekt wie Hem zó aanbidden. God is Geest, en wie Hem aanbidden, moeten Hem in geest en in waarheid aanbidden." Johannes 4 : 19-24

De Heere Jezus heeft deze vrouw nu midden in haar gezicht gezegd, wat haar zonde is. Zij ziet zich met heel haar wandel voor Zijn ogen ontdekt. Zij kan niet ontwijken en ontkennen; dat helpt niet meer. Maar geeft zij zich nu gewonnen? Verschrikt, sidderend en bevend, met een verbijzeld hart? Geen sprake van! Dat het een man Gods is, die daar vóór haar zit, dat voelt zij wel. Daarom zegt zij: "Heere, ik zie, dat Gij een profeet zijt." Maar met deze waardering, met dit compliment, maakt zij zich van de bestraffing af en werpt een kerkelijke of godsdienstige vraag op, alléén opdat de vuile vlek, die zo even aangeraakt is, niet nog méér wordt aangeraakt, maar stilzwijgend toegedekt zal worden, en zegt daarom: "Onze vaders hebben op deze berg, op de Gerizim namelijk, aanbeden, en gijlieden zegt: Te Jeruzalem is de plaats waar men moet aanbidden, - hoe zit dat toch?"

Dat is zo onze manier van doen. Als God iemand door één van Zijn trouwe getuigen, door een broeder of zuster, zijn zonde laat blootleggen, waarvan hij dacht dat zij verborgen was; als iemand op het ziekbed, op het sterfbed misschien, gewezen wordt

op deze of die zonde als de bron van het onheil en verderf, en er helpt geen ontkennen meer aan; men voelt dat het tot een belijdenis van zonde moet komen, en dat het zó ertoe komen moet, dat men over zichzelf het vonnis uitspreekt - hoe vlug springt men dan toch over op een ander onderwerp van gesprek; bijvoorbeeld het mooie of het sombere weer, of ook spreekt men over geestelijke dingen, men werpt godsdienstige of kerkelijke vragen op, bijvoorbeeld over het Duizendjarige Rijk en de laatste bazuin, of men spreekt zijn ontzetting uit over het verschrikkelijke ongeloof, de verloochening van Christus, ja de godslasteringen die hier en daar zelfs van de kansel te horen zijn. Kortom, men doet alsof men wonderveel ijver voor God en goddelijke dingen heeft; men doet alsof men ernstig op zoek is en onderzoek doet naar de waarheid en door deze of die vragen hevig bewogen wordt. En toch ligt aan dit alles zo vaak slechts dit ten grondslag, dat men zich van God zelf en van Zijn bestraffing wil afmaken en aan zijn zonde wil blijven vasthouden, en dat deze ijver voor de Kerk en het Koninkrijk Gods alleen maar de vijandschap en haat tegen het Woord der waarheid moet verbergen.

De Heere Jezus nu, lankmoedig als Hij is, verdraagt geduldig de tegenstand, die in deze vraag tegenover Zijn genade gesteld wordt, gaat erop in, maar wendt haar tegelijk zó, dat hieruit slechts een nieuwe aanval wordt gedaan op het harde hart van deze vrouw. (Zie vs. 21-24.) Hij onderwijst haar in déze woorden, dat aan het volk der Joden van Godswege toebehoort het kinschap en de heerlijkheid en het verbond en de wetgeving en de dienst van God en de beloften; dat hunner zijn de vaders, en dat van hen, wat het vlees aangaat, de Christus afstamt (Rom. 9:4, 5). *Het heil is uit de Joden.* Zij, de Joden, weten dus wat zij aanbidden, doordat zij zich houden aan het Woord, de beloften en het bevel van God, die hun gegeven zijn, terwijl zij, de Samaritanen, niet wisten wat zij aanbaden, doordat zij meenden dat God de dienst, die zij zonder en tegen Zijn wil Hem brachten, als Hem welgevallig van hen aannam - in plaats van zich te buigen onder de orde van Zijn heil en zich te houden aan die plaats waar Hij Zijn Naam wilde laten wonen.

Dat is immers steeds de methode van de natuurlijke mens, dat hij, ofschoon hij weet en voelt dat hij God is afgevallen en niet in Zijn geboden wandelt, toch voortdurend zich met de uiterlijke werken der wet tracht te versieren, en zich verbeeldt dat God dit dan toch als goed moet beschouwen. Alsof wij uit onszelf God iets konden brengen en Hem met iets konden dienen, terwijl Hij het toch Zelf is, Die ons alles aanreikt en tot ons heil en leven ons houdt in Zijn geboden. Als Zulkeen echter, Die het alléén is, die het alléén doet, en aan Wie daarom alléén de eer toekomt, wil Hij erkend zijn. Daarom laat Hij Zijn zegen niet rusten op enige godsverering die Hem deze eer ontnemt en Hem met een of ander uiterlijk werk meent te kunnen binden.

De Heere Jezus gaat daarom verder: *Ook die tijd komt en is nu reeds, dat de dienst van God en de offers die in Jeruzalem plaatsvinden*, ofschoon door God Zelf ingesteld en voorgeschreven, toch vervuld en, wat het uiterlijke betreft, opgeheven zullen zijn. Het gaat God immers ook dáár niet om het uiterlijke werk op zichzelf, waarmee zovelen zich thans tevreden stellen, in de mening dat zij hierdoor nu Gods wil gedaan hebben, zodat Hij hun wel genadig móét zijn. Nee, zoals God Geest is en geen vlees, zó is Hij ook niet gediend met iets dat uit de mens, die vlees is, voortkomt; niet met zijn werken, niet met zijn offers, niet met zijn gewaande eigengerechtigheid en vroomheid, niet met zijn voornemens en beslissingen, niet met zijn ijveren voor het geloof en zijn oordelen over anderen. Want bij dit alles ontbreekt toch het éne dat de mens in Gods gemeenschap moet hebben: ware gerechtigheid en heiligheid, een wandel in Zijn geboden, de vervulling van het voornaamste gebod, namelijk liefde tot God en de

naaste.

De Vader, Die geen slavendienst uit vrees, maar een kinderlijke geest uit liefde wil zien, zoekt zulke aanbidders. Zij zijn weliswaar schaars, maar Hij wil zulken hebben, die Hem zó vereren en aanbidden, die al hun eigengekozen godsdienst als vleselijk en daarmee als zondig beschouwen, als een godsdienst die voor die God, Die Geest is en daarom door en door heilig, niet kan bestaan; die voor Zijn Woord beven, zich aan Zijn oordeel onderwerpen, tot Zijn genade de toevlucht nemen en zó Hem door Zijn Geest, Die alléén dit alles tot stand brengt, in zich laten werken en uitrichten wat Hem welbehaaglijk is, zodat dan ook in waarheid aanwezig is en vervuld wordt wat de Wet verlangt en het dus geen huichelarij is en het niet blijft bij woorden alléén, bij voornemens en beslissingen.

Zulke en slechts zulke aanbidders, die Hem zó in geest en in waarheid aanbidden, zoekt de Vader, Die niet gediend is met uw offers op deze of die berg, Wie het helemaal niet te doen is om iets van u, maar alleen om uzelf, en Die juist als Vader Zijn kinderen en niet hun gaven wil hebben. Wat vraagt gij ernaar, zo wil de Heere Jezus dus zeggen, wáár gij het allerbest de Vader uw verering bewijst? Zorg eerst ervoor dat gij Hemzèlf hebt, en geeft uw huichelarij op! Wat heeft God aan uw klachten over het ongelooft, dat hier en daar op de kansels en katheders (leerstoelen) geleerd en gepredikt wordt, als gij niet wilt inzien dat gijzelf vol ongelooft zit, door uw wandel Christus verloochent, Zijn bloed met voeten treedt en de kracht van Zijn opstanding smaad aandoet? En wat werpt gij spitsvondige vragen op om er u met uw zonde achter te verschuilen; vragen die op die wijze niets bijdragen tot het heil van uw ziel? Open eerst zelf uw oor voor het bazuingeschal dat doordringt tot het binnenste van uw hart: "Ontwaak, gij die slaapt, en sta op uit de doden, en Christus zal over u lichten!" (Ef. 5: 14)! Vraag allereerst ernaar: Regeert de Heere Jezus Christus als Koning in mij en sta ik niet meer onder de wet en de dienst van de zonde, maar onder de heerschappij van de genade en in de dienst van de gerechtigheid? Dan zult gij het Duizendjarige Rijk nu reeds zien!

De vrouw zeide tot Hem: "Ik weet, dat de Messias komt, Die Christus genoemd wordt. Wanneer Die zal komen, zal Hij het ons alles verkondigen." Jezus zeide tot haar: "Ik ben het, Die met u spreekt." Johannes 4:25 en 26

De vrouw voelt het wel, hoe de Heere Jezus haar huichelarij en onwaarachtigheid doorziet, en hoe Hij haar het vrome masker van het gezicht rukt en met Zijn woord haar treft. Zij voelt, dat ondanks al haar ijveren voor de wandel naar voorvaderlijke wijze (vgl. 1 Petrus 1 : 18) toch de aanbidding in geest en in waarheid haar ontbreekt. Maar zij doet alsof dit haar te hoog is, en alsof zij niet goed begrijpt wat en hoe de Heere Jezus het bedoelt. Daarom zegt zij tot Hem: "Ik weet, dat de Messias komt, Die Christus genoemd wordt." Dat wist zij uit de boeken van Mozes. "Wanneer Die zal komen, zal Hij het ons alles verkondigen."

Hij zal ons, zo bedoelt zij, alles uitleggen, zodat wij dán zullen weten hoe wij God in geest en waarheid hebben te aanbidden. Zij doet, zoals zovelen doen die - als de waarheid hun te na komt en zij God gelijk zouden moeten geven, Wiens Woord hen veroordeelt; als zij tot de beslissing zouden moeten komen om óf naar rechts óf naar links te gaan, de zegen óf de vloek, het leven óf de dood te kiezen - het op de lange baan schuiven door te zeggen: Ja, ja, het kan alles zo zijn, maar met volkomen zekerheid weten wij het niet! Ik ben niet zo geleerd en ontwikkeld; ik begrijp ook niet goed hoe gij het bedoelt; het is mij te hoog! Terwijl men het alleen dáárom niet wil begrijpen, omdat men het juist heel goed begrijpt, namelijk begrijpt dat men daarbij

niet meer blijven kan zoals men is. Dan zegt men: Ja, de één legt de Bijbel zó uit, de ander anders! De één zegt dat men zich aan de genade moet houden, en de ander, dat men de heiliging moet nastreven. Nu eens zegt men: de Wet moet onderhouden worden; dan weer: men kan haar niet onderhouden! Dan zijn er nog deze en die sekten: de Baptisten, de Darbisten, de Irvingianen, de Methodisten. En ook binnen de Kerk zijn er zoveel partijen! De theologen, de pastoors en de predikanten zijn het immers onderling ook niet eens. Hoe zou ik dat kunnen weten wie gelijk heeft? Dan moet ik het er maar op wagen, en zó nauw zal het toch ook niet steken. Ja, als eenmaal het Duizendjarige Rijk er is, dan zullen wij allen van God geleerd zijn en zal de één de ander niet leren en zeggen: "Ken de Heere", maar wij zullen Hem allen kennen, zowel klein als groot! Ja, als wij eenmaal in de hemel zijn, dan zullen wij het pas goed inzien en begrijpen en het ware licht hebben!

Zo spreekt de mens om zich los te maken van de waarheid. Maar wat gaat het u aan en wat hebt gij te luisteren naar, en aandacht te schenken aan, wat deze of gene zegt? Eén staat er vóór u en spreekt tot uw hart, en wat Hij spreekt is een duidelijk hoorbaar getuigenis tot u en tegen u, dat gij een zondaar zijt, en dat gij tegen al Gods geboden zwaar gezondigd en niet één ervan ooit gehouden hebt, en dat gij geen vrede met God hebt en dat het met al uw gewaand geloof en ijver en godsdienst niets gedaan is. En Hij, Die zo duidelijk hoorbaar tot u spreekt, is de Heere God Zelf, van Wie gij zegt, dat Hij u nu nog geen licht gegeven heeft, maar dat Hij het u later nog wel duidelijk zal maken, als het Hem zo behaagt. Hij is het niet, Die u de wáárheid onthoudt; Hij onthoudt u Zichzèlf niet.

"Ik ben het, Die met u spreekt", zo zei Hij tot de vrouw. "Ik ben het, Die met u spreekt", vanuit het Woord Gods tot uw geweten, zo zegt Hij tot u. Hij onthoudt u het licht niet; nee, Hij laat het schijnen, maar daarin, waar het u niet behaagt: niet in uw verstand, maar in uw hart, op uw wandel, zó dat uw werken openbaar worden, wat zij zijn. Hij wijst u wel terdege de weg, niet eerst in de toekomst, maar heden, juist nu; maar een weg, die u niet bekoort, want hij is smal. Weinigen gaan erop, want Hij beveelt: Verloochen uzelf en neem uw kruis dagelijks op u en volg Mij zó! Wee hem, die zijn oor toesluit en zijn hart verhardt en niet- luistert naar de waarschuwendende stem van de Goede Herder. Als gij in deze verblinding volhardt, zijt gij voor eeuwig verloren, mi de schuld rust op u. Maar zalig, driemaal zalig de ziel bij wie het inslaat: Het is de Heere, tegen Wie ik heb gelogen en gehuicheld, Wie te dienen ik voorgegeven en om Wie ik mij toch niet in waarheid bekommerd heb, Die ik voortdurend heb tegengesproken, Wiens bestraffing ik ontweken ben, Die al mijn inwendige en uitwendige goddeloosheid wel terdege kent en mij toch niet heeft veroordeeld! Daar begint het geloof, het zaligmakende geloof: "Is dit niet de Christus?" En nog anderen horen uit uw mond dit getuigenis en geloven en belijden: "Wij hebben het nu zèlf gehoord en verstaan, dat Deze waarlijk de Christus is, de Heiland der wereld!"

Handelingen 10 : 42 en 43, gepreekt in de Domkerk te Halle aan de Saale op 25 april 1858 (Zondag Jubilate).

Uit het Duits vertaald door Ds. D. VAN HEIJST.

TEN GELEIDE

Na de dood van prof. Wichelhaus ontving dr. Kohlbrugge het verzoek van de dompredikant Neuenhaus, tijdens een bezoek aan Halle - waar Wichelhaus hoogleraar was geweest - een dienst in de domkerk te komen vervullen. Gaarne nam de Elberfeldse pastor de uitnodiging aan, niet alleen omdat hij op deze wijze de nagedachtenis van zijn kort tevoren overleden leerling kon eren, maar ook omdat hij hierin een zeker eerherstel van zichzelf meende te mogen opmerken. Sedert het jaar 1833 had hij immers geen enkele kansel in de Pruisische landskerk meer mogen beklimmen. In Halle en omgeving had hij bovendien tal van vrienden. Diepbewogen preekte hij op zondag 25 april 1858 over Handelingen 10 : 42 en 43. Was hij voor velen wat moeilijk te volgen - en misschien óók moeilijk te begrijpen -, op allen maakte zijn bijzondere verschijning een diepe indruk.

Na de preek schreef dr. Kohlbrugge aan Daniël von der Heydt de volgende brief: "Het is geschied! Ik heb werkelijk gepreekt in de Slot- en Domkerk te Halle. Vele studenten waren aanwezig, ook professoren. Het lied "Wachet auf! ruft uns die Stimme..." weerklonk als een engelenzang door de dom en heeft mij machtig aangegrepen. Het is het lied uit mijn jongensjaren. Ik zong het dikwijls met mijn nu reeds lang ontslapen vader. De liefde en hartelijkheid van velen hier gaat alle beschrijving te boven. De studenten van onze overleden Johannes (Wichelhaus) heb ik een avond op bezoek gehad en zeer gelukkig verlieten zij mij. Donderdag dineerde ik met twee superintendenten en twee predikanten, die mij werkelijk behandelden alsof ik hun vader was. Bij de gedachte aan onze Johannes gevoelde ik onder de preek, dat er een Naam is hoog boven alle namen en een Woord, dat machtiger is dan alle verstand met zijn kritiek en filosofie."

Uitgave: VERENIGING TOT UITGAVE VAN GEREFORMEERDE GESCHRIFTEN.

Kort daarna heeft Kohlbrugge over dezelfde tekst twee keer gepreekt in een andere gemeente dan Halle

12. Jezus van Nazareth is onze toekomstige Rechter.

En Hij heeft ons geboden het volk te prediken en te getuigen, dat Hij door God is aangesteld tot een Rechter van levenden en doden. Aangaande deze (Jezus) leggen alle profeten getuigenis af, dat door Zijn Naam allen die in Hem geloven, vergeving van zonden zullen ontvangen. Handelingen 10: 42 en 43. (Bijbelvertaling van Luther)

Geliefden!

U hebt de verheven woorden, die wij aan onze prediking en vermaning ten grondslag leggen, gehoord; wat zij inhouden, is duidelijk:

1. Jezus van Nazareth is onze toekomstige Rechter.
2. Daartoe is Hij door God aangesteld.
3. God heeft Zijn dienstknechten bevolen, dit aan het volk te prediken en te getuigen.
4. Er is vergeving van zonden bij God.
5. Deze vergeving wordt ontvangen door de Naam van Jezus.
6. Ieder die in Hem gelooft, ontvangt de vergeving.
7. Daarvan geven alle profeten aan de Heere Jezus getuigenis.

Verheven is de eenvoud van het eeuwig blijvende Woord van God en onweerstaanbaar de macht van dat Woord. Het baant zich een weg naar het hart van de mens, evenals wanneer een man zonder bepaald doel de boog spant en degene, die hem zou willen ontkomen, tussen de verbindingsstukken van het pantser treft. (1 Koningen 22 : 34) Zonder zich erom te bekommeren of wij het aannemen of niet, zegt het met de almacht van hogere overreding ons waarheden aan, waaraan wij ons niet kunnen onttrekken, Het is in het binnenste van de mens als een hamer, die de rotsen verbrijzelt; en terwijl het met openhartige eenvoud en heilige ernst voor ons openlegt wat in hart en nieren verborgen ligt, voor ons openlegt alwat wij gedaan hebben en doen, moge het verstand niet zijn kritiek het in twijfel trekken; de innerlijke onrust is er nu eenmaal en laat zich tóch niet verdrijven. Onze persoonlijke ervaring van de wijze waarop wij in werkelijkheid reilen en zeilen, stelt het ongeloof aan de kaak en zal de zuivere waarheid als waarheid alleen maar bevestigen.

O, hoe sterk leeft het in ons allen, hoe machtig spreekt het vaak in ons binnenste en houdt niet op, ons te bestraffen en te vermanen, - het besef, dat er een wereldgericht is, niet een wereldgericht der geschiedenis alleen, maar een eindgericht, een laatste oordeel! Ja, er komt een dag, groot en verschrikkelijk op zichzelf beschouwd, een oordeelsdag; en wij moeten eenmaal voor God verschijnen: Hem, onze Rechter, moeten wij eens rekenschap geven van al onze gedachten, woorden en werken - en zondaars zijn wij! Hier baten geen uitvluchten, die de mens er zo vele zoekt. Het is nu eenmaal niet anders. Wij moeten sterven. Eens wordt de stem gehoord: "Gij doden, staat op en komt voor de rechterstoel". En: "Zie, Hij komt met de wolken, en alle ogen zullen Hem zien, ook die Hem doorstoken hebben" (Openb. 1 : 7). Waar moeten wij dan heen, wij met onze zonden?

Hoort de stem van het wonderheerlijke Evangelie, o gij allen, in wier hart het vurig verlangen leeft, de wil van God gedaan te hebben!

1. Jezus van Nazareth is onze toekomstige Rechter!

"Op, waakt op! zo klinkt het luide", - dat hebben wij zo-even gezongen. Ontwaakt, o gij allen, die slaapt! Hoezeer matten de geesten zich af om op brandende vragen antwoord te vinden, en zij vinden er geen, waaraan zij genoeg hebben voor de

eeuwigheid. Laat dit onze brandende vraag zijn: hoe wij de komende toorn ontvlieden, of en op welke wijze wij van deze toorn verlost zullen zijn! En hierop is het antwoord: *kust de Zoon* (Psalm 2), Jezus de gekruisigde, die door de wereld nochtans miskend wordt.

"Jezus van Nazareth", zo noemden Hem in de dagen Zijns vleses de zondaars, die met Hem redetwistten, alsof er aan Hem niets goeds was en alsof er van Hem niets goeds kon komen. „Wie zoekt gij?" zo vroeg Hij in de Olijvenhof. En het honende antwoord was: "Jezus de Nazarener". En ofschoon zij, die Hem zochten, voor Zijn "Ik ben het" terugdeinsden en ter aarde vielen, hielden zij toch met hun honen en smaden niet op, maar schreeuwden ten anderen male: "Jezus de Nazarener".

"Jezus van Nazareth, de Koning der Joden", dat was het opschrift, geplaatst op Zijn kruis, en de beschuldiging die Hem werd aangedaan. Zo ging in vervulling hetgeen aangaande Hem werd geprofeteerd: "Hij had geen gestalte, die ons zou hebben behaagd; Hij was de aller-verachtste en onwaardigste" (Jes. 53). En: „Weest niet ontsteld. Gij zoekt Jezus van Nazareth, de gekruisigde; Hij is opgestaan en niet hier" (Marc. 16), zo sprak een engel tot de vrouwen, nadat de heilige Heiland Zijn leven tot een schuldoffer had gegeven (Jes. 53 : 10) en van de doden was opgewekt door de heerlijkheid des Vaders (Rom. 6 : 4). Wat Zijn scheldnaam was of is voor een wereld, die geheel en al in het boze ligt, werd Zijn erenaam voor de heilige engelen in de hemel en in de gemeente der uitverkorenen van de levende God. En hoewel de heilige Heiland nochtans door velen, die de smaad van deze erenaam schuwen en daarom andere namen en eigen naam trachten te doen eerbiedigen, miskend wordt, blijft het toch erbij: "God heeft deze Jezus van Nazareth gezalfd", zoals wij in Hand. 10: 38 lezen, "en heeft Hem èn tot Heere èn tot Christus gemaakt".

O, Hij heeft het in de dagen Zijns vleses niet als een roof geacht Gode gelijk te zijn, maar Zichzelf ontledigd, en Hij heeft de gestalte van een dienstknecht aangenomen en is de mensen gelijk geworden. En in Zijn uiterlijk als een mens bevonden, heeft Hij Zichzelf vernederd en is gehoorzaam geworden tot de dood aan het kruis (Filipp. 2 : 6-8). Zo is Hij de Zoon van God, Jezus de Christus, een in het vlees gekomene (1 Joh. 4: 2). Omdat Hij gekomen is om zalig te maken wat verloren was, heeft Hij het willen dulden, een bespotting voor de mensen en een verachting voor het volk te zijn en om Gods wil smaad te dragen (Ps. 22 : 7; 69 : 21). De enige, eeuwige Getuige der waarheid werd gesmaad, een scheldnaam toegevoegd, verworpen en aan een hout gehangen. Zó handelt de natuurlijke mens in zijn onwetendheid (1 Cor. 2 : 14; Hand. 3: 17). Wij mensen houden immers van huisuit datgene voor heil, wat ons verderf is, datgene voor alléén-waar, wat het vleselijk verstand uitdenkt, de duivel voor God en God voor een duivel. Maar de barmhartige Heiland, die onze innerlijke vijandschap tegen God wel kent, laat Zich dáárdor, dat Hij gehoond en verworpen wordt, niet van de wijs brengen, niet hinderen in Zijn gehoorzaamheid jegens de Vader, in Zijn liefde tot hetgeen verloren was. Hij verdroeg deze hoon en spot om ons over te brengen naar eeuwige eer. Hij werd een vloek voor ons om ons te zegenen, zonde voor ons, opdat wij zouden worden gerechtigheid in Hem (II Cor. 5 : 21). Onze slechtheid, die wij voor gerechtigheid hielden, is op deze wijze aan de dag gekomen, en Gods gerechtigheid, waarin goddelozen rechtvaardig gesproken werden door het geloof, is op het hoogst verheerlijkt (Rom. 4: 5). Zó heeft de eeuwige Wijsheid en eeuwige Liefde de zege behaald, en nadat Hij verlost is uit het graf en Zich gezet heeft aan de rechterhand der Majesteit in de hemelen, laat Hij Zich bij de gevangenen in hun zonden aankondigen als hun Bevrijder (Jes. 61 : 1), niet met verheven namen, maar met de Naam Jezus van Nazareth (Hand. 10 : 38; 2 : 22), Dat Hij Zich op deze wijze aankondigt, brengt verbrijzeling teweeg en vervult het verschrikte geweten met de

moed, Hem binnen te laten.

Jezus van Nazareth, aldus laat Hij, de Koning der koningen, de Heere der heren, Hij de sterke God en zegevierende Held, Zich aandienen bij ons, die stof zijn en in onze smaad en schande neerliggen, opdat wij, erkennende waarvoor Hij deze scheldnaam gedragen heeft, ons voor Hem niet schamen, maar Hem de ere geven en zó van eeuwige smaad worden bevrijd. Hij laat Zich bij ons aandienen en aanmelden als onze toekomstige rechter. Zó lezen wij het in de woorden van onze tekst. Zo óók in Mattheus 25 : 31 v.v.: "Als nu des mensen Zoon komen zal in Zijn heerlijkheid en alle heilige engelen met Hem, dan zal Hij zitten op de troon Zijner heerlijkheid. En voor Hem zullen alle volkeren vergaderd worden. En Hij zal ze van elkander scheiden, gelijk een herder de schapen scheidt van de bokken. En Hij zal de schapen zetten aan Zijn rechterhand en de bokken aan Zijn linkerhand. Dan zal de Koning zeggen", enz. Geliefden! wilt toch goed letten op de woorden: des mensen Zoon - Zijn heerlijkheid - de Koning! En wilt het voor uzelf tot een brandende vraag maken: wáár zal Hij mij zetten, zal ik dan één van Zijn schapen zijn? Laten wij Hem de ere geven en ons voor Hem en voor Zijn woorden niet schamen, opdat Hij Zich voor ons niet schame, wanneer Hij komt (Marcus 8 : 36)!

Wat voor levenden het zullen zijn, die Koning Jezus zal oordelen, vernemen wij van Zijn heilige apostel Paulus. "Wij zullen", zo schrijft hij aan de Corinthiërs, "niet allen ontslapen, maar wij zullen allen (nl. die bij Zijn komst in leven zijn) veranderd worden, en dat plotseling, in een ogenblik, ten tijde van de laatste bazuin; want de bazuin zal klinken- (I Cor. 15 : 51 v.) - en aan de Thessalonicensen: "Hijzelf, de Heere, zal met een geroep en met de stem van de aartsengel en met de bazuin Gods nederdalen van de hemel, en de doden in Christus zullen het eerst opstaan; daarna wij, die leven en overblijven" (I Thess. 4 : 16 v.).

Over de doden, die de Heere, wanneer Hij komt, zal oordelen, zegt Hijzelf: "De ure komt, dat allen, die in de graven zijn, Zijn stem zullen horen, en zij zullen uitgaan, wie het goede gedaan hebben, tot de opstanding ten leven, maar wie het kwade gedaan hebben, tot de opstanding ten oordeel" (Joh. 5 : 28 v.).

Zo zal dus de Heere Jezus Christus, Hij, die onze smaad en zonde droeg, "komen om te oordelen de levenden en de doden, met Zijn verschijning en met Zijn koninkrijk (II Tim. 4 : 1), en moeten wij allen openbaar worden voor Zijn rechterstoel, opdat een ieder ontvange naar dat hij gedaan heeft in zijn lichaam, hetzij goed, hetzij kwaad" (II Cor. 5: 10). Daarom is het voor ons nodig te weten, wat tot onze vrede dient.

2. Tot dit oordeel is Jezus van Nazareth door God aangesteld.

"Hij is door God aangesteld", zegt de apostel Petrus. "Maar nu", zo horen wij de apostel Paulus zeggen op de Areópagus te Athene, "gebiedt God alle mensen alom zich te bekeren, daarom dat Hij een dag gesteld heeft waarop Hij het rond der aarde zal oordelen in gerechtigheid door een Man, in wie Hij het besloten heeft, en iedereen het geloof voorhoudt, nadat Hij Hem uit de doden heeft opgewekt" (Hand. 17 : 30 v.). Waarom heeft God Jezus van Nazareth daartoe aangesteld? Waarom? Dat zegt onze Heere Jezus zelf: "God heeft Hem (de Zoon) macht gegeven ook gericht te houden, omdat Hij des Mensenzoon is" (Joh. 5 : 27). Wonderbare vederbuiging van God! Wonderbaar evangelie van onze Heere Jezus Christus!

Hij, de eeuwige Zoon van de eeuwige Vader, wil de Zoon van Adam zijn. Wat is immers "des Mensenzoon" anders dan "Adams zoon"? Hij, de Zoon van God, de Heere uit de hemel, wil het vlees en bloed van Adam bereidwillig deelachtig zijn. Hij, die van zonde in het geheel niet geweten heeft, wordt zonde voor ons. "Hij komt in de

natuur, waarin de ongehoorzaamheid was begaan, om daarin te verzoenen en te dragen de straf der zonde door Zijn bitter lijden en sterven, (Ned. Geloofsbelijdenis, art. 20). Hij stelt zich in Adams plaats en verklaart zich plechtig tegenover aarde, hemel en hel tot Adams Erfgenaam. En is dat Gode welbehaaglijk? O eeuwige liefde van God, o wonderbare genade van Jezus! Wie van ons zou in het openbaar de zoon willen heten van een man, die zich schuldig heeft gemaakt aan oproer en majesteitsschennis? Wie als zoon de naam willen dragen van iemand, die schuldig de schandelijke doodstraf heeft ondergaan? Waar is de zoon, die zich onschuldig een schanddaad van zijn vader zou willen laten toerekenen en daarvoor zou willen boeten, al kon hij ook zijn vader daardoor van elke verdenking of aanklacht bevrijden? Welke zoon zou op zich willen nemen, arm te worden om een enorme schuld van zijn vader te betalen en alles te vergoeden wat die vader moedwillig heeft verkwist en verspild? Wie zou niet de wettelijke bepaling te hulp roepen, die hem van een dergelijke verplichting en erfenis vrijstelt? En welke vader zou dulden, dat zijn zoon zich uitgaf voor de zoon van een misdadiger, ja voor de zoon van zijn vijand, in diens plaats zich liet slaan, ja, diens verdiende doodstraf met onuitsprekelijke smaad en kwelling op zich nam? Zijn wij echter niet als goddelozen en vijanden van God verzoend door de dood van Zijn Zoon? (Rom. 5 :6, 8, 10).

En nu, o wonder van genade! God heeft Zijn Zoon overgegeven voor onze zonden, en Hij, de heilige Heiland, die ons niet nodig heeft en in Zijn heerlijkheid had kunnen blijven, - de eeuwige Zoon van God, God van natuur, toont hoe het de Vader welbehagelijk is als God Zich ons lot aan te trekken. Hij wil Adams Zoon zijn en genoemd worden. Hij wil Zich voor ons niet schamen. Wat wij van Adam erven, dat neemt Hij ook op Zich, als was Hij de oudste broeder en enige schuldenaar. Ach, wat wil het zeggen: Adams zoon en dus Adams erfgenaam te zijn! Allen ondervinden wij immers, wat Adams nalatenschap is. Daar hebben wij allereerst de toestand, waarin wij ontvangen en geboren worden, waardoor wij allen van nature kinderen des toorns zijn (Ef. 2: 3; Ps. 51 :7; Jes. 48 : 8), ik bedoel *de erfzonde*, "dit verdorven-zijn van de gehele natuur, dit erfelijk gebrek waarmee zelfs de kinderen in de moederschoot zijn behept, deze zonde die als een vergiftige wortel allerlei zonden in de mens voortbrengt, en zó afschuwelijk voor God is, dat zij genoegzaam is om heel het menselijke geslacht te verdoemen. Ach, welk een erfenis is dit, dat zij zelfs door de doop in de dood van Christus niet geheel en al teniet gedaan of volkomen uitgeroeid wordt, aangezien de zonde daaruit als voortdurend opborrelend water tevoorschijn komt, als uit een onzalige bron" (vgl. Ned. Geloofsbelijdenis, art. 15).

En nu, welk een leger bovendien van lijden, van ziekte en smart, van droefenis en leed, van ellende, door uit- en inwendige nood veroorzaakt! Is dit leven niet een onafgebroken sterven? Ach, hoe verwoest de een voor, de ander na, van ons zichzelf en anderen door zijn hartstochten! En dan ten slotte de dood zelf, en wat daarachter ligt, wanneer de mens zich niet bekeert - de eeuwige verdoemenis!

En toch, zo wil de heilige Heiland Adams zoon en erfgenaam zijn. Hij stort Zich vrijwillig in Adams dood en verderf, draagt diens zonde, betaalt diens onmetelijke schuld, boet zijn straf, neemt de vervloeking van hem en diens kinderen af en laadt die op Zich, opdat Hij ons met Zijn zegening zou vervullen en wij in Hem vrede zouden hebben bij God. Wat Adam in de grond heeft bedorven door het ingeven van de duivel en door moedwillige ongehoorzaamheid, wat alle kinderen van Adam in Adam en na hem bederven, herstelt deze tweede Adam als Adams zoon in de zwakheid van ons vlees, door de eeuwige Geest, zonder dat er iets aan ontbreekt (Hebr. 9:14). Zo maakt Hij Adam en Adams kinderen vrij van de komende toorn en brengt Hij een eeuwig-geldende gerechtigheid teweeg en het recht op een eeuwig leven voor ieder die

gelooft.

Deze liefde tot het verlorene, deze zelfovergave, deze vrijwillige vernedering van Christus... daarin heeft God de Vader in de hemel zulk een welbehagen gehad, "dat Hij al het oordeel aan de Zoon heeft overgegeven". Op deze wijze heeft God het gebed van de gemeente: "O God, geef Uw gericht aan de Koning, en Uw gerechtigheid aan 's Konings Zoon!" (Ps. 72: 1) ook met het oog op het laatste oordeel verhoord.

Wonderbare nederbuiging van God tot ons arme mensen! Welke koning zou een welbehagen hebben in de eis en het verzoek van zijn onderdanen, aan zijn zoon het koninkrijk en het oordeel over te geven, vooral wanneer de onderdanen boze gedachten over hem koesterden? En nu, Hij die alleen goed is, welk een genade, welk een voorkomendheid, welk een toegeeflijkheid bewijst Hij ons zondaars, die zo ver van Hem zijn afgedwaald! Hij wil ons Zelf niet oordelen. Hij kent ons. "Wij koesteren boze gedachten over Hem, want wij zijn zondaars, en Hij is heilig. Laten wij het ons niet ontveinzen. Wij zijn zo bang, zo bang voor God. Het gaat ons allen als Adam. Ofschoon de Heere God de eerste was om hem in liefde aan te nemen, toch vluchtte hij voor Hem, Wij maken ons schorten om onze schande te bedekken, verschuilen ons achter de bomen als wij Zijn stem horen, willen niet weten dat wij Zijn gebod overtraden (Gen. 3:11), dat de schuld bij ons ligt, Wat te beginnen met zulke mensen, die uit vrees voor straf en openbaarmaking van deze schande zich handhaven tot op hun laatste ademtocht? Moeten wij vergaan in Zijn rechtvaardige Koninklijke gramschap en toornegloed? Dan staat God in Zijn recht, Maar neen, dat wil Zijn liefde niet. Hij geeft ons over aan een andere rechter, in wie Hij ons door Zijn Geest bovendien vertrouwen inboezemt.

Nog eens, laten wij het ons niet ontveinzen: voor een verschrikt geweten is alleen de gedachte aan God als een hellegloed, als een verterend vuur. Dat doet het aanklagende geweten, dat doen de zonden. Als Gods hand dag en nacht zwaar op een mens drukt (Psalm 32), hoe kan hij dan gedachten des vredes over God koesteren? Hij moet vergaan onder Gods toorn en kan aan niets anders denken dan aan toorn en straf. Is dat een dwaasheid, is dat een waandenkbeeld? Nee, en nog eens nee! Wie in de Zoon niet gelooft... de toorn van God blijft op hem! (Joh. 3 : 36). Of waarom anders nemen zovelen hun toevlucht tot ongeloof en bijgeloof, dan om zich tegenover Gods toorn en straf te handhaven, dan omdat zij bang zijn voor de krachten van een hogere wereld? "Wie gelooft het, dat u zo toornig zijt?" (Ps. 90: 11). Als u echter, o mens, u voor Gods aangezicht ongelukkig en verloren gevoelt, als Zijn pijlen in u steken en Zijn gramschap u neerdrukt (Ps. 88 : 8)... dan is er toch geen reden, Zijn goedertierenheid verdacht te maken. u hebt gezondigd, zwaar gezondigd. Maar wat heeft God u gedaan, o mens, dat u boze gedachten over Hem koestert, dat u bang voor Hem zijt? Laat Hij niet Zijn zoon over u opgaan, laat Hij het niet over u regenen? Leven en weldadigheid heeft Hij u doen toekomen, en Zijn toezicht bewaart uw adem. En hoewel Hij het weldra merkt, als wij zondigen, en dan onze misdaad niet ongestraft laat (Joh 10), toch moeten wij niet vertwijfelen aan Gods goedertierenheid, welke middenin de toorn ons de edelsteen van Zijn barmhartigheid in de schoot werpt, waarin Hij met Zijn vinger heeft gegraveerd: "Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat allen die in Hem geloven niet verloren gaan, maar het eeuwige leven hebben" (Joh. 3 :16).

Maar het geeft geen rust, wat wij ook van Gods goedertierenheid vernemen en ondervinden. Wij treden deze goedertierenheid met voeten. Wet, zonde, toorn en het aanklagende geweten richten hier een scheidsmuur op. Wij menen, dat God ons slechts kent volgens de maatstaf van Zijn Wet. Dat Hij ons goed en volmaakt heeft

geschapen in Adam, maar dat wij nu zwak, ja geheel en al verdorven zijn, Wij menen, dat al onze ellende Hem niet ter harte gaat. Dat zou zij ook zeker niet doen, wanneer Zijn barmhartigheid niet zo geweldig groot was. Naar deze barmhartigheid neemt Hij ons aan, zoals Hij ons kent. Hij vergeeft ons onze boze gedachten over Hem. Hij geeft Hem tot Rechter, in wie Hij ons daarom alle vertrouwen inboezemt, omdat Hij ons vlees en bloed deelachtig werd, om hen te verlossen, die door vrees voor de dood hun gehele leven dienstknechten moesten zijn.

Gisteren, heden en morgen ligt u in het verborgen voor Gods aangezicht in het stof, u zijt in angst en vrezende, u hebt berouw over uw zonde. Het wordt u gegeven op te slaan: "Hij zal verlost worden, opdat hij niet in het verderf nederdalt, want Ik heb een middel tot verzoening gevonden" (Job 33 :24). "Voorwaar", zo zegt u met de gemeente, "Hij droeg onze krankheid" (Jes. 53). En u leest verder: "Hij moest in alle dingen aan Zijn broeders gelijk worden, opdat Hij een barmhartig en getrouw hogepriester zou worden voor God om de zonden van het volk te verzoenen, want waarin Hij geleden heeft en verzocht is, daarin kan Hij hun die verzocht worden, te hulp komen" (Hebr. 2 : 17); en verder: "Wij hebben geen hogepriester, die geen medelijden zou kunnen hebben met onze zwakheid, maar een die verzocht is in alle dingen op gelijke wijze als wij - zonder echter ooit te zondigen" (Hebr. 4: 15).

Zo vindt u, terwijl u neerligt voor Gods rechterstoel. uw Goël, uw Bloedwreker, uw Middelaar en Borg; Hem vindt gij, die uw vlees en bloed in Zijn lichaam draagt, die verzocht is in alle dingen op gelijke wijze als wij, en zonder zonden staande is gebleven in gerechtigheid. Gaf God u éénmaal Hem zó te vinden, dan zoekt en vindt u Hem voortdurend in alle nood van uw ziel, en zult u met Hem zó ten volle bekend worden, dat u een zondaar zijt en Hij Jezus is. Ja, u zult met Hem zó vertrouwd worden, dat u heel dit ellendige leven getroost met Hem doorbrengt, en eindelijk zult u Deze, ja juist Deze, tot uw Rechter hebben, omdat Hij u kent, voor u optreedt, uw Borg is en Zich voor u aansprakelijk stelt.

Dát is de troost van de gemeente met het oog op die dag: dát het dierbare evangelie, dat God zó genadig is in Zijn nederbuigende goedheid, dat Hij het ons niet kwalijk wil nemen, wanneer wij Hem beschouwen als een grimmige leeuw en als een verscheurende beer. "Welaan, zo zegt Hij, Ik wil u niet oordelen. Jezus zal uw Rechter zijn.

Hierover moet het hart zich verblijden en het verschrikte geweten, dat anders onder de last van Gods toorn zou moeten wegzinken, moed vatten. Neem Christus van mij weg, en de hemel wordt mij tot een hel en God mij tot duisternis. Neem Christus van mij weg, en beter ware het, nooit geboren te zijn. Maar God geeft Zijn Christus, opdat de gemeente blijmoedig zal belijden: "Wie zal veroordelen? Christus is hier!" - opdat zij zal blijven bij de belijdenis: *"dat ik met een opgericht hoofd juist de Rechter, die Zich tevoren voor mij voor het gericht van God gesteld en alle vervloeking van mij weggenomen heeft, uit de hemel verwacht, opdat Hij al Zijn en mijn vijanden in de eeuwige verdoemenis werpen, maar mij met alle uitverkorenen tot Zich in de hemelse blijdschap en heerlijkheid nemen zal."* Dat troost mij de wederkomst van Christus om te oordelen de levenden en de doden (Heid. Cat., vr. en antw, 52).

Zo vergeeft God ons onze boze gedachten en verbergt Hij Zijn genegenheid jegens ons achter de rechter, van wie het getuigenis wordt afgelegd: "Het Woord is vlees geworden en het heeft onder ons gewoond" (Joh. 1 : 14). En opdat de versaagde harten vertroost worden en niet vrezende (Jes. 35: 4), delen wij u dit mede overeenkomstig het Goddelijk bevel. Want:

3. God heeft Zijn dienstknechten geboden dit aan het volk te prediken en te getuigen.

„Hij heeft ons geboden”, zegt Petrus in de woorden van onze tekst. Het gaat hier niet om een gebod van mensen, maar om een gebod van God, "Wee mij, wanneer ik niet het evangelie predik", roept een apostel uit. Neemt dit ter harte, waarde theologen, die u aangordt om gehele gemeenten, steden en landen mede te delen wat onsterfelijke zielen nodig hebben, en die daarvan aan de opperste Herder op Zijn dag rekenschap moet geven (Hebr. 13 : 17). Mensen zijn geen geesten, die geen vlees en bloed hebben; de natuur wreekt zich op alle filosofie en filosoferende zedeleer, uitgedacht om, alle vermaning der waarheid ten spijt, zichzelf en eigen wil te handhaven, om naar eigen begeerte te handelen en in zonde en zelfbedrog voort te gaan. Er is een wet in tien woorden, geschreven met de vinger van God, wier werk geschreven is in ons aller hart. Wij mensen overtreden deze wet, deze waarheid, en alle menselijke theorieën hoe men tot deugd komt, heffen de vloek der Wet niet op. Wat God in de hemel gebiedt om dat aan het volk te prediken, doet het alleen.

God wil, dat er gepredikt wordt in Zijn Naam op plechtige wijze en in het openbaar; zo prediken wij dan, nadat wij geloofd hebben, in de Naam van de Allerhoogste en laten ons de mond niet stoppen; zo getuigen wij met alle blijmoedigheid en als mensen die zeker zijn van de zaak, met die beslistheid en met dat vertrouwen, welke de Heilige Geest geeft aan hen die God daarom bidden. Zo maken wij ons in overeenstemming met de bekwaamheid, die God verleent, aangenaam voor aller geweten en werpen de aanslagen en alle hoogte, die zich verheft tegen de kennis van God, omver en nemen alle verstand gevangen onder de gehoorzaamheid van Christus (II Cor. 10 : 5). God gebiedt, dat er allereerst gepredikt wordt aan dat volk dat in de waan verkeert, dat het God tot zijn deel heeft, en Hem toch niet de eer geeft, maar eer aanneemt van mensen en zijn heil geheel of ten dele bij zichzelf of bij anderen zoekt, opdat zij hun koninkrijk en hun verkeerde uitleg van Goddelijke uitspraken loslaten en zich bekeren tot hun, aan Gods rechterhand verhoogde, Koning en Heiland; en daarvandaan moet de hemelse roeping uitgaan tot alle volkeren: "Wendt u tot Mij en wordt behouden, alle einden der aarde- (Jes. 45 : 22).

„Wat moet ik prediken?" vraagt zo menig een. Wat op het ogenblik onder de mensen opgang maakt, wat gevierde personen op touw zetten, wat de geest van deze tijd verlangt? Maar wie wil schilderijen maken in het zand? Straks komt de vloed opzetten, en dan wordt alles uitgewist. Datgene moet gepredikt worden, wat vrucht voortbrengt. Zoals God in de hemel het plant, zó brengt het vrucht voort. Dit moet gepredikt worden: "Alle vlees is als gras en alle heerlijkheid van de mens als een bloem van het gras; het gras is verdord, de bloem is afgefallen; maar het woord des Heeren blijft in eeuwigheid" (I Petrus 1 : 24 v.; Jes. 40 : 6-8). - Datgene moet gepredikt worden, wat God gebiedt: "Maar nu gebiedt God alle mensen alom zich te bekeren, daáorn dat Hij een dag gesteld heeft waarop Hij het rond der aarde zal oordelen in gerechtigheid door een Man, in wie Hij het besloten heeft, en iedereen het geloof voorhoudt, nadat Hij Hem uit de doden heeft opgewekt" (Hand. 17 : 30 v.).

Dit gebod is een gebod van Goddelijke genade en van de allergrootste toegenegenheid, zoals ook de apostel Paulus aan Titus schrijft: "De heilaanbrengende genade Gods is verschenen aan alle mensen, en onderwijst ons, dat wij moeten verloochenen de goddeloosheid en de wereldse begeerten, en matig, rechtvaardig en godzalig leven in deze wereld, en verwachten de zalige hoop en verschijning der heerlijkheid van de grote God en van onze Heiland Jezus Christus, die Zichzelf voor ons gegeven heeft, opdat Hij ons zou verlossen van alle ongerechtigheid" (Titus 2: II v.v.). Dit moet dus met alle ernst gepredikt en getuigd worden, opdat allen de Zoon

eren, zoals zij de Vader eren; wie de Zoon niet eert, eert de Vader niet, die Hem gezonden heeft.

De Heere God gebiedt dan ook deze prediking om aan ons verlorenen Zijn heerlijkheid te openbaren, de heerlijkheid van Zijn genade, volgens welke Hij, nadat Hij Zijn eniggeboren Zoon had overgegeven voor onze zonden, Hem ook opwekte tot onze gerechtigheid, en ons Hem tot Rechter gegeven heeft, in wie wij hebben alle gerechtigheid en sterkte (Jes. 45 : 24). Deze prediking geeft ons arme mensen moed, ons van de afgoden te bekeren tot de Heere, om de levende en waarachtige God te dienen en Zijn Zoon uit de hemel te verwachten, die Hij opgewekt heeft uit de doden, Jezus, die ons van de komende toorn heeft verlost (I Thess. 1 :9 v.).

Dat helpt de met schuld beladen en verschrikte gewetens en verschaft hun ruimte om de prediking en het getuigenis te ontvangen, zoals het overeenkomstig Gods gebod en Zijn allerheiligste wil is, dat zij vernemen wat het wil zeggen: voor Gods aangezicht zich te bekeren, namelijk dat wij alle dode werken laten varen, die het geweten niet tot zwijgen brengen tegen de komende toorn en, alle afgoden en valse godsdienst, waarin toch immers geen hulp is, ten spijt, ons zoals wij zijn aan de Heere Christus overgeven tot rechtvaardiging, heiliging en verlossing. Ja, dat helpt, wanneer wij door de prediking overeenkomstig Gods wil als uit Gods mond de verzekering ontvangen, dat, nadat Hij Christus opgewekt heeft uit de doden, wij in Hem vergeving van zonden hebben en een eeuwig leven, en God onze zonden, *ook onze zondige aard waarmee wij ons leven lang te strijden hebben, om der wille van de genoegdoening van Christus nimmermeer wil gedenken* (Heid. Cat., vr. en antw. 56), maar ons Zijn Zoon tot een Rechter geeft, opdat, nadat wij Zijn gerechtigheid als een geschenk van vrije genade tot onze bedekking ontvingen, wij in het oordeel nimmermeer zullen komen, wanneer Hij komt. Nee, maar in het oordeel openlijk het getuigenis verkrijgen, dat wij de gezegenden Zijns Vaders zijn, en dat onze werken, voorzover ons die in het geloof te doen geschonken werden, vol bevonden zijn voor God. Hoe zien wij aan dit gebod, hoe betrouwbaar Gods eedzwering is, dat Hij de dood van de goddeloze niet wil! Hoe gevoelen wij het aan de Gever, dat alwat tot ons heil en tot onze zaligheid dient, van Godswege komt, door Jezus Christus! Uit deze prediking maken wij de gevolgtrekking:

4. Er is vergeving van zonden bij God.

Hoe gaat het, wanneer er op de prediking overeenkomstig Gods gebod geen acht geslagen wordt? Wordt de hoeksteen, die God verkoren heeft, niet gelegd (Ps. 118 : 22), dan zinkt, hoe men ook het verval tracht te stuiten, het gebouw des te dieper weg. Wat te beginnen, als de komst van Jezus Christus met al Zijn heilige engelen om gericht te houden, bij het volk haast uit de gedachte verdwijnt, ja om zo te zeggen een sprookje wordt? Wat baat de troost, dat God het zo nauw niet neemt, dat Hij barmhartig is? Laat men maar beweren, dat God de zonden door de vingers ziet, de bestraffing van binnen is zó zeer aanwezig, dat ieder op zijn wijze tegen het uur van de dood en tegen de onzekerheid in zijn binnenste hoe het aan gene zijde van het graf met hem zal zijn, voor zichzelf een houvast zoekt. Maar in ieder verkeerd houvast is een waan van gerechtigheid en van godsdienst; de kracht om hetgeen goed en waarachtig is ten uitvoer te brengen, ontbreekt hem.

God haat de zonde, omdat Hij heilig is; Hij zal en moet die straffen, omdat Hij rechtvaardig is. Veel minder dan een wereldlijke overheid de misdaad ongestraft kan laten, veel minder nog kan de rechtvaardige Rechter en Koning van hemel en aarde dit; neen, nog heel anders zal Hij handhaven en handhaaft Hij Zijn eeuwige wet en hemelse orde. Traag weliswaar is God om te straffen, totdat Zijn toorn binnendringt

als een verderfelijke vloed. Dit nu wordt niet gemakkelijk geloofd, en juist wie het voor bijgeloof houdt, zit alleszins in het bijgeloof gevangen.

Maar waar het in het hart is ingeslagen: o eeuwigheid, verpletterend woord! Ach, eeuwig, eeuwig is zo lang. Maar waar het geweten ontwaakt is; maar waar de Wet om haar recht aanhoudt, daar wordt Gods toorn in het binnenste gevoeld. Dáár wordt erkend: ik heb de eeuwige dood verdiend; daar komt de vraag op naar de mogelijkheid van de vergeving der zonden bij God; dáár is het de mens bang te moede voor Gods oordeel, voor Gods majesteit en verhevenheid; dáár moet het hart een betrouwbaar antwoord voor zichzelf hebben; daar is behoefte ontstaan naar hereniging met God, het hoogste Goed! Kan God mij mijn zonden vergeven en tóch rechtvaardig blijven? - dat is de levensvraag van het bedroefde geweten.

In verlorenheid, middenin zonde, als het geweten knaagt en de Wet vervloekt, voorts temidden van pogingen om voor Gods aangezicht heilig te wandelen, terwijl de zonde een last en plaag geworden is en men van haar ontslagen zou willen zijn, maar steeds dieper daarin wegzinkt, weet men slechts hiervan: God zal en moet mij straffen. Het geweten is verschrikt en de mens geschokt. Alles komt op in de gedachten van het vlees en in het verstand, behalve vergeving van zonden, zoals die bij God bestaat: dat God vergeeft en op welke wijze Hij vergeeft. Het verstand - juister: het onverstand - neemt vergeving van zonden slechts voorwaardelijk aan. Het wil die zelf verdienen, en de Roomse leer, die in alle harten schuilt, komt het verstand te hulp. Eerst moet men iets hebben gedaan om God te bewijzen hoezeer de zonde ons tot smart is Eerst zelfkastijding, zelfverbetering. Men zoekt het overal. Men heeft zich gebeterd; welaan, nu mag men ook hopen op vergeving. Men heeft zijn best gedaan om veel voor God te doen, zich gekweld om heel wat na te laten; nu zal God ook iets laten vallen! Men heeft de daden en de uitbarstingen, die het zedelijk gevoel kwetsen, opgemerkt maar u hebt de zonde niet opgezocht waar zij ontspringt; haar zetel, het sluwe hart, het binnenste ik, bereikt u niet met uw boetedoening. En de zonde van het verstand telt u in het geheel niet: dat ge u verzet tegen de wijze waarop God de zonde vergeeft.

Mag men dan om vergeving van zonden bidden zonder een waarachtige gezindheid om ze na te laten? Volstrekt niet! Laat zo iemand niet menen, dat hij iets ontvangt. De moeder vergeeft het kind niet, dat zich eigenzinnig toont; maar het kind is verloren, als de liefderijke wijsheid van de moeder de eigenzinnigheid van het kind niet ombuigt. Vergeeft de moeder, die de aard van het kind kent, ook het kind, omdat het zegt: ik zal het niet weer doen, terwijl het morgen of overmorgen dezelfde streek toch weer uithaalt; of vergeeft zij, omdat zij moeder is?

Wat te beginnen, als het met de verbetering afgelopen is: als men zó totaal verdorven is, dat men niet meer kan verbeteren; als men alle vroegere bekering terecht in twijfel moet trekken; als onverwacht het sterfuur aanbreekt? - Het is gemakkelijk aan te nemen, dat God de zonde vergeeft, als men meent iets geworden te zijn; maar hoe staat het, als men te gronde gericht is met alle goede gezindheid? Laten wij, mijn geliefden, alle hoogmoed door het werken veroorzaakt, afleggen! Zonde-vergeven is vrijspreken van schuld en straf. Als God vergeeft, dan spreekt Hij ons goddelozen, die op dit ogenblik vol zonde zijn en de eeuwige dood hebben verdiend, uit vrije gunst en ontferming vrij van schuld en straf. Hier is niet een lief kind, dat eerst zichzelf heeft gebeterd, maar een goddeloos kind, waaraan geen vezel is om zelf iets weer goed te maken. Dat is vergeving van zonden, zoals die bij God bestaat. Bij God, de heilige en rechtvaardige God, is er een vrijspreken van schuld en straf, en hierin bestaat onze rechtvaardiging voor God. Goddelozen spreekt God rechtvaardig (Rom. 4 : 5). Zondaars verklaart Hij rein.

Bij God is vergeving van alle zonden (Joh. 15 : 3), al zijn zij ook nog zo zwaar, zo groot, zo machtig (Ps. 103 : 3). Er is geen overtreding van Zijn heilige Wet, welke Hij niet vergeeft. Waar de zonde machtig geworden is, daar is toch Zijn genade nog veel machtiger (Rom. 5 : 20 v.), Niet slechts zonden uit nalatigheid, zonden die ons ontglipten, zonden die ons verborgen bleven (ach hoe machtig is haar getal!) - niet slechts zonden als misstappen, maar grove, ernstige, afschuwelijke zonden, zo heel dikwijls herhaald en ondanks alle eden, beloften en heiligste voornemens nog eens herhaald, begaan tegen liefde, plicht, wet en geweten, vergeeft God; en daarbij wacht Hij niet op de mens, totdat deze tot zichzelf inkeert en oprecht verbrijzeld wordt. Nee, Hij is altijd de eerste, Hij komt niet Zijn Woord en laat genade weerklinken; de bazuin van Zijn evangelie kondigt hem, die sterven moest, vergiffenis aan.

Zó is God, zó Zijn vergeving. Zij is een vrijwillige daad van eeuwige ontferming. En hoe vaak meent gij, dat Hij vergeeft, die ons geleerd heeft onze broeder, die tegen ons zondigt, niet zevenmaal maar zeventigmaal zevenmaal te vergeven? (Matth. 18 : 22). O, God is onvermoeid in het vergeven van zonden. Word honderd jaar oud in Zijn dienst, u blijft dezelfde dwaas, en God blijft dezelfde ontfermende God, die gezegd heeft: "Ik wist wel, dat gij heel trouweloos zoudt zijn en van de moederschoot aan een overtreders zijt genoemd" (Jes. 48 : 8). En als God zonden vergeeft, dan vergeeft Hij zó, dat Hij aan al onze zonden ook in het geheel niet meer denkt (Jer. 31 : 34, 37), maar door Zijn vrijspraak de zonde met al haar gevolgen van het belaste geweten van de bedroefde harten wegneemt, zodat er waarlijk vrede bij God in het binnenste woont. Daaraan kennen wij God, de levende God, zoals Hij Zich neerbuigt tot hetgeen stof en as, vloek- en verdoemenswaardig is.

Dit predik ik, opdat deze en gene van u bij het besef van zijn zonde niet in zijn hart zal zeggen: Mijn zonden zijn groter, dan dat zij mij zouden kinnen vergeven worden (Gen. 4 : 13). Dat is immers 's duivels list, ons de Heere God in de hemel zwart voor te schilderen, opdat wij nog dieper erin wegzinken en tot wanhoop of valse gerustheid vervallen. Daarom, als de zonde u kwelt en zij u bedroeft, doe dan als de verloren zoon: u zult geen stap hebben gedaan of de Vader heeft u reeds van verre gezien en loopt u duizend stappen tegemoet (Lucas 15 : 20). Zelfreiniging maakt hier des te onreiner. Het water dat ons voor de reine hemel reinigt, ligt enkel en alleen in de macht van de Heere God. Hij reinigt om niet. Wanneer Hij echter de zonde vergeeft, overweldigt Hij de mens die een prooi is van de dood, zódanig met Zijn liefde, dat de mens verbrijzeld, ootmoedig en dankbaar gemaakt wordt, zodat hij de reiniging van zijn zonde niet vergeet (II Petrus 1 : 9) en zijn leven lang voor de zonde terugschrikt. Maar als God rechtvaardig is, wanneer Hij de zonde straft, hoe is en blijft Hij dan rechtvaardig wanneer Hij de zonde vergeeft?

Antwoord: God heeft alles besloten onder de zonde, opdat de belofte zou komen door het geloof in Jezus Christus, gegeven aan hen die geloven (Galaten 3 : 22). En zo komen wij tot de kern van de prediking van de apostel:

5. De vergeving van zonden wordt ontvangen door de Naam van Jezus.

"Door Zijn Naam", zegt de apostel Petrus. Met het woordje "door" geeft de apostel te verstaan, dat de vergeving van zonden door Jezus is teweeggebracht. Door "Naam" duidt hij de Persoon van Jezus aan, niet alleen niet al hetgeen Hij gedaan en geleden heeft, maar ook met al hetgeen onze verhoogde Heere door Zijn allerheiligst doen en lijden heeft verworven en nu ten behoeve van alle volkeren voor Gods aangezicht is en vermag. Aldus getuigt de apostel Petrus ook op een andere plaats: "In niemand anders is er heil, er is ook geen andere naam aan de mensen gegeven, waarin wij moeten zalig worden" (Hand. 4: 12). "Gij zult Zijn Naam Jezus noemen, want Hij zal Zijn

volk zalig maken van hun zonden", was een engel-boodschap uit de hemel (Matth. 1:21). Zodat telkens op de vraag: Waarom wordt de Zoon van God Jezus, dat is Zaligmaker, genoemd? Het antwoord voor de gemeente voldoende moet zijn: *Daarom, dat Hij ons zalig maakt van onze zonden, en dat bij niemand anders enige zaligheid te zoeken of te vinden is* (Heid. Cat., vr. en antw. 29).

Hier ligt de grond waarom God rechtvaardig is en blijft, wanneer Hij zonden vergeeft. Het is door de Naam Jezus, dat wij volkomen kwijtschelding en vrijspraak van alle zonden eens voor al ontvangen, en dat telkens opnieuw, als wij met onze schuld en zonde voor Hem verschijnen. Dat gevoelt het verschrikte geweten wel, dat aan Gods gerechtigheid moet worden voldaan. Welke voldoening echter, die voor Gods aangezicht kan gelden, kan hij brengen, wiens naam van de geboorte af 'zonde' is? (Ps. 51 : 7; Gen. 8:21). Hier moet een onschuldige, heilige en rechtvaardige Naam ingeroepen en voor Gods aangezicht genoemd worden, waardoor wij vrijspraak verkrijgen. Laten wij de wet der vergelding, waaraan onze heilige Heiland voldeed, de waarheid van de noodzakelijkheid van een voldoening door verzoening, welke de Zoon van God heeft aangebracht, niet opheffen! Het gezond verstand blijft zonder een dergelijke voldoening onbevredigd, het verschrikte geweten nog veel meer. De miskenning van deze waarheid gaat in tegen het normale begrip van al wat rechtvaardig en eerlijk is en rust geeft. De ware filosofie en de ware filantropie vinden hun grond in deze waarheid en hebben een weldadige uitwerking. Het veronachtzamen van deze waarheid heft wet en orde, kerk en staat op en maakt de samenleving en de gemeenschap der volkeren bandeloos en normloos. Deze leer van de voldoening door verzoening vernietigt de roem, de grootspraak en de prestaties van ijdele mensen en prijst Hem, zonder wiens gunst en zegen wij allen niets zijn; zij maakt de boom goed, en dan is ook zijn vrucht goed.

Nee, God, de eeuwige God, kan Zijn eeuwige Wet die wij hebben omvergeworpen, door een enkele goede daad van ons mensen niet laten oprichten: een daaropvolgende boze daad zou meteen die goede daad weer teniet doen. Naar het verbodene blijft onze neiging uitgaan: wij begeren wat ons onthouden is. Geen eindelijk schepsel brengt de beledigde eeuwige Majesteit een eeuwig geldende voldoening. Met zijn eigen dood kan de mens zich door de vloek laten ter dood brengen - de vloek van Gods Wet, de eeuwige toorn, neemt hij daardoor nooit weg. Hij die elke dag, elk uur, zondigt met gedachten, woorden en werken, kan begane zonden niet op die manier goedmaken, dat de daden van het ogenblik, die steeds met zonden bevlekt zijn, en de door zichzelf of door anderen opgelegde boetedoeningen (op zich beschouwd een vergrijp tegen de weldaad van Christus) in de waagschaal van het Goddelijke gericht daartegen zouden opwegen. Ook al breekt de mens, gelijk hij verschuldigd is, zijn zonden af door gerechtigheid, toch is dit alleen maar een bewijs van oprechte bekering, en geen betaling van eeuwige schuld. Kan ook iemand zijn broeder verlossen, of iemand God verzoenen? O, het kost teveel (Psalm 49). Alleen door de Jezus-Naam, die voor de heilige God voldoende is, worden wij geholpen. Alleen op Zijn offer, dat voor God ten volle geldig is, alleen op Zijn verzoenende dood aan het hout des kruises berust onze gerechtigheid voor God, onze zaligheid, de vergeving van zonden.

Wat is zonde? Soms alleen dat wat ook de heidense zedenrechters laken: wellust, gierigheid, opvliegendheid, pronkzucht, brasserij, heerszucht? Mijn geliefden, houden wij de eerste tafel der Wet in gedachten, dan zullen wij zeker herinnerd worden aan onze grote dood, eraan herinnerd worden, dat wij onszelf geheel en al onbekwaam hebben gemaakt om uit onszelf aan God voldoening te brengen. De gehele Wet wil volkomen liefde tot God en tot de naaste. De eerste tafel wil, dat wij God alleen eren, Hem alleen geloven en vertrouwen tegen al het zichtbare in, Zijn Naam alleen

heiligen, Hem alleen gehoorzamen. Dit komt Hem toe, die ons heeft geschapen, ons in leven houdt en ons van alles voorziet. Waar zijn nu Gods eer, de heiliging van Zijn Naam alleen, volkomen geloof en gehoorzaamheid jegens Hem? Zou God rechtvaardig blijven, als Hij ons deze zonde vergaf zonder voldoening?

Slechts Eén, onze Heere Jezus Christus, heeft de door de Wet geëiste voldoening in onze plaats aan God gebracht. Hij bracht God Zijn eer terug door volkomen geloof; zo is Hij de aanvanger en voleinder des geloofs (Hebr. 12 : 2). Hij heiligde de Naam van God en voleindigde het werk, dat God Hem te doen had gegeven; zo richtte Hij de geschonden Wet weer op. Hij vervulde haar in onze plaats door volkomen gehoorzaamheid en volmaakte in Zijn gehoorzaamheid in eeuwigheid degenen die geheiligd worden (Hebr. 10 : 9, 10, 14; Col. 2 : 10). Hij kwam in vlees, in onze van-God-afgekomen toestand; Hij die van zonde in het geheel niet wist, droeg als het Lam Gods de zonde der wereld, deze zware last (Joh. 1 : 29). Hij gaf Zijn leven, Zijn ziel voor onze schuld ten offer, en de straf die ons de vrede aanbrengt, lag op Hem. Onze oude mens, de mens zoals hij in Adam is, werd met Hem gekruisigd, toen Hij onze zonden met Zich omhoog droeg aan het kruishout; hij stierf in de heilige Heiland, toen Deze voor de zonde stierf. En Christus voerde ons met Zich omhoog tot een leven van eeuwige gerechtigheid, toen Hij hem die de macht over de dood had, de duivel, teniet deed en uit de doden opstond. En sinds Hij Zich gezet heeft ter rechterhand der Majesteit in de hemelen, zendt Hij de Geest van werkelijke vernieuwing neer (Jes. 53).

Zó heeft de heilige, eeuwig blijvende Wet Gods daarvoor voldoening ontvangen, dat wij haar krachteloos hebben gemaakt; ze, is aan Gods gerechtigheid voldaan. Onze heilige Heiland droeg Gods toorn, toen Hij met luider stem riep: *Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?* En de vrede Gods op aarde, het welbehagen in mensen, was bevestigd, toen Hij met krachtige stem riep: *Het is volbracht*, en het hoofd boog en stierf! Verscheurd is het voorhangsel, de scheidsmuur tussen God en mensen, en de Heere Jezus noemt Zijn God onze God, Zijn Vader onze Vader, en ons Zijn broeders. Hij heeft gezegd dat wij in Zijn Naam tot God gaan als tot onze verzoende lieve en genadige Vader. Zo mogen wij dan komen in Zijn Naam om door deze Naam vergeving van zonden te ontvangen. Om der wille van deze Naam vergeeft God alle zonden, en is en blijft Hij, omdat Hij voldoening heeft ontvangen, geëerd, als Hij ons onze zonden vergeeft.

"Door Zijn Naam". Moet ik nóg duidelijker maken wat dat betekent? Laten wij denken aan een verheven en aller- verhevenste menselijke naam, de naam van onze geëerbiedigde en geliefde koning. Wanneer gij, een arm en hulpeloos onderdaan, in diens naam moogt komen, dan hebt u de sleutel tot alles waar u zoudt willen binnengaan, dan gaan door deze naam overal slot en grendel open, dan wijken en gehoorzamen door deze naam machthebbers, die u anders geen blik waardig zouden keuren. Ja, alle wijzigingen in onze burgerlijke samenleving als erflating en overdracht van eigendom, worden in de naam des konings tot stand gebracht.

En nu, hier is de Naam van de Koning aller koningen, van de Heer aller heren, de Naam boven alle namen ons mensen van God gegeven, opdat wij door deze Naam vergeving van zonden, een veilig doorkomen door dit tranendal, vrede en vreugde en een eeuwig leven ontvangen bij God. Deze Naam alleen heeft waarde in de hemel, op de aarde en in de hel. Voor deze Naam wijkt de hel, siddert de wereld, opent zich voor het wenende kind de schoot van de hemelse Vader.

Welaan, hebt u niets dan zonde, heeft de angst voor de dood zich van u meester gemaakt, voelt u in uw binnenste Gods toorn en verdoemenis - buig dan de knieën, de

knieën des harten voor God en noem de Naam van Jezus, en u hebt God bij Zijn eeuwige liefde aangegrepen, en door deze Naam ontvangt u, die meende voor eeuwig van Gods aangezicht weggestoten te worden, dat wat u niet had durven hopen. u hebt vastgehouden aan Zijn macht en maakt vrede met God (Jes. 27 : 5 volgens het Hebreeuws). Het juk, de last, is van de hals (Jes. 9 : 3), het pak van de rug, u haalt weer vrij adem en zijt voor eeuwig gelukkig. De zonde is weg en van u af, het aanklagende geweten tot zwijgen gebracht, rust heerst in de ziel, vreugde en vrede in het hart. u zijt door het bloed van het verbond van eeuwige genade weg uit de kuil waarin geen water is (Zach. 9 : 11), waar niemand heen kwam om u voor de dag te halen, en u vreest de laatste vijand niet meer. Zo wordt Zion door recht verlost en haar gevangenen door gerechtigheid (Jes. 1 :27). Zo ontvangen wij vergeving van zonden bij God door de Naam van Jezus.

Dit houd ik u met alle ernst voor. Want ik weet het wel: Menigeen hoort en hoort toch niet. Menigeen hoort en wordt getroffen; maar de kerk is uit, hetgeen voor ogen is vertoont zich weer en eist alle aandacht voor zich op. En toch mag het geen vergeefs woord aan uw adres zijn. Al zouden sommigen van u er ook jaren lang niet aan denken, toch smeed ik God, dat op uw ziek- en sterfbed de gehoorde woorden weer in u opkomen. Zo bezweer ik u, werpt de genade van God niet weg, de machtige genade, maar grijpt die aan in de Naam van Jezus. Al schreeuwt dan ook alles: het is verloren - toch zult u door deze Naam het koord aangrijpen, dat God vanuit de hemel u toewerpt, en de harpton der engelen klinkt luide: hij is verlost! Hij heeft in Jezus geloofd! Over het geloof in Hem nog een en ander.

6. Ieder die in Jezus gelooft, ontvangt de vergeving van zonden.

"Allen die in Hem geloven", lezen wij in de woorden van onze tekst. De vergeving van zonden wil geloofd zijn. 'Wat is geloof? Alles voor waar houden, wat God ons, evenals alle vaders en gezaligden wie ons, beloofd, wat Hij gezegd heeft in Zijn Woord aangaande Zijn Zoon: 'dit is Mijn geliefde Zoon, in Wie Ik een welbehagen heb, Hem moet u horen!'(Matth. 3: 17; 17 : 5). Zeker, ook alles voor waar houden, wat Hij die dood was en zie Hij leeft (Openb. 1), de betrouwbare Heiland gezegd heeft in Zijn heilig evangelie bij monde van Zijn apostelen en profeten: "Wendt u tot Mij en wordt behouden, alle einden der aarde" (Jes. 45). "Komt tot Mij, u allen die vermoeid en belast zijt; Ik zal u verkwikken" (Matth. 11 :28). "Niemand kent de Vader, dan alleen de Zoon, en wie de Zoon het wil openbaren" (Matth. 11 27). "Wie in de Zoon gelooft, heeft eeuwig leven en wordt niet geoordeeld" (Joh. 3). "Geloof Mij, dat Ik van de Vader ben uitgegaan: Hijzelf, de Vader, heeft u lief" (Joh. 16 :27). En daarnaast een hartelijk vertrouwen op de Heere als op onze volkomen Heiland en Zaligmaker, op Hem, de ons van God gegeven enige Leraar, algenoegzame Hogepriester en almachtige Koning, de Borg van een beter verbond, de meest getrouwe Pleitbezorger en machtige Plaatsbekleder. Ja, dat is geloof! Het is het zich op Hem verlaten, op Zijn woord, het op Hem leunen, zich aan Hem houden, Hem niet loslaten, de toevlucht tot Hem nemen, Zijn Naam aanroepen in nood der ziel, in het ogenblik van de dood.

Wie dus een arme zondaar is, een totaal verdorvene, en niets ziet dan de gapende afgrond aan zijn voeten, ook overigens niets heeft, waaraan hij zich kan vasthouden - laat alles weg, alles verkwist zijn, laat er voor het gevoel geen traan, geen zucht meer zijn -, laat hij toch op Jezus leunen, op de Enige die het verstaat met toorn, zonde en dood om te gaan; dat zal Gode welbehaaglijk zijn. Zeg tot Hem: 'Ik laat U niet los, Gij zijt mijn Heere en mijn Heiland, mijn Middelaar en mijn Borg; ik houd mij aan U in leven en in sterven. Ik waag het, o Heere Jezus, in Uw Naam; wat er van mij terecht

komt, dat komt er van mij terecht; kom ik om, dan kom ik om. Gij kunt niet vallen, o mijn Heere en mijn God!'Al schreeuwen alle duivelen: "Nee, nee, zó komt u om, dat is niet voor u! - Klem u des te meer aan Hem vast.

Wij dienen toch te weten wat voor een Persoon deze is. Eis u een teken van uw verlossing, hetzij beneden in de diepte, hetzij boven in de hoogte (Jes. 7: 14). Hier is Immanuël, *God met ons*. Christus is hier, die gestorven is voor onze zonden, ja wat meer is, die ook opgewekt is, die ter rechterhand Gods is en voor ons pleit (Rom. 8 : 34). Hij zegt tot de onstuimige zee: "Tot hiertoe, hier moet de trots van uw golven gaan liggen"; tot de vloed: "Droog op"; tot de dood en de hel: "Dood, Ik zal u een vergif, hel, Ik zal u een pestilentie zijn." En tot de Vader zegt Hij: "Vader, Ik wil, dat, waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt, opdat zij Mijn heerlijkheid aanschouwen, die Gij Mij gegeven hebt" (Joh. 17). Leunen wij op Hem, dan leunen wij op de eeuwige Middelaar Gods en der mensen, de mens Christus Jezus, de mens-in-onze-plaats, op onze grote God en Verlosser.

Lopen wij met dit geloof gevaar? Bij voorbeeld met het oog op de zeden en vanwege mogelijk misbruik? Lopen wij gevaar met de geldstukken van zuiver zilver en goud, waarop de beeldenaar van de koning voorkomt? Moeten zij vervalst of in het geheel niet meer geslagen worden, omdat zovelen er misbruik van maken voor hun lage bedoelingen?

De valse munters worden gestraft, en zij die zich aan misbruik schuldig maken, krijgen later ook straf; maar aan de Koninklijke munt hebt u niets toe te doen en ook niets daarvan af te doen; de staat laat ze slaan ten behoeve van eerlijke hulpelozen. Zonder wettige betaalmiddelen verkrijgt u niets op de aarde - zonder geloof niets in de hemel. Doe daaraan niets toe en daarvan niets af.

"Daarom is het zó ver van daar, dat dit rechtvaardigmakende geloof de mensen zou doen verkouden in een vroom en heilig leven, dat zij daarentegen zonder hetzelfde nimmer iets doen zullen uit liefde tot God, maar alleen uit liefde tot zichzelf en uit vrees van verdoemd te worden. Zo is het dan onmogelijk, dat dit heilige geloof ledig zij in de mens" (Ned. Geloofsbelijdenis, art. 24). "In het rijk van deze Koning heeft men het recht lief. u geeft vroomheid- (Ps. 99: 4). Maar waartoe verder nog bedenkingen? Hier staat het geschreven: allen die in Hem geloven, "ieder die in Jezus gelooft".

Welk een frisse, bevrijdende prediking voor de heidense hoofdman om hem en zijn vrienden te vervullen met de ware blijdschap door de Heilige Geest! Ieder, hij moge dan zijn wie hij is, hetzij besneden hetzij onbesneden, hetzij behorend tot Gods volk en Zijn verbonden, hetzij tot dusver vervreemd van God en Zijn volk, hetzij rein hetzij onrein, ja zelfs als voor iets onheiligs gehouden in de ogen zelfs van een apostel: "Hier is geen onderscheid; zij zijn allen zondaars, en hun ontbreekt de roem die zij bij God moesten hebben, en zij worden zonder verdienste rechtvaardig uit Zijn genade, door de verlossing die door Christus Jezus geschied is". (Rom. 3 : 23 v.) Dat is het wat er geschreven staat: "Ik maak een weg in de woestijn en waterstromen in de wildernis, dat het gedierte op het veld, de draken en struisen Mij prijzen" (Jes. 43 : 20). En wederom: "Heerlijke dingen worden in u gepredikt, o stad van God. Ik zal laten prediken aan Egypte en Babel, opdat zij Mij mogen kennen. Zie, de Filistijnen en de Tyriërs met de Moren worden aldaar (in Jeruzalem) geboren- (Psalm 87). "God reinigt onze harten door het geloof". (Hand. 15: 9), doordat wij op Zijn Christus leunen, ons op Hem verlaten en steunen in onze verlorenheid. Zó alleen ontvangen wij vergeving van zonden, zó alleen ontvangt ieder die.

Ik zeg: "Hij ontvangt die." Het is een geschenk van vrije ontferming, een onverdiend geschenk, ja zelfs tegen alwat wij verdienen in wordt de vergeving ons geschonken.

Hier geldt geen werk van onze kant, geen verdienste noch waardigheid. Met onze kracht is het niets gedaan. En wat zouden wij hebben wat wij niet eerst hadden ontvangen, - maar wie heeft aan God eerst iets gegeven, dat Hij Zijn geliefde Zoon voor ons allen overgaf? O, een verschrikt geweten dat zijn zonden gevoelt, bemerkt spoedig, dat Gods toorn met onze ellendige werken niet te verzoenen is; maar juist dáárdóór dat God in het geheel niets van ons verlangt, komt ons geweten tot rust, God geeft ons tegen de Wet die ons veroordeelt, een andere wet: ieder die tot God wil naderen en Hem iets voor zijn zonden wil brengen, die brenge Hem Zijn Lam dat zonder gebrek is. Hij legge zijn hand op het hoofd van dit Lam, legge zijn zonden daarop en steune daarop, terwijl hij wegzinkt. Hij slachte dit Lam voor het aangezicht des Heeren; hij zegge: 'Gij sterft voor mij aan het hout, Gij zijt mijn gekruisigde Liefde'- daar vloeit het bloed van het Lam en reinigt u geheel en al. In uw plaats ga het Lam geheel op in de vlammen, zo is alles aan u, al het uwe verbrand met het Lam, dat een vuur is tot een liefelijke reuk voor de Heere, zo gaat u gerechtvaardigd naar huis (Lev. 1). En, "zo zijn zij verzoend, zo wordt het hun vergeven", zegt deze wet (Lev. 4 : 20, 26, 34 v.; 5: 10, 16, 18).

Dit is dus de bedoeling, dat ieder voor God rechtvaardig is, derhalve vergeving van zonden bij Hem heeft, alleen door het oprechte geloof in Jezus Christus, alzo, dat, al is het dat uw geweten u aanklaagt, dat u tegen al de geboden Gods zwaarlijk gezondigd en geen daarvan gehouden hebt, en nog steeds tot alle boosheid geneigd zijt, nochtans God, zonder enige verdienste van u, uit louter genade, u de volkomen genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus schenkt en toerekent, als had u nooit zonde gehad noch gedaan, ja als had u ook al de gehoorzaamheid volbracht, welke Christus voor ons volbracht heeft, zoverre u deze weldaad met een gelovig hart aanneemt (Heid. Cat., vr. en antw. 60). Dat u dus, ofschoon verbrijzeld en met beven, nochtans blijmoedig uitspreekt: 'Mijn zonde en mijn vloek, o Heere Christus, zijt Gij, en ik houd mij aan U naar Uw toezegging, in U ben ik rechtvaardig voor God en ik smee door tussenkomst van U de beloofde zegen af.'

Zulk een geloof geeft goede moed; want nadat Christus, onze heilige Heiland en Heere, onze zonden in Zijn vlees op het hout heeft gedragen en volkomen gehoorzaam is geweest, is het onmogelijk, dat een zonde die Hij heeft gedragen, aan Hem blijft vastzitten. Hij is immers door Zijn opstanding uit de doden volkomen gerechtvaardigd en daardoor is het bewijs geleverd, dat geen enkele zonde onbetaald gebleven is. Als wij nu dan ook door geloof aan Christus hangen en met Hem verbonden zijn, moeten wij in Hem de volkomen gerechtigheid en heiligheid hebben, zodat zij ons door Zijn Naam voor Gods gericht vrij geschonken en toegerekend wordt. Als wij echter met Christus verbonden zijn, zijn wij één met Hem als Bruidegom en bruid, en het is een ware vreugde Hem uit de hemel te verwachten.

Daarbij hebben wij echter alle uiterlijke gedaante uit het hoofd te zetten en alleen het evangelie te volgen, zonder dat wij ons door het onderscheid dat er bestaat tussen het Woord en het tegendeel, laten neerslaan of tegenhouden.

Er staat niet: ieder die Hem gevoelt of bespeurt, maar in Hem gelóóft. En zo komen wij tot ons laatste punt.

7. Van alwat een iegelijk die gelooft, door de Heere Jezus heeft, geven alle profeten aan Jezus getuigenis.

"Wij hebben een vast profetisch Woord, en u doet wèl, dat u daarop acht geeft als op een licht dat schijnt op een donkere plaats". (II Petr. 1 : 19). Dat konden de heidenen, dat kunnen ook wij in het profetische Woord opslaan, en ons zó van de vergeving der zonden en van het apostolische getuigenis vergewissen. Zonder twijfel had Cornelius,

de hoofdman, de profeten gelezen, zo ook zijn vrienden en bloedverwanten; maar dat ging alleen het uitverkoren volk aan, zullen zij gedacht hebben; nu echter hoorden zij: alle profeten geven aan Jezus daarvan getuigenis, dat een iegelijk die in Hem gelooft, vergeving van zonden ontvangt; - dus niet een iegelijk die besneden is, of die gelooft en besneden is, of die eerst een Jood is geworden, maar: „een iegelijk die gelooft”.

Vinden wij dit dan werkelijk bij alle profeten? De apostel die van God gezonden was, heeft het gezegd. Laten wij onszelf niet beroven van onze schat voor de eeuwigheid door onze eigenwijsheid, die het zogenaamde Oude Testament uiteenscheurt en de bladen van dit heilige boek in de wind werpt om vervolgens de afzonderlijke gedeelten van de grond op te rapen, opdat menselijke kritiek naar eigen believen zal uitmaken wat hiervan nog als goddelijk aan te nemen is. Waarom willen wij voor onszelf en voor anderen de schat toesluiten, die de eerste christelijke gemeenten, die de apostelen, die de heilige Heiland, wiens uitspraken wij toch eerbiedigen, ons als een afgesloten geheel, als de Schrift-bij-uitstek hebben vermaakt? De christenen van de eerste eeuw bezaten en kenden geen andere Bijbel dan het zogenaamde Oude Testament; een zogenaamd Nieuw Testament hadden zij immers nog niet.

Gevoelt u uzelf een zondaar, een verlorene, een kind des doods, neem dan het profetische Woord vóór u; al heel gauw zult u bij alle profeten Jezus vinden, Hem vinden als degene die uw ziel rust geeft, wie u ook zijt of waart. Allen die uit de diepte van hun verlorenheid werden gered, zaten vóór het profetische Woord; de Geest des Heeren gaf hun dit Woord in het hart; ze) kwamen zij tot geloof.

Wat zal dan de hoofdman en de zijnen als met één slag uit het profetische Woord duidelijk zijn geweest?

„De Heere heeft een koninkrijk aangevangen zover de wereld is” (Psalm 93).

„Zingt de Heere een nieuw lied (het evangelie), zingt de Heere, u ganse aarde” (Psalm 96).

„Alle einden der aarde zien het heil van onze God; juicht de Heere, u ganse aarde” (Psalm 97 en 98).

„Looft de Heere, alle heidenen, prijst Hem, alle volkeren” (Psalm 117).

Dit is immers de Heere te loven, dat wij in Hem geloven, alle heidenen, niet-joden, een iegelijk die in Hem gelooft. Dit alles vinden wij immers ook bij alle profeten, ook dit nog: „Waarlijk, Hij droeg onze krankheid en laadde op Zich onze smarten. Hij is om onze misdaad verwond en om onze zonde verbrijzeld. De straf ligt op Hem, opdat wij vrede zouden hebben, en door Zijn wonden zijn wij genezen. Wij dwaalden allen als schapen, een iegelijk ging zijn eigen weg, maar de Heere wierp ons aller zonde op Hem” (Jes. 53).

„Ik delg uw misdaad uit als een wolk en uw zonde als een nevel” (Jes. 44 :22). „Ik delg uw overtreding uit om Mijnentwil en gedenk niet meer aan uw zonde” (Jes. 43 :25).

„Bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar Mijn genade zal van u niet wijken, en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, spreekt de Heere, uw Ontfermer” (Jes. 54: 10).

„Dit zal Zijn Naam zijn, waarmede men Hem noemen zal: De Heere, die onze gerechtigheid is” (Jer. 23 : 6).

„Zij zullen Mij allen kennen, beiden klein en groot; want Ik zal hun hun misdaad vergeven en aan hun wetteloosheid niet meer gedenken” (Jer. 31 : 34).

„In Uw naam (in Christus) zullen alle volkeren gezegend worden” (Gal. 3 : 8, 16).

Zo neemt Christus onze vloek weg, opdat door Hem en van Hem op ons de zegen kome. Dit alles is in een mensenleven niet uit te spreken.

Mijn geliefden, ik eindig met het volgende.

Wij lezen in het boek der Openbaring: "Zij zeiden tot de bergen en steenrotsen: Valt op ons, verbergt ons voor het aangezicht Desgenen, die op de troon zit, en voor de toorn van het Lam: want de grote dag van Zijn toorn is gekomen, en wie kan bestaan?" (Openb. 6 : 16 v.). Het zachtmoedige Lam Gods zal dus vertoornd zijn op alle verachters, die spottend vragen: *waar blijft Zijn belofte?* Neemt dit ter harte, mijn geliefden. God heeft geduld met ons, en wil niet, dat iemand verloren gaat - daarom vergeeft Hij. Maar stelt Zijn dag niet zo ver meer, want Hij komt als een dief in de nacht. Onverwacht zal de stem weerklinken: *de Bruidegom komt!* Zalig zijn zij, die olie hebben in hun lampen, die niet zozeer denken aan de vreugde van de bruiloft, als wel hieraan, dat de Bruidegom het waard is, dat Hij in het licht Zijn intocht houdt.

Wie vraagt van harte: *wat moet ik doen om de komende toorn te ontvlieden?*

Dat vroeg de heidense hoofdman ook. Ach, wat had hij al niet gedaan! En op het ogenblik waarop hij wel gedacht zal hebben, dat God van hem niet wilde weten; dat God zijn oprechte gebeden niet wilde horen en zijn van harte uitgereikte aalmoezen niet wilde zien; op het ogenblik waarop hij zeker wel heel zijn hart voor de Heere uitgestort en tot Hem gezegd zal hebben: maak mij bekend, mijn God, wat ik moet doen om tot rust voor de ziel te komen, ik wil mij aan alles onderwerpen tot mijner ziele zaligheid. - toen trad een hemelbode bij hem binnen. Legde deze hem toen soms nog méér op? Nee, hij verwees hem naar een apostel en dienstknecht van Jezus Christus: „deze zal u zeggen, wat u doen moet", zo sprak de engel.

En wat heeft deze hem gezegd, dat hij doen moest? Hij heeft hem, de heiden, de onbesnedene, de vergeving van zonden gepredikt door de Naam van Jezus. Cornelius moest enkel en alleen geloven, en de Geest des Heeren gaf aan Cornelius en de zijnen vrijmoedigheid, van deze prediking te zeggen: dit is vast en zeker waar, hierop verlaat ik mij. En op hen daalde de Heilige Geest neer.

Ziet in Gods Vaderhart, mijn geliefden, die de dag des Heeren met blijdschap tegemoet wilt zien, maar uzelf niet waardig acht om in Zijn heerlijkheid te worden opgenomen. De hemel wordt geopend, er daalt in een gezicht een vat neder tot de dienstknecht en apostel van Jezus Christus, gelijk een groot linnen laken; het is aan de vier hoeken gebonden en wordt op de aarde neergelaten, en hierin bevinden zich allerlei viervoetige en wilde en kruipende dieren der aarde en allerlei vogelen des hemels. En tot de heilige Petrus geschiedt een stem: "Sta op, slacht en eet". En zijn antwoord was: "O nee, Heere, want ik heb nog nooit iets onheiligs of onreins gegeten." En de stem zeide ten anderen male tot hem: "Wat God rein verklaard heeft, moogt u niet voor onheilig houden," Ziet de wonderen van Gods genade en ontferming! Petrus zou het in de hel geworpen hebben - en gij?

Welke vader zal verscheurende dieren binnenlaten dáár, waar kinderen en lammeren zijn? Welke moeder zal het dulden, dat een vat met allerlei kruipende dieren en ongedierte in haar reine huis komt? Alleen God, de heilige God! De wilde en kruipende dieren, het onheilige en onreine zijn wij. God zegt, dat Hij het rein verklaard heeft - en God neemt het laken weer op in de hemel, in Zijn reine hemel. Hoe is het mogelijk?

Wel, temidden van deze dieren was één rein Dier. Dat zag Hij aan, dat was Zijn heilig Lam! Dat is Jezus, de God van Jakob, de sterke Held, die wij heidenen mogen aanhangen. Houden wij ons aan Hem, aan Zijn Naam, wij onreinen uit onreinen, in ongeveinsd geloof, dan geeft Hij ons de kus Zijns vredes. De liefde ontwaakt, het verlangen wordt hevig, de hoop strekt zich uit naar de glorierijke verschijning van

Zijn heerlijkheid, en voor hen die volharden tot het einde toe, zal Hij de kroon der gerechtigheid meebrengen. Amen.

Motieven die tot de preek over Handelingen 20 aanleiding gaven

Brief van Prof. Böhl

"De hier gepubliceerde preek heeft de welbekende schrijver van de Boheemse Postille, vertaald door Dr. H. von Tardy, onlangs te Elberfeld gehouden. Aanleiding daartoe was een schrijven uit Bohemen, waarin geklaagd werd over verontrusting van de Gereformeerde Gemeenten door allerlei dweepers.

De geachte schrijver en liefhebber van onze Gereformeerde Kerk voelde zich nu gedrongen, het ongezone in de beweringen van die onruststokers bloot te leggen. Hij heeft dit gedaan in de liefde van Christus, en daarmee onzen geloofsgenoten tegelijk een voorbeeld gegeven, hoe men moet polemiseren.

Moge deze preek ook in dit opzicht haar uitwerking hebben. Moge zij echter vóór alles de beangstigden schapen een roepstem van de Herder zijn, Die het afgematte schaap met dubbele liefde omvat.

De hieronder volgende preek is overigens niet van te voren opgeschreven, maar onder de voordracht door een vriend opgenomen. De lezer wil dit bij de beoordeling ervan wel in aanmerking nemen."

Aan alle geloofsgenoten een vredegroet in onze Heere Jezus Christus van Dr.
BÖHL K. K. Professor aan de Evang. Theol. Faculteit te Weenen.

Vorige week, mijn geliefden, ontving ik een brief van een reizend predikant uit Bohemen, die mij veel mededeelde, wat mij verblijdde. Onder andere vernam ik van hem, dat de Postille, die een aantal van mijn preken, in 't Boheems vertaald, bevat, veel gelezen wordt, - dat zelfs verscheidene arme mensen, die hoogstens twee of vier gulden verdienen, zich toch graag een exemplaar daarvan aanschaffen, ja niet alleen zó voor zichzelf zorgden, maar ook hun opgespaarde *kreutzers* (een Boheems geldstuk) uitgeven om er ook voor hun kinderen één te kopen en het hun na te laten. Deze mensen zoeken het brood des levens, zij zoeken het water, dat de eeuwige dorst lest, en vinden dit nu in deze preken.

Nu zijn er daar echter ook veel mensen, die zich aan deze liefelijk ontlukende Gemeenten onttrekken, terwijl zij zeggen: 'Dezen en die zijn niet waardig het Avondmaal te ontvangen, want zij zijn niet wedergeboren!'

Deze mensen houden zichzelf voor wedergeboren en zijn het misschien ook wel. Maar dan zitten zij toch tegelijk in een gruwelijke dwaling vast, juist door er zich op te beroemen, dat zij wedergeboren zijn. Zij jagen andere arme zielen schrik aan, zodat deze zeggen: "Ach nee, als wij niet wedergeboren, niet gelovig zijn, dan mogen wij niet tot het Heilig Avondmaal komen!" Zo sluiten zij dan zichzelf uit en beroven zich van de vreugde in God, beroven zich van de troost des eeuwigen levens.

De preek over Handelingen 20 : 21, die Kohlbrugge op 24 januari 1874 te Elberfeld gehouden heeft, was tot nog toe alléén bekend in een vrij onnauwkeurige vertaling, uitgegeven door H. de Hoogh en CO, Amsterdam, 1874. Het Duitse origineel is echter nergens meer te vinden, ook niet in het Kohlbrugge-Archief te Utrecht. Bij het bezoek, dat ik destijds aan de Nied. Ref. Gemeinde te Wuppertal-Elberfeld bracht, vond ik tot mijn blijdschap ten huize van Pastor Dr. O. Bückmann, de toenmalige predikant der Nied. Ref. Gemeinde, onder de nagelaten papieren van Gustav Langen een zeer goed leesbaar afschrift van het Duitse origineel, en wel van de hand van de Boheemse predikant J. Sara te Hronov van 21 september 1874. Naar dit afschrift is de preek door mij in het Nederlands vertaald. D. van Heyst

13. DE BEKERING TOT GOD EN HET GELOOF IN ONZE HEERE JEZUS CHRISTUS

Ik heb mij daarom voorgenomen in dit morgenuur iets te zeggen over bekering en wedergeboorte. Wilt daartoe, mijn geliefden, Handelingen 20 opslaan. Aldaar getuigt de apostel Paulus in vers 21:

... en betuigd heb, beiden de Joden en Grieken, de boete (beking) tot God en het geloof in onzen Heere Jezus Christus.

U hebt hier dus de tweevoudige inhoud van het getuigenis van het Evangelie. Dit getuigenis van het Evangelie houdt ons twee stukken voor, die immers niet van elkander gescheiden mogen worden, namelijk: *De boete (beking) tot God en het geloof in onze Heere Jezus Christus*. Daarin hebben wij de waarachtige wedergeboorte en bekering.

Daarbij slaan wij nu nog op onze Heidelbergse Catechismus Vraag 88: "In hoeveel stukken bestaat de waarachtige boete of beking des mensen?"

Het antwoord is: "In twee stukken: in afsterving van de ouden en opstanding van de nieuwen mens."

Dan volgt verder de vraag: "Wat is afsterving van de oude mens?"

En het antwoord luidt: "Een hartelijk leedwezen over de zonde en deze hoe langer hoe meer haten en vlieden."

"Wat is opstanding van de nieuwe mens?"

"Een hartelijke vreugde in God door Christus en lust en liefde hebben om naar de wil Gods in alle goede werken te leven."

Mijn geliefden! Het Avondmaal is voorzeker slechts voor de wedergeborenen. Christus heeft het Avondmaal alleen voor Zijn gelovigen verordend. Maar nu willen wij toch eerst eens vragen: Is dan niet al het andere ook alleen voor de wedergeborenen? Dan moet men immers antwoorden. Ja zeker, niet alleen het Avondmaal, maar ook de Doop, ook de prediking, het Woord, is in de grond der zaak alleen voor de wedergeborenen. Bewijs: Toen Nicodémus tot de Heere Jezus kwam met de vleiende woorden: "Rabbi, wij weten, dat gij zijt een leraar van God gekomen, want niemand kan deze tekenen doen, die gij doet, zo God met hem niet is," - toen antwoordde de Heere Jezus hem: "Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, tenzij iemand wederom geboren worde, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien," - dat is, niet verstaan, niet begrijpen, - gelijk ook Paulus in I Kor. 2 : 14 schrijft: "Maar de natuurlijke mens begrijpt niet de dingen die des Geestes Gods zijn; want zij zijn hem dwaasheid, en hij kan ze niet verstaan, omdat zij geestelijk onderscheiden worden."

Het staat dus vast: Alles is alleen voor de wedergeborenen.

Maar nu een vraag: *Wanneer begint dan de wedergeboorte?*

Dan zal misschien de wedergeborene mij antwoorden: Van de dag en het ogenblik af aan, waarop de troost van de vergeving der zonden voor de eerste keer in mijn hart binnenkwam, onmiddellijk van God, door Zijn Woord.

Zoveel is zeker, dat, waar de troost van de vergeving der zonden het hart vervult, een nieuwe geboorte plaats heeft, men voelt zich overgezet uit de dood in 't leven. Maar nu dit éne: *Waar moeten wij dan met de jonge kinderen blijven?* Wanneer het Avondmaal alleen voor de wedergeborenen is, dan is alles alleen voor de

wedergeborenen, - waar blijven wij dan echter met de jonge kinderen? Daar komt de wederdoper en zegt: "Die mogen niet gedoopt worden, want zij geloven nog niet, zij zijn niet wedergeboren!"

"Zo? hoe weet je dat?" Heb je een blik geslagen in het hart van een jong kind? Hier heb je een boom, en hier toon ik je een zaadkorrel -, is deze dan niet een boom? Zal deze niet een boom worden? Is de boom ook niet eerst een zaadkorreltje geweest? Een klein plantje? Als ik lees, dat Johannes de Doper als nog niet geboren kindeke opsprong onder het moederlijk hart, toen de moeder van de Heere Jezus tot zijn moeder kwam (Luk. 1 : 41), dan mag ik niet zeggen: 'Wat God aan Johannes gedaan heeft, dat is iets buitengewoons geweest, dat doet Hij aan andere kinderen niet.'

Ik heb eens een zeer jong kind gekend, waarvan men meende, dat het nauwelijks kon spreken; - bij de moeder van dit kind komen op zekere dag enige vrouwen in een vroom gezelschap bijeen en één van haar zegt: "Wij willen toch, voordat wij beginnen te spreken, de kleine wegbrengen!"

"Ach nee," zegt de moeder, "laat haar maar spelen, zij begrijpt toch niets van hetgeen wij met elkander bespreken."

Het kind wordt diepbedroefd, als het dit hoort, en enige dagen daarna gebeurt het, dat het kind iets tot de moeder zegt, waarvan deze de handen ineens slaat en vraagt: "Waar heb je dat vandaan?"

"Dat heeft de Heere Jezus mij gezegd," antwoordt het kind

In de waarachtige bekering gebeurt het, dat een mens zijn schadelijke weg verlaat en zijn hart aan de Heere Jezus geeft; dat is dan voorzeker een grote en algehele verandering.

Maar nu vraag ik: Hebt u ook niet reeds als kind vele waarschuwingen en aandoeningen in uw hart gehad? Hebt u niet, toen gij nog jong waart, wel eens in 't verborgen uw knietjes gebogen en de Heere aangeroepen: "Heere, Heere, verander mij toch, ik ben zo verkeerd!"?

Het gaat in dat opzicht bij de mensen zo verschillend toe. Bij menigeen ontwikkelt de wedergeboorte zich langzamerhand van der jeugd af aan. God leidt de Zijnen op Zijn wijze. Wanneer de zonden der jeugd, een menigte van overtredingen oprijzen, kan men wel een hellevaart maken, zodat men aan de rand van de hel komt te liggen en het uitschreeuwt: "*Heere, indien Gij wilt, dan kunt Gij mij wel helpen!*" en het antwoord is het liefelijke: "Bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen."

Waar dit antwoord in 't hart dringt, daar voelt men zich op eenmaal veranderd. Is nu het vorige afgelegd? Is men nu in zichzelf volkomen? Waar blijft dan de erfzonde, die wij van Adam geërfd hebben? Ik bedoel het gruwelijk verderf, dat wij van Adam af aan mede in de wereld brengen, waarvan de grond niet ligt in het vlees, maar in de vloek Gods, die aldus luidt: "Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der Wet om dat te doen!" Waar blijft deze erfzonde? Keer met deze vraag tot uzelf in; want er zit telkens zo iets van duivelse hoogmoed achter, wanneer men onderscheid maakt tussen zondaars en zondaars, wanneer men zichzelf op de hoge zetel plaatst en anderen op het kleine bankje neerzet! Waar blijft u met uw erfzonde? Met uw gruwelijk verderf? Deze onzalige fontein, waaruit voortdurend, telkens weer opnieuw, ik weet niet wat voor gruwelen voortkomen? Wordt door de wedergeboorte deze erfzonde opgeheven? Bestaat deze onzalige fontein dan niet meer? Is zij verstopt? Er zijn zo mensen, die er zich op beroemen, dat zij in twee, drie maanden, ja ik weet niet hoe lang reeds, niet meer gezondigd hebben. Dat komt

daardoor, dat zij zichzelf niet kennen.

Nee, de erfzonde wordt met de wedergeboorte niet opgeheven. De schuld der erfzonde wordt weggenomen in de waarachtige bekering door het geloof, maar het verderf op zichzelf niet.

Overeenkomstig het woord van de Apostel hebben wij hier twee stukken:

De boete (bekering) tot God *en het geloof in de Heere Jezus Christus.*

Nu vraagt de Catechismus: Wat is boete (bekering) tot God?

"Boete" is een Rooms woord, dat de Catechismus aldus uitlegt: *het is bekering*, bekering des mensen, dat is, volgens het Hebreeuws spraakgebruik, dat men de goddeloosheid en de lusten der wereld verlaat, dat men zichzelf eraan geeft en terugkeert tot zijn God, uit Wiens hand men voortgekomen is. Het woord: "Bekeert u!" wil dus zeggen: keert u om! Zie Mij eens aan! Leg uw vijandige gedachten van Mij af! Volgens het Grieks betekent dit woord hetzelfde, namelijk de verkeerde mening, de verkeerde gedachten, die wij van God hebben, afleggen. Nu zegt dus de Catechismus: Boete tot God is bekering tot God. Hoe komt de Catechismus echter op deze vraag?

De Catechismus leert ons (vraag 86) eerst: Christus heeft ons verlost, en daar Hij ons verlost heeft, "vernieuwt Hij ons ook door Zijn Woord en Zijn Heiligen Geest tot Zijn evenbeeld, opdat wij met ons ganse leven," - van het ogenblik onzer bekering af aan en voortaan, - "opdat wij met ons ganse leven Gode dankbaarheid voor Zijn weldaden bewijzen, en Hij door ons geprezen worde." Dat dus Zijn genade, Zijn barmhartigheid, Zijn goedheid door ons geprezen worde. Dan vernieuwt Hij ons verder daartoe, dat wij de troost hebben, van ons geloof uit de vruchten ervan verzekerd te zijn.

Nu zou ik echter willen vragen: Was David van zijn geloof uit de vruchten ervan verzekerd, toen hij zo zwaar gezondigd had? "Ach Heere," sprak hij, nadat hij het volk geteld had, "vergeef de misdaad Uws knechts!" Hoe komt David er toe, om vergeving te vragen voor zijn misdaad? Hoe komt hij er toe, zich des Heeren knecht te noemen? Hij is dus daarvan verzekerd, dat hij iets heeft. Wat dan? Een God, Die vergeven wil! Een Heere, Wiens eigendom hij is!

En daarbij komt nog iets. David is in zijn leven zo vaak met beschuldigingen overladen, waarin niets waars was. Zo roept hij bijvoorbeeld in Psalm 7 luide uit: "Heere mijn God, heb ik dat gedaan en is er onrecht in mijn handen, - heb ik kwaad vergolden aan hen, die vreedzaam met mij leefden, of hen, die mij zonder oorzaak vijandig waren, beschadigd, - zo vervolge mijn vijand mijn ziel en grijpe ze en trede mijn leven ter aarde!" Daar wist David dus, dat hij het niet gedaan en er ook niet aan gedacht had. Zo was hij dan van zijn geloof uit de vruchten verzekerd.

Daartoe vernieuwt de Heere Jezus Christus ons naar Zijn evenbeeld. Dat komt niet van onze akker, maar door Zijn vernieuwing. Nu zegt de Catechismus verder: *Ook daartoe vernieuwt Hij ons, dat wij door onze godzalige wandel onzen naaste ook voor Christus winnen.*

Nu komt verder de vraag: "Kunnen dan zij niet zalig worden," - let goed op, - "die in hun goddeloos, ondankbaar leven voortvarende, zich tot God niet bekeren?" En het antwoord is: "In generlei wijze; want de Heilige Schrift zegt, dat geen onkuise, afgodendienaar, echtbreker, dief, gierigaard, dronkaard, lasteraar, noch rover, noch dergelijke, het Rijk Gods beërven zal." Dat staat vast. Dat schrijft Paulus immers aan de Korinthiërs. Wanneer u nu dit leest, denk dan toch niet van uzelf- "O, uit mijn hart komen zulke dingen niet voort! Wij zijn brave lieden, zonen van een brave man!" U zou wel graag al deze onkuisen, afgodendienaars, echtbrekers, dieven, gierigaards,

dronkaards enz. in de hel willen werpen en zelf vóór het altaar gaan staan en zeggen: "Ik dank U, God, dat ik niet ben als deze mensen, als deze en gene; want ik doe dit en ik doe dat!"

Denk toch aan uzelf en vonnis uzelf! Beroem er u niet op, dat u een gelovige, een bekeerde, een wedergeborene bent; want juist dan, wanneer men gelovig, wanneer men wedergeboren en bekeerd is, neemt men het nauw, en dan gebeurt het, dat men vaak niet weet waar te blijven en niet uit de ogen kan zien vanwege het groot verderf, en omdat het hart een spelonk is vol van verwarring. Gods Woord zegt: *dezen kunnen het Rijk Gods niet beërven!* En zit nu eens als rechter over uzelf. Vraag u af, of u zo vroom zijt, dat u de vrouw van een ander nooit begeerd hebt; dat onkuise dingen niet in u opkomen; dat, ook al steelt u niet op grove manier, ge u toch nooit van het een of ander middel bedient om u op onrechtvaardige wijze te verrijken! Vraag u af, of u zo vroom leeft, dat ge u nooit te buiten gaat aan spijs en drank! Of u zo sterk bent, dat, wanneer de zonde als een wild dier u op het lijf valt, u haar altijd kwijt kunt raken! Vonnis uzelf, en wanneer u dit in waarheid vóór God doet, dan blijft heden en morgen niets anders over dan eeuwige barmhartigheid, dan loutere genade, dan alleen het bloed van Jezus Christus, dat reinigt van alle zonde.

Nog eens: de erfzonde of het verschrikkelijk verderf van de mens wordt door de wedergeboorte of door de bekering niet weggenomen, de schuld van deze erfzonde wordt weggenomen, gelijk zij dan ook weggenomen is in het bloed van Jezus Christus, - het verderf zelf echter niet. Wat geschiedt er dan? Bij dit verderf, - en dat is het begin van de wedergeboorte of bekering, - bij dit verderf komt in de mens datgene op, wat de Catechismus in antwoord 89 *een hartelijk leedwezen over de zonde* noemt. Als iemand mij van zijn bekering vertellen en dag en uur van zijn wedergeboorte aangeven wil, en mij dan toch zegt, dat dit hartelijk leedwezen over de zonde bij hem allang opgehouden heeft, - dan zeg ik hem, dat hij zichzelf bedriegt. Dat is in het begin van de bekering waar, o hoe waar! Maar een hartelijk leedwezen over de zonde blijft er ook het ganse leven door bestaan. Waardoor wordt dat gewrocht? Dat werkt telkens de genade van de Heere Jezus Christus, door de Wet, die verdoemt, en het Evangelie, dat leven inblaast. Dan is de mens verbrijzeld en gevoelt hij, welk een zondaar hij is.

De Catechismus bedient zich hier verder van een merkwaardige beeldspraak, terwijl hij spreekt van *een ouden mens en van een nieuwen mens*. De "oude mens," dat zijn de zonden, de verkeerdheden, het gruwelijk verderf, waarin wij van Adam af aan vastzitten. Dat heet "oude mens," en nu gebruikt de Catechismus verder deze beeldspraak door te zeggen: *De boete of bekering bestaat in de afsterving van de ouden mens*. Deze oude mens is niet op eenmaal dood, al is hij ook dood in de dood van Jezus Christus en al is het ook, dat men daarin de dood van zijn oude mens ziet. In Christus' dood is deze oude mens voor het geloof dood; maar naar het gevoel en volgens de dagelijkse ervaring moet het, opdat het geloof geoefend en de hoop levendig gehouden worde, een afsterven zijn, waarbij de oude mens langzamerhand sterft, opdat hij geheel sterft, wanneer u eenmaal ook de lichamelijke dood sterft. Dan eerst sterft men werkelijk de zonde af; maar overigens is het een langzaam en voortdurend afsterven, dat het ganse leven doorgaat.

Dit afsterven is met andere woorden, een stille wandel tot God, zodat men een hartelijk leedwezen heeft over zijn zonden en - deze voor altijd ontvloden is? Dat men met de zonde volkomen gebroken heeft? - Ja, dat hebt u gedaan in het geloof, toen u hand en hart aan de Heere Jezus gaf; maar wederom, in de ervaring, in het dagelijks

leven, daar gaat het niet op eenmaal, doch daar is het een: "de zonde hoe langer hoe meer haten en vlieden." Welke zonde dan? Nu: onkuisheid, afgoderij, overspelige gedachten, dieverij, woeker, gierigheid, dronkenschap, lasteringen, nijd, haat, toorn, -zonden, die men tegen zichzelf begaat, en zonden, die men tegen de naaste begaat, die begint men te haten als men bekeerd wordt, en men begint ze te mijden en te vlieden, en dat hoe langer hoe meer. Zonder ophouden. Ach, denk eens: vijftig jaren op de weg te zijn en dan nog te moeten zeggen: "hoe langer hoe meer!" Maar het is waar, het is een "hoe langer hoe meer." Dat gaat zoals de Fransman zegt: peu à peu, of zoals de Hollander zegt: voetje voor voetje. Men vliegt niet met vleugels, maar kruipt; dikwijls gaat het zó, dat men, in plaats van haat tegen de zonde in zich te bevinden, veeleer lust gevoelt om te zondigen; dat men, in plaats van de zonde te vlieden, ze veeleer opzoekt, en dan gaat het wel eens tegen alle waarschuwing in, zodat, als God niet met macht de gelegenheid afsneed, men zijn lust toch zou doordrijven. Nu eens bevindt men geen haat tegen de zonde bij zich, en dan weer is er haat, zodat men een gruwel is in eigen oog. Dat gaat als door dichte scharen van vijanden heen. De vaandels afgeven kan men niet, want men is tot heiligheid geroepen; maar men dringt slechts door met het schild des geloofs. Het is niettemin een harde strijd.

Dat is dus de boete tot God, de waarachtige bekering: *een hartelijk leedwezen te hebben over de zonde en deze hoe langer hoe meer te haten en te vlieden.* Bij de wedergeborene is er veel meer gevoel van zonde dan bij de niet- wedergeborene; want eerst wanneer God hem staande houdt op de weg, eerst dan begint de onbekeerde te roepen: "Heere, wat wilt Gij, dat ik doen zal?" Als hij echter zó roept, is hij dan nog onwedergeboren? Zeg mij dat eens! Is hij nog onwedergeboren, als hij ter aarde ligt, als hij bij God om genade aanhoudt, als hij de zonde verafschuwt? De Catechismus zegt van de ware gelovige, dat deze van zichzelf belijdt en betuigt: *dat hij nog steeds tot alle boosheid geneigd is, dat hij met zijn doodvijanden, de duivel, de wereld en zijn eigen vlees en bloed zijn leven lang te strijden heeft, en zó zwak is, dat hij niet in staat is, hun ook maar een ogenblik weerstand te bieden.* Dat belijdt de wedergeborene van zichzelf.

Nu komt echter het andere stuk, dat bij de bekering en in de bekeerde aanwezig is.

Het is alles een zaak des harten. De ware terugkeer tot God is een zaak des harten, zodat niet alleen de uiterlijke wandel van de mens veranderd wordt, nee, er komt een verandering des harten. En wanneer deze verandering des harten komt, zodat een mens vrijer ademhaalt in de genade, in de vrije vergeving der zonden, zou ik toch weleens willen weten, of daar geen vreugde in God is (Cat. vraag 90). Daar zingt men immers: "Hoe liefelijk zijn Uw woningen, Heere Zebaoth!" Daar zingt men: "Ik heb lief, want de Heere hoort mijn stem en mijn smeken; Hij heeft Zijn oor tot mij geneigd, daarom wil ik mijn leven lang Hem aanroepen!" (Ps. 116)

Deze hartelijke vreugde in God is ook niet iets, dat wij van onszelf hebben, maar het is de Heere Jezus Christus, Die in het hart binnenkomt en daarin woning maakt, zodat men zingt:

*Jezus, mijn blijdschap,
Lust van mijn hart,
Jezus, mijn sieraad!*

In de oude uitgave van 1874 staat:

*Och, wat is dat leven zoet,
Daar men God, het hoogste Goed
In zijn ziele mag genieten.
Mij aangaande, al 't verdriet*

*Mag men geen verdriet meer hieten
Al mijn druk daarhenen vliet.*

Daartoe, *dat men de zonde hoe langer hoe meer haat en vliedt*, behoort ook dit, dat men van de Heere Jezus zegt: 'Moge Hij toch komen en toesnellen als een hert om de armste van zijn last te bevrijden.'

Hartelijke vreugde in God is opstanding van de nieuwe mens. Deze opstanding van de nieuwe mens is evenals de afsterving van de ouden mens gewrocht In de dood en opstanding van Jezus Christus. Dat is de bron, waaruit u moet putten, echter zó, dat het wel een uitgemaakte zaak is vóór God; wat u evenwel dagelijks ziet en gevoelt en ervaart in het leven, is dit, dat het leven met zich meebrengt: zonde en schande en roepen en schreeuwen om genade en barmhartigheid, een vallen en opstaan en wederom vallen en - blijven liggen? ... en wederom opstaan.

Deze hartelijke vreugde in God en lust en liefde om naar de wil Gods in alle goede werken te leven, - is zij altijd bij de wedergeborene te vinden? Dat vraag ik u, en als u zegt: "Ja," dan zeg ik u: "u bedriegt uzelf". Een kind van God, een bekeerde, verblijdt zich van harte, wanneer het hem éénmaal vergund wordt, vreugde in God te smaken! Hij klaagt zichzelf aan, dat hij zo dikwijls geen lust heeft om naar de wil Gods in alle goede werken te wandelen; waar hij de Naam des Heeren belijden moet, daar wil hij niet; waar hij vóór God verbrijzeld moet zijn, daar is geen droefheid naar God aanwezig; waar hij in liefde met zijn naaste moest leven, daar bespeurt hij dikwijls in zichzelf een gevoel van wraak. Er is een strijd, voortdurend een strijd, waarvan dan toch altijd het einde is: hartelijke vreugde in God - door? ... door Jezus Christus, zodat wij dus bij de afsterving van de oude mens en de opstanding van de nieuwe mens Jezus Christus tot overste Leidsman onzer zaligheid hebben.

Die nu in de Gemeente tot de prediking, tot het Woord, tot het Sacrament komen, zijn niet allen dezelfde. Verscheidene komen er ziek, zo komen zij dan tot de Heiland, Die gezond maakt. Zijn zij nu wedergeboren of niet? Er komen verscheidene arm, doodarm tot het Sacrament, zo komen zij dan tot de Heiland, Die rijk maakt. Zijn zij nu wedergeboren of niet?

Men moest toch begrijpen, dat onze Heere God een groot armen- en ziekenhuis heeft, en dat Hij de Gever is van alle goederen van genade en barmhartigheid, opdat men niet kritiserend op de mensen neerzie, maar integendeel het oog naar boven richte, naar de troon der genade, en van zichzelf belijde: óf ik kom om, óf ik leef op genade en sterf op genade! AMEN

14. GODS EED¹⁴

"Daarom heb Ik een afkeer gekregen van dit geslacht en Ik heb gezegd. Altijd dwalen zij met hun hart, en zij hebben Mijn wegen niet gekend, zodat Ik gezworen heb in Mijn toorn: Nooit zullen zij tot Mijn rust ingaan". Hebreëen 3: 10-11¹⁵

Men vindt de bedoelde eed in Numeri 14: 20-35. De rust Gods was de rust die God had beloofd, eerst de rust in Kanaän, maar dan ook de rust in de hemel. God heeft aan het volk Israël niet alleen beloften gegeven voor dit, maar ook voor het toekomstige leven. Toen Hij tot dit volk zei: *Ik ben de Heere uw God*, bedoelde Hij niet: uw God in de zin van de God der Joden alleen, maar Hij wilde daarmee zeggen, dat Hij uw God is: *Christus, Heiland, Borg, Redder van zonde, duivel en dood*.

Toen God Zijn volk leidde door de Rode Zee, leidde Hij hen door de macht van de duivel en de dood heen, en toen zij naar Kanaän trokken, trokken zij naar het land dat niet hier beneden ligt. Het was de weg naar het zichtbare land, maar daar doorheen naar de eeuwige heerlijkheid. De eeuwige heerlijkheid, de rust, noemt God: *Zijn rust*. God is tweemaal opgestaan van Zijn troon, en daarmee heeft Hij ook tweemaal rust genomen.

- Ten eerste: nadat God hemel en aarde had geschapen, niet om Zijns zelfs wil, maar om der wille van de mensen, en toen alles zo voor de mensen gereed was dat Hij voor hen gezorgd had - zoals een moeder voor haar pasgeboren kindje - toen hield God op met scheppen, en heiligde de zevende dag.
- De tweede keer stond God op van Zijn troon, liet Zich op Golgótha aan het kruis slaan, en rustte in het graf, om zo de schepping van Zijn genade tot stand te brengen. Alles wat wij in het Oude Testament lezen, is afschaduwing van het onzichtbare en eeuwige.

Het volk zou gehad hebben wat een volk ook nu nog hebben kan: overvloed van zegeningen, grote huizen met alles wat men wenst, hier beneden rust, en voorts de hemel daarboven. Maar het arme volk, dat God uit Egypte had geleid, heeft er geen acht op geslagen en luisterde niet naar de stem: *Houd u aan Mij, laat uw eigen begeerten varen en u zult verzadigd worden uit de volheid van het heil*. Het volk koos voor het genot van het moment, en verloor daarmee de eeuwige vreugde. Dit is het wat God gezworen heeft: *Nooit zullen zij tot Mijn rust ingaan*.

Met deze eed, die Hij veertig jaar tevoren had gezworen, is God in het gelijk gesteld, want het volk heeft niet opgehouden in opstand te komen tegen de genade. Wat de kop is wordt de staart, wat groot is wordt tot niets, wat heerlijk is raakt in de woestijn in verval, omdat het niet blijft bij de genade.

¹⁴ Deze preek is al eerder verschenen in een zgn. KOHLBRUGGE-reeks, onder redactie van Dr. W. Balke en Dr. S. Gerssens.

Deze uitgave kwam tot stand onder auspiciën van de *Vereniging tot Uitgave van Gereformeerde Geschriften*. Deze Vereniging heeft in haar fonds nog verscheidene geschriften van Kohlbrugge ter beschikking. De catalogus kan aangevraagd worden bij Echo, Johan van Oldenbarneveltlaan 19, 3818 HA Amersfoort, tel. 033-61 19 49. (Uitgeverij Boekencentrum B.V., 's-Gravenhage)

¹⁵ In de "Schriftauslegungen" (Heft 8, Stuttgart 1906, S. 197ff.) vonden wij stukken van Kohlbrugge over Hebreëen 3:10, 11 en 4:1-11. Van de eerste twee stukken zijn alleen de hier gepubliceerde fragmenten bewaard gebleven, terwijl de volgende over Hebreëen 4:3-7 en over 4:8-11 preken betreffen, die op 5 en 12 september 1852 in de gemeente van Elberfeld zijn gehouden. De vertaling van deze stukken is van de hand van S. Gerssens.

God ontfermt zich niet alleen over een gemeenschap van zo'n honderd man, maar ook over een heel land. Zo heeft God Zich over Holland ontfermd, toen Hij het met Zijn Woord begiftigde. En zolang het daarbij bleef, stelde het werkelijk wat voor, totdat het van waarheid verzadigd de ijdelheid ahternaliep en Gods Woord van zich afstootte. God heeft dan ook moeten zweren in Zijn toorn, en sprak toen op een sabbat door de mond van een sterfelijk mens. Die woorden zijn in vervulling gegaan.

Genadig is God, en Hij heeft Zich bovenmate ontfermd over Duitsland en over deze stad. Hij heeft hen groot gemaakt en heeft Zijn Woord groot gemaakt. God is evenwel ook een God des toorns, die Zijn Woord weet te handhaven. En als u morgen of overmorgen de vraag hoort stellen: "Wat is de oorzaak van deze plaag, van deze nood?", antwoordt daar dan vrijmoedig op met de belijdenis van wat de reden daarvan is: God is een rechtvaardig God, en als mensen zich niet bekeren, heeft Hij Zijn zwaard gewet en Zijn boog gespannen.

"Laten wij daarom op onze hoede zijn, dat niemand van u, terwijl nog een belofte van tot Zijn rust in te gaan bestaat, de indruk zou wekken achter te blijven". Enz. Hebrëen 4: 1-8

Dit vierde hoofdstuk is moeilijk uit te leggen, moeilijk te verstaan en nog moeilijker om het in praktijk te brengen.

De belofte tot Zijn rust in te gaan geldt nog steeds. Zij is nog niet volkomen vervuld, zij staat nog open. Maar de mensen die het evangelie het eerst hebben ontvangen, de kinderen Israëls, hebben op de belofte geen acht geslagen. De rust is er: God heeft de belofte niet ingetrokken, en zodra men erin gelooft is zij vervuld. Nu gaat het er echter om, *dat niemand van u de indruk zou wekken als zou hij achter blijven*. Ik zeg niet: dat niemand achter gebleven is, maar dat niemand die indruk zou kunnen wekken. Het is er net mee als in de gelijkenis van de tien maagden. Degenen die dwaas waren, hadden er niet voor gezorgd om olie in hun lampen te hebben; daardoor bleven zij achter.

Het komt er voor ons op aan op onze hoede te zijn, dat wij niet de indruk wekken als zouden wij achter gebleven zijn. Het ligt doorgaans in het hart van de mens, dat hij er bang voor is de genade aan te grijpen. De duivel schrikt hem daarvan af, en zijn eigen hart zegt tot hem: "Dat is niet voor u bestemd", en doordat men niet echt gelooft blijft men het maar hálf geloven, en half ook niet. Steeds grijpt men vanwege de zonde niet de gerechtigheid aan, die alleen voor God geldt. Als nu het Woord van genade en ontferming tot ons komt, dan is er tijd en gelegenheid om op te staan en het Woord aan te grijpen, en zichzelf geen rust of duur te gunnen totdat men het aangegrepen heeft. God heeft als eerste de mens opgezocht en hem het Woord der genade, Zijn Christus geschonken, en als God nu ook de laatste is, die niet laat varen de werken Zijner handen, kan men dan niet getroost dat Woord aangrijpen en mag men het daar dan niet mee wagen?

Waarom zijn de kinderen Israëls gevallen? Omdat zij zich niet lieten overtuigen, dat wil zeggen: *omdat zij niet geloofden*. Er zijn velen, die geloven, dat is, die zichzelf het geloof aanpraten; dan echter is er geen rust. Maar er zijn er ook velen die zich ervan laten weerhouden vanwege het bedenken van de zonde, omdat zij menen dat zij eerst dit of dat zouden moeten doen of nalaten, voordat zij zeker kunnen weten dat God hun genadig is. Het is voor een mens noodzakelijk dat hij niet de indruk wekt als zou hij achterblijven, maar dat hij, waar God hem immers Zijn barmhartigheid aanbiedt, die ook aanvaarde, want God schenkt hem die, hoewel hij het niet verdiende.

Wij hebben daar reden toe, omdat wij een voorbeeld hebben in degenen die inderdaad

achtergebleven zijn, en omdat God ons in Zijn barmhartigheid Zijn kostbaar Evangelie heeft geschonken.

"Want ook ons is het Evangelie verkondigd evenals hun" (vers 2), die in de woestijn gevallen zijn. De apostel bedoelt daar niet mee, dat aan hen zou verkondigd zijn dat zij in het beloofde land zouden komen, en niet in de hemel. Hij bedoelt veeleer dat zij de blijde boodschap van genade en ontferming hebben ontvangen, de boodschap dat aan de Heere God niets in de weg staat, dat al uw zonden, uw gruwelen en ongerechtigheden Hem niet in de weg staan om aan u genade te bewijzen.

God is in Zijn rust ingegaan; God heeft rust. Wat wil dat zeggen? Het wil niet zeggen dat de toorn is weggenomen, maar wel, dat het Woord dat uit de mond Gods is uitgegaan, gehoorzaamd wil worden, dat Hij Zijn eer weer terug wil ontvangen, dat Zijn gerechtigheid, die door ons geschonden is, weer volkomen opgericht moet zijn. Dat is de rust waar God in rust en waarin Hij diegene opneemt die zegt: "Ik zal opstaan en tot mijn Vader gaan en tot Hem zeggen: Vader, ik heb gezondigd tegen de hemel en voor U". Nu kan God iemand genadig zijn en toegenegen. Hij kan de arme zondaar opnemen en vertroosten, omdat God in Zijn rust is en dus bevrediging heeft gevonden: Hij heeft het nu zoals Hij het hebben wil.

Dat is aan ons verkondigd, net zo goed als het aan hen verkondigd is. Wij behoeven alleen maar het vijfde boek van Mozes op te slaan: daar stroomt het volk genade en ontferming tegemoet, en alleen een verkeerde uitleg van de wet van Mozes (tengevolge waarvan velen ook vandaag nog in de waan verkeren dat het Oude Testament verouderd zou zijn) heeft veroorzaakt, dat de kinderen Israëls niet tot de rust gekomen zijn.

"Maar", zo luidt het verder in vers 2, "het Woord der prediking was hun niet van nut, omdat het niet met geloof gepaard ging bij hen, die het hoorden". Volgens deze uitspraak kan het Woord op zichzelf niets doen. God eist aan de kant van de mens geloof in Zijn Woord, dat wil zeggen: dat de mens God houdt voor een eerlijk man, voor zo'n God, die als Hij iets tot ons zegt, dat doet ons ten goede. Het ergste is als wij God verdacht maken en tot Hem zeggen: "U bent mij te ouderwets"; of "Uw Woord past niet bij de omstandigheden waarin ik mij bevind". Wat God zegt, zegt Hij in eeuwige wijsheid van ganser harte, opdat de mens het goed zou hebben. Als echter aan menselijke kant geen geloof in dat Woord aanwezig is, kan God zo iemand niet helpen. Ik kan hier niet daarvan spreken, dat de Heilige Geest het geloof werkt en het van de mens uit onmogelijk is te geloven. Hier moet ik daarvan spreken, dat wij het voorbeeld voor ons hebben van hoe het die mensen is vergaan, die het Evangelie wel gehoord, maar niet geloofd hebben. Ik kan nu alleen daarover spreken, dat men in Gods Woord geloven moet, en dan kan ik niet vragen: kan ik dat of kan ik dat niet? Ik moet veeleer de vraag stellen: Kunt u zalig zijn als u niet tot de rust Gods bent ingegaan? Daarop past toch immers maar één antwoord: nee. Wij weten niet hoelang wij te leven hebben; is het voor de mens dan niet een "moeten", dat hij tot de rust is ingegaan? Als u weet nog buiten God te leven, of als u nog niet zeker weet dat u een trouwe God hebt, dan moet u opstaan en het Woord van vergeving en van troost geloven

Hoe komt het er toe, dat God zo met een mens is, dat het Woord hem hulp biedt en hem verzekert: "u wordt zalig?" Het Woord vermengt zich met het geloof en dan is het geloof in de mens, dan worden het Woord Gods en het geloof één zaak. Dan brengt het Woord alles met zich mee wat God heeft beloofd, en dan komt wis en zeker al datgene, wat in het Woord besloten ligt.

Zonder geloof kan men Gode niet behagen (Hebr. 11: 6); zonder geloof komt men niet tot de rust. Daarom schrijft de apostel in vers 3: "*Want wij gaan tot de rust in, wij die tot geloof gekomen zijn*". Dat men gelooft is de poort tot de rust, niet dat men werken heeft, en evenmin dat men zich voor rein houdt volgens de regels van het Levitisch priesterschap. God vraagt alleen maar, dat men Hem voor een eerlijk man zal houden, die genadig is omdat Hij genadig is, zonder wat voor werk dan ook in aanmerking te laten komen,

Daarom gaan wij die geloven in tot de rust. Dat bewijst de apostel daarmee dat hij schrijft: "Zoals Hij gesproken heeft: gelijk Ik gezworen heb in Mijn toorn: Nooit zullen zij tot Mijn rust ingaan". Dit is een merkwaardig bewijs. Volgens dit vers uit Psalm 95 zou er eigenlijk moeten staan: "Als wij niet geloven komen wij niet tot de rust". Maar juist in het woord: *gelijk Ik gezworen heb in Mijn toorn: Nooit zullen zij tot Mijn rust ingaan* heeft Paulus zijn leven gevonden.

Zo gaat het hier toe: veel zonden, veel nood; dat drijft uit naar het Woord, daarin vindt men God, en de ziel wordt vertroost, zij neemt de genade aan. Maar nieuwe zonden, nieuwe nood dienen zich aan, en men heeft niet de moed om tot God te gaan, tot de troon der genade in de hemel teneinde genade te verkrijgen. God troost echter op Zijn eigen soevereine wijze.

Tenslotte komt het met de verlorenheid zover, dat men de troost niet meer aan kan nemen. Men staat dan voor het Woord, en wat ons zou kunnen troosten, slaat ons juist neer, en waar wij het leven wilden zoeken, vinden wij verdoemenis: de nood komt weer met kracht omhoog. Dan leert men God nog weer heel anders kennen, en wel zo, dat Hij zegt: "Als u zich niet geheel en al aan Mij overgeeft, komt u niet binnen, maar hebt u Mijn toorn te verwachten".

Tot zolang werd de mens weerhouden door het bedenken van Gods toorn, zodat hij dacht: God zal mij uitstoten vanwege mijn zonden. Nu leert hij het echter anders. Gods toorn is gestild in het bloed van Jezus Christus, maar als ik mij niet aan Hem overgeef zoals ik ben, kom ik om. Dan leert men inzien dat God daarover toornig is, dat een mens meent zelf iets te moeten worden en zo zich laat afhouden van het eeuwig geluk. Dat wekt deze toorn op, en daarom zal ook Jezus Christus toornen op de dag des gericht, omdat men de Vader niet de eer gegeven heeft en men de reiniging der zonden niet heeft gezocht in het bloed van het Lam.

Als een mens terneer ligt, getroffen door de donder van de wet, en gered zou willen zijn, dan ga hij tot God. De hele hemel staat voor hem open: boven is een Vader, die hem opneemt aan Zijn hart, een Hogepriester, die voor alle zonden betaalt, een Koning, die instaat voor Zijn eigendom. Gods toorn is echter over diegenen ontbrand, die er mee doorgaan zelf iets te willen zijn en God de Heere nooit danken voor Zijn ontferming.

Voor God is een mens door en door een zondaar. Hier geldt het 'of-of': óf in de rust Gods, óf gebleven zijn onder Zijn toorn. Maar wie tot de rust Gods begeert in te gaan, die grijpe het Woord aan en houde daar niet mee op totdat hij het gelooft: "Ik ben met lichaam en ziel het eigendom van mijn getrouwe Heere en Heiland, Jezus Christus". Juist in de eed wekt God de Zijnen op, daarmee lokt Hij hen naar Zich toe. En doordat Hij zegt: "Ik wil u niet", ... doet Hij het geschieden dat zij worden binnengebracht. Deze woorden: "Gelijk Ik gezworen heb in Mijn toorn: Nooit zullen zij tot Mijn rust ingaan", zijn er juist het bewijs van, dat wij binnengaan in de rust. Want in dit woord, in deze eed staat het vast, dat God het zo heeft gemaakt dat alle heiligheid, alle werk en alle roem des vleses heeft opgehouden en dat een mens niets heeft en nochtans alles, dat is: genade. Amen.

"En toch waren Zijn werken van de grondlegging der wereld af gereed. Want Hij heeft ergens van de zevende dag aldus gesproken: En God rustte op de zevende dag van al Zijn werken; en hier wederom: Nooit zullen zij tot Mijn rust ingaan." Aangezien nog te wachten is, dat sommigen tot die rust zullen ingaan, en zij, die het Evangelie eerst ontvangen hebben, niet ingegaan zijn wegens hun ongehoorzaamheid, stelt Hij wederom een dag vast, heden, als Hij door David na zo lange tijd spreekt, zoals boven gezegd werd: Heden, indien gij Zijn stem hoort, verhardt uw harten niet." Hebrëen 4: 3-7

God heeft aan het volk Israël de belofte gegeven dat zij zouden ingaan tot Zijn rust. Van deze rust was de komst in het beloofde land een beeld of eersteling. De kinderen Israëls hebben op deze belofte geen acht geslagen, die veeleer miskend en er niet in geloofd. Deze belofte staat nu dus nog open. God heeft gezegd: "De rust is er, zij is voor u gereed, komt binnen, gij volken, gij mensenkinderen".

Maar de mensenkinderen zijn niet binnengekomen. De belofte staat dus nog open, men kan er nog gebruik van maken. Geldt deze belofte ook voor mij? Er is een voorwaarde aan verbonden om binnen te komen, namelijk het geloof waarin men God houdt voor een eerlijk man, die woord houdt en trouw blijft. Of dat geloof er is, zal eens blijken. God stelt het op de proef, en wij die geloofd hebben, zullen als zulken bevonden worden, die in het geloof hebben volhard en tot de rust ingaan. Dat wordt bewezen met de woorden: "Gelijk Ik gezworen heb in Mijn toorn: Nooit zullen zij tot Mijn rust ingaan". Als u zich, zoals u bent, aan Hem overgeeft, moet u zich dus niet aan de gedachte overgeven als zou God toornig op u zijn. U moet niet denken dat Hij u niet zou willen aannemen, maar u moet weten, dat God juist door het ongeloof tot toorn geprikkeld wordt. "Geloof gij niet, dan blijft gij niet". God zegt dus dat het op het geloof aankomt, en dat onze werken, van welke aard zij ook mogen zijn, bij het ingaan tot Zijn rust helemaal niet in aanmerking komen, dat God daar niets van wil weten, maar alleen het geloof aanziet.

Dat de werken al voor God aanwezig zijn, zegt de apostel Paulus ook: "Zijn werken", namelijk die welke voor ons mensen nodig zijn voor ons tijdelijk en eeuwig geluk, "waren van de grondlegging der wereld af gereed". Onze eigen werken zijn dan ook overbodig. Dat de werken die wij nodig hebben van het begin der wereld af gereed liggen, toont de apostel aan met Genesis 2: 2, waar God over de zevende dag aldus sprak: "En God rustte op de zevende dag van al Zijn werken".

God heeft immers alles gemaakt terwille van de eer Zijns Naams, alles wat gezien wordt en niet gezien, niet voor Zichzelf, maar voor de mensen. Als er nu nog iets te doen was overgebleven zou God immers niet gerust hebben. Nu Hij echter gerust heeft, is het zonneklaar dat al Zijn werken voleindigd zijn en dat er niets meer aan kan worden toegevoegd. Alles is vol. Als het waar is dat Hij heeft gerust, blijft er voor ons niets anders meer over dan dat wij de dag die God geheiligd heeft, uit Gods hand aanvaarden als een bewijs, een teken en sacrament. Boven is voor mij, mensenkind, alles wat ik nodig heb voor dit leven en het toekomstige, volkomen gereed. En het gaat er voor mij alleen maar om, dat ik daar van harte *Amen* op zeggen God ervoor dank, dat Hij voor mij, nietige worm, zulke werken heeft tot stand gebracht. Als dat geloof er niet is, kan men tot Zijn rust niet ingaan. Toen God een eed gezworen heeft, deed Hij dat met het oog op hen die niet geloofden. Dat ligt immers duidelijk voor de hand. Maar wat duidelijk voor de hand ligt, wordt vanwege de blindheid des harten zelden door ons opgemerkt.

"In den beginne was het Woord", zegt Johannes. Waar haalt hij dat vandaan? Van de Geest Gods, van de eerste bladzijde van de Bijbel, waar hij las: "En God zeide". "Door Hem", zo schrijft de apostel, "zijn alle dingen geschapen, door Christus en tot Christus". Zou God hebben kunnen rusten, als Hij nog niet alles had gedaan met het oog op Christus? Of wist Hij niet dat de duivel al gauw de hele schepping, de mens, in het ongereede zou brengen? Zoals God door Christus en in Christus hemel en aarde heeft gemaakt, zo heeft Hij ook alles geschapen tot Christus. Op de zevende dag had God een welbehagen in Zijn Zoon; Hij zag de schepping volmaakt door Christus. Hij zag haar voor Zich als door Hem weer hersteld, en zo heeft Hij haar als weer hersteld voor voltooid verklaard, en gerust.

Als wij nu vragen naar wat wij nodig hebben voor dit leven en voor het toekomstige, dan zullen wij spoedig tot de erkenning moeten komen, dat God alles gemaakt en voor alles gezorgd heeft. Een mens doet er niets aan toe, dat hij geboren wordt. Waar komt het nu op aan? Hierop, dat wij blijven in het Woord, dat is: dat wij geloven in God evenals een kind in zijn moeder. Zo'n kind vraagt niet: "Wat krijg ik vandaag te eten? Hoe kom ik aan kleren?" Maar het wacht op zijn moeder. Zo zullen ook wij op God wachten en op Zijn tijd. Die tijd komt geen minuut te vroeg of te laat. Geen minuut te vroeg of te laat wordt een mens geboren; geen minuut te vroeg of te laat wordt een mens opgenomen in de eeuwige heerlijkheid. Dat is Gods rust. De werken die God geschapen heeft, zoals ze oplichten voor onze ogen, houden nog veel nauwer met elkaar verband dan wij denken. Als God zon en maan, ja het licht eens weg zou nemen, dan zouden wij pas gewaarworden waar dat toe zou leiden.

Bij God zijn de werken al tevoren gereed, en dat zijn met name de werken die de Heilige Geest ons door de dienst van Mozes heeft aangewezen. Zij worden weliswaar door ons miskend, tenzij wij daarvan door Gods barmhartigheid weerhouden worden. Het eerste werk is, dat wij in God geloven, dat wij geloven dat Hij de hele zaligheid voor ons tot stand gebracht heeft, zonder dat wij met een zucht of met een preek iets tot onze zaligheid bijdragen. Het tweede is, dat wij ons houden aan Zijn Woord en er niet aan twifelen waar het vandaan komt. Toen alles geschapen werd, was er geen mens bij.

In den beginne viel er geen regen uit de hemel, maar opeens liet God de Heere een nevel opkomen. Zo beschikt Hij over wegen en middelen genoeg om ons zonder onze medewerking alles te geven wat wij nodig hebben. Blijf daarom alleen bij Gods Woord, al is het ook zo, dat niemand helpen kan. Boven leeft een God, die alles in Zijn hand heeft en die over alle macht beschikt. God heeft ieder mens op zijn eigen plaats gesteld. Als de mens daar blijft, zal God ook wel voor hem zorgen; Hij zal hem op die plaats voeden en onderhouden. Dat is het aan de mens geschonken paradijs: daar kan hij vrede hebben met God en rust met alles wat hem omringt. Dat paradijs moet hij echter bebouwen en bewaren. Het hangt louter van Gods zegen en van Zijn Woord af dat een mens leeft. Waar God een mens geplaatst heeft, daar heeft hij het goed. Als hij dus trouw, eerlijk en vlijtig is - dan is dat een kostelijke zaak. Voor de wereld kan het er slecht bijstaan, maar het is toch een paradijs. Alleen, alles wil daar uit en denkt, dat de zegen heel ver weg ligt. Vraag niet zoals een huichelaar: "is het goed of niet goed?" Laat het gaan zoals het gaat, en doe niet wat u graag zou willen doen en doe wel wat u niet graag doet.

Hebt u nu een wond opgelopen, ga dan naar de dokter. Hebt u gezondigd, hebt u gestolen, ga dan naar God en geef aan de naaste terug wat u hem ontstolen hebt. Zo is het met alles: pluk alleen de bloem, die God u geeft. Bent u een zondaar, ga dan naar God en Hij zal u in het rechte spoor brengen. Blijf alleen bij uw genadige Heere, al

schijnt ook alles tegen u gekant te zijn. Blijf bij het Woord en zie er op toe, dat u alles zoals het is behartigt en dat u niet versmaadt wat God u geven wil. Maar als wij leren zien hoe het in de wereld toegaat en eerlijk met onszelf omgaan, zodat wij voor God rekenschap afleggen van wat binnen in ons leeft, dan moeten wij erkennen hoezeer de goede, heilige werken, waarover wij in Genesis 2 lezen, gering geacht worden, terwijl ze toch het heerlijkste zijn wat er bestaat. Als onze vaders het geluk hebben gesmaakt, dan was het toch daarom dat zij de werken die God geheiligd heeft, heilig hebben gehouden. Wie nu in de goede werken is, die is er zo in, dat het alleen werk des Heiligen Geestes is. De vrucht daarvan is, dat men het goed heeft en bovendien het eeuwige leven ontvangt.

In Genesis 2 lezen wij (vers 25): "zij waren naakt en schaamden zich niet". Daaruit leren wij dat wij ons niet moeten schamen omdat wij naakt zijn en de heerlijkheid Gods derven, maar dat wij ons veeleer zullen schamen bij de nederigen - dat is ons paradijs - en ons aan de hemelse Vader zullen overgeven als kinderen, die uit zichzelf nog van niets weten. Dat wij tegenover monniken en nonnen belijden: het huwelijk is heilig; dat wij tegenover degenen die op ons afkomen en zeggen dat men toch allerlei werken en middelen in het veld moet brengen, belijden: het gaat om het geloof alleen. Men geve toch niet de duivel gelijk, maar zegge: Ik heb Gods Woord en daar blijf ik bij. De hoofdsom van alles is toch dit: Er blijft voor ons niets meer over om nog af te handelen; wij laten bij alles onze handen rusten en genieten alleen van de vruchten van wat Hij heeft afgehandeld. Want in het gericht heeft Hij ons er allang met ere doorheen geholpen. Waar nu die vruchten genoten worden, daar wandelen wij in zulke werken, die van het begin af gemaakt zijn, en daar wordt een mens door God ingeleid in wat Hij in Psalm 32: 8 heeft gezegd: "Mijn weg zal Ik u wijzen".

Dat is dus de leer en de bedoeling van de Geest in Hebrëen 4: *het gaat om het geloof alleen, want in Jezus Christus ligt alles voor ons gereed*. De rust, de belofte wordt ons gegeven: wie dat aanvaardt heeft het. Daarom heet het in vers 6 en 7: "Aangezien nog te wachten is, dat sommigen tot die rust zullen ingaan", of (volgens het Grieks): "sommigen tot die rust ingegaan zijn", dat wil zeggen: dat sommigen tot het geloof gekomen zijn zoals Jozua en Kaleb, de vrouwen, de Levieten, enz. "Aangezien", zo staat er dus, "dat sommigen tot die rust gekomen zijn, maar zij die het Evangelie eerst ontvangen hebben niet ingegaan zijn wegens hun ongehoorzaamheid, stelt Hij wederom een dag vast, *heden*, als Hij door David na zo lange tijd spreekt, zoals boven gezegd werd: Heden, indien gij Zijn stem hoort, verhardt uw harten niet". Na vierhonderd jaar stelde Hij wederom een dag vast, dat wil zeggen, dat men opnieuw tot Zijn rust kan komen. Het is als wanneer wij zeggen: het is gesloten, en dan later: het staat weer open.

Zo heeft God wederom een dag vastgesteld. De eerste dag was de zevende na de schepping. Wat deze dag voor het Joodse volk met zich mee bracht, is echter verloren gegaan. Toen heeft God wederom, vierhonderd jaar na de intocht van de kinderen Israëls in Kanaän (1450 voor de geboorte van Christus) door David (koning over Israël in 1050 voor de geboorte van Christus), wederom een dag vastgesteld en die dag is heden 5 september 1852 (de datum waarop deze preek gehouden werd). Het is dus niet zo, dat men zeggen kan: och, die dag is ook alweer voorbij. God heeft Zijn barmhartigheid nog veel geweldiger geopenbaard.

Toen God de zevende dag vaststelde kon men tot zolang wachten. Maar nu komt het "heden", het is de dag van vandaag, zoals in het tekstwoord: "Gij zijt Mijn geliefde Zoon, heden heb Ik U verwekt". Na alle ongeloof heeft God wederom een dag vastgesteld en die dag noemt Hij: *heden*. Zo zien wij wat Psalm 95 voor een Psalm is. Het is

ermee als met Hebreëen 1: 6 "En wanneer Hij wederom de Eerstgeborene in de wereld brengt, spreekt Hij: En Hem moeten alle engelen Gods huldigen". Toen David deze Psalm aan de broeders en aan de hele gemeente overleverde, waren het geen woorden van mensen, maar woorden waarmee de Zoon in de wereld werd gebracht. Toen David zei: "Hem zullen alle engelen Gods huldigen", toen werd de Zoon ingebracht in de wereld. En overal waar deze Psalm gezongen werd in de gemeente, daar was het "heden"; de poorten werden geopend en het luidde: verhardt uw harten niet met het te doen gebruikelijke bedenken van de zonde, want de poorten van het paradijs staan open. Wie wil, neme het water des levens om niet. Amen.

Wij lezen in Hebreëen 4: 8:

"Want indien Jozua hen in de rust gebracht had, zou Hij niet meer over een andere, latere dag gesproken hebben".

De apostel gaat hier in op een bezwaar dat sommigen hadden kunnen opperen, als zou deze "rust" slechts de rust in het beloofde land, in Kanaän, zijn geweest.

Hij spreekt hier eerst over al degenen die gevallen zijn in de woestijn, en daarna ook over hen die in de tijd van David leefden, en aan wie de 95ste Psalm ter ore kwam met het: "Heden, indien gij Zijn stem hoort, verhardt uw harten niet".

De apostel wil dus zeggen: Jozua heeft hen niet gebracht in de rust die de Heilige Geest in Psalm 95 bedoelt - en gij, Hebreëen, bent ook niet tot de rust gekomen, want "indien Jozua hen in de rust gebracht had, zou God niet meer over een andere, latere dag gesproken hebben". Er is opnieuw gelegenheid geboden om tot de rust te komen.

Nu volgt vers 9: "Er blijft dus een sabbatsrust voor het volk van God". Volgens het Grieks klinken deze woorden zo: ***"Waarachtig, er is nog een sabbatsviering uitstaande voor het volk Gods"***. Hier is niet bedoeld de rust zoals in Psalm 95, maar het woord betekent *sabbatsviering*.

Deze woorden worden doorgaans losgemaakt uit hun verband en worden dan verstaan als slaande op de eeuwige zaligheid ná dit leven, op de rust in de hemel. Zulks in de zin van wat in Openbaring staat: *Zalig zijn de doden, die in de Heere sterven*. Maar ik zou willen beweren: daarmee zijn deze woorden uit hun verband losgemaakt en daardoor niet recht te verstaan. De meest oprechte exegeten hebben erkend, dat zij hier graag over wat meer licht zouden willen beschikken. De apostel zegt het ter beschaming, en het is inderdaad beschamend voor velen van ons, voor meerderen dan wij zelf weten.

Er staat dus letterlijk: een sabbatsviering staat nog uit, of: die staat nog open, tot dusver is die verzaakt. Zij is er juist voor het volk waar men niet van verwacht, dat het deze sabbatsrust niet mee zou vieren, voor het volk dat nergens gebrek aan heeft, en dat toch niet tot deze sabbatsrust ingaat.

Er is sprake van de sabbatsrust die God hier beneden aan de mensen geeft. Die is eeuwig, en als men in tijdscategorieën wil denken, kan men zeggen dat de rust in de hemel er op volgt. Maar - als ik mij zo uit mag drukken - wat hebben wij met de hemel te maken? Iedereen troost zichzelf met de hemel, en is intussen niet bereid de algenoegzame God alle eer te geven. In de prediking wordt aan de mensen verkondigd dat van Gods kant niets meer in de weg staat om te geloven in God, en zich aan Hem over te geven zoals men is. Maar als ik in de gemeente rondga, word ik gewaar dat er velen zijn, die nog niet weten hoe het er met hen voorstaat. Zij hebben nog geen waarachtig vertrouwen in God, dat Hij hen zalig maakt. En was het dan maar zo, dat ze er ongerust over waren niet te weten waar te blijven, dan zouden ze gauw geholpen zijn. Maar het is met hen zoals wij lezen in 1 Korinthe 4 (vs. 8): "Reeds zijt gij verzadigd, reeds zijt gij rijk geworden, zonder ons hebt gij geheerst; en och of gij

heerste, opdat ook wij met u heersen mochten" (SV). Maar als men hen ook maar een klein beetje aan zichzelf ontdekt, kunnen zij het niet verdragen dat hun de vijgenbladeren worden afgenomen, opdat zij bedekt zouden mogen zijn met het vel van het Lam, dat voor ons is geslacht.

God is toch geen verscheurende leeuw of beer? Als een mens nu in het verborgen door zijn zonden beheerst blijft, mag hij dan niet toegaan tot God, vluchten tot Christus? Als hij verward is in zijn eigen wederwaardigheden, mag hij zich dan rust of durven gunnen voordat hij Christus gevonden heeft? Maar men kruipt dan weg achter zijn onmacht, én weet zo alles goed te praten. Of men zegt: *ik mag niet*. Maar ik zeg u, u komt om, als u niet in het geloof Christus de Heere hebt aangegrepen, als u niet in Hem geborgen bent.

Waar komt dit achterblijven uit voort? Men houdt vast aan zijn eigen gerechtigheid, aan zijn eigen wegen, aan zijn begeerten, zijn trots en eigenliefde, en daarbij wil men toch een goede christen zijn, een kind van God. En men verstaat niet dat de hoofdsom van de ware leer dit is: *de geboden Gods te bewaren*. Al is het dan waar dat dit voor de mens onmogelijk is, toch moet hij weten dat zij bewaard moeten worden, en hij moet ook weten dat alles gratis te hebben en te krijgen is.

Maar men rust uit op zijn eigen werken, op zijn vroegere bekering, en men zoekt daarmee eer bij de mensen en het lieve geld. Dan moet u toch eens de hand in eigen boezem steken en van uzelf belijden, dat u geen rust hebt in God. Tussen God en de ziel mag zelfs geen stofje zitten. Is het dan de zonde, die scheiding maakt? Moet u dan roepen dat u niet weet hoe het er met u voorstaat en toch niet ingaan tot de rust?

Een sabbatsrust staat voor het volk Gods nog open, maar juist dat volk gaat niet binnen. Is het dan nog wel Gods volk? God kan zich toch immers uit stenen een volk verwekken? Gods volk staat onder de vloek, want er staat geschreven dat ieder die met werken der wet wil zalig worden, vervloekt is. Waarom? Als God zelf alles voor u heeft tot stand gebracht, blijf er dan met uw dode handen vanaf.

Is deze rede niet hard? Nee. Ik weet wel dat u, als u verslagen neerligt, graag voor God over de moed zou willen beschikken om u aan God over te durven geven, maar ik zeg ook tot u: *als u niet gelooft, blijft u niet*. Er is geen tijd te verliezen: vandaag kerngezond, morgen dood. Ten leste komt u ook aan de beurt, en van Godswege wacht ons de vloek als wij niet in de bruiloftsklederen worden aangetroffen, in de klederen der gerechtigheid, die de bruidegom gratis schenkt. Óf - óf. Het is - als u zonde hebt - juist de list van de duivel en van de zonde om u ervan af te houden Christus aan te grijpen, u aan de genade vast te klemmen. Met een betuiging van smart schreef de apostel het aan de Hebreëen; met dezelfde betuiging van smart zeg ik tot velen van u: *de rust staat open, maar men gaat niet naar binnen*. Waarom niet? Omdat men allerlei bedenkingen koestert, zoals: Moet ik dan niet eerst dit of dat hebben afgelegd? Mag ik wel komen zoals ik ben? Waar haal ik de werken vandaan? Dit en dat moet toch immers uit de weg geruimd zijn? De oude mens met zijn lusten en begeerten moet toch immers eerst gedood zijn? Hoe ziet het er uit in mijn hart, in mijn leven van alledag? Het is toch immers in alles en overal zonde?

Als u bij deze bedenkingen van uzelf blijft staan, kunt u een moeder in Israël zijn, een vader voor jonge mensen, kunt u anderen onderwijzen, maar uzelf blijkbaar niet. En dan bent u vervloekt. Zal men dan niet van verre staan en zichzelf op de borst slaan? Wat tot de sabbatsrust is ingegaan staat zeker ook van verre, maar het heeft vleugels om zijn aangezicht te bedekken en om zich te laten drijven op de genade.

De rust staat open. Dat moge de één beschamen, en de ander moge er moed uit putten om ieder "ja maar" los te laten en zonder handen uit het hart van God Christus aan te

grijpen, de Heere, in Wien wij alleen gerechtigheid en sterkte hebben en in Wien wij geschapen zijn tot alle goede werken.

De apostel geeft hier verder het bewijs voor in vers 10: *"Want wie tot Zijn rust is ingegaan, is ook zelf tot rust gekomen van zijn werken, evenals God van de Zijne"*.

De werken die God gemaakt heeft, staan voor Hem kant en klaar. De werken van de schepping, van de verlossing en van de heiliging staan voor Hem kant en klaar. Sindsdien heeft God er niets meer aan toegevoegd. En nu Hij in Zijn rust is, geeft Hij Zijn Woord, en laat Hij dat heer en meester zijn. Door dat Woord werpt Hij alles op één hoop wat de rust zou willen verstoren, en door dat Woord bewaart Hij de Zijnen in Zijn rust. Als men niet rust van zijn werken is men niet in de rust. Wat heeft men dan toch met zijn werken op het oog? Toch immers datgene wat de satan ons influistert: een aap van Christus te worden; aan God gelijk te zijn; Christus te verloochenen, de Hoeksteen te verwerpen en zonder Hem te bouwen. Och, wie aan God gelijk, met Hem één wil zijn, die make het net zo als God het gemaakt heeft. God zetelt op de troon van Zijn majesteit. Laat zulk een mens dan zelf op de troon gaan zitten, die God voor hem heeft neergezet.

Doet God dan niets meer? Ja zeker wel. Maar het werk van de Vader en de Zoon is dit, dat Hij Zich altijd ontfermt over de ellendigen. Dat is Gods werk, Gods manier van doen, want Hij handelt evenals Naomi, die tot Ruth zei: "Mijn dochter, ik zal u rust verschaffen, opdat het u wel moge gaan". In die zin rust God dus niet, maar de Vader en de Zoon werken zo, dat aan de vermoeiden en de armen rust geschonken wordt.

Gij vraagt: "Betekent dat dan dat men de handen in de schoot legt en niets meer doet?" Als er in de ziel nog maar een vleugje van de gedachte overgebleven is: "ik moet dit of dat doen", dan is men nog niet tot de rust ingegaan. O mens, als de wil van God gedaan moet worden en u bent zich ervan bewust: "Dat is Gods wil", dan zult u gewaar worden hoe krachtig het verzet des mensen tegen de wil Gods is. De mens wil niet rusten van zijn arbeid, maar hij wil zichzelf handhaven, als stond hij in zijn gelijk, en zo komt het vlees met zijn wederwaardigheden met God in botsing. Als men echter rust, dan heeft men de Wet van God, de Tien Woorden van de Sinaï, voor zich, en dan verstaat men pas goed dat de Heere God is, dat Hij ons uit Egypte heeft gered, dat alleen Zijn Naam heerlijk is, en dat er niets kostelijker is dan deze rust te laten gelden. Waar God werkt kan geen enkele tegenstand meer iets beginnen, - als God voor ons is, wie zal tegen ons zijn? Intussen heeft Hij alle macht aan Babylon ontnomen; er zal gezegd worden: "Zij is gevallen, die grote stad". Dan kunnen wij wegschuilen achter het Woord en deze rust verkondigen, die God voor de ellendigen en de armen heeft bereid. Waar dit verkondigd wordt storten alle torens, alle muren in elkaar, dan heeft de trotse berg Basan zijn glans verloren en de kleine heuvel Sion pronkt boven alle bergen, omdat God de Heere daar woont.

Daarom volgt in vers 11: "Laten wij er dus ernst mee maken om tot die rust in te gaan, opdat niemand ten val kome door dit voorbeeld van ongehoorzaamheid te volgen".

Er ernst mee maken, dat is het niet uitstellen, maar het doen omdat er over "heden" wordt gesproken, omdat men het "heden" ter harte neemt en zichzelf verootmoedigt om - nu men alle andere werken eraan gegeven heeft - tot de rust gekomen te zijn. Wie nu een goed werk wil, die hebbe de huichelarij afgelegd, de trots der werken, en hebbe alleen dat werk overgehouden, dat daarin ligt dat men gelooft in de rust van God. Het moge leven in het hart: "geef mij Jezus of ik sterf", en men houde niet op met strijden en bidden tot men het zeker weet: "God daarboven is mijn genadige God

en Vader". Als dat niet het geval is, kunnen wij jaar en dag het Evangelie hebben gehoord en bezongen, maar tenslotte komen wij toch ten val en worden wij een waarschuwend voorbeeld van al degenen, die God niet hebben gehouden voor een eerlijk man. De duivel is daarom een leugenaar, omdat hij de mensen afhoudt van de volkomenheid die in Christus Jezus is. Maar God is waarachtig, en Jezus zegt: "Mijn kind, wat ben je toch gebroken en ellendig; kruip maar bij Mij op schoot". Welzalig zijn degenen die dit Woord ter harte nemen, en zalig zijn zij, die het doen. Amen.

15. De verhouding van man en vrouw in het huwelijk

Uitgesproken 12 december 1852¹⁶

Desgelijks behoren de vrouwen haar mannen onderdanig te zijn, opdat ook diegenen, die aan het Woord geen geloof hechten, door de wandel der vrouwen zonder woord gewonnen worden, wanneer zij haar kuise wandel in de vrees aanschouwen. Haar sieraad moet niet uitwendig zijn: het haar te vlechten en goud om te hangen of klederen aan te trekken, maar den verborgen mens des harten, in het onverderfelijk sieraad van een zachtmoedige en stille geest, die kostbaar is voor God. Want zó hebben ook weleer de heilige vrouwen zich versierd, die haar hoop op God stelden en haar mannen onderdanig waren; zoals Sara Abraham gehoorzaam was en hem heer noemde, wier dochters gij geworden zijt, als gij goeddoet en u geen schrik laat aanjagen.

Desgelijks gij mannen, woont bij haar met verstand, en geeft aan het vrouwelijke vat als het zwakste, zijn eer, als aan mede-erfgenamen van de genade des levens, opdat uw gebed niet verhinderd worde. I Petrus 3: 1-7 (Bijbelvertaling van Luther).

Wij nemen de brief van Petrus weer ter hand. Ik heb lange tijd gearzeld hem verder te behandelen, omdat ik daardoor genoodzaakt werd een bijzondere preek te houden, - een preek van tedere aard, een preek aan diegenen onder u, mijn geliefde broeders en zusters! die niet alleen door de band van geestelijke en eeuwige liefde, maar ook door de tijdelijke, evenwel door God ingestelde en voor Hem *heilige huwelijksband* verbonden zijn. Ik aarzel niet meer. Er is mij aanleiding toe gegeven. Zij, die deze aanleiding gegeven hebben, zullen horen en zich bekeren; zo niet, - ik zal rein zijn van hun bloed. Diegenen, die als echtgenoten elkander liefhebben naar 's Heeren Woord en bevel, zullen niettemin als zondaars voor God staan en de Heere danken voor menige waarschuwing, voor menige liefdevolle wenk. Waar de éne helpt lijdt en alles te dragen heeft, zal zij de Heere danken voor Zijn troost, raad en terechtwijzing.

De *ongehuwden* zullen 's Heeren geboden vernemen voor een staat, waaraan zij dikwijls denken, zonder er zich rekenschap van te geven of zij bij machte zijn, deze geboden, tot vervulling waarvan de gehuwden geroepen zijn, te houden.

De *weduwnaars en weduwen* zullen nadenken; en de *kinderen*, die mij kunnen verstaan, tot het heilig en ernstig besluit gebracht of daarin versterkt worden om alles uit de weg te ruimen en te houden, wat hunnerzijds gelegenheid mocht, geven, dat vader en moeder onenigheid zouden krijgen.

Ik houd u hoogst belangrijke dingen voor, mijn geliefden! daarom verzoek ik u om uw bijzondere aandacht.

God de Heere heeft Adam niet zó geschapen, als ware deze eerst man en vrouw in één

¹⁶ Deze preek, die naar alle waarschijnlijkheid op 12 December 1852 te Elberfeld is gehouden, verscheen in Nederlandse vertaling voor het eerst in 1853 bij Drukkerij C. A. Spin & Zoon te Amsterdam. Vervolgens is zij in een nieuwe vertaling afgedrukt in het „Kerkblaadje”, uitgave van de Kring van Vrienden van Dr. H. F. Kohlbrugge, 40e jaargang (1949). nrs. 8 t.m. 15. Laatstgenoemde vertaling is thans opnieuw met de oorspronkelijke Duitse tekst vergeleken en waar nodig verbeterd. Namens het bestuur van de Vereeniging tot Uitgave van Gereformeerde Geschriften, W. H. A. Nelck, voorzitter. D. van Heyst, secr.-penn. 14 Juli 1958.

persoon geweest. Ook heeft Hij de vrouw niet zo geschapen, als ware, zij uit een onreine begeerte van Adam voortgekomen, zodat deze daardoor zijn heiligheid zou zijn kwijt geraakt, gelijk sommige dweepers dromen. God heeft de mens goed en naar Zijn evenbeeld geschapen. En toen Hij hem schiep, stelde Hij de heilige huwelijke staat in. Aldus sprak Hij: 'Het is niet goed, dat de mens alleen zij; Ik wil hem een hulpe maken, die om en bij hem zij.' En in Zijn beeld en naar Zijn gelijkenis schiep Hij de man en de vrouw. Hem ten beelde, tot het beeld Gods schiep Hij de mens, een mannetje en een vrouwtje. En God zegende hen en zeide tot hen: "Weest vruchtbaar en vermeerdert u, en vervult de aarde en maakt haar u onderdanig en heerst over de vissen in de zee en over de vogels onder de hemel en over al het gedierte, dat op de aarde kruipt."

En dezen, de man en de vrouw, zoals God hen geschapen heeft in de heilige huwelijke staat, opdat zij niet twee zouden zijn, maar één vlees, zijn van toen aan niet twee, maar één vlees. Deze eenheid van het wederzijdse ik, van de wederkerige liefde en trouw, van het sterke en het zwakke, deze eenheid, waarin de ganse schepping zich weerspiegelde en aan wier voeten zij dienend neerlag, deze eenheid, dit paradijs van het paradijs: - moest ook zij ontluisterd, ontbladerd, ook zij door de helse storm neergeveld, ook zij door duivels-handen uiteengereten worden?!

Ach ja, de duivel heeft wel geweten, dat in deze eenheid de kern en de ontwikkeling, de knoop en de band van het geheel lag. De arme mens heeft deze eenheid niet in waarde gehouden, en de duivel bewerkte een tweéspalt in wat één was.

O zonde, o zonde, hoe verscheurt ge het kostbaarste, dat God gemaakt heeft! Arme mens, hoe leeft u van uw geluk, sinds u dit bouwen wilt zonder Gods Woord en niet overeenkomstig Gods schepping! Sinds de zonde in de wereld gekomen is, zien wij overal nameloos lijden, bittere tranen, diepe zuchten, onderlinge onenigheid, twist en tweedracht, allerlei onverstand, verkeerdheid, bitterheid en duivelarij, ook tussen twee zielen, die God samenvoegde opdat zij zouden zijn één ziel, één hart één wil en opdat zij zouden samenwerken tot het éne doelt dit leven te genieten al de ijdele dagen lang, die God de Heere ons nog, op aarde geeft. Dit heeft echter niet zo mogen zijn. Voor de rechterstoel van Christus staat eenmaal de man met zijn vrouw, de vrouw, met haar man. De boeken worden geopend en de doden worden geoordeeld naar hun werken.

Is er nog herschepping, hervorming, herstel mogelijk van één der tederste, maar meest ontredderde verhoudingen?

God de Heere is de eerste; waar Hij met Zijn genade, waar Hij met Zijn Christus komt daar doet Hij altijd wonderen. God de Heere doet het dus in Zijn grote ontferming. Hij is de eerste om de mens te overtuigen van de overtreding van Zijn Woord, Hij geeft hem Zijn Christus, en met deze Christus Zijn Woord en Zijn Geest; en waar tweespalt was, brengt Hij de eenheid tot stand, zoals Hij die wil, door almachtige, ofschoon de mens verootmoedigende genade.

Niet alle vrouwen van Gods gemeente hebben bekeerde mannen, niet alle bekeerde vrouwen gelovige mannen, niet alle gerechtvaardigde, liefhebbende vrouwen gerechtvaardigde, liefhebbende mannen; en niet alle mannen van Gods gemeente hebben bekeerde vrouwen, niet allen hebben gerechtvaardigde, zachtmoedige, gehoorzame vrouwen, die haar huisgezin en dienstpersoneel van harte besturen. En dat niet alleen. Waar man en vrouw beiden aan de Heere gelovig geworden zijn, daar zal toch de duivel niet ophouden, zich tussen hen te plaatsen waar hij maar kan, en zal de oude verdorvenheid niet nalaten te beproeven twee vlezene harten tot stenen harten te maken.

Gij arme gelovige vrouw, die een vijandige man hebt, die u slaat, die vloekt en tiert;

een twistzieke en gierige, een harde en tirannieke man, een Nabal, - hoe zult gij u gedragen? Hoe u gedragen, wanneer uw man u voor een schepsel houdt, dat slechts dienstig is om door hem geschonden te worden? Hoe zult gij u gedragen, hoe u houden, opdat u voor de rechterstoel van Christus rein moogt zijn van zijn bloed. Wat zeg ik? Hoe u gedragen, opdat gij hem mag redden uit zijn verderf?

Hier wordt niets bereikt met betweterij, niets, door u schrap te zetten tegen hem; niets, door bij anderen over hem te klagen; niets door hem velerlei voor te dwepen en voor te preken, hem verwijten te maken, in zijn bijzijn het hoofd te laten hangen, zwijgend en koppig voor hem te blijven en hem zodoende van u af te stoten. De zonde wordt niet met de zonde uitgedreven, geen duivel bant de duivel uit. Begin eerst met uzelf, Vang eerst bij uzelf aan, dat het beter worde in uw huishouding.

Hoort des Heeren Woord, gij vrouwen der gemeente!

"Desgelijks de vrouwen." Wat houdt dit *desgelijks* in? Op dezelfde wijze als de onderdanen zich tegenover de overheid, als de dienstknechten en dienstmaagden zich tegenover hun heren en vrouwen te gedragen hebben, zo ook gij tegenover uw mannen. Ook voor u gelden met betrekking tot uw mannen deze woorden; "Wees onderdanig, niet alleen de goeden en welwillenden, maar ook de onredelijken"; ook voor u deze woorden: "Christus schold niet weder toen Hij gescholden werd, Hij dreigde niet toen Hij leed, maar gaf het over aan Hem, die rechtvaardig oordeelt; Hij heeft Zelf onze zonden in Zijn lichaam gedragen op het hout". De vrouwen behoren haar mannen "onderdanig" te zijn. Dat is overal het apostolisch bevel. Niet anders wordt het in de brief aan de Corinthiërs tot de vrouwen gezegd: "De man is het hoofd der vrouw; de man is niet geschapen terwille van de vrouw, maar de vrouw terwille van de man"; niet anders in de brief aan de Efeziërs: "De vrouwen behoren haar mannen onderdanig te zijn, gelijk de Heere, want de man is het hoofd der vrouw. Gij vrouwen, weest uw mannen onderdanig in de Heere, zoals het betaamt." Het is de straf, die op de vrouw gelegd werd, nadat zij zich had laten verleiden door de arglistigheid van de duivel: "Met smarten zult gij kinderen baren; uw wil zal uw man onderworpen zijn, en hij zal uw heer zijn." Maar ach, de macht der verdorvenheid en de machteloosheid van het vlees! Waar moet de kracht vandaan komen om aan dit bevel te gehoorzamen? De vrouw zou mogelijk een andere man dan de hare onderdanig kunnen zijn, maar haar eigen man, - vooral wanneer hij onredelijk, wanneer hij verkeerd is?! Het is voor de vrouw, wanneer zij een vrouw is, onmogelijk, zich aan deze straf gewillig te onderwerpen.. Maar God heeft wel middelen en wegen om de gelovige vrouwen daartoe te brengen. Hij vervult haar met de liefde van Christus en houdt haar de kroon voor, het loon van haar onderdanigheid. Christus heeft liefgehad, liefgehad die Hem geselden en Hem in het aangezicht sloegen; Hij heeft liefgehad die Hem met allerlei krenking, met allerlei vijandigheid overstelpten. De gelovige vrouwen hebben de macht van deze liefde aan haar eigen zielen ervaren, hebben ondervonden hoe onweerstandelijk zij is, hoe zij alles omverwerpt, de meest goddeloze ten slotte te machtig wordt. In deze liefde ligt voor u, vrouwen, de kracht om lief te hebben tot in de dood, om onderdanig te zijn, om te lijden en te verdragen. God wil het zo hebben, en Zijn apostel houdt u het loon voor.

Wat is het loon? "Opdat ook diegenen, die aan het Woord geen geloof hechten, door de wandel der vrouwen zonder woord gewonnen worden, wanneer zij haar kuise wandel in de vrees aanschouwen."

O, hoe genadig is de straf van God, wanneer de vrouw zich in het geloof daaraan onderwerpt! Wat heeft zij eraan, dat zij de man *heer* over zich laat zijn, dat zij haar

wil aan de zijne onderwerpt? Dit: door haar onderdanigheid voert God Zijn raad uit. Neen, de vrouw is niet op de wereld gekomen alleen maar om te lijden, te verdragen, te zwijgen, zich te laten gebieden of tiranniseren. Nee, zij behoort een moeder te zijn, een geestelijke moeder voor haar goddeloze, onbekeerde man, voor haar man, die Gods Woord bespottelijk maakt, in de wind slaat, veracht en voor niets houdt; zij moet haar man gered zien, die door verkeerdheid haar te gronde wil richten, hem eenmaal zalig zien voor de troon van het Lam. En niet alleen haar man, maar ook deze en gene van zijn vrienden, die met hem verkeerde wegen bewandelen.

Maar hoe zal zij dat klaar spelen? "Zonder woord"! Het ene woord lokt het andere uit, en de menselijke tong verandert zich zo spoedig in een slangentong. Men werpt niet in het vuur dengene, die men uit het vuur wil redden. Een gelovige vrouw zal zich haar straf, de troost van God en het loon voorhouden, zij zal zwijgen en wachten en handelen. Hoe zal zij handelen? Zij zal haar wandel 'kuis houden in de vrees".

Wat is dat "haar wandel kuis houden in de vrees"? Zij zal zich haar straf om der zonde wil voorhouden en zich aan God houden, in stilte en in het verborgene de Heere aanroepen om kracht en genade om trouw te blijven aan haar staat en roeping. Zij zal de man vrezen, in hem de Heere vrezen. Door de hand van haar man wil God haat regeren, leiden en brengen in de eeuwige heerlijkheid, zoals God de kinderen door hun ouders, de dienstknechten door hun heren, de onderdanen door hun overheid wil regeren en leiden En dat is haar kuise, haar reine, haar heilige wandel, dat zij in haar staat en roeping volhardt bij de Heere in het verborgene, en geen schrede afwijkt van al datgene, waarin zij Gode meer heeft te gehoorzamen dan de mensen.

Zal dan de arbeid der ziel, het verdragen, het lijden en zwijgen, het onderdanig-zijn, het worstelen, roepen en wenen in het verborgene, terwijl zij voor haar man zich het hoofd zalft, onvruchtbaar blijven? O, waar de vrouw de man wil voorpreken, waar zij altijd gelijk en het laatste woord wil hebben, waar het persé gaan moet, zoals zij het wil, - daar zal zij zichzelf in nog dieper ellende storten.

Waar echter de vrouw haar ik verloochend heeft, en slechts het ik van de man en daarin Gods IK vreest, daar hebben de voor God in stilte geweende tranen daar heeft het heilig stil zijn en zwijgen, daar hebben de nimmer verflauwende liefdebetoningen een macht van bestraffing, een macht van verootmoediging van beschaming, van inkeer, van zaligheid voor de man in zich, die de hardste week maken, de meest afvallige winnen voor God! - Zij zien de wandel wel, deze kuise stille wandel in vrees, de meest afkerige mannen zelfs, zij zien deze wel, ja prijzen deze bij hun kameraden, en de ganse hemel, die de vrouw in haar zwakheid omgeeft, overweldigt uiteindelijk de weerstrevende, zodat hij gaarne zalig wordt met zijn vrouw.

O, welk een heerlijke beloning voor de onderdanigheid, voor het zwijgen, voor de kuise wandel in de vrees: een ziel en nóg een ziel gered te hebben van de dood!

Maar wat richt de zonde, de verdorvenheid der mensen, ook bij de vrouwen aan? Zij willen behagen, en kunnen niet verdragen, dat zij gering geacht worden, evenmin verdragen, dat andere vrouwen iets hebben, waardoor deze méér behagen dan zij Daarom tracht de ene de andere te overtroeven in het aandoen van datgene, wat zij sieraad noemen.

Wat zegt echter de apostel Petrus? "Haar sieraad moet niet uitwendig zijn; het haar te vlechten en goud om te hangen of klederen aan te trekken." Is dat dan zonde? Daarop moge uw geweten zelf u antwoorden, mijn zusters! Dit is wel in de allereerste plaats zonde: dat een vrouw in huis vuil, haveloos en onverzorgd rondloopt, en zo de man niet vreest - en op straat pronken wil, niet voor haar man, maar voor zichzelf, om

tegenover anderen voor haar hoogmoed voldoening te hebben. En dat is óók zonde: wanneer men in een opvallende dracht van schijn-nederigheid rondloopt, als zou de godzaligheid in de klederen zitten. Laat iedere vrouw zich kleden overeenkomstig haar stand en in overeenstemming met haar vermogen. In de klederen op zichzelf zit het niet. Moet evenwel het standsverschil blijven bestaan, dan zal toch de wedijver zonde blijven. Dan zal het toch zonde blijven, wanneer de vrouw vergeet, dat juist de klederen ons het meest sprekende bewijs zijn van onze zonde en afval van God. Dan zal het toch óók zonde blijven, wanneer de vrouw vergeet anderen, in het bijzonder haar man, een voorbeeld ter zaligheid te zijn.

Zal men nu door zich het haar te vlechten, door zich met goud te omhangen en door klederen aan te trekken deze Goddelijke roeping nakomen? De machtige invloed op het mannelijk gemoed, die aan de vrouwen ten goede gegeven is, wordt verzwakt door het vrouwelijk gepreek en dubbel verzwakt, wanneer de man, in plaats van stille godzaligheid en lijdzame godsvrucht, bij de vrouw hoogmoed opmerkt, en voorliefde voor praal en opschik. Een kloeke hulpe, zo denkt hij, en niet ten onrechte, verkwest niet voor zichzelf, wat ik moeizaam bijeenbreng, maakt de man niet in het geheim afhandig, wat hij in het zweet van zijn aangezicht verdient. Geen wijnstok draagt vrucht ten koste van het huis, maar siert en omschaduwet het huis.

O vrouwen, mocht u deze wenk ter harte nemen! Ik toon u een beter sieraad, en dat is de tooi, waarmee het Woord van God u, gelovige vrouwen, bekleedt. Dat is: de verborgen mens des harten, in het onverderfelijk sieraad van een zachtmoedige en stille geest, die kostbaar is voor God; of, zoals het eigenlijk luidt: „de verborgen mens des harten, in het onverderfelijk wezen van de zachtmoedige en stille geest, die kostbaar is voor God."

Bijna in dezelfde zin schrijft de apostel Paulus: "Desgelijks de vrouwen, dat zij in een eerbaar gewaad met schaamte en ingetogenheid zich versieren, niet met haarvlechten of goud of paarden of kostbare kleding, maar (zoals het vrouwen betaamt, die de Godzaligheid belijden) door goede werken."

Wat is de verborgen mens des harten? Het is de gehele mens, die uiterlijk en openlijk zich kwalijk laat bejegenen, zwijgt en verdraagt, maar innerlijk uit zijn gehele hart naar God is toegekeerd, die in het verborgene de toevlucht neemt tot 's Heeren grote ontferming, Woord en belofte; die gelooft, hoopt en liefheeft, en alles aan de Heere, die het wel anders maken kan, overlaat. Zulk een mens leeft in het hart van iedere echt-gelovige vrouw. Deze *mens* wordt niet gezien, wil zich ook niet laten zien, maar zit terneer in een kleed, dat met onweerstaanbare macht het verkeerde hart van de man voor de hemel verovert. O, dit kleed bederft niet; hoe meer stille tranen er op vallen, des te meer schittert het van diamanten. Het kleed, waarin de verborgen mens neerzit, is een "onverderfelijk wezen van de zachtmoedige en stille geest", - hier is geen uitvaren of nukkig zwijgen, geen opvliëgendheid, geen twist, schelden en tieren, geen naijver en koppigheid, maar de vrucht van de Geest, welke is: *liefde, blijdschap, vrede, geduld, vriendelijkheid, goedheid, geloof, zachtmoedigheid, matigheid*.

O, deze verborgen mens des harten, omdat hij zo kostbaar is voor God, zal God hem ooit verlaten, hem niet verhoren? Voorzeker, Hij zal alle andere klederen door de motten laten aanvreten en eindelijk door het vuur laten verteren, maar in dit kleed brengt Hij u, gelovige vrouw, tot ere, brengt Hij u binnen; en, de meest afkerige man, de meest afkerige zoon, zal ten laatste op uw grafsteen nog een traan van dankbaarheid en waardering storten en daardoor een vlezen hart bekomen!

Menigeen zal toch nog vragen: Wat? Moet ik mij dan het haar laten afsnijden, mijn gouden sieraden aan de armen geven, en mag ik dus mijn mooie klederen niet meer

aantrekken? Ik antwoord: wat God u gegeven heeft, wat uw ouders u schonken als sieraad, behoud dat; wat uw man behaagt, trek dat vooral aan en hang het om. Echter, bij alles wat gij voor uzelf zoekt, - vraag u daarbij met de hand op het hart af: Waarvoor doe ik dat? Heb ik mij omhangen, omhang ik mij en zoek ik mij te omhangen, niet met datgene wat in mijn ogen, wat in de ogen der wereld, maar wat kostbaar is voor God? Het gaat er hier om, wat het meest nodig is. Is dat niet een gelukkige vrouw, die zó gekleed is, dat, zij God de Heere en Zijn heiligen engelen welgevallig is, dat God van haar zegt: Hoe schoon zijt gij gekleed! Hoe schoon is uw gang, gij vorstendochter! (Hooglied 7: 1). Deze kleding, die kostbaar is voor God, hebt u die wel aangedaan, gij vrouwen! Hebt u de verborgen mens des harten en bekleedt gij die in de onverderfelijke kleding van een zachtmoedige en stille geest?

O, dat er onder u niet gevonden worden, die trots, praalziek, kijfachtig, bits, ongehoorzaam, weerspanning zijn! Niet gevonden worden, die opgeblazen zijn, zich inbeelden wijs te zijn, en in plaats van voor onderdanige vrouwen, voor heren gehouden willen worden. Ook niet gevonden worden, die meer aandacht schenken aan uiterlijk versiersel dan aan het innerlijke! Sinds de val van Adam wil de man niet onder God, maar boven Hem, en de vrouw niet naast en dus onder de man, maar boven de man staan - en zoals de man zonder God zichzelf en de wereld regeren wil, zo wil de vrouw voor zichzelf van de wereld nemen wat ze kan. De man duldt niemand boven zich, hij zoekt het, in zijn eigen wijsheid en kracht; de vrouw in de list en in de kleding, en ook zij duldt niemand boven zich. En daar is nu de wedijver gaande op de straat zowel als in de kerk, in de kerk zowel als op de straat: "Wat deze en gene van mijn stand aan heeft", zo wordt gezegd, "zien er beter uit dan wat ik heb; dat moet ik ook hebben, ja ik moet het nog mooier hebben", zo denkt de vrouw, zo handelt zij, dat is de begeerlijkheid der ogen, die een moeder is van veel huiselijke onenigheid.

Welaan, de apostel wijst u, vrouwen, die voor uw Godsvrucht uitkomt, een betere weg, wanneer hij u schrijft; "Want zo - namelijk met het onverderfelijk kleed van een stille en zachtmoedige geest - hebben ook eertijds de heilige vrouwen zich versierd, die haar hoop op God stelden en haar mannen onderdanig waren." Wilt gij, vrouwen, met uw zusters wedijveren in opschik, ziet dan op die zusters, die van God getuigenis verkregen hebben, dat zij Hem in haar kleding welgevallig waren; ziet om dat u vrouwen vindt, die "in gestikte klederen tot de Koning Jezus geleid zijn geworden" (Psalm 45: 18) en thans in deze klederen prijken voor de troon van God en het Lam. Zij zijn gebleven, zij leven nog, haar namen zijn met sterren aan de hemel geschreven. Is Sara u misschien opgevallen, omdat zij een geschenk van koning Abimelech, een kostbare sluier, had; Rebekka, omdat zij zo vele gouden armbanden van Eliëzer, uit naam van Abraham en haar bruidegom, ontving; Hanna, omdat haar man Elkana haar jaarlijks een aanzienlijk geschenk gaf? O, stellig niet, en al heel weinigen van u zouden in het uiterlijke vrouwen, die vorstinnen waren, kunnen nadoen.

Gij vrouwen van de gemeente, wilt u niet alle heilige vrouwen zijn? Zoals eens de vrouwen waren, die Gode welgevallig waren en van Hem het getuigenis van heiligheid verkregen hebben, zo wilt gij immers óók zijn? Waarin dient uw heiligheid nu te bestaan? Moet zij niet daarin bestaan, dat gij in die ordening blijft, waarin God u gezet, en in die roeping, waartoe Hij u geroepen heeft? Zó deden toch weleer de vrouwen, die Gode welgevallig, waren, en daarin juist bestond haar heiligheid. Geheiligd in het geloof aan de beloofden Christus en door Zijn Geest staande gehouden, waren zij alleen dáárop uit, dat deze belofte en de vrucht daarvan in haar woningen mochten blijven, dáár heer en meester mochten zijn. Hebben zij daarin niet

de duivel tegen zich gehad? Kwam hij haar met het dienstpersoneel niet dikwijls dwarsbomen? En haar mannen, ofschoon zij gelovig waren, weerstonden juist dezen haar niet menigmaal in datgene, wat zij tot Gods verheerlijking beoogden? Wat hebben zij toen gedaan? Hebben zij soms de verborgen mens des harten, die in haar was, laten verzwakken door razen en tieren? Hebben zij zich misschien zó aangesteld, dat kinderen, man en burens, moest vragen: 'Waar is hier de verborgen mens des harten? Is het niet veeleer zó, dat, zij zich stil gehouden, en wat anderen bedreven, met geduldig gedragen hebben? Is het niet zo, dat zij in haar gemoedsbewegingen, in woorden, gebaren en handelingen lieten blijken, welk een verheven geest er in haar woonde? Dat zij zich tot God wendden, zich op Hem verlieten, en van Zijn genade, almacht, trouw en waarheid bestendig hoopten, dat Hij het toch maken zou naar Zijn genadige belofte? Ja, is het niet zó, dat zij zelfs in de moeilijkste levensomstandigheden haar mannen onderdanig bleven?

Merkt op, dat de apostel, nadat hij reeds gezegd heeft: de vrouwen behoren haar mannen onderdanig te zijn, hier nog eens aan de vrouwen voorhoudt en haar als het ware inscherpt, dat zij toch naar dit bevel zullen wandelen, waar hij schrijft: "de heilige vrouwen waren haar mannen onderdanig, zij versierden zich daarmee, dat zij stil en bescheiden bleven en op God hoopten." Want dit alles is in strijd met de verdorven natuur en voor het vlees volstrekt onmogelijk, ja, de natuur meent juist, dat dit de weg niet is om het gezin in stand te houden; zodat de natuur bitter, vinnig en oproerig wordt tegen zulk een bevel en goede weg, en liever op de loop zou gaan dan de man onderdanig te zijn, zich stil te houden en op God te hopen. Waar echter de genade heerst, daar zal de natuur, haar zin toch niet daarin hebben, dat zij liever buldert, pronkt, eensdeels in huis een klooster bouwt en zich aan de man onttrekt, anderdeels van de verplichte vriendelijkheid een middel maakt om de man te krenken en aan haar grillig brein dienstbaar te maken.

Daarom houdt de genade van de Heiligen Geest aan de vrouwen der gemeente Sara voor en getuigt in het bijzonder van haar, hoe zij daarin een heilige vrouw was, dat zij op God gehoopt heeft en haar man onderdanig is geweest: "zoals Sara Abraham gehoorzaam was en hem heer noemde" - of zoals er eigenlijk staat: "doordat zij hem heer noemde." Want daarmee heeft zij bewezen, dat zij hem gehoorzaam was, dat zij nooit anders gewoon was dan haar man als haar heer te beschouwen, Het "heer"-noemen betekent immers op deze plaats: het absolute gezag van de man over zich erkennen, ook van niets anders weten of willen weten. Het is u echter bekend, dat Sara dit deed bij die gelegenheid, toen de Heere tot haar zei: "Over een jaar zal Sara een zoon hebben" (Genesis 18); want toen noemde zij haar man haar heer, toen van het verschuldigd vriendschapsbetoon sprake was. Dat heeft de Heere behaagd, dat zij niet voor gemeen en onheilig heeft gehouden, wat God geschapen en in Zijn raad geheiligt heeft. Zo was het dan bij de heilige Sara niet opgekomen, van haar tent een klooster te maken, zich ooit uit quasi-heiligheid of uit verkeerdheid aan de man te onttrekken, of uit datgene wat God in Zijn schepping geheiligt heeft, een middel te bemachtigen om de man te krenken of tot onderwerping te dwingen, zoals sommige vrouwen doen die daarbij willen pronken en vroom zijn, bij het vroom gezelschap zitten, en intussen de man niet willen achten, eren en vrezen, bijvoorbeeld omdat hij niet bekeerd is, de Geest niet heeft, of de Waarheid toch anders verstaat en haar dit doet gevoelen.

Nu zullen echter sommigen dit ertegen inbrengen: Sara moet toch niet zo geheel en al zachtmoedig van geest geweest zijn, daar zij immers tot Abraham met betrekking tot Hagar gezegd heeft: "de Heere zij Rechter tussen mij en u toen zij namelijk zag, dat

zij zelf veracht was in Hagar's ogen; en wederom: "Stoot de dienstmaagd uit met haar zoon." Welaan, wilt gij de vrijheid van het Evangelie in uw huis handhaven tegenover de tirannie van de Wet en de huichelarij van het vlees, dan zal God u een woord geven op Zijn tijd. En het zal dááruit blijken, dat het Gods woord is, dat God. Zelf dit woord waar zal maken. En u zult dááruit doen blijken, dat u het Evangelie handhaaft; dat u overigens in alle dingen uw echtgenoot als uw heer vreest. Want had Sara dat niet voortdurend gedaan, had zij niet gedurig op God gehoopt en alles aan Hem overgelaten, dan zou zij niet de moed gehad hebben, voor de Kenner der harten haar man "haar heer" te noemen, te meer waar deze toch haar stiefbroeder was.

Haar manier van doen om haar vaderland prijs te geven en met de man naar een vreemd land te trekken, meer nog haar gedrag aan het hof van Farao, alsook haar handelwijze volgens Genesis 18 : 6, en later nog aan het hof van Abimelech, toont genoegzaam, dat zij, wanneer liet om haar eigen ik ging, niet heeft zitten peinzen over goed en kwaad, maar op God hoopte en haar man onderdanig was. Zo hoopte ook Rebecca zeventig jaar lang op God, handelde met voorzichtigheid tegenover haar man, toen zij het drijven zag van de onheilige Ezau, ja droeg het geduldig, dat haar man om het wildbraad (dus om een lekker hapje) Ezau voortrok en het woord der belofte: „De grotere zal de kleinere dienen”, verkeerd uitlegde of er in het geheel geen acht op sloeg uit voorliefde voor zijn vlees. Zo hoopte ook Hanna op God, en noemde eveneens haar man "haar heer". Zo zweeg Abigaël voor haar man, toen hij niet ontvankelijk was voor een goede wenk, en zo verklaarde zij op haar beurt voor de gezanten van David, toen hij haar tot vrouw liet halen: "Zie, hier is uw dienstmaagd, dat zij de dienstknechten van mijn heer diene en hun voeten wasse" (1 Samuël 25).

„Door wijze vrouwen wordt het huis gebouwd; maar een dwaze breekt het af met haar doen." Sara wordt door de Heere geprezen, omdat zij de man onderdanig is geweest; en zij werd zó 's Heeren uitverkoren instrument, waardoor (hoewel het op zichzelf onvruchtbaar, ja verstorven was) tot aanzijn gekomen zijn ontelbaren als de sterren aan de hemel. Dat heeft zij met haar werken - door op God te hopen haar man onderdanig te zijn en in deze heiligheid te volharden - verdiend; dat zij (zoals Eva een moeder aller levenden) een moeder geworden is, ondanks haar ouderdom en onvruchtbaarheid, van allen die tot het geloof komen en uit God geboren werden.

Er ligt iets aandoenlijks in voor een erfdochter, dat zij haar moeder noemen kan. „Van wien is deze jonge vrouw?" vroeg Boaz aangaande Ruth. En het antwoord was: "Zij is de Moabiétische vrouw, die met Naomi teruggekeerd is." Toen begreep Boaz terstond, dat zij erfgename was van de moederlijke zegen.

En gij, mijn zusters, u kunt ook een moeder noemen als de uwe, die de allerhoogste zegen ontvangen heeft, omdat zij haar man vreesde, en in deze zegen voor u de rijkste erfenis verworven heeft, zoals de apostel schrijft: „wier dochters gij geworden zijt". Dat was u eertijds niet, toen u, en zolang u, nog onbekeerd was; toen het van ons heette, dat wij waren "onverstandig, ongehoorzaam, dwalende, dienende de begeerlijkheden en menigerlei wellusten, wandelende in boosheid en nijdigheid, hatelijk en elkander hatende". Want sedert de vriendelijkheid en menslievendheid van God, onze Zaligmaker, over ons verscheen, heeft Hij de Heiligen Geest overvloedig over ons uitgestort door Jezus Christus, onzen Zaligmaker, opdat wij, door Zijn genade gerechtvaardigd, erfgenamen zouden zijn van het eeuwige leven naar de hoop (Titus 3). Zo bent u dochters van Sara geworden naar de genade over u en hebt u het vorige afgelegd, en zult u bewijzen, dat u het bent, dáármee, dat ge u gedraagt, zoals uw moeder zich gedroeg: "Als gij goeddoet en u geen schrik laat aanjagen".

Wat bedoelt de apostel hier met "goeddoen"? Hij zegt hetzelfde in het vorige

hoofdstuk, vers 15: "Want dit is de wil van God, dat gij met goeddoen de mond stopt aan de onwetendheid der dwaze mensen", en vers 20: "Wat lof is het, - indien gij om der wille van een misdaad slagen lijdt? Wanneer gij echter om der wille van een weldaad lijdt en verdraagt, dat is genade bij God."

Ziet hier op Christus en op Zijn lijden: met weldaad op weldaad heeft Hij ons verkeerden en weerspannigen overloden, en Zich niet gestoord aan onze zonden, maar ons vrijwillig liefgehad. Hebt dan uw mannen lief, overlaadt hen aldus met weldaad op weldaad zoals geschreven staat van iedere dochter van Sara; "Zij doet haar man goed en geen kwaad, zijn leven lang" (Spreuken 31 : 12). Voorzeker wordt u daarbij door de duivel, door vlees en bloed, door allen die niet op de uitkomst zien, welke God aan Zijn u gegeven bevel verbindt, allerlei voorgespiegeld om u schrik aan te jagen, dat uw lot dan des te erger zou kunnen worden, dat gij uw gezondheid, uw leven en welstand, dat ge uw eer daarbij zou inboeten, wanneer u zo stil en berustend onder de man blijft en in het verborgene uw toevlucht tot God neemt. Dan mag u echter, zo u waarlijk Sara's dochters bent, u door geen verschrikking bevreesd laten maken; veeleer verzekerd zijn van Gods hulp in alle nood, als ge u naar Zijn bevel in uw straf en in uw roeping geschikt hebt, en u hebt onderworpen aan de alleen-wijze ordening van de Heere HEERE, die niet beschaamt allen die op Hem vertrouwen (Spreuken 3 : 20-25).

Dit alles nu is gezegd tot u gelovige gehuwde vrouwen, opdat u het goed hebt in uw kruis, alsook opdat u, uw kruis niet verzwart en ervoor bewaard wordt, uzelf een kruis op te leggen door een onverstandig gedrag; - en dit geldt niet alleen u, vrouwen der gemeente, die ongelovige of barse mannen hebt, maar ook u, die goede mannen hebt, opdat gij niet door een stuurs, weerspannig, eigenzinnig en ongehoorzaam gedrag de man te gronde richte "om wiens wil Christus gestorven is." (Romeinen 14: 15).

Wilt toch deze prediking niet als een wegstervend woord beschouwen, evenmin uw verkeerd en met deze prediking niet strokend gedrag vergoelijken met uw verdorvenheid en verkeerde natuur, u niet verontschuldigen met uw onmacht, noch denken: "Wanneer dit alles zó zijn moet, dan word ik niet zalig", maar veel liever uzelf rust noch duur gunnen totdat dit alles in waarheid in u zij, zodat u daarnaar handelt. En de weg daartoe is enkel en alleen deze: dat u mensen van goeden wille bent; ik bedoel, dat ge u gaarne aan deze heilsbevelen onderwerpt, hetgeen alleen dan geschiedt, wanneer u met uw zonden en schuld tot de genade vlucht, en als arme en verloren zondaressen blijft hangen aan de vrije rechtvaardiging, welke aan het geloof toegerekend wordt om wille van de gehoorzaamheid en de liefde van Jezus Christus!

Dit is evenwel het woord van God en het apostolisch bevel aan u, gelovige gehuwde mannen van de gemeente des Heeren: "***Desgelijks gij mannen, woont bij haar met verstand, en geeft aan het vrouwelijke vat als het zwakste, zijn eer, als aan mede-erfgenamen van de genade des levens, opdat uw gebed niet verhinderd worde.***"

Waarom hier dat herhaalde "desgelijks"? De apostel Paulus vraagt de man: "Gij man, wat weet gij ervan, of gij de vrouw zult zalig maken?" (1 Corinthiërs 7 : 16). Zo moeten dan ook van de vrouwen sommige, die niet geloven, voor de Heere gewonnen worden, Zoals dus de vrouw geroepen is om de man zalig te maken, zo ook de man om de vrouw zalig te maken. Aangezien er nu echter verkeerde vrouwen zijn, die de man gehoorzaamheid weigeren, die weigeren, wat zij als vrouw schuldig zijn hem toe te staan, en zijn wil niet doen, wat zal de man dan beginnen? Ik meen, dat daar dit 'desgelijks' hem zegt, dat hij zich alsdan gedrage, zoals onderdanen zich te gedragen hebben tegenover de ongelovige overheid, zoals dienstknechten tegenover harde

heren! Is dan de vrouw overheid of, heer? Nee, de man is en blijft het hoofd der vrouw. Moet hij echter niet aan Christus een voorbeeld nemen, die niet wederschold toen Hij gescholden werd, niet dreigde toen Hij leed, maar het de Vader overgaf?

Of zal dat de weg zijn voor de man: zijn heerschappij te laten gevoelen, zijn gezag en macht te misbruiken en, om zo te zeggen, tiranniek tegen haar op te treden? Is dat de weg: dat hij zich bars, hard, onvriendelijk gedraagt, aan de vrouw het hare toewerpt, als ware zij een verachtelijke hoer? O, wee de man, die uit de straf, welke God op de vrouw gelegd heeft, zich een recht maakt om deze straf voor haar te verzwaren of ook maar te laten gevoelen! O, was het maar niet doorgaans de schuld van de man, wanneer een onbekeerde vrouw niet tot het geloof komt, wanneer een gelovige vrouw niet meer weet wat zij aan de Waarheid heeft! Treedt soms Christus ergens gebiedend op tegen Zijn gemeente? Gedraagt Hij Zich niet altijd zó tegenover haar, dat Hij haar "Zijn zuster", "Zijn vriendin" noemt? Of is wellicht deze gemeente uit zichzelf zó gehoorzaam, zó vol liefde, zó oplettend tegen, over de Heere, dat zij "deze Zijn liefde, trouw, voorkomendheid en minzaamheid verdient? Het zij zo, dat de man, het hoofd der vrouw is, maar zal dan het hoofd uitvaren tegen die leden, die krank zijn, die mismaakt geworden zijn, die niet voort kunnen, ja niet meer voort willen?

Er staat geschreven, "daarom zal een man vader en moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen, en zullen die twee één vlees zijn". Is dát met verstand bij de vrouw wonen, wanneer het hoofd, de zetel van het verstand, zich van het lichaam scheidt, het lichaam niet meer aanhangt? Wie heeft ooit zijn eigen vlees gehaat? Voedt hij het niet veeleer en onderhoudt het? (Eféze 5 : 29)

Dáártoe komen man en vrouw tezamen, dáártoe wordt het huis gebouwd, dat Christus daarin door de man vertegenwoordigd en verheerlijkt worde, en door de vrouw de gemeente gebouwd, dat is, aan de gemeente zonen en dochteren geboren worden; voorts daartoe, dat, evenals Christus Zijn gemeente door allerlei liefdebetoningen van alle geestelijke hoerij verre houdt - zo ook, om de hoerij te vermijden, ieder man zijn eigen vrouw hebbe, en de ene helpt de andere daarin ere, waartoe zij als man en vrouw één geworden zijn. Mag nu de man zijn vrouw anders liefhebben, dan Christus de gemeente liefgehad heeft? Zo hij anders handelt, is hij de gave van God, de vrouw, onwaardig. Hij is haar onwaardig, wanneer hij haar niet hoog eert, aan haar zwakheden tegemoet komt, haar in alles naar vermogen verzorgt met kleding, voedsel, geestelijk en lichamelijk onderricht; wanneer hij niet "bij haar woont" als een geduldig raadsman en bezadigd levensgezel. Want de vrouw is de man tot hulpe gegeven, niet als dienstmaagd. Haar is opgelegd, zich naar het onbepert gezag van de man te voegen; en de man is opgelegd, het huwelijksjuk met haar te dragen; - het is hem niet geoorloofd, het haar alleen te laten torsen, nog minder, anders jgens haar te zijn, dan Christus jgens Zijn gemeente is, Zelfs waar de vrouw verkeerd is daar houdt de Geest de man dit 'gelijkerwijs' voor en de liefde van Christus: opdat de man lere, zijn vrouw haar zonden niet te verwijten, maar te dragen toe te geven, alles ten beste uit te leggen en met haar zonden, zoals ook met zijn eigen zonden, de toevlucht te nemen tot de genade van Christus. Het is waar, dat over de lippen van de vrouw heel wat domheden dwaasheden en beuzelingen komen, en dat veel van wat zij doet het kenmerk van onverstand draagt; en daarover ergert zich nu de wijze man, hij kan zich met zulke kinderachtigheden niet ophouden. Het is waar, er steken in de vrouw talloze verkeerde overleggingen ondoordachte stappen en handelingen, want een vrouw vraagt gewoonlijk niet naar de gevolgen van hetgeen zij zegt en doet. (Alsof er in de wijze man minder domheden en dwaasheden zouden steken alsof een vrouw niet sneller zou kunnen aanvoelen, dan de man denken!) En om der wille van zo vele dwaasheden en domheden is de man alleen maar thuis voor zijn behoeften overigens kan de

aanwezigheid van de vrouw hem niets bieden!

O, dat het de mannen vooral wanneer zij tot bekering komen, niet zo eigen ware, de jonge vrouw, de moeder der kinderen de overige tijd dat hij bij haar kon zijn, alleen te laten om buitenshuis zijn vermaak te zoeken of zijn geestelijke wijsheid aan de man te brengen! En de vrouw? Welnu, wanneer God haar bekeert dan is het goed! En de lieve kleinen, de kinderen? "O, ik kan ze niet bekeren, dat moet God doen! En wat God niet doet, dat blijft aan de moeder of aan de predikant overgelaten die daarvoor catechisatie houdt. En wil het zo niet lukken dan is men bars ontevreden, ontstemd, verwijtend, razend - en men wil het met de stok en de karwats bij de kinderen, met bittere woorden tegen de vrouw in orde brengen!

Dat zijn zo de zonden zelfs van bekeerde huisvaders. Daarom zullen zij opmerken en zich daarvan bekeren en deze woorden ter harte nemen: "Woont bij haar met verstand." Dat wil zeggen: blijf thuis bij de huisvrouw van uw jeugd en leid haar met verstand. "Daarvoor heb ik geen wijsheid", zo zal menigeen tegenwerpen. Ik zeg daarop: "Hebt gij een God, een levenden God buitenshuis, dan hebt gij Hem ook daar binnen." „En indien aan iemand onder u wijsheid ontbreekt, hij bidde haar van God, die aan ieder eenvoudig geeft, en niet verwijt; zo zal zij hem gegeven worden- (Jacobus 1 ; 5).

Dán zal het eerst heel verstandig toegaan, wanneer de man in waarheid aangaande zichzelf belijdt, wat wij lezen in Spreuken 30: „Ik ben de aller-dwaaste en mensenverstand is niet bij mij. Ik heb geen wijsheid geleerd, en wat heilig is weet ik niet." Is dat uw verstand en uw houding voor God, gij klagende en ontevreden echtgenoot, dan zult u op uw eigen dwaasheden en zonden zien, op al datgene letten, wat er uit uw eigen hart aan onverstand en allerlei zonden voortkomt, en daarbij opmerken, hoe God u leidt en voorthelpt met louter liefde, goedheid, geduld en lankmoedigheid om Zijns heiligen Naams wil. En woont de liefde Gods in het hart door de Heilige Geest, dan is ook door diezelfde Geest de liefde tot de vrouw aanwezig om in alle dingen zó te geven en te nemen, dat gij haar behoudt voor de eeuwigheid, in enigheid des Geestes, in de band der liefde, en uzelf mèt haar.

Wilt u, echtgenoot, dat uw vrouw u onderdanig is? Weet dan, dat de vrouw van Godswege en dus van rechtswege een eer heeft, zoals de man die niet heeft, en dat zij bewust of onbewust deze eer handhaaft in het huisgezin, althans indien zij gelovig is (Spreuken 31). Zo is zij geboren en door God tot de man gebracht, opdat de man deze haar waarde zou erkennen. Haar waarde? Ja! Of had Eva de heerschappij over alle dingen niet met Adam gemeenschappelijk? En nu de vrouw in Christus weer op haar plaats is gesteld, moet zij nu minder aandeel hebben in de regering der huishouding; moet zij thans niet delen in het gemeenschappelijk bezit van kinderen en goederen? Is dan de man iets zonder de vrouw? Is zij het niet, door wie het huis en de kerk gebouwd worden? Bestaat er een eer, die de moeder-eer evenaart? Is zij het niet, die een ontelbare menigte lichaamsgevaren, plichten, zorgen, bekommernissen, lijden en smarten op zich neemt, waarvan de man niet eens begrip heeft? Waakt zij niet dag en nacht over man en kind? Kent u de invloed van het vrouwelijke op het mannelijke? "Ten kwade"?, zult u vragen. Nee! Weliswaar ten kwade, wanneer de man de vrouw zelfs niet als vrouw eert; overigens echter nog eens nee! Maar ten goede, maar tot datgene, wat Eunice en Loïs voor Timotheüs waren. God heeft het zwakke uitverkoren, opdat Hij het sterke zou beschamen. O, welk een kostbaar vat, de vrouw, om de Naam des Heeren! Te dragen, opdat het aan en uit dit vat bijzonder openbaar worde, hoe Hij, de Heere, nadat Hij de reinigmaking onzer zonden heeft teweeggebracht alle dingen draagt door het Woord Zijner kracht! Wilt u dit vat niet

eren? Welaan, het moge een zwakker vat zijn dan u, u bent dan toch óók zwak en de Heere draagt u. Wilt u het zwakkere niet dragen, het niet de eer geven, die het toekomt? O, een duivel is het, die de zwakheid der vrouw zich ten nutte maakt om haar schrik aan te jagen; maar de gelovige eert het zwakkere en zwakste, en laat het in eerbied toekomen, wat het nodig heeft hetzij lichamelijk, hetzij geestelijk, hetzij echtelijk, hetzij huiselijk. En dat zal de waarachtige vroomheid, ootmoed, heiligheid en kuisheid zijn: het zwakke vat zó hoog te stellen en daarvoor te zorgen, dat het nooit of te nimmer onkies bejegend wordt. Ach, menig man houdt zichzelf voor heilig en is zijn zwakheden niet indachtig; des te meer echter is hij de zwakheden der vrouw indachtig, en zij moet voor hem óf onheilig óf een non zijn!

Wat deed Adam daarentegen? Zodra hij de belofte vernomen had, waarbij van hem zelfs met geen enkel woordje gewag was gemaakt, is hij toen opgestoven in eigengerechtigheid? Nee, hij heeft zich erbuiten laten zetten en zichzelf erbuiten gezet heeft Eva niets verweten, maar dit zwakkere vat met de hoogste erenaam bekleed, want hij noemde haar: "*moeder aller levenden*".

En waarlijk, wij mannen zijn erbuiten gezet de Geest Zelf noemt ons hier "mede-erfgenamen van de genade des levens". De vrouwen zijn dus eigenlijk de erfgenamen en wij erven met haar. Wat?

Genade, genade des levens erven wij met de vrouwen? Ja! Waar God uw vrouw, ofschoon zij een zondares is, genade geeft, genade des levens opdat zij niet sterve, maar eeuwig voor Zijn aangezicht leve, - daar zult gij, man, slechts dán deze genade deelachtig worden met haar, wanneer u haar in weerwil van al haar zwakheid eert als zulk ene, die voor Gods aangezicht genade gevonden heeft, als zulk ene, die nu als de zwakheid uitverkoren is, opdat God de Heere juist door haar tegenover de satan en zijn rijk, het eeuwige leven en de genade van dit leven verheerlijke. Maar de duivel treedt gedurig op als een paap en sterke reus, en stelt in zijn waan alles in het werk om het vrouwelijke, het zwakke in verachting te doen blijven. De Heere zal nochtans Zijn raad uitvoeren, en Zijn raad is deze: weg met de kracht van de man! Uit de mannen van het huis van David zal het heil niet voortkomen, zij hebben met hun kracht de Heere God moede gemaakt (Jesaja 7). Uit de zwakheid zal voortspruiten wat de volkeren, wat het huisgezin zalig maakt; uit Eva, uit Thamar, uit Ruth, uit Bathséba, uit de Maagd (Mattheüs 1). En diegenen, die de door God uitverkoren zwakheid niet eren naar Gods wil en de ongehuwde staat voor heiliger houden, moeten het zichzelf bekennen, dat God de zwakheid hoog in ere gezet heeft, anders dreven zij hun Maria-dienst niet. Niet de apostelen werden verwaardigd, de verrezen Heiland het eerst te zien, maar zwakke en onverstandige vrouwen als Maria Magdalena, die de Heere van zeven duivelen had verlost. Genade des levens sluit alle wil van de man en alle kracht van de man buiten en verklaart dat alles voor dood; want waar van genade sprake is, daar is het alles uit God door Jezus Christus.

Dit is de zaak van de man, dat hij met verstand de liefelijke huiselijke vrede bewaart. Wanneer hij dit met dat verstand doet, waarvan de apostel, spreekt, dan zal hij alle vertoon van heiligheid, alle eigengerechtigheid, handhaving van eigen macht, koppigheid en barsheid, alsook alle verkeerde denkbeelden van strengheid, van zijn vlees wegdoen, en uit de wijze, waarop Christus met Zijn gemeente omgaat, leren, hoe met zijn huisvrouw om te gaan.

En dit is de man van node, dat hij zó de huiselijke vrede bewaart en bij zijn vrouw met verstand woont, "opdat uw gebed niet verhinderd worde", zoals de apostel schrijft.

O, hoe geheel uit het leven gegrepen is dit! "Laat uw gave vóór het altaar, en ga eerst

heen en verzoen u met uw tegenpartij" (Matthéüs 5 : 23, 24). Dit woord des Heeren geldt ook hier, evenals dat andere: "Indien gij de mensen niet vergeeft, een iegelijk zijn misdaden, zo zal uw hemelse Vader u ook niet vergeven." De vrouw is ons tot hulpe, tot troost in het leven gegeven en is de ons door de Heere aangewezen huisverzorger, die ons het zweet van het aangezicht afwist en de zorgen van het hart verdrijft terwijl wij op de pelgrimsreis zijn, en ons kinderen schenkt, die wij medeverkrijgen. Wanneer u nu met deze uw hulpe, met deze uw troost in onvrede leeft over allerlei, eigenlijk toch beuzelachtige dingen, die u niet eens voor Gods aangezicht kunt brengen, hoe zult u dan uw handen tot Hem opheffen? Dit dient immers met een stil gemoed en met geen toorn en drift te geschieden! Het moeten toch "heilige handen" zijn, en de vrouw, de moeder weent en zucht in de binnenkamer! Zal God u verhoren? Brengt u het in uw huis weer in orde, en God zal het voor u uit genade in het reine brengen in hemel en op aarde.

Maar als de vrouw dan volstrekt verkeerd wil, als zij goddeloosheid wil, als zij datgene wil wat God verboden heeft?

Geef haar dan haar zin niet! Maar zoals uw Vader in de hemel Zijn zon doet opgaan en het laat regenen over goeden en bozen, blijf zo liefderijk voor uw vrouw en doe haar goed. Wees daarom niet hard tegen haar en wacht u voor uw eigen, menigmaal nog ergere goddeloosheid, opdat gij niet afbreekt waar gij bouwen wilt en geen oorzaak geeft, dat Gods Naam door uw vrouw, daar zij een kind der wereld is en scherp toeziet, gelasterd wordt door uw geveinsde wijze van doen.

Het gaat echter niet zoals het behoort, en er komt niets van terecht, zolang het de man of de vrouw bij alle voorgewend geloof nog gezegd moet worden, dat zij zich te bekeren hebben, dat ze nog aan de oude stam Adam hangen. Want dan zal de vrouw aldus besluiten. "Wat gaat mij het gebod van onderdanigheid aan? Laat dan eerst mijn man zich eens anders gedragen; ik wil hem gehoorzaam zijn, wanneer hij mij gehoorzaamt"; en dan moet de man achteraan gezet worden en wordt hij alleen maar als een middel gebruikt om voor de heerschappij, de zucht naar vermaak en de behaagzucht, op kosten van de man en onder zijn bescherming en toelating, de baan vrij te houden.

En als volgt zal de onverstandige redenering zijn van de man, zolang hij nog aan zijn eigengerechtigheid vasthoudt: "Ik ben heer over mijn vrouw, en omdat God het gezegd heeft, zal zij zich aan mij hebben te onderwerpen." En zo beschouwt hij zijn vrouw niet anders, dan dat zij de slavin van zijn lusten moet zijn, de slavin in zijn huishouding, het slachtoffer van zijn luimen, een schepsel goed genoeg om hem op zijn begeren ten dienste te staan.

Waar echter ware liefde en godsvrucht in het hart woont, het Woord van Christus in het huis regeert, en de ene of de andere helpt, of wel beiden van harte begeren daarnaar te handelen daar is de duivel, die anders zelfs de gelovigen pleegt aan te vechten met paperij, nonnen-gedweep of onmatigheid, met hoogmoed, eigengerechtigheid, opvliëgendheid, bitterheid en boosheid, weldra uit het huis verdreven door vurig gebed, oprechte deemoed, toewijding en een ootmoedig gedrag.

Zo zij het bij u, gehuwde mannen en vrouwen der gemeente!

Laat ik alles nog eens kort samenvatten.

Het apostolische *gelijkerwijs* zult gij ter harte nemen, gij gehuwde mannen, zodat men van u niet zal horen: "ja, als mijn vrouw maar anders was", doch dat gij zelf u zó gedraagt, dat de vrouw wel anders worden moet.

U zult het ter harte nemen, wat dat "bij haar wonen" zeggen wil. Want gasten vreemdelingen en bijwoners zijn wij hier op aarde. U weet dus uit dit woord, dat wij

weldra vanhier zullen trekken. Waar nu God ons een huis en een huisvrouw geeft, daar bewijst Hij ons een uitnemende weldaad, want door de vrouw laat Hij ons verzorgen, zolang wij hier beneden op de pelgrimsreis zijn. Daarvoor moet zij haar loon hebben, en dat is: dat u haar als zulk ene beschouwt en behandelt, als waartoe God haar u gegeven heeft. Als uw huisvrouwen zullen zij uw welzijn behartigen, opdat gij het goed hebt, geen gebrek lijdt en het einddoel niet mist; en dit zal het verstand zijn, waarmee u bij haar woont; dat u haar beschouwt als uw door God gegeven hulpe, zowel wat het eeuwige, als wat het tijdelijke leven aangaat.

Want als God de Heere Zich zó over het zwakkere, vrouwelijke vat ontfermd en het zó hoog geëerd heeft, dat het kostbaarste en beste door haar te voorschijn komt en bewaard blijft: wat voor verstand zou er dan in schuilen, diegene te verachten, waardoor God ons alle heil brengt en waardoor Hij nu Zijn kracht verheerlijken wil!

Zo was dit het verstand van Izak: dat, daar hij wel inzag, dat Jakob door moeders raad zich op listige wijze de zegen verworven had, hij daarover niet in toorn ontstak, doch veeleer erkende dat hij zichzelf van de eeuwige zaligheid, en de door God verkozen erfgenaam van de zegen zou hebben beroofd, indien zijn vrouw niet tussenbeide gekomen was. Daarom zei hij: 'ik heb hem gezegend, en hij zal gezegend blijven' (Genesis 27 : 33) En met hetzelfde verstand heeft ook Abraham bij Sara gewoond, zoals ook andere heiligen bij hun vrouwen. Daarom sprak Abraham tot Sara: zeg toch: "gij zijt mijn zuster" (Genesis 12 : 13). Daar beveel niet en zegt niet: „zó wil ik het hebben", maar verzoekt het eerbiedig. En wederom wilde hij liever van de vermeende erfgenaam afstand doen, dan de huisduivel ruimte geven, en daarom zei hij tot Sara aangaande de moeder van Ismaël: "Zij is onder uw hand" (Genesis 16 : 6),

O, wie in waarheid als gehuwde man een arme zondaar voor God geworden is, die zal verstaan, dat zijn gebed niet verhoord kan worden, dat hij ook geen vrijmoedigheid tot God hebben kan, wanneer hij zelf zich niet over het zwakke met hartelijke liefde, ootmoed en geduld ontfermt, Want het is toch slechts een huichelachtig gebed van de man, als hij bidt: "Help mij, zwakke!", wanneer hij vanuit de hoogte zijner gewaande kracht neerziet op de zwakheid van zijn vrouw.

Waarlijk, God, die een God der armen en ellendigen is, staat alleen voor het zwakke op de bres. De kracht is bij Hem verworpen, want zij heeft zichzelf te niet gemaakt in Adams afval van God, toen nog de vrouw uit de man was. Nu echter is de man uit de vrouw, en het heeft Gode behaagd, dat uit de vrouw, uit de zwakke, zonder toedoen van de man, is voortgekomen Hij, Wiens Naam is. Sterke God, Vader der eeuwigheid, Vredevorst (Jesaja 9 . 5).

Heeft de duivel zich van de zwakke vrouw bediend om de schepping en de mens te gronde te richten, zo heeft God het voor de zwakke vrouw opgenomen, opdat door haar zaad en niet door dat van de man, het rijk van de satan verwoest zou worden, en heeft Zich verder - de Heilige Schrift en de geschiedenis der Kerk bewijzen het - juist het lot van de zwakke vrouw aangetrokken, opdat door haar Zijn Naam en Zijn macht in haar zwakheid verheerlijkt zouden worden. En deze Naam wordt dáárdor verheerlijkt dat in zodanige zwakheid alle macht en kracht te niet gaan. Tot een teken daarvan werd ook al wat mannelijk was besneden en was dus voor God het mannelijke in zijn kracht verdoemd en moest het daarvan het teken dragen; het vrouwelijke daarentegen was aangenomen uit genade des levens. Want de belofte geschiedde aan de vrouw, en niet zonder haar wordt de man opgenomen in de doop. Dat is de eer, die God aan het zwakkere vrouwelijke vat gegeven heeft. Het heeft Hem behaagd, daarin de ganse erfenis der zaligheid te leggen, de volle genade des eeuwigen levens; en de gehuwde man zal aan deze erfenis mede deel hebben, wanneer hij op de dag der open-

baring van Jezus Christus met Zijn heilige engelen dit vat aan zijn hand heeft, dat God zo hoog geëerd heeft ter verheerlijking van Zijn wonderbare ontferming. Wie zulk een vat niet eert, zoals God en Christus het geëerd hebben, zal op die dag te kort bevonden worden.

Het apostolische "maar de verborgen mens des harten, in het onverderfelijk kleed van een zachtmoedige en stilte geest deze is kostbaar voor God", zult u ter harte genomen hebben, gij gehuwde vrouwen der gemeente! Daar God Zich zo over u ontfermd heeft in uw zwakheid en uw zonden door de vrouw en niet door de man werd immers de overtreding begaan (I Timotheüs 2: 14), zo zult ge uw roeping kennen. Voor de erfgenamen van de genade des levens wordt de straf: "uw man zal uw heer zijn" een zacht juk, een lichte last van Christus. Door God verkoren om als het zwakkere vat de genade des levens te dragen, te dragen de erfenis der eeuwige zaligheid, te dragen Zijn gezegende Naam voor de mensen, voor de man, voor de kinderen, voor allen die uw huis in- en uitgaan en u in de gemeente kennen, zij uw streven niet dáárop gericht, met de uitvinding van de duivel, welke "mode" heet, uw medezusters te overtreffen; uw begeerte zij niet te behagen en vermaak na te jagen voor de uitwendige mens die vergaat. Neigt uw hart niet tot nonnendweperij of valse heiligmaking of tot ongestadige en vergankelijke lusten, maar wees hierop bedacht: dat gij dag en nacht bekleed bevonden mag zijn met dat kleed, waarin gij de Heere moge behagen, en waarin gij in uw zwakheid een ganse overspelige wereld te machtig bent.

Waarlijk, als u dát bedenkt, bedenkt, dat u zo Sara's dochters geworden bent, dan zult u volharden in goeddoen of het erkend wordt of niet, u zult het wel weten welke uw roeping is in deze staat en wat uw loon, hetwelk bij de Heere is, en u zult als ware dochters van Sara u generlei schrik laten aanjagen. En deze uw moed in de Heere om in uw zwakheid niet af te wijken van het goede, deze uw moed in het stille volharden, zal zelfs het meest vijandige gemoed met eerbied vervullen voor hetgeen God doet door de zwakheid, welke in de Heere beschutting heeft, juist in de schijnbare weerloosheid.

En nog eens, voor uw gebeden tot de Heere, gehuwde mannen en vrouwen der gemeente, voor het in ere houden van de Naam en het Woord van de Heere Jezus moet de duivel wijken deze aartsvijand van de aller-eerwaardigste en meest godsdienstige staat, waarin de grond gelegd wordt voor steden en staten, voor land en volk, voor aarde en hemel.

Hiermee heb ik u, vrouwen en mannen der gemeente, de mening des Geestes uit de brief van Petrus inzake uw huiselijk leven en uw roeping voorgehouden, Ik weet wel, hoe de menselijke verdorvenheid, ondersteund door de duivel, zulke bevelen door allerlei uitvluchten wil verzwakken en werkeloos maken. Maar zulke uitvluchten zullen de ongehoorzame niets baten op de dag des oordeels, waarop het openbaar zal worden, dat de gelovige alles in de hand gegeven is, en dat hij alles verkregen heeft wat hij hebben moest, met worstelen en gebed (want met gebed en vasten worden de duivelen uitgedreven); en daar heet het van het huis van iedere vrome: "De Heere is hier!"

„Deze keer helemaal geen preek voor ons" zullen *de ongehuwden, de jonge mensen en de kinderen* zeggen.

Maar kinderen, gehoorzaamt uw ouders in alle dingen, want als u door uw ongehoorzaamheid aanleiding geeft, dat vader en moeder onenig worden, dan zult gij

er later met tranen voor moeten boeten, wanneer uzelf ouders zult zijn!

Jonge mensen en ongehuwden, leert uit deze preek, aan wat kruis en nood ge u blootstelt, wanneer u zonder geloof en zonder dat de andere partij de wegen des Heeren bewaren wil, in het huwelijk treedt, wanneer u naar de mode der wereld en niet in de Heere trouwt. Leert tocht dat de huwelijke staat een heilige staat is en een staat vol droefenis, kruis en wederwaardigheid; en dat deze een nog veel hogere roeping behelst dan de bijwoning. Want zijn roeping is deze: dat twee tot één worden, om in het geloof de duivel te overwinnen en elkander wederkerig zalig te maken, alsook de hun door God gegeven afstammelingen, benevens allen, die in hun huis komen en in- en uitgaan; waarom Paulus ook getuigt: dat het huwelijk een groot geheimenis is en op Christus en Zijn gemeente ziet.

Welke verlangens koestert u in uw hart, jongedochter? Waar bent u op uit, gij jongeman? Het huis, dat niet voor Christus en Zijn gemeente gegrondvest en gebouwd wordt, daaraan zullen alleen duivel en dood roem behalen. Wat is liefde zonder vreze Gods en wat een huwelijk zonder heiliging van Gods bedoeling daarmee?

En gij ongehuwden weduwnaars en weduwen, leert uit deze preek, dat gij ze verbreidt en zo dikwijls zelf predikt, als gij in een huis komt, waar de ene of de andere partij geen kind des vredes is of zich niet als zodanig gedraagt. Blijft indachtig, zo gij waarlijk in de hoop op God leeft, de reiniging van uw eigen vorige zonden tegen God en de wederhelft, die thans in het graf slaapt; dan zult gij met uw tong nimmer een vuur aanblazen, dat in het echtelijke huis dreigt op te vlammen, nimmer de band, door Gods hand gelegd, losser maken, maar met raad en daad helpen, opdat in de echtelijke woning de vrede Gods wone.

U allen echter, hoort en verstaat: *met onze macht is het niets gedaan!* En: in de hemel wordt geen huwelijksaanzoek gedaan. Heil u, wanneer u aan de stem des Geestes gehoor geeft, want de Bruidegom komt: "Hoor, o dochter, zie hierop en neig uw oren, vergeet uw volk en uws vaders huis, zo zal de Koning lust hebben aan uw schoonheid; want Hij is uw Heer, en gij zult Hem aanbidden." Amen.